

Numismatický sborník

29/2 • 2015

Filosofický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha /
Centrum medievistických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze

Praha 2016

Numismatický sborník 29/2 2015

Filosofický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha /
Centrum medievistických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze

Vědecký redaktor / Scientific Editor:

PhDr. Jiří Militký, Ph.D. (e-mail: militky.jiri@seznam.cz)

Redakční rada / Editors:

PhDr. J. Lukas; PhDr. V. Novák, Ph.D.; prof. PhDr. Petr Sommer, DSc.; dr hab. Jarosław Bodzek

Recenzní kruh / Review Board:

Mgr. J. Budaj, Ph.D.; Mgr. D. Kašparová; MUDr. Z. Petráň; PhDr. L. Polanský;
PhDr. E. Šimek, CSc.; PhDr. R. Zaoral

Adresa redakce / Contact Address:

Centrum medievistických studií, Jilská 1, 110 00 Praha 1-Staré Město (e-mail: cms@flu.cas.cz)

Vyobrazení na přední straně obálky:

Bližze nepřirazený bavorský feník z depotu Stará Hlína (kat. č. 1586, text na straně 228, obr. 4)

Vydává:

Filosofický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha /
Centrum medievistických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze
Technická příprava a grafická úprava: Abalon s.r.o. – www.abalon.cz
Náklad: 300 výtisků

Objednávky a předplatné / The subscription of the completed volumes should be addressed:

Kosmas, s.r.o., Lublaňská 3, 120 00 Praha 2, tel. +420 222 510 749; e-mail: kosmas@kosmas.cz

© Filosofia, vydavatelství Filosofického ústavu AVČR, v.v.i., Praha
číslo publikace: 448, Praha 2016
ISBN 978-80-7007-467-1
ISSN 0546-9414

Numismatický sborník

29/2 (2015)

Filosofický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha /
Centrum medievistických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze

Tento svazek finančně podpořily společnosti
Chládek a Tintěra, Pardubice a.s.
Macho & Chlapovič a.s.

Praha 2016

DVA MINCOVNÍ NÁLEZY Z KONCE 10. STOLETÍ Z DRŽOVIC (OKR. PROSTĚJOV)

**Pavel FOJTÍK – Jan VIDEMAN – Lukáš RICHTERA
Michal MAŽÍK – Martin ZMRZLÝ**

Abstract – Two coins of the end of the 10th century found in Držovice (Prostějov district).

Two coins of the obol size were found in two different objects at the poly-cultural location called 'Pastvicka' in the Držovice Village (Prostějov district) during the rescue archaeological excavations in the construction site connected with infrastructure of a family housing project in 2013 and 2014. Such coins are recently classified in the Czech numismatic literature as unattributed pieces of uncertain origin struck in the 10th century. Because of the fact that other specimens from at least four different Moravian locations are reported in the last few years, it is possible to classify them as of the Moravian origin. Based on modern analyses, both obols from Držovice were identified as silver metalized contemporary forgeries.

 10th century, Moravia, obol, forgery

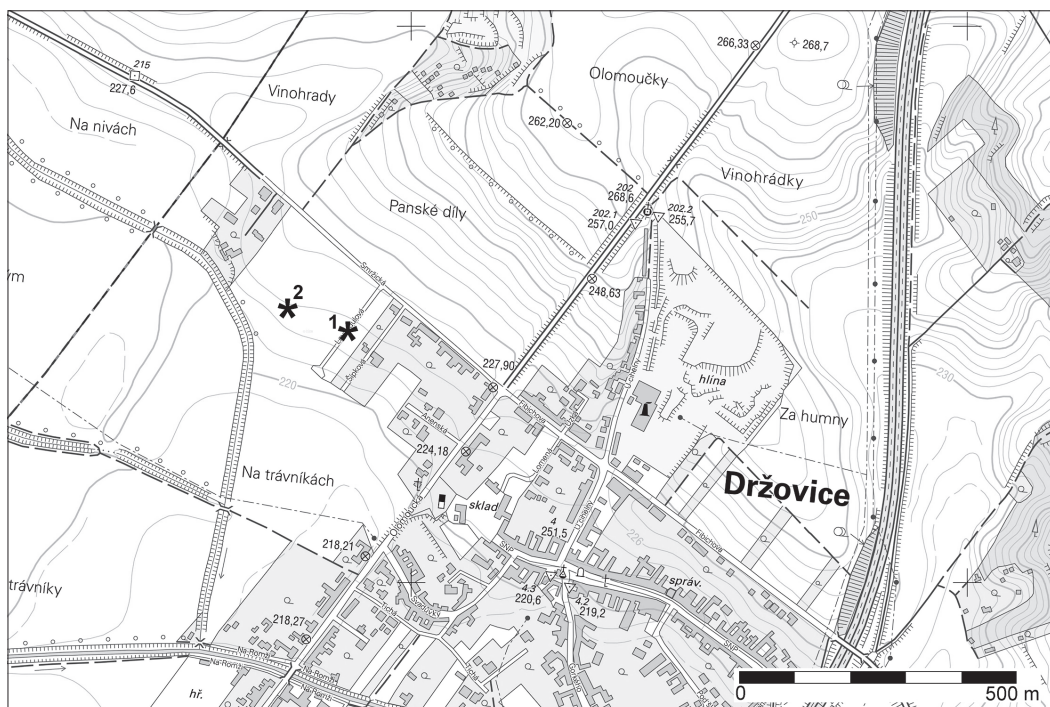
Obec Držovice, rozkládající se na mírném, k jihovýchodu skloněném návrší nad Prostějovem, je zapsána v náleзовých regestech mincí denárového období výrazným písmem již z minulosti.¹ Na řadovém pohřebišti v bývalé Konečného a Nedělníkové cihelně, situované asi 500 m SSV od středu obce, bylo v letech 1921 až 1939 prozkoumáno několik desítek hrobů, z toho jeden starohradištní, cca 40 středohradištních a 25 mladohradištních (Fojtík – Šmid 2008, 79–80). Kromě dalšího mladohradištního inventáře, zejména záušnic, byly ve třech hrobech nalezeny mince. Nejprve roku 1925 přesněji nepopsaný český denár Spytihněva II. (1055–1061), později, v roce 1937, dva denáry moravské, a to vzácný denár Břetislava I. velkého střížku Cach (1970) č. 303 z doby před rokem 1050 a jako nejmladší z nalezených mincí opět přesněji nepopsaný denár Oty I. Sličného (1061–1087; Radoměřský 1955, 28, č. 41; Fojtík – Šmid 2008, 79). Vzhledem k přítomnosti středo- i mladohradištních hrobů lze v místě předpokládat kontinuální osídlení, přetrvávající od velkomoravské doby (Měřinský 1986, 20, 37; 1997, 91). Mince samotné pak dokládají funkci pohřebiště těsně před polovinou a ve třetí čtvrtině 11. století.

Zde prezentované mince byly získány na polykulturní archeologické lokalitě „Pastvicka” (podrobněji Fojtík 2014b, 54–56, 63, lokalita č. 10 v mapě), která se nachází při západním okraji dnešní obce Držovice, vlevo od silnice spojující Držovice se Smržicemi. Jedná se o úpatí k jihozápadu skloněného mírného návrší tvořícího vlastní levobřežní terasu Českého potoka, jehož současné (nepochybně regulované) koryto je vzdáleno zhruba 100 m směrem jihozápadním; nadmořská výška se zde pohybuje v rozmezí 218 až 228 m.

Do odborné literatury byla „Pastvicka” poprvé uvedena v roce 1924, a to díky badatelské činnosti prostějovského učitele a archeologa Antonína Gottwalda (Gottwald 1924, 21, 38, 97, 107). Novým pohledem do intenzivního osídlení místa se stala série záchranných archeologických výzkumů realizovaných prostějovským pracovištěm Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., probíhajících v návaznosti na čilé stavební aktivity od roku 2013 do současnosti. Sídlištní objekty pokročilého 10. století dosud sice tvoří v celkovém objemu archeologických poznatků jen málo početnou komponentu – zejména k nálezům mincí jsou však již nyní cenným pramenem ke studiu problematiky (nejen) střední Moravy v době tzv. „historického temna“.

V letech 2013 až 2014 byly při výzkumu ÚAPP Brno na různých parcelách nalezeny dvě mince z konce 10. století. Obě náležejí do skupiny ražeb s nižší hmotností a průměrem, která je současnou českou numismatikou označována jako „dosud blíže neurčené denáry a oboly z konce 10. století” (Cach 1970, 31–32, č. 165–182) resp. „neurčené denáry a oboly z 10. století” (Šmerda 1996, 54, č. 66–69). Každý z prezentovaných obolů náleží k jinému typu. S ohledem na materiálové složení jsou však obě mince velmi pravděpodobně měděnými, povrchově pokovenými dobovými falzy.

1 Podíl J. Videmana na tomto příspěvku vznikl v rámci grantového projektu GAČR, č. reg. 15-22658S.

Obr. 1. Držovice (okr. Prostějov). Místa nálezů mincí konce 10. století (podklad: ZM 24-24-07).

Mince č. 1 byla nalezena v květnu roku 2013 během záchranného archeologického výzkumu realizovaného při výstavbě technické infrastruktury v nově vznikající ulici Levandulová – parc. č. 701/7. Obol pochází z výplně raně středověkého sídlištního objektu (zásobní jámy s „předstupněm“), obj. K 500 (Fojtík 2013, 8, obr. 3, tab. 2; 2014a, 210–211, obr. 46).

MORAVA (nebo ČECHY?), doba Boleslava II. (972–999)

mincovna: *neznámá*, obol – Cu povrchově pokovené falzum, 90. léta 10. století

Av.: ruka Boží, vycházející ze dvou obloučků, po stranách symboly, symbol vlevo nedochován, vpravo zřejmě písmeno "I" s čárkou nahoře (?), [.IIV[.....]

Rv.: kaplice, pod ní nápis /NO, opis: ..AI...

Lit.: *Cach 1970*, 31, č. 170 var.

1. 0,467 g; 16,6 mm (Muzeum a galerie v Prostějově, inv. č. 281.516).

Mince č. 2 byla nalezena v září roku 2014 během záchranného archeologického výzkumu realizovaného při výstavbě komunikace a inženýrských sítí pro budoucí obytný soubor s 25 RD – parc. č. 703/1. Obol pochází z výplně raně středověkého sídlištního objektu (zásobní jámy – „obilného síla“), obj. K 545 (Fojtík 2015, 33–34, obr. 28, tab. 12).

MORAVA (nebo ČECHY?), doba Boleslava II. (972–999)

mincovna: *neznámá*, obol – Cu povrchově pokovené (?) falzum, 90. léta 10. století

Av.: ruka Boží, vycházející ze dvou obloučků, po stranách kroužky, neidentifikovatelný opis

Rv.: stojící pták se skloněnou hlavou, [...][A-V][..]

Lit.: *Cach 1970*, 31, č. 165 nebo 166.

2. 0,58 g; 17 mm (Muzeum a galerie v Prostějově, inv. č. 285.287).

Neurčené či nepřidělené oboly z konce 10. století, které jsou v katalogu nejstarších českých mincí uvedeny pod č. 165–184 (*Cach 1970*, 31–32), byly evidentně známy již V. Hankovi, který v Památkách archeologických a místopisných publikoval jejich vyobrazení ve svém Popsání a vyobrazení českých mincí (*Hanka 1855*, tab. I:1–6; 1857, tab. VII:24). Tehdy ovšem byly poznatky o nejstarším období českého mincovnictví daleko skrovnější než dnes a řada mincí tak byla z dnešního pohledu přidělena nesprávně a to dokonce i panovníkům, kteří minci nikdy nerazili. To je i případ obolů, které Hanka (1855, tab. I:1–6) přidělil mimo jiné i knížeti Vratislavu I. (905–921), otci sv. Václava. Hankova práce však není první zmínkou v české numismatické literatuře. Jeden typ obolu nalezneme vyobrazený již v díle M. A. Voigta (1771, 343), zde pro změnu mezi denáry Vladislava I. (1109–1125).

Dlouhodobé a vlastně dodnes přetrvávající komplikace s jejich přidělením jsou dány zejména absencí srozumitelných opisů. Všechny uvedené typy mají opisy zkomolené, sestávající z často se opakujících písmen, resp. symbolů, někdy je patrná snaha o symetrické uspořádání těchto znaků reprezentujících písmena, u jiných jsou dokonce použity puncy, které žádným písmenům neodpovídají (*Cach 1970*, č. 173, 176, 177). Vzorem byly zcela jistě české denáry, ať už přemyslovské či slavníkovské, které nesou také symbol štíhlé Ruky Boží se symboly po stranách. Na neurčených obolech jsou však v poli po stranách ruky použity symboly nebo jejich kombinace odlišné od českých vzorů. Většina obolů nese na líci a rubu kombinaci ruka Boží / kaplice s nápisem pod lomenicí a dvěma vodorovnými břevny (*Cach 1970*, č. 168–181), v jednom případě má kaplice tvar podobný té na soudobých saských oto-adelaidských fenicích či denárech z franských mincoven ze Špýru, Wormsu a Mohuči (*Cach 1970*, č. 182). Na několika obolech jsou obrazy odlišné, je zde skupina, která má v kombinaci s Rukou Boží či kaplicí na druhé straně ptačí motiv (*Cach 1970*, č. 165–167), blízký slavníkovskému vzoru (*Cach 1970*, č. 159). Na jiných obolech je v poli místo kaplice sekýrka s blíže neurčenými symboly (*Cach 1970*, č. 183, 184). U dalšího vyobrazeného typu je pak na straně s kaplicí pod lomenicí místo nápisu položený meč (*Cach 1970*, č. 169).

Do nedávné doby byly tyto oboly známy pouze z hromadných depotů, převážně mimo území českých zemí. Pouze jednotlivé exempláře byly zastoupeny ve dvou českých nálezech, shodou okolností v obou případech uložených kolem roku 995. V nálezu Mančice, objeveném roku 1890, bylo několik obolů, podle popisu nejhojněji nacházeného typu *Cach (1970)* č. 170 (*Fiala 1895*, 156, *Skalský 1930*, 120, *Cach 1970*, 55, č. 30). V pokladu z Čistěvsi, objeveném roku 1895, byly dva exempláře obolu s ptačím motivem *Cach (1970)* č. 167 a šest obolů *Cach (1970)* č. 170 (*Fiala 1897*, 346, 89–90; *Cach 1970*, 51, č. 2; *Polanský – Tomková 2006*, 94–95, B42, B43). Oba nálezy jsou současně nejstaršími hromadnými depoty, v nichž byl výskyt neurčených obolů zaznamenán. Podle nich tak můžeme usuzovat, že jejich ražba byla započata nejdříve před polovinou poslední dekády 10. století.

Nejbohatší zastoupení obolů, a to počtem kusů i typologicky, pochází ze zahraničních nálezů, zejména z depotu objeveného ve slezské Bystrzyci roku 1886 (*Menadier 1887*; *Cach 1970*, 61, č. 65). Při popisu tohoto nálezů německý badatel Julius Menaidier vyslovil názor, že se jedná o mince slavníkovské (*Menadier 1887*, 129, č. 160). Tomuto názoru oponoval tehdejší přední znalec českých denárů Eduard Fiala, který se domníval, že se jedná o obchodní mince pobaltských Slovanů (*Fiala 1889*, 19–21; 1895, 142, 157–158, 489). Opakovaně svou hypotézu vyslovil i při popisu mincí z nálezů v Oloboku z roku 1889,

kde byly některé typy obolů rovněž zastoupeny (*Fiala 1890–92*, 51). První z českých numismatiků, kdo připustil jejich přidělení českým knížatům, byl Josef Smolík, který formuloval svůj názor tak, že se může jednat o ražby z neznámých mincoven na území rozsáhlé říše Boleslava II. (*Smolík 1899*, 55, č. 101–107). V meziválečném období k zásadnímu posunu v názorech na tyto mince nedošlo.

Poté zůstala diskuze o původu mincí na delší dobu uzavřena. V roce 1959 byl nalezen při archeologických výzkumech na hradišti Staré Zámky v Brně-Lišni obol, náležející podle všech základních znaků k téže skupině ražeb, avšak dosud nepublikovaného typu, s kaplicí a nápisem ONO na jedné straně a s Rukou Boží, z níž vychází trojice hřebů na straně druhé. Tento náleze vedl předního českého numismatika Pavla Radoměřského k vyslovení hypotézy, že nejen exemplář z Líšně, ale celá skupina nepřidělených obolů může být moravského původu (*Radoměřský 1966*, 59). Archeologický kontext nálezu vedl dokonce některé autory k přesvědčení, že náleze je dokladem vojenského tažení a anexe jižní části Moravy českým knížetem Boleslavem II. v 90. letech 10. století (*Sláma 1991; Staňa 2000*). K této hypotéze jsou však podle výsledků revize výzkumů na Starých Zámkách z 50.–60. let jen velmi obtížně interpretovatelné nepřímé doklady (*Kalčík 2013; Videman 2015*).

Současně s pokusy zasadit náleze ze Starých Zámek do historických souvislostí se někteří badatelé nově vyslovili i k původu obolu, nalezeného v roce 1959 a potažmo i k celé skupině příbuzných ražeb. Jak J. Hásková, tak L. Polanský minci označili za ražbu Boleslava II. z pražské mincovny (*Hásková – Staňa 1993; Polanský – Sláma 2008*). Polanský na základě analýzy opisů dospěl k názoru, že v opisech obolu ze Starých Zámek i u nejhojněji produkovaného obolu Cach (*1970*) č. 170 lze spatřovat zkomolený text PRAGA CIVITAS. K tomuto závěru byla nedávno vznesena oponentura, vycházející z nových nálezevých poznatků i z odlišného hodnocení opisů na nepřidělených obolech. Ty je nutno posuzovat jako výsledek pouhého napodobení českých vzorů, bez doložené provázanosti razidel obolů Cach (*1970*) č. 165–184 s regulérními ražbami z pražské mincovny s neporušenými opisy. Významným argumentem jsou však zejména množící se nálezy obolů na Moravě (tab. 1) jako jednotlivých ztrátových mincí, které ukazují skutečně na jejich moravský původ (*Videman 2015*). V porovnání s narůstajícím počtem nálezevých exemplářů z Moravy náleze těchto obolů z lokalit v Čechách k dnešnímu dni zcela postrádáme.

Tab. 1. Soupis dosud nepřidělených obolů z nálezeů na Moravě.

Brno-Lišeň, Staré Zámky	3 ks	<i>Hásková – Staňa 1993; Polanský – Sláma 2008; Videman 2015</i>
Kostice, Zadní hrád (okr. Břeclav)	1 ks	<i>Videman – Macháček 2013</i>
Olomouc, Pekařská ulice	3 ks	<i>Bláha – Lukas – Videman 2015</i>
Držovice (okr. Prostějov)	2 ks	
Morava, neupřesněná lokalita	1 ks	<i>Videman 2015</i>

Dva oboly z Držovic mají v tomto výčtu mimořádnou váhu, protože se jedná o přesně dokumentované nálezy z archeologických výzkumů. Stejně jako dvě ze tří mincí z Pekařské ulice v Olomouci² a jeden obol ze Starých Zámek (*Videman 2015*, č. 10) mají ovšem do určité míry výjimečný charakter, protože se jedná o povrchově pokovená dobová falza.

Základní peněžní jednotkou období 10. a první poloviny 11. století je ve střední a severní Evropě stříbrný denár. Toto období je zároveň charakterizováno jako období dálkového obchodu, kde ražená mince byla užívána přednostně k větším transakcím, často prováděným na váhu stříbra. Rozhodující podíl stříbra, ať už mincovního nebo ve formě slitků a zlomků šperků, obsažený v hromadných depotech této éry, má charakter stříbra téměř ryziho, v podstatě na úrovni tehdejších technologických možností, s minimálním množstvím příměsí méněhodnotných kovů.

To lze předpokládat i pro dosud známé exempláře tzv. nepřidělených obolů, které jsou známy z hromadných nálezeů. Není alespoň známo, že by v nich byla dobová falza zastoupena. Soudit tak ovšem můžeme jen na základě popisů těchto nálezeů ve starší literatuře, mince v nich obsažené nebyly podrobovány materiálovým analýzám dnes dostupnými metodami. Takové analýzy, a to pouze povrchových vrstev metodou XRFA, byly prováděny pouze u dvou exemplářů z Čistěvsí, s výsledkem 90,91 % resp. 92,24 % Ag (*Polanský – Tomková 2006*, 95).

2 U jedné ze tří mincí je z opatrnosti identifikace dochovaného zlomku jako jednoho z řady neurčených obolů označena za nejistou. Všechny tři exempláře přitom pocházejí z téhož zkoumaného objektu (*Bláha – Lukas – Videman 2015*, č. 4–6).

U stříbrných pokladů éry dálkového obchodu se ovšem předpokládá, že byly majetkem elit, ať už knížecích družiníků či putujících kupců, u nichž můžeme očekávat dobrou znalost mincovních platidel, s nimiž přicházeli pravidelně do styku.

Mince z 10. století, objevené na našem území jako jednotlivé, tzv. „ztrátové“ mince, vykazují s přibývajícím množstvím nalezených exemplářů, na rozdíl od mincí z hromadných depotů, čím dál více statisticky odlišný charakter.³ Ukazuje se, že významný, v některých případech minimálně rovnocenný podíl představují vedle ražeb stříbrných i dobová falza, nejčastěji z mědi, povrchově pocínované či jinak pokovené. Publikování nových nálezů z Čech a Moravy může přinést velmi cenné doklady i přímo k hodnocení funkce těchto napodobenin z méněhodnotných kovů, způsobu jejich uplatnění v oběhu a případně snad i k jejich platební funkci v lokální směně. Ukazuje se totiž, že výskyt napodobenin stříbrných platidel z méněhodnotných kovů, povrchově pokovených, je pro dané období v Evropě rozsáhlejší záležitostí, než se ještě donedávna mohlo jevit, byť údaje o jejich výskytu jsou již známy delší dobu (*Bogucki 2009; Wiechmann 2013* – tam přehledně další literatura).

Významnou otázkou a žádoucím směrem bádání je zejména revize výskytu případných dříve neodhalených falz ve starších nálezových souborech. Názornou ukázkou přináší již zmíněná revize souboru mincí z archeologických výzkumů v Pekařské ulici v Olomouci z let 1982–1984, kde bylo mezi osmi mincemi z 10. století identifikováno šest ražeb, majících zřejmě charakter dobových falz. Dalším příkladem z českého prostředí je identifikace jedné z tzv. imitativních ražeb z Libice, již dříve publikovaného denáru tzv. staršího bavorsko-švábského typu z doby před či okolo roku 976 (*Hásková 1985*, 51, 2), opět jako ražby z pocínované mědi.⁴ Nutnou součástí by mělo být i zkoumání případné shody mezi použitými kolky oficiální produkce z knížecích mincoven a ražebními kolky identifikovaných falz. Zde se však prakticky nelze obejít bez kvalitně zpracovaného korpusu razidel nejstarších českých mincí, který je k dnešnímu dni přes významné příspěvky z posledních let stále v počátcích. U obou nálezových mincí z Držovic proběhlo alespoň srovnání s dosud publikovanými exempláři nepřidělených obolů, a to s následujícím výsledkem:

Držovice, obol č. 1

Stav zachovalosti mince umožňuje využít k porovnání jen menší část obrazů a opisů. Na straně s rukou je zřetelná část symbolu vedle ruky, na pravé straně při pohledu na minci je jím zřejmě symbol Ī. Ten dosud není na této pozici znám u žádné publikované ražby, standardně se objevuje na opačné straně. Nápis pod lomenicí na druhé straně mince je také zřetelný pouze zčásti, s největší pravděpodobností má nejhojněji se vyskytující podobu ONO či OHO. Vpravo od něj je v opisovém poli rozlišitelná skupina písmen ...ΛΙ... , pro kterou se ovšem také nepodařilo mezi známými exempláři najít shodu, byť bylo pracovně identifikováno nejméně devět různých razidel s ONO pod kaplicí jen u typu Cach (1970) č. 170.

Držovice, obol č. 2

Obol č. 2 má na rubu motiv ptáka se sehnutou hlavou, není však jisté, zda je otočen doleva (*Cach 1970*, č. 165) nebo doprava (*Cach 1970*, č. 166). Široce rozevřené písmeno Λ nad hřbetem by snad naznačovalo shodu s perokresbou exempláře druhého Cachova typu, tomu však neodpovídají samotné linie kresby ptačího těla. Pro typ Cach (1970) č. 166 byly dosud identifikovány dva různé ražební kolky líce i rubu. O něco lépe zachovaná je strana s rukou a kroužky po stranách, která by mohla odpovídat jak obolu typu Cach (1970) č. 165, tak Cach (1970) č. 166. Pro avers obolu typu Cach (1970) č. 165 bylo podle předběžného zjištění použito nejméně šest kolků, opět však u žádného z nich nenacházíme přesvědčivou shodu s držovickým exemplářem.

Můžeme tedy konstatovat, že ani jedna z držovických mincí se neshoduje s dosud známými exempláři obolů řady Cach (1970) č. 165–184. Vzhledem k poměrně vysokému počtu známých razidel to nemusí být nutně důkazem, že se jedná o nelegální napodobeniny. I u dalších vzácných typů českých a moravských denárů se často ukazuje, že v minimálním počtu známé exempláře pocházejí každý z jiného razidla. Přesto tato skutečnost v kombinaci s použitím méněhodnotného kovu ukazuje spíše na ražbu, kterou je možné s ohledem na složení označit nikoliv za ražbu z méněhodnotného kovu, ale vyloženě za falzum, vzniklé velmi pravděpodobně mimo oficiální mincovnu.

3 Protože řada materiálů z jednotlivých nálezů čeká v tomto okamžiku na své zpracování nebo se nachází ve fázi příprav k publikování, není možné zde uvést souhrnné a přesné číselné údaje, platné k dnešnímu datu.

4 Dosud nepublikovaný příspěvek L. Polanského z konference Nálezy mincí od antiky po raný novověk (II), konané v Žumberku roku 2010.

Analýzy držovických obolů

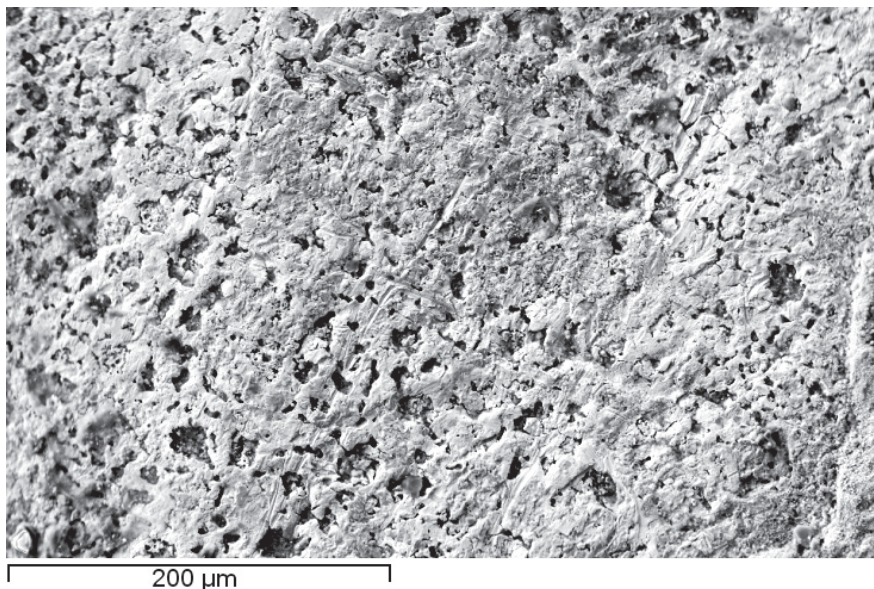
Oba oboly z Držovic byly podrobeny nedestruktivním analýzám za účelem ověření jejich jakosti. První mince byla v náleзовém stavu, tj. ještě s lokálně ucpělými zbytky zeminy, zkoumána pomocí EDS analýzy spojené s elektronovou mikroskopií (SEM).⁵ Vzhledem k možnosti velmi přesného výběru měřeného místa nebyla kontaminace mince na povrchu překážkou. Analýza nečištěné mince měla svůj logický a opodstatněný důvod. K materiálovým analýzám bývají poměrně často předkládány již mince čištěné, v případě nálezů z nelegálních prospekci navíc velmi obvykle čištěné neprofesionálně. U čištěných mincí dochází k nevratné ztrátě informací, především co se případného obsahu stopových prvků týče. Tyto informace jsou velmi důležité především v případě dobových falz, případně i materiálově méně kvalitních dobových napodobenin. Jedním z nejvýznamnějších hledaných markantů při analýzách takových mincí je obsah rtuti na povrchu. Nezanedbatelná přítomnost rtuti v povrchové vrstvě je jedním ze stěžejních dokladů použití amalgamační technologie. Amalgamací byla falza obvykle postříbřována, výjimkou však nejsou ani falza amalgamačně pocínovaná.

Vzhledem k tomu, že zkoumaná mince č. 1 jevila všechny znaky charakteristické pro dobová falza, byla prováděná EDS analýza zaměřena na ověření tohoto předpokladu a na nalezení markantů, které by přispěly k objasnění technologie výroby zkoumané mince (obr. 2–3). V případě první mince byla na dvou místech na povrchu zjištěna pouze přítomnost stříbra, mědi a malého množství olova (na úrovni několika desetin procent). Pečlivým zkoumáním byla jednoznačně vyloučena přítomnost jakéhokoliv množství rtuti, byť jen stopového. Tato skutečnost sama o sobě sice amalgamační pokovení zcela jistě vyloučit nemůže, ale vzhledem k tomu, že mince nebyla chemicky čištěna, lze se právem domnívat, že by alespoň stopy rtuti zůstaly ve zkoumaném materiálu přítomny (poměrně často se lze setkat se situací, že velmi nízké stopy rtuti lze nalézt dokonce i v případě mincí oficiální produkce). K téměř jistému vyloučení alternativy amalgamace přispívá pak další zjištění provedené pomocí elektronové mikroskopie. Zjištěná tloušťka zbytků pokovení na zkoumané minci činila 20–50 μm . Taková tloušťka pokovení je pro amalgamační pokovení příliš vysoká (obvyklá je tloušťka řádově nižší, srov. Richtera – Zmrzly 2013a). Naopak, zjištěná tloušťka pokovení je poměrně charakteristická pro pokovení žárové (Richtera – Zmrzly 2013b). Analyzovaná místa na povrchu mince nebyla samozřejmě volena náhodně, pro jedno z měření bylo vyhledáno místo s odhaleným jádrem střížku. V tomto místě byla zjištěna téměř čistá měď s pouhými 2 % stříbra (zbývající obsah stříbra může představovat rezidua pokovení, neobvyklý ale není ani nízký obsah stříbra v nedostatečně rafinované mědi). Pro další analýzu bylo vybráno místo se zbytkem pokovení. V tomto místě byla zjištěna vyšší koncentrace stříbra, konkrétně cca 67 % Ag a 28 % Cu. Poměrně vysoký obsah mědi, téměř identický s koncentrací eutektické směsi stříbra a mědi, je ve výborném souladu s již výše uvedeným předpokladem, že by mince mohla být pokovena žárově (pro žárové postříbření je ideální eutektická tavenina obsahující 71,9 % Ag a 28,1 % Cu a tající při pouhých 780 °C). Zjištěný nízký obsah olova není s uvedenými skutečnostmi v žádném rozporu, naopak jeho přítomnost mohla mít vliv na další snížení teploty tání taveniny používané k pokovení.

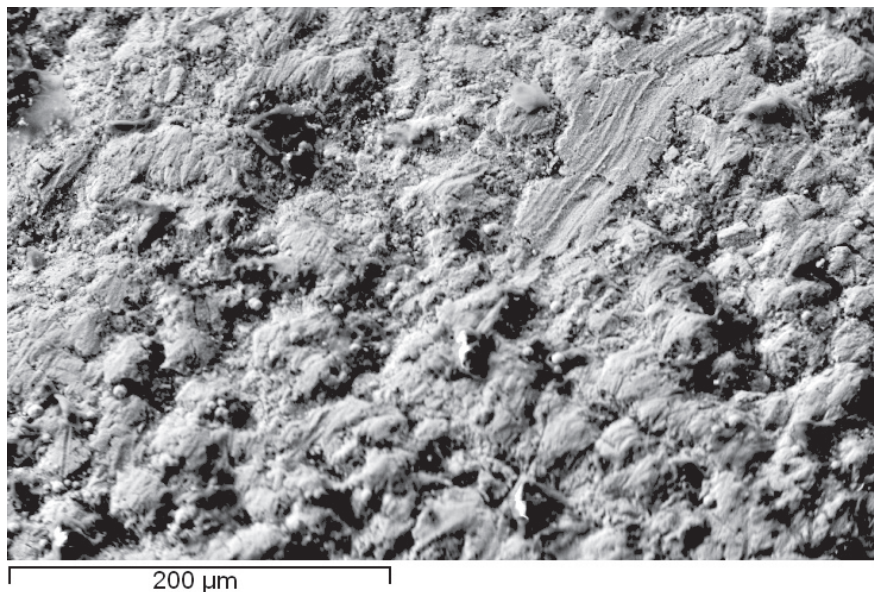
Tab. 2. Výsledky EDS analýzy obolu č. 1. Do výsledků analýzy nejsou zahrnuty lehčí prvky, např. vodík, uhlík, dusík nebo kyslík.

prvek	linie	místo s lokálním pokovením		odhalené jádro falza	
		[hmot. %]	[at. %]	[hmot. %]	[at. %]
síra	K	4,37	11,29	14,09	24,74
měď	K	28,47	37,17	83,70	74,16
stříbro	L	66,90	51,44	2,00	1,04
olovo	M	0,27	0,11	0,20	0,06

5 Měření byla provedena na přístroji FEG SEM Jeol 7600F + Oxford Xmax 20 mm². Analýza byla prováděna při urychlovacím napětí 15 kV a při pracovní vzdálenosti 15 mm. Mrtvý čas detektoru byl udržován pod 20 %, čas efektivní akvizice činil 50 s (průměrná rychlost načítání = 20000 cps, $K\alpha(\text{Co})$ FWHM = 135 eV, přibližný proud svazku = 7,5 nA). Kalibrace proudu svazku byla provedena na 99,99% standardu kobaltu. Naměřená data byla vyhodnocena pomocí softwaru Oxford INCA, přičemž kvantitativní vyhodnocení bylo provedeno standardizací na čisté kovy.

Obr. 2 Lokální zbytky pokovení mince (obol č. 1) s typickou reziduální strukturou fáze bohatší na stříbro. Vzájemný poměr mědi a stříbra je velmi blízký složení eutektika a mohl by vypovídat o žárovém postříbření měděného střížku.

Obr. 3 Odhalené jádro obolu č. 1 obsahující především měď (cca 84 %, viz Tab. 1) a korozní produkty obsahující síru (přibližně 14 %). Obsah stříbra je na těchto plochách velmi nízký (cca 2 %).

Na základě provedených analýz lze zkoumaný obol č. 1 označit za postříbřené dobové falzum s jádrem z téměř čisté mědi (tab. 2). Za nejpravděpodobnější technologii použitou k pokovení předloženého falza pak lze označit pokovení žárové, provedené ponořením méněhodnotného střížku do eutektické taveniny Ag–Cu. Jinou možnou alternativou, kterou není možné zcela vyloučit, ale kterou nebylo možné na zkoumané minci jednoznačně prokázat, je technologie plátování, jejíž použití jako zdaleka nejpravděpodobnější alternativy bylo autory zaznamenáno v případě velmi vzácného českého denáru z konce 12. století (*Videman – Richtera – Zmrzlý 2014*). S ohledem na absenci rtuti je u první mince možné téměř s jistotou vyloučit amalgamační postříbření.

Obol č. 2 byl podrobně studován pomocí rentgenové fluorescenční analýzy (RFA)⁶ na třech místech na aversu mince (měření A–C, tab. 3; obr. 4) a na třech místech na reversu (měření D–F, tab. 3; obr. 4). Povrch zkoumaného obolu pokrývá souvislá vrstva hnědých korozních produktů, na aversu je především v centrální oblasti patrná nesouvislá zóna zeleně zbarvených korozních produktů (zbarvení typické pro korozní produkty na bázi mědi), na reversu lze naopak zeleně zbarvené korozní produkty nalézt především při okraji mince, přičemž na přibližně polovině povrchu reversu lze pozorovat i nesouvislou vrstvu tmavě hnědých produktů. Stejně jako v případě obolu č. 1 nebyla mince dle dostupných informací před provedením analýz nijak čištěna či konzervována, díky čemuž nedošlo k nenávratné ztrátě informací v podobě výskytu přítomnosti minoritních prvků či reziduálního pokovení. Měřené oblasti byly záměrně zvoleny tak, aby bylo možné zhodnotit relativní zastoupení prvků na povrchu zkoumané mince jak v místech zasažených korozí relativně mírně (A, C a F, tab. 3; obr. 4), tak i v místech zasažených masivnější korozí na bázi mědi (B, D, tab. 3; obr. 4), příp. v místech pokrytých tmavší korozí či zbytky zeminy (E, tab. 3; obr. 4). Přestože se v případě měření RFA jedná pouze o povrchovou analýzu s omezenou možností lokalizace prováděné analýzy, získané výsledky umožňují s dostatečnou jistotou vyslovit závěry o materiálovém složení zkoumané mince.

V souladu s vizuálním vzhledem povrchu byly bez výjimky zjištěny nejnižší koncentrace mědi (6,4–17,2 %) na místech bez viditelných, ať již zeleně nebo tmavě hnědě zbarvených, korozních produktů (pozice A, C a F, tab. 3; obr. 4). Zároveň lze v těchto pozicích zjistit nejvyšší koncentrace stříbra (77,6–89,2 %). Signifikantně vyšší koncentrace mědi lze naopak pozorovat v místech pokrytých zeleně nebo tmavě hnědě zbarvených produktů (21,7–35,0 %, pozice B, D a E, tab. 3; obr. 4), což plně koresponduje s nejnižšími zjištěnými koncentracemi stříbra (63,5–73,1 %). Koncentrace obou majoritních prvků jsou spolu evidentně spjaty (lokální zvýšení koncentrace stříbra je na úkor mědi a vice versa). Žádnou z uvedených koncentrací stříbra nelze v žádném případě interpretovat jako hodnotu s jakýmkoliv přímým vztahem k aktuální ani původní ryzosti mince. Koncentrace olova a bismutu nevykazují zjevnou závislost na měřených pozicích, což vypovídá o jejich rovnoměrné distribuci na celém povrchu zkoumaného obolu. Koncentrace zmíněných minorit kolísají v poměrně úzkých rozmezech, konkrétně 0,4–0,6 % v případě Pb a 0,2–0,3 % v případě Bi. Přítomnost železa je výrazně vyšší na reversu mince v místech s tmavě hnědou korozí a těsně v její bezprostřední blízkosti (pozice E a F, zjištěno 1,4 % Fe), nelze tedy vyloučit, že tmavě zbarvené korozní produkty obsahují vyšší koncentraci korozních produktů na bázi železa. Zdrojem železa může být jak kontaminace povrchu z okolního prostředí, tak i kontaminace způsobená technologickými postupy při výrobě a ražbě mince. Zjištěné koncentrace železa (0,2–0,4 % Fe v místech A–D a vyšší koncentrace okolo 1,4 % Fe v místech E a F) nijak nevybočují z běžně zjišťovaných koncentrací tohoto prvku v ražbách. Hodnoty koncentrace železa a ani zjištěné koncentrace ostatních výše zmíněných prvků, tj. Cu, Ag, Pb a Bi, tak nelze využít k bližšímu objasnění původu ražby či k interpretaci jejího materiálového složení. Stežejní informaci však poskytuje poslední z detekovaných minorit, tj. neobvykle vysoká koncentrace rtuti (v místech A, C–F zjištěno 3,0–3,5 % Hg). Tuto koncentraci lze jen stěží považovat za výsledek náhodné kontaminace či technologického pochybení při výrobě mince, naopak takto vysoký obsah rtuti je poměrně evidentním markantem vědomé snahy o zlehčení či spíše padělání mince, resp. dokladem její neoficiální produkce. Přestože není možné pouze na základě provedených RFA analýz zcela jednoznačně rozhodnout, zda se jedná o minci ze slitiny stříbra s vysokým obsahem rtuti⁷ nebo o minci s amalgamačně postříbřeným méněhodnotným kovovým jádrem, je nesrovnatelně mnohem pravděpodobnější alternativou druhý z uvedených případů. Ve prospěch druhé, pravděpodobnější, alternativy též velmi dobře vypovídá jak celkový vzhled mince, který spíše evokuje ražbu z méněhodnotného kovu, tak i skutečnost, že koncentrace rtuti nápadně kopíruje koncentraci stříbra – tj. v místech, kde byla naměřena vyšší koncentrace stříbra, byla zjištěna i vyšší koncentrace rtuti a naopak (tab. 3; obr. 5).

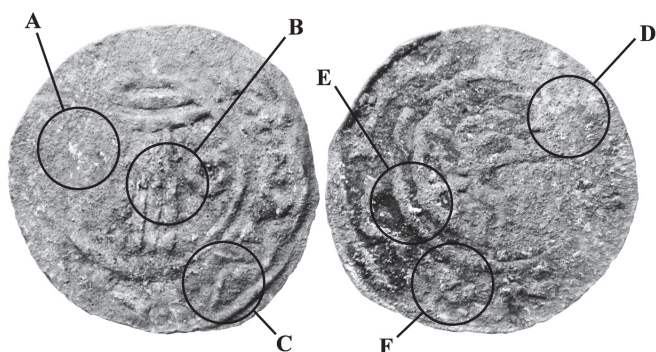
6 RFA spektra byla měřena na spektrometru DELTA 511726, výsledné hodnoty jsou průměrnými hodnotami tří měření po 15 s (měřeno v módu „Analytický plus“). Napětí rentgenové lampy činilo 40 kV, budicí proud 200 μ A a výkon 4 W. Místa zvolená k měření byla vybrána pomocí CCD kamery, měřené oblasti měly plochu cca 3 mm². Kalibrace spektrometru byla provedena na sadu „NIST Traceable Chemical and Spectrochemical Standards“ firmy Analytical Reference Materials International Inc. na 24 prvků: Al, Mg, Si, Ti, V, Cr, Mn, Fe, Co, Ni, Cu, Zn, Zr, Nb, Mo, Hf, Ta, W, Re, Pb, Ag, Sn, Bi a Sb. Ke kontrole byly použity následující standardy s certifikovaným složením: 732/01, 735/01, G02D6, G02D5, 3A, 16A, 26A, 31A, 33A, 35A, 40A, 41A, 44A, 48A, 72A, 73A, 74A, 76A, 77A, 78A, 83A, 87A, 91A a 92A. Přesné chemické složení je pod shodným číslem archivováno u firmy Analytical Reference Materials International Inc. s dokladovanou metrologickou návazností na NIST (National Institute of Standards & Technology). Primární kalibrace SDD (Silicon drift detector) byla provedena na ploše 3 mm² s proudem rentgenové lampy 200 μ A pro kvalitativně-kvantitativní analýzu prvků: Ti, V, Cr, Mn, Fe, Co, Ni, Cu, Zn, Zr, Nb, Ag, Sn, Bi, Sb, Hg, Au, Mg, Al, Si, P, S. Sekundární kalibrace prováděna každých 24 hodin na K α Fe.

7 Zcela výjimečně lze takové případy zaznamenat, srov. v současné době zpracovávaný depot z Kojetina-Popúvek, kde je zastoupena mince, vykazující dle RFA 41,5 % Ag a 58,5 % Hg, resp. dle EDS 72,6 % Ag a 25,6 % Hg.

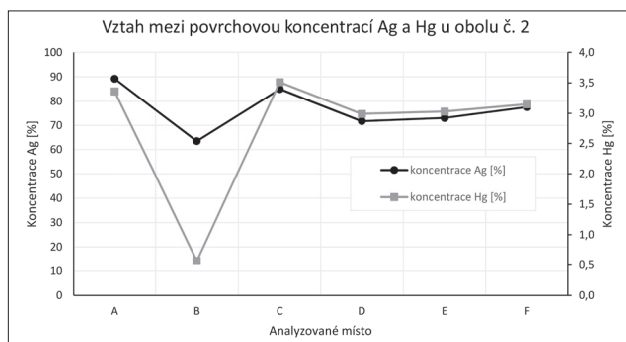
Přestože nebylo možné provést další doplňující analýzy obolu č. 2 a nelze proto samozřejmě otázku materiálového složení ražby odpovědět se stoprocentní jistotou, je třeba uvést, že provedení dalších běžně dostupných nedestruktivních zkoušek by, s ohledem na stav mince, jen stěží přineslo rozuzlení. Výsledky hydrostatické zkoušky by byly s ohledem na značné množství korozních produktů jen obtížně jednoznačně interpretovatelné, provedení EDS analýzy (energieově dispersní spektroskopie) by sice umožnilo podrobnější analýzu korozních produktů, ale složení jádra by neobjasnilo,⁸ podobně omezeně přínosná by v tomto případě byla i XRD analýza (rentgenová difrakční analýza).

Tab. 3. Výsledky RFA analýzy obolu č. 2 (analyzované zóny viz obr. 4). Hodnoty jsou v hmotnostních procentech.

Měření	Cu [%]	Ag [%]	Pb [%]	Bi [%]	Fe [%]	Hg [%]
A (avers)	6,37 ±0,06	89,20 ±0,08	0,56 ±0,02	0,27 ±0,01	0,24 ±0,03	3,36 ±0,05
B (avers)	34,96 ±0,10	63,47 ±0,01	0,45 ±0,02	0,202 ±0,010	0,35 ±0,02	0,57 ±0,02
C (avers)	10,55 ±0,07	84,94 ±0,09	0,44 ±0,02	0,23 ±0,01	0,33 ±0,02	3,51 ±0,05
D (revers)	24,47 ±0,07	71,76 ±0,01	0,39 ±0,02	0,171 ±0,009	0,22 ±0,02	2,99 ±0,05
E (revers)	21,74 ±0,09	73,07 ±0,09	0,52 ±0,02	0,187 ±0,050	1,45 ±0,05	3,03 ±0,05
F (revers)	17,18 ±0,07	77,58 ±0,09	0,50 ±0,02	0,184 ±0,010	1,41 ±0,02	3,15 ±0,05

Obr. 4 Přibližné vyznačení měřených oblastí na obolu č. 2 pomocí RFA.

Obr. 5 Vztah mezi povrchovou koncentrací stříbra a rtuti na povrchu obolu č. 2 dokládající velmi pravděpodobně amalgamační postříbení mince.

8 V případě, že by uvedená mince byla zkoumána pomocí EDS, byly by zjištěné koncentrace rtuti při povrchu velmi pravděpodobně mnohem vyšší (odhadem cca 20–30 %).

Závěrečné hodnocení

Předkládaná stať o dvou obolech z konce 10. století z Držovic u Prostějova je v tuto chvíli posledním v řadě článků, mapujících nové nálezy těchto mincí na Moravě (*Videman – Macháček 2013; Bláha – Lukas – Videman 2015; Videman 2015*). Je možné, že se nepodařilo zdokumentovat všechny v posledních letech nalezené exempláře, i tak se při současné legislativě související s užíváním detektorů kovů a navazující praxi jednalo o dosti náročný úkol. Je naopak pravděpodobné, že v budoucnu budou odkryty nálezy další, který dosavadní obraz upřesní, doplní a možná i v leccěms pozmění.

Tab. 4. Přehled dosud známých obolů z nálezů na Moravě.

Držovice 1	Cach (1970) č. 170 var. Není známo shodné razidlo	EDS + SEM	20–50 μm Ag, pod tím čistá Cu	žárově postříbřeno
Držovice 2	Cach 166 (1970) č. var. Není známo shodné razidlo	RFA		amalgamačně postříbřeno nebo slitina s Ag i Hg
Jižní Morava, místo nálezu nezjištěno	Neznámý obol, úlomek	Neanalyzováno	Podle vzhledu Ag	Ag
Kostice 2010	Cach (1970) č. 170, razidlo jako Nagyarsány 58	Neanalyzováno	Podle vzhledu Ag nečištěno	Ag ?
Olomouc Pekařská č.4	Obol ruka / kaplice, porovnání kolků vzhledem ke stavu nemožné	RFA	Cu 44-50 / Sn 35%	Cu pocínováno
Olomouc Pekařská č.5	Obol ruka / kaplice, porovnání kolků vzhledem ke stavu nemožné	RFA	Cu 67 / Sn 23%	Cu pocínováno
Olomouc Pekařská č.6	Obol ruka / kaplice, porovnání kolků vzhledem ke stavu nemožné	RFA	Ag 95–99% Pozn.: v 80. letech asi konzervováno	Ag
Brno-Líšeň, Staré Zámky 1893	Neznámý obol (?)	Neanalyzováno, dnes nedostupný		
Brno-Líšeň, Staré Zámky 1959	Neznámý obol	RFA	95,06% Ag 3,24% Cu 0,13% Sn	Ag
Brno-Líšeň, Staré Zámky, před 2013	Cach (1970) č. 165	Neanalyzováno	Podle vzhledu Ag	Ag
Brno-Líšeň, Staré Zámky, před 2013	Cach (1970) č. 172/178 var. Není známo shodné razidlo	Richtera/Mazík 23.10.2014	Cu, na povrchu 8–10% Sn	Cu pocínováno

Varianty výkladu původu tzv. neurčených obolů z konce 10. století a jejich falz

Při diskuzích o původu a roli zkoumaných mincí a tvorbě citovaných článků byla vyslovena celá řada názorů, často protichůdných. Je to bezesporu dáno složitostí zkoumané problematiky. Přinášíme zde jejich rekapitulaci jako výchozí podklad pro další diskuze a tříbení názorů.⁹

9 Stranou ponecháváme archaické a dnes již jednoznačně překonané názory na původ obolů z raných období české numismatiky, které jsou popsány v citované literatuře.

Pokud jde o původní, oficiální mince, tedy kvalitní stříbrné exempláře a jejich emitenta, může se jednat o ražby:

- 1) Pražského knížete Boleslava II. (972–999), z pražské mincovny, náležející do soustavy českých mincí konce 10. století.
- 2) Boleslava II. z pražské mincovny, avšak určené pro jím ovládanou Moravu či další periferní oblasti, o nižším hmotnostním základu z důvodu menší ekonomické síly těchto území.
- 3) Moravského původu, jejichž emitenty byli pověřeni družiníci či správcové Moravy nebo jejich částí, ustanovení přemyslovským knížetem a podléhající jeho moci. Ražba probíhala centrálně, v mincovně nacházející se v ústředí přemyslovské moci, nejspíše Olomouci.
- 4) Totéž jako předchozí, ražba však byla decentralizována a probíhala na více místech, představujících lokální centra.
- 5) Pocházející ze slavníkovského prostředí.
- 6) Ražby moravských velmožů, emancipujících se mocensky v době oslabení přemyslovského vlivu v první polovině 90. let, eventuálně i navazující na dřívější mincovní produkci z předchozích let. Opět v úvahu připadá možnost ražby v jednom centru, či na více místech.
- 7) Ražby, jejichž původ souvisí s církevní organizací a s utvářejícími se základy hmotného zabezpečení církevních institucí v Čechách a na Moravě v poslední čtvrtině 10. století. Za pozornost stojí i možná souvislost s vznikem hradu Podivína a s jeho nabytím do majetku v té době spojené pražské a moravské diecéze za Vojtěchova episkopátu.

Všechny nastíněné možnosti lze dále kombinovat a zpřesňovat jejich formulace, u většiny alternativ připadá v úvahu i dílčí možnost, že vlastní organizace ražby byla svěřena monetariům, nájemcům mincoven, příšedších ať už z českého, slavníkovského, či bavorského prostředí.

Této otázce byla částečně věnována pozornost již v článku zabývajícím se nálezy ze Starých Zámků v Brně-Lišni. Jako nejrealnější v něm byla prezentována alternativa moravského původu a iniciativa vycházející z řad místních elit. Za poměrně reálnou lze považovat i možnou souvislost s počátky majetkového zabezpečení církve.

Okolnosti vzniku soudobých falz těchto obolů a jejich účel lze opět vysvětlit různě:

- A) Může se jednat o falza vyrobená v pokoutných dílnách nelegálními výrobci z opotřebovaných, či zcizených razidel, pocházejících z oficiálních mincoven.
- B) Totéž, avšak s obměnou, že se jedná o falza z razidel vyrobených přímo falzátory.
- C) Falza vyrobená nelegálně personálem oficiálních mincoven přímo v těchto dílnách.
- D) Ražby produkované v oficiálních mincovnách z iniciativy jejich emitenta souběžně s plnohodnotnými ražbami, za účelem podnícení peněžní směny na daném území. Tato role však zatím bývá, zejména v novějších pracích, přisuzována až pozdějším ražbám z 11. století, z období přechodu k lokální směně.

Při současném stupni poznání nelze jednoznačně říci, které z nastíněných možností jsou nejrealnější a které lze naopak s definitivní platností vyloučit. Věříme však, že shromážděné a prezentované materiály napomohou k dalšímu zkoumání těchto ražeb a jejich postavení v mincovnictví éry dálkového obchodu konce 10. století. Úkol, který se v tomto směru jeví jako klíčový, spočívá ve zpracování korpusu razidel těchto anonymních obolů a dalšího výzkumu materiálového složení dostupných exemplářů. Další, úzce související problematikou, jsou nálezy dalších mincí z 10. a 11. století z moravského a také českého území, mající charakter falz.

Literatura

Bláha, J. – Lukas, J. – Videman, J. 2015: Revize souboru mincí nalezených při archeologickém výzkumu v letech 1983–1984 v Pekařské ulici v Olomouci. Numismatické listy 70, 1–33.

Bogucki, M. 2009: Forged Coins in Early Medieval Poland. Wiadomosci Numizmatyczne 52, 209–236.

Cach, F. 1970: Nejstarší české mince I. České denáry do mincovní reformy Břetislava I. Praha.

Fiala, E. 1889: Beschreibung der Sammlung böhmischer Münzen und Medaillen des Max Donebauer. Prag. – 1890–1892: Nález Olobocký (Olobok). Památky archeologické 15, 47–56, 114–122.

- 1895: České denáry. Praha.
- 1897: Nález čistěveský. Památky archeologické 17, 1897, 255–258, 337–346.
- Fojtík, P. 2008: Slované osídlení Prostějovska ve světle hrobů a pohřebišť. Olomouc.
- 2013: Držovice na Moravě 2013, „Technická infrastruktura, ul. Levandulová, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov“, č. akce 40/13. Archiv ÚAPP Brno, v. v. i., č. j. 177/13. Brno. Nepublikovaný rukopis.
- 2014a: Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov). Přehled výzkumů 55/2, 210–212, obr. 46–47. Brno.
- 2014b: Pravěk a raně historické osídlení katastru obce Držovice, okr. Prostějov. Střední Morava (vlastivědná revue) 38, 43–74.
- 2015: Držovice na Moravě 2014–2015, „Obytný soubor Držovice s 25 RD, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov“, č. akce 466/14. Archiv ÚAPP Brno, v. v. i., č. j. 216/15. Brno. Nepublikovaný rukopis.
- Fojtík, P. – Šmid, M. 2008: Slované hroby a pohřebišť na Prostějovsku. Pravěk – Supplementum 18. Brno.
- Gottwald, A. 1924: Pravěká sídliště a pohřebišť na Prostějovsku. Prostějov.
- Hanka, V. 1855: Popsání a vyobrazení českých mincí. Památky archeologické 1, 234–236, 282–283, 328–329, 369.
- 1857: Popsání a vyobrazení českých mincí. Památky archeologické 2, 42, 88–89, 141–143, 177, 229–230, 281, 366.
- Hásková, J. 1985: K problematice počátků slavníkovského mincování. Sborník Národního muzea, řada A–Historie 39, 51–53.
- Hásková, J. – Staňa, Č. 1993: Půldenár Boleslava II. z hradiště „Staré zámky“ v Brně-Lišni. Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et historica I, 107–108.
- Kalčík, L. 2013: Povelkomoravské osídlení hradiska Staré Zámky u Lišně. Filozofická fakulta Masarykovy Univerzity, Brno. Nepublikovaný rukopis magisterské práce.
- Menadier, J. 1887: Der Denarfund von Peisterwitz bei Ohlau in Schlesien. Funde deutscher Münzen aus dem Mittelalter. Zeitschrift für Numismatik 15, 113–169.
- Měřinský, Z. 1986: Morava v 10. století ve světle archeologických nálezů. Památky archeologické 77, 18–80.
- 1997: K problematice nekropolí druhé poloviny 10. až počátku 13. století na Moravě. In: Míchna, P. – Nekuda, R. – Unger, J. (eds.): Z pravěku do středověku. Sborník k 70. narozeninám Vladimíra Nekudy. Brno, 87–94.
- Polanský, L. – Tomková, K. 2006: Hromadný nález denárů a šperků z Čistěvsi. Revize popisu a dochované části depotu. Numismatický sborník 21, 83–124.
- Polanský, L. – Sláma, J. 2008: Denárové ražby z hradiště Staré zámky v Brně-Lišni a nedalekých Velatic. Numismatické listy 63, 103–116.
- Radoměřský, P. 1966: K počátkům moravského mincovnictví feudálního období. In: Sejbál, J. (ed.): Sborník I. numismatického symposia 1964. Brno, 58–68.
- Richtera, L. – Videman, J. – Zmrzlý, M. 2013: Materiálové analýzy mincí z 10. století z polohy Kostice – Zadní hrůd. Archeologické rozhledy 65, 872–877.
- Richtera, L. – Zmrzlý, M. 2013a: Identifikace způsobů pokovení mincovních falz a možnosti jejich citlivého ošetření. In: Ochrana mincí a medailí v muzejních sbírkách. Brno, 7–58.
- 2013b: Dobové falzum míšeňského groše a jeho analýza. Folia numismatica 27/1, 127–138.
- Skalský, G. 1930: Poznámky k nálezu mančickému. Numismatický časopis československý 6, 119–121.
- Sláma, J. 1993: Nové nálezy mincí v české archeologické literatuře. Numismatické listy 48, 1–3.
- 1991: Přemyslovci a Morava. Sborník společnosti přátel starožitností 2, 51–68.
- Smolík J. 1899: Denáry Boleslava I., Boleslava I., Boleslava III. a Vladivoje. Praha.
- Staňa, Č. 2000: Pronikání Boleslava II. na Brněnsko ve světle archeologických objevů. In: Polanský, L. – Sláma, J. – Třeštík, D. (eds.): Přemyslovský stát kolem roku 1000. Na paměť knížete Boleslava II. (+7. února 999). Praha, 197–208.
- Šmerda, J. 1996: Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století. Brno.
- Videman, J. 2015: Významná centra na Moravě v 10.–11. století pohledem nálezů mincí – aktuální stav poznání. I. Hradiště Staré Zámky v Brně-Lišni. Přehled výzkumů 56/2, 201–219.

Videman, J. – Macháček, J. 2013: Nové mincovní nálezy z dolního Podyjí v kontextu raně středověké Moravy. *Archeologické rozhledy* 65, 851–871.

Videman, J. – Richtera, L. – Zmrzlý, M. 2014: Denár Břetislava III. Jindřicha nalezený u Mšena. *Numismatické listy* 69, 117–132.

Voigt, M. A. 1771: Beschreibung der bisher bekannten Böhmischen Münzen nach chronologischer Ordnung. Des ersten Bandes erste Abtheilung. Prag.

Wiechmann, R. 2013: Kupfer und Messing statt Silber. Münzimitationen des 11. und 12. Jahrhunderts aus Nordostdeutschland. In: Bogucki, M. – Rebkowski, M. (eds.): *Economies, Monetisation and Society in the West Slavic Lands 800–1200 AD*. Wolinskie Spotkania Mediewistyczne II. Szczecin.

Summary

Pavel Fojtík – Jan Videman – Lukáš Richtera – Michal Mazík – Martin Zmrzlý, Two coins of the end of the 10th century found in Držovice (Prostějov district).

The coins presented in this article were found at the poly-cultural location called ‘Pastviska’ which belongs to the cadastral register of the Držovice Village, in its western outskirts. The location is represented by the base of a small hill descending to the south-west and creating a terrace on the left bank of the Český Creek.

In 2013 and 2014, two coins of the end of the 10th century were found in two different places during archaeological excavations. Both pieces belong to the group with lower weight and smaller diameter which are recently classified in the Czech numismatic literature as ‘unattributed deniers and obols of uncertain origin struck in the 10th century’. Each of them is classified under different type.

Until recently, these obols were known only from group finds, mostly outside the territory of the Czech Lands. They most frequently appear in foreign hoards, especially in Bystrzyca in Silesia (found in 1886, TPQ 1003) and Nagyarsány in Hungary (TPQ 1006). Only few individual pieces were documented in two large Bohemian hoards (Maňčice and Čistěves) buried sometime around 995. Both of them represent the earliest hoards with appearance of the unattributed obols. It is possible to judge that their production started before 995 at the earliest.

Recently, other individually found specimens from at least four different Moravian locations are reported. Besides Držovice, they are the following: Kostice (Břeclav district) and the hillfort Staré Zámky in Brno-Líšeň. More specimens were detected via revision of older hoards from Pekařská Street in Olomouc discovered in the 1980s. Compared to the increasing number of these coins in the Moravian hoards, there are no obols registered in Bohemia recently. Based on this summarization, it is possible to classify them as of the Moravian origin.

Both specimens from Držovice represent – similarly as two of three coins found in Pekařská Street in Olomouc and one of the obols from Staré Zámky – contemporary silvered forgeries. The first coin from Držovice was examined in its finding state by the EDS analysis connected with the electronic microscopy (SEM). Based on results of the mentioned analyses, the obol no. 1 can be proclaimed as a contemporary silver metalized forgery with its core of almost pure copper. Metalize is the most likely technology used for plating of that forgery. The flan of lower quality metal was possibly plunged into a eutectic liquid alloy of silver and copper. There is also another possible alternative which cannot be strictly excluded: the silver plating. Because of absence of mercury, the amalgam silvering is almost surely excluded.

The obol no. 2 was studied in detail by the RFA. Similarly, as in the case of the obol no. 1, the coin was not cleaned in any way or conserved. Although it is impossible to judge clearly based on the RFA only, if the coin was made of silver alloy with content of mercury or any other copper core silvered via amalgam method, the second alternative seems to be incomparably more likely.

Increasing number of contemporary forgeries among single coin finds of the 10th century in Bohemia and Moravia is a relatively new phenomenon. At the end of the article, the authors offer list of possible explanations for appearance of the mentioned coins in Moravia at the end of the 10th century, plus description of the context in which their copies appeared. Deducing from recent information, it is not possible to say clearly which possibilities are the most likely and which can be definitely excluded.

English summary by V. Novák

NÁLEZY DENÁRŮ Z 11. A 12. STOLETÍ POMOCÍ DETEKTORŮ KOVŮ (II)

Jiří LUKAS

Abstract – Deniers of the 11th and 12th centuries discovered via metal detecting activities (II).

Continuation of the list of single finds of the coins struck in the 11th and 12th centuries and found in Bohemia represents 39 new pieces and documents extent and character of the early medieval settlement in Bohemia.

 Early medieval times, Bohemia, denier

Úvod

Pokračování soupisu nálezů jednotlivých mincí z období 11. a 12. století pomocí detektorů kovů na území Čech přináší popisy a fotografie celkem 39 mincí. Dokresluje tak naše vědomosti o rozsahu a charakteru raně středověkého osídlení Čech, zejména oblasti středního Polabí. Je potěšitelné, že část zde popsaných mincí se již nachází ve sbírkách muzeí, do kterých byla odevzdána svými nálezci. Jednotlivě nalézané „ztrátové“ mince představují jako celek mimořádně důležitý zdroj numismatického poznání a zde prezentovaný soubor tak významně rozhojňuje tento druh pramenného fondu.

Mezi nejstarší nalezené mince zahrnuté do katalogu patří denáry knížete Oldřicha (1012–1033, 1034): *Cach 1970*, č. 288 a 293 (kat. č. 19, 21, 23, 30) a Břetislava I. (1035–1055) z období před mincovní reformou, provedenou okolo roku 1050: *Cach 1970*, č. 305, 316 a 317 (kat. č. 7, 13, 22, 37). Nejmladší mincí souboru je denár fenikového typu Přemysla Otakara II. z let 1260–1278, pocházející z okolí vrchu Mužský nedaleko Mnichova Hradiště. Mimořádně zajímavý je nález saského křížového denáru z 11. století (kat. č. 25) v areálu zaniklé raně středověké osady na k. ú. obce Roudnice (okr. Hradec Králové), ležící na důležité obchodní trase spojující Prahu, potažmo Libici n. Cidlinou se slezskou Vratislaví.

Katalog

ANONYMNÍ NALEZIŠTĚ (okr. Rychnov n. Kněžnou)

NO.: Mince byla nalezena na anonymním nalezišti v širším okolí Opočna na poli mezi úvozovými cestami v roce 2013.¹

U.: Muzeum a galerie Orlických hor, Rychnov n. Kněžnou, př. č. A 182/2013.

1 Jedná se o polykulturní lokalitu s nálezů z období latěnu a stěhování národů. Nálezy archeologických artefaktů svědčí rovněž o slovanském osídlení v období raného středověku. Za informace děkuji PhDr. Martině Bekové, vedoucí archeologického odd. Muzea a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou. První písemná zmínka o obci je z roku 1394 (*LE IV*, 409).

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: hlava panovníka nad stylizovaným vyobrazením knížecího stolce čelně, vnitřní obvodek hladký, vnější obvodek sekaný, WRATIZLVS

Rv.: polopostava svěťce držícího kopí doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější obvodek sekaný, WENCEZLVS

Lit.: *Cach 1972*, 20, č. 350; *Šmerda 1996*, 76–77, č. 161.

1. 0,74 g; 15,0 mm; mince je na dvou místech vylomena

BRANŽEŽ (okr. Mladá Boleslav)

NO.: Mince byla v listopadu 2014 nalezena na severozápadním okraji Komárovského rybníka při potoce Kněžmostka.²

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Přemysl Otakar II. (1253–1278)

AR denár fenikového typu z let asi 1260–1278

Av.: polopostava panovníka s korunou, žezlem a jablkem doleva, vnitřní obvodek sekaný

Rv.: gryf doleva, vnitřní obvodek sekaný

Lit.: *Cach 1974*, 40, č. 819.

2. metrologie neznáma

DOBŠICE (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena 2. 6. 2015 na severním okraji obce při levém břehu Cidliny.³

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: poprsí panovníka se zdviženou pravíci čelně, vnitřní i vnější obvodek hladký, BPACIZLAVS DVX

Rv.: poprsí svěťce žehnajícího pravou rukou doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější sekaný.

SCS WENCEZLAS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 324; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 154a.

3. 0,92 g

2 První písemná zmínka o obci je z roku 1388 (*AC 31*, 58, č. 67). Severně od obce na svahu vrchu Mužský leží zřícenina hradu Hynšta (původní název není známý), existující podle archeologických nálezů již ve 13. století (*Durdík – Sušický 2000*, 36–37; *Durdík 2002*, 204). K nálezům mincí na Mladoboleslavsku srovnej: *Kout 2012*.

3 První písemná zmínka o obci je z roku 1382 (*AC 31*, 39, č. 8).

DŘÍSY (okr. Praha-východ)

NO.: Mince byla nalezena 28. 2. 2016 na jihovýchodním svahu vrchu Cecemín (dříve Čeřemín, Svato-
václavská vinice) poblíž barokní kaple sv. Jana Křtitele (cca 600 m severozápadně od okraje obce).⁴

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Spytihněv II. (1055–1061)

AR denár

Av.: postava panovníka s kopím v pravé ruce čelně, +SPITICNEVDVX

Rv.: postava svěťce s křížem doleva, SCS WENCEZS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 330; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 155a.

4. 0,93 g

HLUŠICE - HLUŠIČKY (okr. Hradec Králové)

NO.: Mince byla nalezena 13. 9. 2014 asi 200 m jižně od okraje obce.

U.: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, reg. č. 64-2014, př. č. 16/2015.

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: polopostava panovníka s praporem v pravé ruce čelně, vnitřní obvodek hladký, VRATIZLAV DVX

Rv.: polopostava svěťce s křížem doleva, vnitřní obvodek hladký, +SCS WECESVS

Lit.: *Cach 1972*, 20, č. 345; *Šmerda 1996*, 76–77, č. 157.

5. 0,68 g; 15,1/14,7 mm; mince je částečně vylomena

4 První písemná zmínka o obci je z roku 1052, kdy byla darována knížetem Břetislavem I. nově založené kapitule ve Staré Boleslavi (*CDB I*, č. 382, falsum z 12. století, sepsané na základě starších aktových záznamů: „*Drisech cum torculari*“; *Lalik 1971*; *Nový 1991*, 131–132).

HRADEC KRÁLOVÉ-TŘEBEŠ (okr. Hradec Králové)

NO.: Mince byla nalezena před 7. 4. 2015 v poloze „*Na piskách*“, cca 400 m jihozápadně od okraje obce Třebeš (dnes součást Hradce Králové).⁵

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: hlava panovníka nad stylizovaným vyobrazením knížecího stolce čelně, vnitřní obvodek hladký, vnější obvodek sekaný, WRATIZLAS

Rv.: polopostava světe držícího kopí doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější obvodek sekaný, WENCEZLAS

Lit.: *Cach* 1972, 20, č. 350; *Šmerda* 1996, 56–57, č. 161.

6. metrologie neznáma

CHOŤOVICE (okr. Kolín)

NO.: Mince byly nalezeny na jaře 2016 na levém břehu řeky Cidliny poblíž dvorce Korce. Souběžně, dosud nepublikované nálezy denáru Boleslava III. (*Cach* 1970, č. 200) a dalších archeologických artefaktů (enkolpion, přesleny, korálky, kousky olova či kostěný knoflík) nasvědčují, že se s největší pravděpodobností jedná o ztrátové mince z plochy zaniklého raně středověkého sídliště (srov. *Roubík* 1959, 31–32, č. 16–17).⁶

U.: Soukromá sbírka.

5 Mgr. Radek Bláha (Muzeum východních Čech v Hradci Králové, archeologické odd.): „*Pomineme-li pravěké nálezy, je archeologicky doloženo osídlení na území Třebše již od přelomu starší a střední doby hradištní. Z ulice Na Jezírkách pochází z narušených objektů malý soubor keramiky datovatelný do 8.–9. století. Další nálezy keramiky, tentokrát především ze 13. století jsou povrchovými sběry i náhodnými staršími nálezy doloženy z poloh severně i jižně od obce a naznačují zde dvorcovou zástavbu vázanou na vyvýšená místa. Historické jádro vsi (písemně připomínané až v 15. století) se však minimálně od 13. století nacházelo při dnešních ulicích Machkova a K Labi. Jednalo se o mírnou jazykovitou vyvýšeninu nad inundací Labe, jehož tok se přibližoval až k samotné vsi. Dnešní průběh Labe je až výsledkem regulace a vyhloubení zcela nového koryta v období počátku 20. století. Labe nanáseto do prostoru mezi dnešní fakultní nemocnicí a Třebší mocně usazeniny, ve kterých se nacházejí četné druhotně přemístěné archeologické nálezy pravěkého, ale hlavně vrcholně středověkého a raně novověkého stáří. Jedná se o zlomky, ale i celé tvary keramických nádob, ale známé jsou i jednotlivé esovitě záušnice a podobně. Tyto nálezy asi drtivou většinou pocházejí z prostoru vlastního Hradce Králové a jeho předměstí, kde je nepřetržitá sídelní kontinuita od 9. století.“ (srov. *Sigl* 1978; *Doubek – Rezková* 2013; *Bláha – Sigl* 2014).*

6 Rozboru náleзовého celku ze zaniklého raně středověkého sídliště bude věnována samostatná studie.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let 1034 – asi 1050

Av.: postava panovníka doleva s praporem v pravé ruce, vnitřní obvodek sekaný, BRACIZLAVS DVX

Rv.: postava svěťce s křížem v pravé ruce čelně, po levé straně kříž na dlouhé žerdi, SCS WENCEZLAVS

Lit.: *Cach 1970*, 44, č. 317; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 150.

7. 0,79 g; 20 mm

ČECHY, Vladislav II., jako král (1158–1174)

AR denár z let 1158–1174

Av.: polopostava panovníka s žezlem v pravé ruce v architektuře mezi dvojicí věží čelně, opis nečitelný

Rv.: dvojice andělů, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 44, č. 611; *Šmerda 1996*, 90–91, č. 252.

8. 0,67 g (mince je pokryta korozními produkty)

JÍKEV (okr. Nymburk)

NO.: Obě mince byly nalezeny v dubnu (č. 8) a v květnu 2010 (č. 9) na katastru obce Jíkev bez dalšího přesnějšího určení.

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: hlava panovníka nad stylizovaným vyobrazením knížecího stolce čelně, vnitřní obvodek hladký, vnější obvodek sekaný, WRATIZLAS

Rv.: polopostava svěťce držícího kopy doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější obvodek sekaný, WENCEZLVS

Lit.: *Cach 1972*, 20, č. 350; *Šmerda 1996*, 76–77, č. 161.

9. 0,55 g; 14,3 mm; nastřížený okraj

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: korunovaná hlava panovníka nad ozdobným obloučkem doprava, vnitřní obvoděk hladký, vnější sekaný, WRATIZLAS

Rv.: ruka svěťce s kopím doleva, vyčnívající ze schematizovaného vyobrazení kostela, vnitřní obvoděk hladký, vnější sekaný, WENCEZLAS

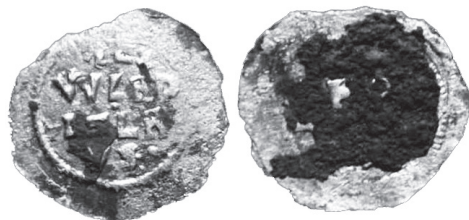
Lit.: *Cach 1972*, 21, č. 354; *Šmerda 1996*, 76–77, č. 165a.

10. 0,64 g; 16,6 mm

KNĚŽICE (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena 3. října 2015 na poli v poloze V Beňovicích, cca 2 km východně od okraje obce. Souběžné nálezy dalších archeologických artefaktů (záušnice, olověná kolečka, přezky a zlomek ostruhy) napovídají, že se jedná o prostor zaniklého raně středověké vsi Beňovice (*Roubík 1959*, 31, č. 4).⁷

U.: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, reg. č. 127-2015.

ČECHY, Vladislav II., jako král (1158–1174)

AR denár z roku 1158 – pravděpodobně ražeb ke královské korunovaci

Av.: uvnitř mincovního pole čtyřřádkový nápis REX / VVLAD / IZLA / VS•, vnitřní obvoděk perličkový

Rv.: rubní strana mince je pokryta korozními produkty

Lit.: *Cach 1972*, 44, č. 601; *Šmerda 1996*, 88–89, č. 242.

11. 0,449 g; 14,5/15,9 mm

KNĚŽIČKY (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena 28. 3. 2014 v lesním porostu (obora Kněžičky) na rozvodí Štítarského potoka a Cidliny, jižně od obce Dlouhopolsko. Místo nálezů může souviset s existencí zaniklé osady Vančice (*Roubík 1959*, 32, č. 33).

U.: Soukromá sbírka.

7 První písemná zmínka o obci Kněžice je z roku 1295 (*RBM II*, č. 1687: „Zdeslaus de Knezicz“).

ČECHY, Vladislav II., jako král (1158–1174)

AR denár z let 1158–1174

Av.: postava korunovaného panovníka na královském stolci čelně, vnitřní obvoděk sekaný, opis nečitelný

Rv.: polopostava žehnajícího světce čelně s praporcem v pravé ruce, zasazená do architektury, vnitřní obvoděk sekaný, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 45, č. 612; *Šmerda 1996*, 90–91, č. 253.

12. 0,424 g

KOSIČKY (okr. Hradec Králové)

NO.: Mince byly nalezeny 27. 12. (č. 13) a 24. 4. 2013 (č. 14) na poli na břehu Třesického potoka, asi 500 m jižně od obce Kosičky na ploše zaniklé raně středověké osady Třesice (*Profous – Svoboda 1957*, 372; *Roubík 1959*, 100, č. 29; *Skala 2016*, 59–64).

U.: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, inv. č. N/N 24.086 (č. 13) a N/N 23.024 (č. 14)

ČECHY, Břetislav I. (1035–1055)

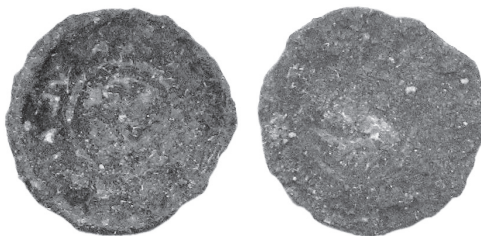
AR denár

Av.: polopostava panovníka s křížem po levé ruce čelně, vnitřní obvoděk sekaný, B[.....]X

Rv.: polopostava sv. Václava s praporcem v pravé ruce čelně, po levé ruce kříž, opis odlomen

Lit.: *Cach 1970*, 43, č. 305; *Šmerda 1996*, 72–73, č. 141a.

13. 0,31 g; zlomek

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: polopostava panovníka s praporcem doprava, opis nečitelný

Rv.: polopostava světce doprava, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 20, č. 346; *Šmerda 1996*, 76–77, č. 158.

14. 0,71 g; mince je pokryta korozními produkty

LIBOTOV (okr. Trutnov)

NO.: Mince byla nalezena v září 2011 bez dalšího upřesnění na katastru obce Libotov.⁸

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Vladislav II., jako král (1158–1174)

AR denár z let 1158–1174

Av.: postava panovníka s korunou a žezlem čelně, sedícího na královském trůnu, vnitřní obvodek sekaný, opis nečitelný

Rv.: před postavou žehnajícího sv. Vojtěcha postava prostovlasého muže se sepjatýma rukama, vnitřní obvodek sekaný, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 44, č. 608; *Šmerda 1996*, 88–89, č. 249.

15. metrologie neznáma

LŽOVICE (okr. Kolín)

NO.: Mince byla nalezena v srpnu 2016 na pravém břehu Labe, u bývalého slepého ramene řeky pod Lžovickým kopcem. Ze stejné lokality pocházejí rovněž nálezy mladších drobných středověkých mincí, ale i částí botních a opaskových přezek a neúplného opaskového nákončí. Jedná se tedy pravděpodobně o plochu zaniklého středověkého sídliště.

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: poprsí panovníka se zdviženou pravíci čelně, vnitřní i vnější obvodek hladký, BPACIZLAVS DVX

Rv.: poprsí světce žehnajícího pravou rukou doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější sekaný.

SCS WENCEZLAS

Lit.: *Cach 1972*, 15, č. 324; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 154a.

16. 0,89 g; 12 mm

⁸ Mince může být součástí velkého denárového nálezů (*Šála 1967*; *Cach 1972*, 63, č. 228b) z roku 1941. Obsahoval asi 600 denárů, z nichž určeno 21 ks: Vladislav I., typ *Cach 1972* (dále jen C), č. 562, Soběslav I. C 577–578 a 582, Vladislav II. C 593, 598, 608, 611 a 615.

NĚMČICE (okr. Kolín)

NO.: Mince byla nalezena na podzim 2013 na poli cca 1200 m východně od okraje obce.⁹

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Vladislav II., jako král (1158–1174)

AR denár z let 1158–1174

Av.: postava panovníka na královském trůnu čelně, vnitřní obvodek sekaný, opis nečitelný

Rv.: postavy sv. Vojtěcha a sv. Václava čelně, vnitřní obvodek sekaný, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 44, č. 606; *Šmerda 1996*, 88–89, č. 247.

17. metrologie neznáma

NETŘEBICE (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena 9. 8. 2016 asi 300 m západně od okraje obce. Souběžně byly nalezeny zlomky raně středověké keramiky, může se tedy jednat o nález v areálu sídliště.¹⁰

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: polopostava panovníka sedícího na stylizovaném knížecím stolci čelně, vnitřní obvodek hladký, BRACIZLAVS DVX

Rv.: polopostava světce s křížem doprava, vnitřní obvodek hladký, SCS WENCEZLAVS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 322; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 153a.

18. metrologie neznáma

9 První písemná zmínka o obci je v listině Přemysla Otakara I., vydané v letech 1219–1222 (*CDB II.*, č. 231: „*Jesutbor de villa Nemcikh*“)

10 Název obce je poprvé zmíněn v listině vydané v roce 1186 Alžbětou Uherskou, manželkou českého knížete Bedřicha, ve které věnuje zmíněnou ves kostelu sv. Jana Evangelisty „Na bojišti“ (dnes zaniklý kostel na území Nového Města pražského). Srov. *CDB I.*, č. 312: „*Netribiz*“.

NYMBURK (okr. Nymburk)

NO.: Mince byly nalezeny 4.–6. 8. (č. 19) a 11. 11. 2015 (č. 20) asi 200 metrů od sebe na pravém břehu řeky Mrliny, přibližně 1 km od jejího ústí do Labe a cca 500 m západně od obce Budiměřice. Vzhledem k velkému množství souběžně nalezených střepů raně středověké keramiky se jedná pravděpodobně o prostor zaniklé osady.¹¹

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Oldřich (1012–1033, 1034)

AR denár

Av.: poprsí panovníka s praporem v pravé ruce čelně, VDALRICVS DVX :

Rv.: poprsí světce s křížem na žerdi v pravé ruce čelně, napravo kříž, SCS VVENCESLAVS :

Lit.: *Cach 1970*, 42, č. 293; *Šmerda 1996*, 70–71, č. 134a.

19. 0,74 g; olámaný okraj

ČECHY, Vladislav II., jako kníže (1140–1158)

AR denár z let 1140–1158

Av.: postava muže s vytaseným mečem, bojujícího se šelmou vlevo, vnitřní obvoděk sekaný, opis nečitelný

Rv.: postava žehnajícího světce čelně s křížem v levé ruce, sedícího na duze, vnitřní obvoděk sekaný, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 42, č. 592; *Šmerda 1996*, 86–87, č. 232a.

20. 0,633 g; 15,5 mm

OPOLANY (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena před 12. 9. 2014 v lese Kanín na levém břehu řeky Cidliny v zákrutu slepého ramene řeky. Několik desítek metrů od místa nálezu byly v roce 2010 nalezeny rovněž dva ztrátové kusy denárů Boleslava II. typu *Cach (1970)* č. 59 a č. 81 (*Lukas – Videman 2009*).

U.: Soukromá sbírka.

11 Ves je poprvé zmíněna v listině z roku 1293 (*RBM II*, č. 1622: „*duobus laneis liberis in villa Vzk et piscationibus in aqua Merlina*“; srovnej: *Roubík 1959*, 31, č. 21a; *Profous – Svoboda 1957*, 453, č. 4).

ČECHY, Oldřich (1012–1033, 1034)

AR denár

Av.: polopostava panovníka s praporcem v pravé ruce čelně, opis odlomen

Rv.: ruka Boží, vnitřní obvodok sekaný, OD[.....]X

Lit.: *Cach 1970*, 42, č. 288; *Šmerda 1996*, 70–71, č. 132.

21. 0,49 g; 16,4/16,7 mm; zlomek střední části mince

PÍSEK (okr. Hradec Králové)

NO.: Mince byla nalezena 21. 9. 2013 na poli cca 400 m severozápadně od okraje obce.

U.: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, inv. č. N/N 24.079.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1034–1050

Av.: postava panovníka doleva s praporcem v pravé ruce, vnitřní obvodok sekaný, [...]ACIZ[...]

Rv.: postava světce s křížem v pravé ruce čelně, po levé straně kříž na dlouhé žerdí, [...]EZLA[...]

Lit.: *Cach 1970*, 44, č. 317; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 150.

22. 0,184 g; zlomek

PODĚBRADY (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena 12. 6. 2015 v lese v poloze Na hatích na levém břehu Labe při starém korytu řeky, asi 2 km východně od obce Kluk (dnes část Poděbrad).

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Oldřich (1012–1033, 1034)

AR denár

Av.: poprsí panovníka s praporcem v pravé ruce čelně, opis odlomen

Rv.: ruka Boží, vnitřní obvodok sekaný, opis odlomen

Lit.: *Cach 1970*, 42, č. 288; *Šmerda 1996*, 70–71, č. 132.

23. metrologie neznáma; zlomek střední části mince

ROUDNICE (okr. Hradec Králové)

NO.: Mince byly nalezeny 9. 10. (č. 24) a 6. 11. 2009 (č. 25) na poli na levém břehu potoka Bystřice (levobřežní přítok Cidliny) v poloze Pod Habrem. Množství souběžně nalezených archeologických

artefaktů (keramika, záušnice, kování, olověné kroužky, obchodní závaží severského typu apod.) napovídá, že se jedná o plochu zaniklého raně středověkého sídliště.¹²

U.: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, inv. č. N/N 23.013–23.014.

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: polopostava panovníka s praporcem v pravé ruce čelně, vnitřní obvodek hladký, VRATISLAV DVX

Rv.: polopostava světce s křížem doleva, vnitřní obvodek hladký, +SCS WECESVS

Lit.: *Cach* 1972, 20, č. 345; *Šmerda* 1996, 76–77, č. 157; *Profantová – Štolba* 2012, 358; *Bláha – Hejhal – Skala* 2013, 296.

24. 0,78 g; 15,8 mm; část mince odlomena

SASKO

AR denár křížový, 11 století

Av.: uprostřed mincovního pole rovnoramenný kříž, ve dvou protilehlých úhlech kroužek, v ostatních dvou po třech kuličkách, vnitřní obvodek sekaný

Rv.: rovnoramenný kříž s rozšiřujícími se konci ramen, ve dvou protilehlých úhlech kroužek, v ostatních dvou po trojúhelníčku, vnitřní obvodek sekaný

Lit.: *Gumowski* 1939, tab. XXI:659; *Profantová – Štolba* 2012, 358; *Bláha – Hejhal – Skala* 2013, 296.

25. 0,685 g; 12,8/13,1 mm

SÁNY (okr. Nymburk)

A. NO.: Mince byla nalezena 13. 1. 2014 cca 500 jihozápadně od historického jádra obce na levém břehu řeky Cidliny.

U.: Soukromá sbírka.

12 Sídliště leželo na významné obchodní trase, spojující střední Polabí (Libice n. C.) se Slezskem (Vratislav). K charakteru sídliště srov. *Profantová – Štolba* 2012; *Bláha – Hejhal – Skala* 2013.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: polopostava panovníka sedícího na stylizovaném knížecím stolci čelně, vnitřní obvodek hladký, BRACIZLAVS DVX

Rv.: polopostava svěťce s křížem doprava, vnitřní obvodek hladký, SCS WENCEZLAVS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 322; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 153a.

26. 0,50 g; 17,0/12,3 mm; část mince odlomena

B. NO.: Mince byly nalezeny 18. 1. 2014 nalezeny v lese v poloze Na Zálušním, asi 600 m západně od okraje obce, na mírně vyvýšenině (asi 1–2 m nad okolním terénem) obtékané slepým ramenem Cidliny. Mince byly umístěny v trojúhelníku přibližně 1 m od sebe. Mince byly nalezeny v areálu sídliště – zlomky keramiky a kusy kamenů naznačují, že by mohly pocházet z výplně raně středověkého objektu. U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: poprsí panovníka se zdviženou pravíci čelně, vnitřní i vnější obvodek hladký, BPACIZLAVS DVX

Rv.: poprsí svěťce žehnajícího pravou rukou doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější sekaný, SCS WENCEZLAS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 324; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 154a.

27. 1,08 g; 17,2/18,0 mm

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: poprsí panovníka se zdviženou pravíci čelně, vnitřní i vnější obvodek hladký, BPACIZLAVS DVX

Rv.: poprsí svěťce žehnajícího pravou rukou doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější sekaný, SCS WENCEZLAS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 324; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 154a.

28. 1,01 g; 17,1/17,0 mm

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: poprsí panovníka se zdviženou pravíci čelně, vnitřní i vnější obvodek hladký, BPACIZLAVS DVX

Rv.: poprsí svěťce žehnajícího pravou rukou doprava, vnitřní obvodek hladký, vnější sekaný,

SCS WENCEZLAS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 324; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 154a.

29. 0,93 g; 17,4/17,0 mm

STARÁ LYSÁ (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena 15. 6. 2014 na poli cca 1.100 m severovýchodně od okraje obce na západním úbočí vrchu Níva.¹³

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Oldřich (1012–1033, 1034)

AR denár

Av.: poprsí panovníka s praporem v pravé ruce čelně, VDALRICVS DVX :

Rv.: poprsí svěťce s křížem na žerdi v pravé ruce čelně, napravo kříž, SCS VVENCESLAVS :

Lit.: *Cach 1970*, 42, č. 293; *Šmerda 1996*, 70–71, č. 134a.

30. 1,01 g; 19,9/19,6 mm

STARÝ BYDŽOV (okr. Hradec Králové)

NO.: Mince byly nalezeny na přelomu září a října 2015 v okruhu přibližně 40 metrů cca 700 m severozápadně od Starého Bydžova při cestě na Janovice. Souběžné nálezy fragmentů keramiky a dalších archeologických artefaktů (záušnice), stejně tak, jako poloha poblíž pramene naznačují, že se jedná o plochu zaniklého raně středověkého sídliště.

U.: Soukromá sbírka.

13 Stará Lysá je zmiňována v Kosmově kronice k roku 1034 („*Tunc Jaromir, de quo supra meminimus, lumine orbis, cui dux Oudalricus destinaverat ut degeret Liza in vinculo*“) a v tzv. zakládacím listině kapituly ve Staré Boleslavi (CDB I, č. 382), falzu z 12. století, sepsaném na základě starších aktových záznamů: „*Addimus etiam curtem dictam Lysa post obitum comitis nomine Mutis*.“ (*Lalík 1971; Nový 1991*, 131–132).

ČECHY, Soběslav I. (1125–1140)

AR denár

Av.: jezdec na koni doprava probodávající kopím šelmu, vnitřní obvoděk perličkový, opis nečitelný

Rv.: poprsí žehnajícího sv. Václava čelně, vnitřní obvoděk perličkový, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 41, č. 574; *Šmerda 1996*, 84–85, č. 215.

31. 0,63 g; 16,6/17,0 mm

ČECHY, Vladislav II., jako kníže (1140–1158)

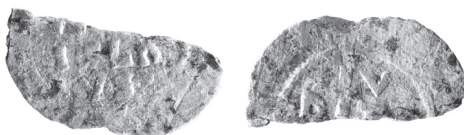
AR denár z let 1140–1158

Av.: jezdec na koni doprava, vnitřní obvoděk perličkový, opis nečitelný

Rv.: poprsí žehnajícího světce mezi dvojicí křížků čelně, vnitřní obvoděk perličkový, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 42, č. 589; *Šmerda 1996*, 86–87, č. 229a.

32. 0,49 g; 15,6/15,1 mm

ČECHY, Vladislav II., jako král (1158–1174)

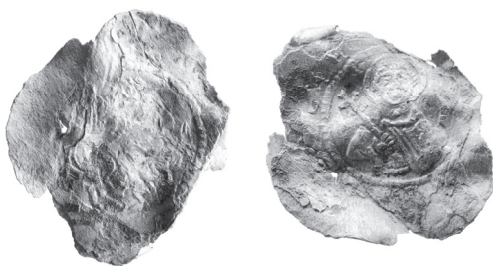
AR denár z roku 1158 – pravděpodobně ražeb ke královské korunovaci

Av.: uvnitř mincovního pole čtyřřádkový nápis [...]*I*ZLΛ / VS•, vnitřní obvoděk perličkový

Rv.: Uvnitř mincovního pole čtyřřádkový nápis: *I*V / DIT [.../], vnitřní obvoděk perličkový

Lit.: *Cach 1972*, 44, č. 601; *Šmerda 1996*, 88–89, č. 242.

33. 0,25 g; 15,4/7,4 mm; zlomek

ČECHY, Bedřich (1173, 1179–1181, 1182–1189)

AR denár z let 1179–1181

Av.: postava sedícího panovníka doprava s mečem v pravé ruce, napravo menší postava s knihou a ruka Boží (mincovní obraz je velmi nečitelný), vnitřní obvoděk perličkový, opis nečitelný

Rv.: polopostava sv. Václava s křížem v pravé ruce čelně, vnitřní obvoděk perličkový, opis nečitelný

Lit.: *Cach* 1972, 46, č. 627; *Šmerda* 1996, 90–91, č. 268.

34. 0,47 g; 17,4/15,3 mm

STĚŽERY (okr. Hradec Králové)

NO.: Mince byla nalezena podle informace nálezce 29. 9. 2014 jihozápadně od obce bez dalšího upřesnění.

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: polopostava panovníka s praporem doprava, vnitřní obvoděk hladký, DALIZLAV DV

Rv.: polopostava světce doprava, +SCS WECESVS

Lit.: *Cach* 1972, 20, č. 346; *Šmerda* 1996, 76–77, č. 158.

35. 0,76 g; 15,2 mm

STŘIHOV (okr. Nymburk)

NO.: Mince byla nalezena 27. 9. 2014 na pravém břehu Střihovského potoka, asi 400 m severovýchodně od okraje obce.

U.: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, reg. č. 28/2015.

ČECHY, Vladislav II., jako král (1158–1174)

AR denár z let 1158–1174

Av.: postava panovníka doprava sedícího na královském trůnu, před ním postava sedící královny, vnitřní obodek perličkový, opis nečitelný

Rv.: polopostava žehnajícího sv. Václava s praporem a štítem čelně, vnitřní obodek perličkový, opis nečitelný

Lit.: *Cach 1972*, 45, č. 615; *Šmerda 1996*, 90–91, č. 256.

36. 0,74 g; 15,9/15,5 mm

SVOJŠICE (okr. Kolín)

NO.: Mince byla nalezena 21. 9. 2014 v lesíku cca 1500 m severozápadně od obce na hřebenu mezi potoky Výrovka a Bečvárka směrem na Kouřim. Souběžné nálezy 20–30 jednotlivých ztrátových mincí z 15. a 16. století naznačují, že se jedná o prostor zaniklé středověké vsi.

U.: Soukromá sbírka.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1034–1050

Av.: postava panovníka s praporem v pravé ruce čelně, [...] Δ CISL[...]V+

Rv.: polopostava světce doleva s křížem v pravé ruce, [...] Δ VEN[.. Δ EZLA[...]

Lit.: *Cach 1970*, 44, č. 316; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 149a.

37. metrologie neznáma; olámaný okraj

TŘEBOVLE (okres Kolín)

NO.: Mince byla nalezena v roce 2015 poblíž dnes stojícího hospodářského dvora Broučkov. Dosud nepublikované nálezy českých denárů z konce 10. století (Boleslav II.: *Cach 1970*, č. 29; Soběslav Slavníkovce: *Cach 1970*, č. 153) a dalších archeologických artefaktů v blízkém okolí svědčí o existenci zaniklé raně středověké osady.¹⁴

U.: Soukromá sbírka.

14 Na místě hospodářského dvora, ležícího 2 km severně od Kouřimi (postaven v roce 1711) a v jeho okolí byly odkryty rovněž archeologické nálezy z doby laténské a z období stěhování národů.

ČECHY, Břetislav I. (1034–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: polopostava panovníka sedícího na stylizovaném knížecím stolci čelně, vnitřní obvodok hladký, BRACIZLAVS DVX

Rv.: polopostava světce s křížem doprava, vnitřní obvodok hladký, SCS WENCEZLAVS

Lit.: *Cach 1972*, 18, č. 322; *Šmerda 1996*, 74–75, č. 153a.

38. metrologie neznáma

TUCHLOVICE-SRBY (okr. Kladno)

NO.: Mince byla nalezena v září 2014 při cestě na levém břehu potoka Loděnice, asi 800 m severozápadně od okraje obce Srby.¹⁵

U.: Sládečkovovo vlastivědné muzeum v Kladně, depositář archeologie, př. č. 4/2015.

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár z let 1061–1085

Av.: polopostava panovníka s praporem v pravé ruce čelně, vnitřní obvodok hladký, VRATIZLAV DVX

Rv.: polopostava světce s křížem doleva, vnitřní obvodok hladký, +SCS WECESVS

Lit.: *Cach 1972*, 20, č. 345; *Šmerda 1996*, 76–77, č. 157.

39. 0,67 g; 14,4/16,2 mm; část okraj odlomena

Zhodnocení

Popsaný a vyobrazený soubor 39 kusů jednotlivě nalezených „ztrátových“ mincí z 11. a 12. století, navazující na již dříve publikovaný soubor 24 kusů mincí z téhož období (*Lukas 2014*), poněkud poopravuje náš dosavadní pohled na stáří, rozsah a hustotu raně středověkých sídel v oblasti širšího Polabí, a to i přes okolnost, že prostorové rozmístění zmíněných nálezů jednotlivých mincí je částečně zkresleno ochotou „nálezců“ podělit se o informace. Nálezy popsanych mincí přesněji datují existenci řady lokalit, u kterých jsme byli až dosud odkázáni pouze na výpověď často jen těžko datovatelných archeologických artefaktů, nebo na zmínky v písemných pramenech zejména listinného charakteru.

15 Část údolí Loděnického potoka pod slovanským hradištěm Libušín byla podle archeologických nálezů v průběhu 9.–11. století hustě osídlena. V blízkosti místa nálezů denáru Vratislava II. bylo odkryto několik mladohradištních pohřebišť (srov. *Baumann 1923; Váňa 1973*).

Tab. 1. Chronologický přehled nalezených a popsáných českých denárů

Panovník	Cach	místo nálezu	č.	
Oldřich (1012–1033, 1034)	288	Opolany	21	
	288	Poděbrady	23	
	293	Nymburk	19	
	293	Stará Lysá	30	
Břetislav I. (1035–1055)	305	Kosičky	13	
	316	Svojšíce	37	
	317	Choťovice	7	
	317	Písek	22	
	322	Netřebice	18	
	322	Sány (A)	26	
	322	Třebovle	38	
	324	Dobšice	3	
	324	Lžovice	16	
	324	Sány (B)	27	
	324	Sány (B)	28	
Spytihněv II. (1055–1061)	330	Dřísy	4	
	Vratislav II. (1061–1092)	345	Hlušice-Hlušičky	5
345		Roudnice	24	
345		Tuchlovice-Srby	39	
346		Kosičky	14	
346		Stěžery	35	
350		Anonymní naleziště	1	
350		Hradec Králové-Třebeš	6	
350		Jikev	9	
354		Jikev	10	
Soběslav I. (1125–1140)		574	Starý Bydžov	31
		Vladislav II. (1140–1174)	589	Starý Bydžov
592	Nymburk		20	
601	Kněžice		11	
601	Starý Bydžov		33	
606	Němčice		17	
608	Libotov		15	
615	Střihov		36	
611	Choťovice		8	
612	Kněžičky		12	
615	Střihov		36	
Bedřich (1173, 1179–1181, 1182–1189)	627		Starý Bydžov	34
	Přemysl Otakar II. (1253–1278)	819	Brandež	2

Řada nalezených mincí pochází z areálů již před staletími zaniklých sídlišť (kat. č. 7, 8, 11–14, 16, 18–20, 24, 25, 27–29, 31–34, 37–38), zmiňovaných v písemných pramenech na konci 13., nebo v průběhu 14. století. Přesná lokalizace řady těchto sídel nebyla navíc v řadě případů zcela jistá. Nálezy českých denárů dokládají jejich existenci již v období 11. a 12. století a přesněji lokalizují jejich umístění v terénu. Nálezy některých mincí potvrzují rovněž existenci osad, uvedených v listinných falsech z 12. století, pro dobu, do které se tato falza hlásí. Jedním z takových případů je i tzv. zakládací listina kapituly ve Staré Boleslavi (*CDB I*, č. 382). Jejím vydavatelem je podle intitulace kníže Břetislav I. a listina, ačkoliv není datována, měla být vydána po 19. květnu 1046, kdy byl biskupem Šebířem vysvěcen kapitulní chrám ve Staré Boleslavi (*Kosmas II/13*). Text listiny, zachovaný v rukopisu ze 17. století, je dnes považován za falzum z 12. století, založené na starších záznamech aktového charakteru (*Nový 1991*, 131–132). Mezi zeměpanským majetkem, darovaným Břetislavem I. kapitule, je uvedena rovněž vesnice Dřísy

s vinicí a vinným lilem (srovnej pozn. 4). Nález denáru Spytihněva II. (1055–1061) Cach (1972) č. 330 (kat. č. 4) dokládá existenci vsi v polovině 11. století, tedy v době údajného vydání listiny.¹⁶

Prameny a literatura

- AC 31*: Friedrich, G. (ed.) 1921: Archiv český čili staré písemné památky české i moravské. Díl XXXI. První kniha provolací desk dvorských z let 1380–1394. Praha.
- Baumann, J.* 1923: Nálezy v Tuchlovicích. Vlastivědný sborník okresu slánského a novostražického 1, 53–56.
- Bláha, R. – Hejhal, P. – Skala, J.* 2013: Raně středověké olovené artefakty z katastru Roudnice (okr. Hradec Králové). In: Boroň, P. (ed.): Argenti fossores et alii. Znaczenie gospodarcze wschodnich części Górnegó Śląska i zachodnich krańców Małopolski w późnej fazie wczesnego średniowiecza (X–XII wiek). Wrocław, 289–299.
- Bláha, R. – Sigl, J.* 2014: Svědectví archeologických nálezů o počátcích města Hradce Králové. Hradec Králové.
- Cach, F.* 1970: Nejstarší české mince I. České denáry do mincovní reformy Břetislava I. Praha.
- 1972: Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové. Praha.
- 1974: Nejstarší české mince III. České a moravské mince doby brakteátové. Praha.
- CDB I*: Friedrich, G. (ed.) 1904–1907: Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae I. Pragae.
- CDB II*: Friedrich, G. (ed.) 1912: Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae II. Pragae.
- Doubek, Z. – Rezková, H.* 2013: Třebeš. Vlkov.
- Durdík, T.* 2002: Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha.
- Durdík, T. – Sušický, V.* 2000: Zříceniny hradů, tvrzí a zámků: Střední Čechy. Praha.
- Gumowski, M.* 1939: Corpus nummorum Poloniae. Monety X i XI w. Kraków.
- Kosmas*: Bretholz, B. (ed.) 1923: Cosmae Pragensis Chronica Boemorum. Monumenta Germaniae Historica. Scriptorum rerum Germanicarum. Nova series. Tomus II. Berlin.
- Kout, A.* 2012: Nálezy mincí na Mladoboleslavsku, jejich souvislosti a vypovídací hodnota. Filosofická fakulta UK Praha. Nепublikovaný rukopis.
- Lalik, T.* 1971: Włosc kanonikow staroboleslawskich w pierwszej polowie XI. wieku. Kwartalnik Historii Kultury Materialnej 20, 399–429.
- LE IV*: Borový, C. (ed.) 1883: Libri erectionum archidioecesis Pragensis saeculo XIV. et XV. Liber IV. (1390–1397). Pragae.
- Lukas, J.* 2014: Nálezy denárů z 11. a 12. století pomocí detektorů kovů (I.). Numismatický sborník 28/1, 57–70.
- Lukas, J. – Videman, J.* 2009: Nález českých denárů z konce 10. století v Kanině (okr. Nymburk). Numismatický sborník 24, 326–329.
- Nový, R.* 1991: Diplomatické poznámky k donačním listinám českých klášterů a kapitul do konce 12. století. Studia mediaevalia Pragensia 2, 125–146.
- Profantová, N. – Štolba, M.* 2012: Raně středověké nákončí k pochvě meče z Českého středohoří. Archeologické rozhledy 64, 357–361.
- Profous, A – Svoboda, J.* 1957: Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původ, význam a změny. Díl IV., S–Ž. Praha.
- RBM II*: Emler, J. (ed.) 1882: Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II. Pragae.
- Roubík, F.* 1959: Soupis a mapa zaniklých osad v Čechách. Praha.
- Sigl, J.* 1978: Drobné archeologické výzkumy a průzkumy na území Hradce Králové v letech 1970–1976. Zpravodaj KMVČ V/1, 55–65.
- Skala, J.* 2016: Zaniklá středověká sídliště na toku řeky Bystrice v oblasti Urbanické brázdy. Filosofická fakulta, Universita Hradec Králové. Nепublikovaný rukopis.
- Šmerda, J.* 1996: Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století. Brno.

16 Jinak je tomu v případě nálezu denáru knížete Oldřicha (1012–1033, 1034) Cach (1970) 293 v okolí Staré Lysé (kat. č. 30). Mince byla nalezena přibližně 1200 m severovýchodně od historického jádra obce na západním úbočí vrchu Niva a s existencí Staré Lysé, zmiňované rovněž v listině pro kapitolu ve Staré Boleslavi (*CDB I*, č. 382) jako majetek „*comitis nomine Mutis*“ nesouvisí.

Šůla, J. 1967: Denárový nález v Libotově a jeho význam. Numismatické listy 22, 1–4

Váňa, Z. 1973: Přemyslovský Libušín. Praha.

Summary

Jiří Lukas, Deniers of the 11th and 12th centuries discovered via metal detecting activities (II).

Continuation of the list of single finds of the coins struck in the 11th and 12th centuries and found via metal detecting activities in Bohemia brings description and illustrations of 39 new pieces. The coins document extent and character of the early medieval settlement in Bohemia, the area of the middle Elbe River especially. The earliest are the following: the deniers struck under the Bohemian Duke Oldrich (1012–1033, 1034) – listed by Cach (1970) under nos. 288 and 293 (cat. nos. 19, 21, 23, 30) – and the deniers produced under the Bohemian Duke Břetislav I (1035–1055) before his monetary reform in 1050 – listed by Cach (1970) under nos. 305, 316 and 317 (cat. nos. 7, 13, 22, 37). The latest coin is represented by the denier of the pfennig type struck under Ottokar II of Bohemia in 1260–1278, and it was found near the Mužský Hill close to Mnichovo Hradiště. The Saxon denier of the cross type struck in the 11th century (cat. no. 25) is extremely interesting. It was discovered in the territory of the vanished early medieval settlement in the cadaster of the Roudnice Village (Hradec Králové district), on the important trading route connecting Prague, Libice nad Cidlinou respectively, and Breslau in Silesia.

English summary by V. Novák

DEPOT FENIKŮ ZE STARÉ HLÍNY (OKR. JINDŘICHŮV HRADEC)

Příspěvek k poznání struktury oběživa
v 1. polovině 14. století v jižních Čechách

Jiří MILITKÝ

Abstract – Pfennig hoard from Stará Hlína (Jindřichův Hradec district). Contribution to the coin circulation in the first half of the 14th century in south Bohemia.

The article is focused on import of pfennigs to south Bohemia during the first half of the 14th century. The hoard from Stará Hlína was discovered in 1894, and it used to consist of about 2,000 coins. Some 1,873 of them were described, only 1,587 pieces survived up to date. The hoard is represented by at least 57 pfennig types. It is a strongly varied selection of pfennigs mostly from Vienna, to a lesser extent pieces struck under the Salzburg Archbishopric or in Bavaria. The hoard is expected to be buried around 1320. There are other analogical hoards and single finds registered in south Bohemia which can confirm intensive local circulation of the imported pfennings in the first half of the 14th century.

 South Bohemia, Lower Austria, Passau, pfennig, 14th century, import

Úvod

Zavedení ražby pražského groše měnovou reformou Václava II. roku 1300 znamenalo naprosto zásadní průlom v ekonomice vrcholně středověkých Čech a Moravy.¹ Rychlé rozšíření tohoto nominálu jako platebního prostředku dokládají četné hromadné nálezy z území Čech i Moravy (např. *Nemeškal 1973*, 122–124; *Pošvár 1973*, 139–141). Ačkoliv svědectví těchto depotů neposkytuje zcela objektivní pohled na dobovou strukturu oběživa,² lze pro období 1. poloviny 14. století téměř vyloučit masovější oběh cizích mincí v českém vnitrozemí. Jako značně atypická se z tohoto pohledu jeví skupina několika hromadných nálezů z jižních Čech, ve kterých byly zastoupeny masově importované fenikové ražby.

Mincovními depoty byla již dříve prokázána skutečnost, že v průběhu 13. století byly jižní Čechy intenzivně zásobovány ražbami především dolnorakouské provenience (*Radoměřský 1968; Militký 2006b; 2007*), podobně jako západní Čechy mincí řezenskou (*Radoměřský 1955*). Stále jen málo pozornosti bylo dosud věnováno pokračování této tradice i v průběhu 1. poloviny 14. století. Tímto tématem se v posledních letech z materiálového hlediska zabýval jen autor toho příspěvku (souhrnně např. *Militký 2002; Militký – Michálek 2002*). Velmi významným příspěvkem k této problematice je nové zpracování depotu ze Staré Hlíny, jehož prostřednictvím se podařilo výrazně prohloubit poznání importu feniků do jihočeské oblasti.

Nálezové okolnosti a základní charakteristika nálezů

Nález ze Staré Hlíny byl odkryt na podzim roku 1894 rolníkem Františkem Soukupem při kopání stružky na jeho palouku. Přesněji se místo nálezů v terénu zatím nepodařilo identifikovat. Z této formulace „na jeho palouku“ lze usuzovat, že poklad byl nalezen kdesi mimo intravilán obce, nejspíše v zalesněném

1 Tento příspěvek vznikl v rámci pracovního úvazku v této instituci: Filosofický ústav AVČR, v.v.i., Praha/Centrum mediévistických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze, Jilská 1, Praha 1, 110 00. Za cenné poznámky a připomínky děkji PhDr. R. Zaoralovi.

2 Nepříliš četné zastoupení dílů pražského groše v nálezech odráží záměrnou selektivní tezauraci jakostně lepších grošů.

terénu v jejím okolí. Mince byly ukryty v nádobce,³ která se při objevu rozbila a nedochovala se. Přítomnost nádoby jako obalu nálezu potvrzoval nálezkový stav mincí před konzervací mincí z krumlovské sbírky – jen malá část z nich byla pokryta souvislejší vrstvou zelené patiny. Feniky se zelenou oxidační vrstvou se zřejmě zřejmě nacházely na povrchu a byly nejméně chráněny před korozními vlivy okolního prostředí.

Depot původně obsahoval asi 2000 mincí, ze kterých bylo zveřejněno 1873 kusů (*Mareš 1893–1895*). Na svou dobu nález výtečně popsal dlouholetý ředitel třeboňského schwarzenberského archivu František Mareš (1850–1939). Mince byly publikovány slovním popisem s udáním počtu zastoupených kusů a jednotlivé či průměrné hmotnosti. Ražby byly utříděny s odkazy na vyobrazení v práci A. Luschina „*Wiener Pfennige*“ (*Luschin 1877*). Luschinem nevyobrazené typy měly být publikovány na samostatné tabulce, která však bohužel nikdy nevyšla a tak celkem 16 mincovních typů zůstalo nevyobrazeno. Právě tato publikace byla podkladem ke vzniku rekonstrukčního popisu depotu, který je v katalogu uveden jako část A.

Kromě prvotní publikace byl nález vícekrát zmíněn v literatuře (*Mareš 1893–1895*; *Anonym 1895*, 169; *Tieftrunk 1896*, 38; *Mareš – Sedláček 1900*, 24). Ve 2. dílu v korpusu „*Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*“ však došlo k jeho rozdělení. Pod číslem 1822 (*Nálezy II/2*, 91) je uveden jako depot ukrytý během 2. poloviny 13. století a pod číslem 2045 (*Nálezy II/3*, 134) jako soubor z doby po roce 1358 – ani jedna z datací doby ukrytí však neodpovídá skutečnosti.

Rekonstrukce obsahu nálezu a identifikace dochovaných mincí ve sbírkách

Pro nález ze Staré Hlíny máme k dispozici na jedné straně fyzicky dochovaný materiál, a na druhé straně jeho rekonstrukční popis, který vznikl na základě primární publikace (*Mareš 1893–1895*) a tento seznam byl v roce 2002 publikován autorem tohoto příspěvku (*Militký 2002*, 18–21). Problém Marešova (*1893–1895*) soupisu je celkem 16 nevyobrazených, pouze slovně popsaných typů, u kterých nebyla vždy přesná identifikace ražeb možná. Přesto se v řadě případů s různou mírou pravděpodobnosti podařilo i takto popsané mince určit a z celkem 53 typů zastoupených v primární publikaci nálezu zůstalo neurčeno jen osm typů (R46–53). Je třeba konstatovat, že rekonstrukční popis je velmi cenný, avšak obsahuje řadu nepřesností způsobených primárním popisem a nelze jej tedy považovat za bezvýhradně ověřený zdroj informací o obsahu nálezu.

Fyzicky dochovaný materiál, dnes rozptýlený do více sbírek, pochází z jediného původního zdroje. Celý depot, resp. Marešem (*1893–1895*) popsanou část, získal koupí kníže Adolf Josef ze Schwarzenbergu (vévoda krumlovský 1888–1914). Díky tomu se většina mincí z pokladu dostala do schwarzenberské numismatické sbírky na zámku v Českém Krumlově, deponované dodnes na stejném místě, avšak v podobě Státního oblastního archivu v Třeboni. Část mincí kníže Adolf Josef věnoval do sbírek Národního muzea v Praze, mincovního kabinetu ve Vídni, do muzea v Českých Budějovicích a do muzea v Třeboni. Značnou část tohoto materiálu se podařilo fyzicky identifikovat.

Nejvíce mincí z depotu je dochováno v bývalé schwarzenberské sbírce v Českém Krumlově (v katalogu jsou před inventárními čísly označeny zkratkou **CK**). V rámci zpracování byla každá mince označena specifickým inventárním číslem navazujícím na původní základní evidenční řadu.⁴ Tento materiál se podařilo autorovi tohoto příspěvku zdokumentovat na konci 90. let 20. století, kdy v této sbírce proběhla revize nálezkových souborů z jihočeské oblasti.⁵ V rámci této akce byla také většina feniků chemicky vyčištěna slabým roztokem kyseliny citrónové, pouze jako dokumentační vzorek bylo několik mincí ponecháno v nálezkovém stavu.⁶

V numismatické sbírce Jihočeského muzea v Českých Budějovicích jsou uloženy dva soubory mincí pocházející z nálezu Stará Hlína. Jednoznačně identifikovatelná je část mincí ze sbírky bývalého muzejního spolku (inv. č. 32.491–32.516, 32.518–32.519).⁷ Položky pod uvedenými inventárními čísly

3 „R. 1894 našel se v Staré Hlině při děláni stružky hrneček, ...“ (*Mareš – Sedláček 1900*, 24).

4 Inv. č. 31/II, 243/II, 1129/II až 1172/II.

5 Za zpřístupnění tohoto fondu děkuji především Mgr. A. Kubíkové. Výsledkem této akce bylo zveřejnění depotů z Netolic (*Militký 2001a*) a z Olešniku (*Militký 2001b*).

6 V katalogu jsou nečištěné mince označeny.

7 St. inv. č. 2.491–2.516, 2.518–2.519.

jsou v původním rukopisném inventáři označeny výslovně jako nález ze Staré Hlíny (pod německým jménem „*Altlahm*“). Jde nepochybně o již zmíněné exempláře věnované knížetem Adolfem Josefem ze Schwarzenbergu do sbírky budějovického městského muzea (*Mareš 1893–1895*). Avšak porovnáním mincí s jejich popisy v inventáři bylo možné některé z nich jako náleзовé exempláře vyloučit, neboť byly později zaměněny za jiné ražby.⁸ Část z nich, celkem 10 kusů, bylo možné podle popisu alespoň jednoznačně určit.⁹ Pouze čtyři mince zůstaly podle popisů přesněji neurčitelné¹⁰ a tyto ražby nejsou v katalogu uvedeny. Ostatní feniky z tohoto souboru, celkem 13 kusů, odpovídají popisu v inventáři a lze je považovat za autentické exempláře z nálezu – to potvrzuje i jejich fyzický stav.¹¹ Mince byly uloženy ve sbírce nečištěné, tj. pokryté černou patinou, místy s měděnkou, zcela shodného charakteru jako mince uložené ve sbírce v Českém Krumlově. Mince ze sbírky bývalého muzejního spolku jsou v katalogu před inventárními čísly označeny zkratkou **CB**.

Druhá kolekce mincí pocházející z nálezu ve Staré Hlíně, deponovaná dnes v numismatické sbírce Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, pochází ze zrušeného muzea v Třeboni. Podle publikovaných údajů se zde mělo nacházet 25 mincí (*Nohejlová-Prátová 1956*, 134, č. 2045), skutečný počet uložených mincí byl však podstatně vyšší. Numismatická sbírka zrušeného treboňského muzea obsahovala také soubor ražeb bez dochované náleзовé provenience, který typologicky zapadal do struktury nálezu. Na jeho existenci upozornil J. Chvojka (*1983*),¹² avšak nemohl ještě mince jednoznačně ztotožnit se sledovaným depotem. Teprve možnost srovnání tohoto materiálu s dalšími částmi nálezu, rekonstrukčním popisem a především díky dochované náleзовé patině bylo možné s jistotou označit tyto mince jako součást nálezu ze Staré Hlíny (100 ks; inv. č. 13.807–13.902, 13.904–13.905, 13.907–13.908).¹³ Mince ze zrušeného muzea v Třeboni jsou v katalogu před inventárními čísly označeny zkratkou **T**.

V současné době je tedy ve sbírce Jihočeského muzea v Českých Budějovicích identifikováno 113 mincí pocházejících z nálezu ve Staré Hlíně. K nim je třeba připočítat dalších 15 nedochovaných (či dosud neidentifikovaných) ražeb zapsaných v inventáři sbírky muzejního spolku (11 kusů alespoň určeno). Tento počet mincí ve sbírce však nemusí být konečný a je možné, že se časem ještě podaří některé mince identifikovat. Většina mincí z budějovické a treboňské části nálezu byla ponechána v náleзовém stavu, čištěny byly pouze fotograficky dokumentované exempláře.¹⁴

Menší část feniků z nálezu se darem Adolfa Josefa za Schwarzenbergu dostala jako dar do sbírky Národního muzea v Praze. Dnes by měly být mince uloženy ve sbírkách numismatického oddělení, bohužel se je doposud nepodařilo identifikovat, neboť byly téměř s jistotou rozřazeny do systematické sbírky. Tato nešťastná praxe v této instituci znehodnotila v minulosti celou řadu dalších starých náleзовých souborů. O počtu mincí z depotu Stará Hlína uložených v Národním muzeu jsou publikovány rozdílné údaje. Podle původních zpráv (*Anonym 1895*, 169; *Tieftrunk 1896*, 38) a záznamu P. Radoměrského (*Nálezy II/2*, 91, č. 1822) zde mělo být 91 kusů ve 29 typech (př. č. 46/1894). Podle údajů E. Nohejlové-Prátové (*Nálezy II/3*, 134, č. 2045) se zde nacházelo 54 feniků.

Darem Adolfa Josefa za Schwarzenbergu se menší část nálezu dostala také do sbírek mincovního kabinetu ve Vídni (dnes Kunsthistorisches Museum Wien, Münzkabinett). Zde by mělo být zastoupeno celkem 75 kusů ve 28 typech (*Nálezy II/2*, 91, č. 1822; *Nálezy II/3*, 134, č. 2045). Tento materiál je ve sbírce zřejmě dodnes identifikovatelný, avšak dosud nebyl zpracován a v této publikaci tedy není zahrnut.

Katalog

A. Rekonstrukční popis nálezu

DOLNÍ RAKOUSY, bezvládí (1236–1239, 1246–1251)

mincovna: *Videň* nebo *Enže* nebo *Videňské Nové Město*, AR fenik se čtyřhrázem

R1. *CNA I*, č. **B 153a** nebo **153b** nebo **153c** (1 ks)

8 Inv. č. 32.491–32.502, 32.505 a 32.507–32.508.

9 Kat. č. 5, 56, 80, 112, 426, 468, 715, 1278, 1475 a 1574.

10 Inv. č. 32.496, 32.499, 32.500 a 32.505.

11 Kat. č. 45, 63, 85, 166, 169, 311, 475, 535, 835, 858, 1159, 1532 a 1582.

12 Zde jsou také vyobrazeny líce tří mincí – č. 96, 335 a 613.

13 U dvou mincí (inv. č. 13.903 a 13.909) není náleзовý původ z nálezu Stará Hlína jistý a proto nejsou do katalogu zahrnuty.

14 Nečištěný stav je vždy výslovně uveden u každé mince.

Přemysl II. Otakar (1251–1276)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřrázem

R2. *CNA I*, pravděpodobně č. **B 163** (3 ks)

R3. *CNA I*, č. **B 168** (1 ks)

R4. *CNA I*, pravděpodobně č. **B 169** (2 ks)

R5. *CNA I*, č. **B 173** (1 ks), hm. 0,68 g.

R6. *CNA I*, pravděpodobně č. **B 174** (1 ks)

R7. *CNA I*, č. **B 175** (1 ks)

R8. *CNA I*, č. **B 176** (2 ks)

Rudolf Habsburský (1276–1282)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřrázem

R9. *CNA I*, č. **B 182** (4 ks)

R10. *CNA I*, č. **B 183** (4 ks)

R11. *CNA I*, č. **B 184** (7 ks)

R12. *CNA I*, č. **B 185** (3 ks)

R13. *CNA I*, č. **B 187** (13 ks)

mincovna: *Enže*, AR fenik se čtyřrázem

R14. *CNA I*, č. **B 188** (11 ks)

Albrecht I. (1282–1298)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřrázem

R15. *CNA I*, snad č. **B 189** (12 ks)

R16. *CNA I*, č. **B 190** (7 ks)

R17. *CNA I*, č. **B 191** (22 ks)

R18. *CNA I*, č. **B 192** (8 ks)

R19. *CNA I*, č. **B 193** (36 ks)

R20. *CNA I*, č. **B 194** (62 ks)

R21. *CNA I*, č. **B 195** (206 ks)

R22. *CNA I*, č. **B 196** (69 ks)

mincovna: *Enže*, AR fenik se čtyřrázem

R23. *CNA I*, č. **B 197** (12 ks)

R24. *CNA I*, č. **B 198** (40 ks)

mincovna: *Videňské Nové Město*, AR fenik se čtyřrázem

R25. *CNA I*, pravděpodobně č. **B 199** (16 ks)

Rudolf III. (1298–1306)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřrázem

R26. *CNA I*, č. **B 200** (106 ks)

R27. *CNA I*, č. **B 201** (193 ks)

R28. *CNA I*, č. **B 202** (36 ks)

mincovna: *Videňské Nové Město*, AR fenik se čtyřrázem

R29. *CNA I*, č. **B 203** (110 ks)

R30. *CNA I*, č. **B 204** (82 ks)

Fridrich I. Sličný, jako vévoda (1306–1314)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřrázem

R31. *CNA I*, č. **B 205** (158 ks)

R32. *CNA I*, č. **B 206** (180 ks)

R33. *CNA I*, č. **B 207** nebo **207a** (1 ks)

Fridrich I. Sličný, jako král (1314–1330)

mincovna: *Vídeň*, AR fenik se čtyřrázem

R34. *CNA I*, č. **B 208** (109 ks)

R35. *CNA I*, č. **B 209** (212 ks)

R36. *CNA I*, č. **B 210** (28 ks)

R37. *CNA I*, č. **B 214** (32 ks)

R38. *CNA I*, č. **B 218** (3 ks)

mincovna: *Enže*, AR fenik se čtyřrázem

R39. *CNA I*, č. **B 223** (13 ks)

R40. *CNA I*, č. **B 224** (33 ks)

II. **SALCBURG**, arcibiskupství

mincovna: *Salzburg*, AR fenik se čtyřrázem asi 1280–1290

R41. *CNA I*, č. **A 46** (2 ks)

Rudolf z Hoheneggu (1284–1290)

mincovna: *Salzburk*, AR fenik se čtyřrázem (?)

R42. *CNA I*, snad č. **A 48** (2 ks)

Konrád IV. z Fohnsdorfu (1291–1312)

mincovna: *Salzburg*, AR fenik se čtyřrázem

R43. *CNA I*, č. **A 49** (1 ks)

III. **SALCBURK**, arcibiskupství nebo **BAVORY** (?)

Blíže nepřirazená ražba, AR fenik se čtyřrázem

R44. *Koch 1953*, č. 20; *CNA I*, 37 (13 ks)

IV. **PASOV**, biskupství

Neurčený biskup, mincovna: *Pasov*, AR fenik se čtyřrázem, před 1320 (tzv. „*ewiger Pfennig*“)

R45. *Kellner 1997*, č. **36**.

V. **NEURČENÉ RAŽBY**

AR fenik

R46. Av.: „*Drak s vlčí hlavou a vyzdviženým ohonem*“ (1 ks)

R47. Av.: „*Píl lva korunovaného v pravé straně*“ (1 ks)

R48. Av.: „*Korunovaný lev vlevo krácející, obrací se vpravo*“ (1 ks)

R49. Av.: „*Lev přímo stojící*“ (1 ks)

R50. Av.: „*Velká korunovaná hlava s žezlem vlevo obrácená*“, rv.: „*Tele*“ (2 ks)

R51. Av.: „*Biskupská hlava infulovaná vpravo (Pasov)*“ (1 ks)

R52. Av.: „*Kříž jakoby v rámci*“ (1 ks)

R53. Av.: „*Lev (?) s křížem*“, rv.: „*Tři krky ptačí proti sobě postavené*“ (1 ks)

B. Dochované či identifikovatelné mince ve sbírkách

I. **DOLNÍ RAKOUSY, Přemysl II. Otakar** (1251–1276)

mincovna: *Vídeň*, AR fenik se čtyřrázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu hvězdice ze šest spojených liliových žezel, uprostřed negativní tečka

Rv.: v hladkém kruhu lev s pozdviženým ocasem doprava, +OTACHER

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. IV:51; *CNA I*, 79, č. **B 159**, Taf. 19:B 159.

1. 0,78 g; 14,4/15,0 mm (inv. č. CK 1.172/II-5)

AR fenik se čtyřrázem (2 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu krácející postava s mečem a štítem doprava

Rv.: v hladkém kruhu oblouk mez dvěma věžicemi, po ním korunovaná hlava čelně, nahoře orlice s roztaženými křídly doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:62; *CNA I*, 79, č. **B 163**, Taf. 19:B 163.

2. 0,76 g; 17,7/15,6 mm (inv. č. CK 1.163/II-1)

3. 0,67 g; 15,0/13,0 mm (inv. č. CK 1.163/II-2)

AR fenik se čtyřřázem (2 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu hlava orlice s roztaženými křídly doleva, nad ní šesticípá hvězda a půlměsíc

Rv.: v hladkém kruhu orlice a lev od sebe hledící zpět, mezi nimi dva spojené rostlinné úponky, nahoře růžice

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:79; *CNA I*, 79, č. **B 166**, Taf. 19:B 166.

4. 0,76 g; 14,8/14,9 mm (inv. č. CK 1.172/II-3)

5. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.495)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčejíci pták doleva

Rv.: v hladkém kruhu čtyřnohé zvíře ve skoku doleva, za ním strom

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:77; *CNA I*, 80, č. **B 168**, Taf. 19:B 168.

6. 0,67 g; 15,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.160/II-1)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu svise vedle sebe půlený lev doleva a půlená orlice doprava

Rv.: v hladkém kruhu dva stojící lvi od sebe, nahoře štítek s břevny

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:75; *CNA I*, 80, č. **B 169**, Taf. 19:B 169.

7. 0,79 g; 15,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.156/II-1)

AR fenik se čtyřřázem (3 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčejíci panter s mečem doleva

Rv.: v hladkém kruhu kozoroh doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:71a; *CNA I*, 80, č. **B 170**, Taf. 19:B 170.

8. 0,75 g; 17,4/15,9 mm (inv. č. CK 1.172/II-2c)

9. 0,71 g; 15,5/16,5 mm (inv. č. CK 1.172/II-2b)

10. 0,68 g; 16,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.172/II-2a)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu hlava doleva uprostřed deseticípé hvězdy

Rv.: v hladkém kruhu pětipás tvořený úponky, uvnitř lístky, uprostřed pěticípá hvězdička s negativním středem

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:82; *CNA I*, 80, č. **B 174**, Taf. 19:B 174.

11. 0,70 g; 15,0/15,3 mm (inv. č. CK 1.165/II-1)

AR fenik se čtyřřázem (2 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčejíci beránek doprava hledící zpět

Rv.: v hladkém kruhu královské poprsí čelně

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:70; *CNA I*, 80, č. **B 175**, Taf. 19:B 175.

12. 0,70 g; 15,8/15,3 mm (inv. č. CK 1.171/II-1)

13. 0,65 g; 14,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.171/II-2)

AR fenik se čtyřřázem (2 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu korunovaný lev doleva hledící zpět

Rv.: v hladkém kruhu orlice s roztaženými křídly a hlavou doleva nad rozevřenými spojenými rostlinnými úponky

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:69a; *CNA I*, 80, č. **B 178a**, Taf. 20:B 178a.

14. 0,82 g; 16,6/13,6 mm (inv. č. CK 1.157/II-1)

15. 0,80 g; 15,8/15,5 mm (inv. č. CK 1.157/II-2)

mincovna: *Videňské Nové Město*, AR fenik se čtyřřázem (3 ks)
Av.: v širokém hladkém kruhu korunovaná hlava čelně nad ratolestmi
Rv.: v perlovci (?) korunovaný drak s roztaženými křídly doleva
Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:63; *CNA I*, 81, č. **B 180**, Taf. 20:B 180.
16. 0,82 g; 14,8/15,6 mm (inv. č. CK 1.161/II-1)
17. 0,73 g; 16,9/15,3 mm (inv. č. CK 1.161/II-2)
18. 0,72 g; 15,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.161/II-3)

Rudolf Habsburský (1276–1282)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřřázem (1 ks)
Av.: v širokém hladkém kruhu korunovaná hlava doleva, vpravo tečka
Rv.: v hladkém kruhu R, okolo šestilisté růžice s negativními středy
Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:86a; *CNA I*, 81, č. **B 182 var.**, jako Taf. 20:B 182.
19. 0,80 g; 17,1/15,9 mm (inv. č. CK 1.172/II-1)

AR fenik se čtyřřázem (4 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu poprsí Rudolfa a královny Anny proti sobě, mezi nimi svisle WIN
Rv.: v hladkém kruhu štítek s břevny, okolo +AVSTRI
Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:59; *CNA I*, 81, č. **B 183**, Taf. 20:B 183.
20. 0,84 g; 17,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.138/II-1)
21. 0,83 g; 15,7/16,3 mm (inv. č. CK 1.138/II-2)
22. 0,79 g; 15,4/16,2 mm (inv. č. CK 1.138/II-3)
23. 0,64 g; 15,4/16,3 mm (inv. č. T 13.807)

AR fenik se čtyřřázem (5 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu orlice s hlavou doleva, na prsou štítek s břevny
Rv.: v hladkém kruhu štítek s břevny nad ratolestmi
Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:87; *CNA I*, 81, č. **B 184**, Taf. 20:B 184.
24. 0,89 g; 16,8/17,2 mm (inv. č. CK 1.137/II-1)
25. 0,78 g; 16,3/17,0 mm (inv. č. CK 1.137/II-2)
26. 0,76 g; 16,6/15,8 mm (inv. č. CK 1.137/II-3)
27. 0,73 g; 17,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.137/II-4)
28. 0,68 g; 16,3/16,4 mm (inv. č. CK 1.137/II-5)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčejíci slon s věží na zádech doleva, na věži negativní křížek
Rv.: v hladkém kruhu dva štítky s břevny a dva štítky s křížem do kříže
Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:73; *CNA I*, 81, č. **B 185**, Taf. 20:B 185.
29. 0,77 g; 16,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.159/II-1)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu korunované poprsí s žezlem a jablkem čelně
Rv.: v hladkém kruhu orlice s hlavou doleva, po obvodu hvězdičky
Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:88; *CNA I*, 81, č. **B 186**, Taf. 20:B 186.
30. 0,66 g; 15,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.162/II-1)

AR fenik se čtyřřázem (10 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčejíci beránek doleva hledící zpět, přes něj svisle praporec
Rv.: v hladkém kruhu korunované poprsí čelně, okolo lilie a štítky s břevny
Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:81; *CNA I*, 81, č. **B 187**, Taf. 20:B 187.
31. 0,84 g; 15,7/16,5 mm (inv. č. CK 243/II-1)
32. 0,76 g; 17,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.168/II-1)
33. 0,75 g; 14,6/15,7 mm (inv. č. CK 243/II-2)
34. 0,73 g; 15,9/14,2 mm (inv. č. CK 243/II-3)
35. 0,70 g; 15,0/16,8 mm (inv. č. CK 1.168/II-2)

36. 0,70 g; 16,2/16,4 mm (inv. č. T 13.810) *R*
 37. 0,69 g; 14,9/14,7 mm (inv. č. CK 243/II-4)
 38. 0,62 g; 15,9/15,0 mm (inv. č. CK 243/II-5)
 39. 0,62 g; 14,4/15,2 mm (inv. č. CK 243/II-6)
 40. 0,62 g; 16,4/15,0 mm (inv. č. CK 1.168/II-3)

mincovna: *Enže*, AR feník se čtyřrázem (8 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčeující drak doleva hledící zpět se zatočeným ocasem

Rv.: v hladkém kruhu jelen doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:83; *CNA I*, 81, č. **B 188**, Taf. 20:B 188.

41. 0,79 g; 17,5/16,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.868)
 42. 0,78 g; 15,9/16,9 mm (inv. č. T 13.869) *R*
 43. 0,75 g; 14,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.151/II-1)
 44. 0,73 g; 15,7/14,9 mm (inv. č. CK 1.151/II-2)
 45. 0,68 g; 16,1/16,1 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.506)
 46. 0,64 g; 15,1/15,5 mm (inv. č. CK 1.151/II-3)
 47. 0,58 g; 15,3/15,9 mm (inv. č. CK 1.151/II-4)
 48. 0,56 g; 14,0/14,2 mm (inv. č. CK 1.151/II-5)

Albrecht I. (1282–1298)

mincovna: *Videň*, AR feník se čtyřrázem (8 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu letící anděl doleva s pozvednutou pravicí a rohem

Rv.: v osmiúhelníku ohraničeném hladkou linií jednorozec doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:80; *CNA I*, 82, č. **B 189**, Taf. 20:B 189.

49. 0,80 g; 16,4/15,8 mm (inv. č. T 13.870)
 50. 0,75 g; 16,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.143/II-1)
 51. 0,74 g; 16,9/15,9 mm (inv. č. CK 1.143/II-2)
 52. 0,70 g; 13,9/15,6 mm (inv. č. CK 1.143/II-3)
 53. 0,67 g; 15,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.143/II-4)
 54. 0,62 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.143/II-5)
 55. 0,56 g; 14,9/15,2 mm (inv. č. CK 1.143/II-6)
 56. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.502)

AR feník se čtyřrázem (7 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčeující panter doleva se štítkem s břevny na prsou

Rv.: v hladkém kruhu erbovní štítek zemského písaře Jakuba z Hoyi (1285–1293) mezi třemi hvězdičkami

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:90; *CNA I*, 82, č. **B 190**, Taf. 20:B 190.

57. 0,89 g; 16,4/14,8 mm (inv. č. CK 1.134/II-1)
 58. 0,82 g; 15,7/16,5 mm (inv. č. CK 1.134/II-2)
 59. 0,81 g; 16,0/16,5 mm (inv. č. T 13.814)
 60. 0,78 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.134/II-3)
 61. 0,76 g; 14,4/15,9 mm (inv. č. CK 1.134/II-4)
 62. 0,75 g; 16,5/17,0 mm (inv. č. CK 1.134/II-5)
 63. 0,64 g; 14,9/14,8 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.510)

AR feník se čtyřrázem (17 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu drak doprava hledící zpět, nad ním věž s negativním křížkem

Rv.: v hladkém kruhu hvězda tvořená pěti spojenými liliemi, uprostřed pěticípá negativní hvězda

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:74; *CNA I*, 82, č. **B 191**, Taf. 20:B 191.

64. 0,85 g; 15,9/16,5 mm (inv. č. CK 1.154/II-1)
 65. 0,84 g; 18,0/18,2 mm; nečištěn (inv. č. T 13.808)
 66. 0,81 g; 16,5/17,4 mm; nečištěn (inv. č. T 13.809)
 67. 0,80 g; 16,0/17,0 mm (inv. č. CK 1.154/II-2)
 68. 0,76 g; 16,3/15,8 mm (inv. č. T 13.877) *R*
 69. 0,73 g; 16,0/16,7 mm (inv. č. CK 1.154/II-3)

70. 0,71 g; 16,4/17,0 mm (inv. č. CK 1.154/II-4)
 71. 0,71 g; 15,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.154/II-5)
 72. 0,66 g; 15,2/14,9 mm (inv. č. CK 1.154/II-6)
 73. 0,64 g; 15,4/15,3 mm (inv. č. CK 1.154/II-7)
 74. 0,62 g; 14,6/14,9 mm (inv. č. CK 1.154/II-8)
 75. 0,62 g; 15,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.154/II-9)
 76. 0,62 g; 14,6/15,8 mm; nečištěn (inv. č. T 13.878)
 77. 0,61 g; 14,7/14,6 mm (inv. č. CK 1.154/II-10)
 78. 0,58 g; 14,4/15,3 mm (inv. č. CK 1.154/II-11)
 79. 0,56 g; 14,3/14,3 mm (inv. č. CK 1.154/II-12)
 80. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.491)

AR fenik se čtyřrázem (6 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu dva kráčející lvi od sebe, mezi nimi kříž, dole štítek s břevny

Rv.: v hladkém kruhu trojpás z perlovce, uvnitř písmeno V, v úhlech gotické lůstky

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:94; *CNA I*, 82, č. **B 192**, Taf. 21:B 192.

81. 0,78 g; 16,6/16,8 mm (inv. č. T 13.822) R
 82. 0,69 g; 15,3/16,2 mm (inv. č. CK 1.135/II-1)
 83. 0,64 g; 15,2/14,5 mm (inv. č. CK 1.135/II-2)
 84. 0,64 g; 14,5/15,4 mm (inv. č. CK 1.135/II-3)
 85. 0,63 g; 15,3/15,5 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.513)
 86. 0,54 g; 14,9/16,2 mm (inv. č. CK 1.135/II-4)

AR fenik se čtyřrázem (26 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčející jelen doleva

Rv.: v hladkém kruhu korunovaný jezdec doprava

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VI:89; *CNA I*, 82, č. **B 193**, Taf. 21:B 193.

87. 0,87 g; 16,6/15,8 mm (inv. č. CK 1.144/II-1)
 88. 0,80 g; 16,5/17,0 mm (inv. č. CK 1.144/II-2)
 89. 0,79 g; 16,2/17,4 mm (inv. č. CK 1.144/II-3)
 90. 0,79 g; 17,2/16,1 mm (inv. č. CK 1.144/II-4)
 91. 0,78 g; 16,0/16,1 mm (inv. č. CK 1.144/II-5)
 92. 0,78 g; 17,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.144/II-6)
 93. 0,78 g; 16,6/16,4 mm; nečištěn (inv. č. T 13.812)
 94. 0,76 g; 16,0/16,4 mm (inv. č. CK 1.144/II-7)
 95. 0,76 g; 16,2/15,3 mm (inv. č. CK 1.144/II-8)
 96. 0,75 g; 16,1/15,7 mm; nečištěn (inv. č. T 13.811)
 97. 0,74 g; 15,6/15,5 mm (inv. č. CK 1.144/II-9)
 98. 0,74 g; 16,0/15,5 mm (inv. č. T 13.813)
 99. 0,73 g; 17,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.144/II-10)
 100. 0,71 g; 14,6/16,4 mm (inv. č. CK 1.144/II-11)
 101. 0,69 g; 15,7/14,7 mm (inv. č. CK 1.144/II-12)
 102. 0,68 g; 14,7/16,0 mm (inv. č. CK 1.144/II-13)
 103. 0,68 g; 16,3/14,7 mm (inv. č. CK 1.144/II-14)
 104. 0,66 g; 15,3/14,4 mm (inv. č. CK 1.144/II-15)
 105. 0,66 g; 15,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.144/II-16)
 106. 0,65 g; 15,1/16,3 mm (inv. č. CK 1.144/II-17)
 107. 0,64 g; 15,9/16,2 mm (inv. č. CK 1.144/II-18)
 108. 0,64 g; 15,7/14,8 mm (inv. č. CK 1.144/II-19)
 109. 0,63 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.144/II-20)
 110. 0,63 g; 15,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.144/II-21)
 111. 0,62 g; 16,5/16,9 mm (inv. č. CK 1.144/II-22)
 112. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.492)

AR fenik se čtyřrázem (55 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčejší jednorozec doleva hledící zpět, vpravo při okraji drobný kroužek

Rv.: v hladkém kruhu tři věže na oblouku, pod ním šesticípá hvězda s negativním středem

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:98; *CNA I*, 82, č. **B 194**, Taf. 21:B 194.

- 113. 0,91 g; 14,8/15,1 mm (inv. č. CK 1.148/II-1)
- 114. 0,89 g; 14,5/16,5 mm (inv. č. CK 1.148/II-2)
- 115. 0,88 g; 17,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.148/II-3)
- 116.** 0,87 g; 15,8/14,9 mm (inv. č. CK 1.148/II-4)
- 117. 0,87 g; 16,3/15,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-5)
- 118. 0,86 g; 14,3/14,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-6)
- 119. 0,86 g; 16,9/16,8 mm; nečištěn (inv. č. T 13.883)
- 120. 0,85 g; 15,3/14,5 mm (inv. č. CK 1.148/II-7)
- 121. 0,83 g; 14,5/15,1 mm (inv. č. CK 1.148/II-8)
- 122. 0,83 g; 15,9/16,5 mm (inv. č. CK 1.148/II-9)
- 123. 0,81 g; 15,7/14,8 mm (inv. č. CK 1.148/II-10)
- 124. 0,81 g; 16,1/14,7 mm (inv. č. CK 1.148/II-11)
- 125. 0,80 g; 14,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.148/II-12)
- 126. 0,80 g; 16,7/15,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-13)
- 127. 0,80 g; 15,8/16,1 mm (inv. č. T 13.833) *R*
- 128. 0,79 g; 16,4/16,0 mm; nečištěn (inv. č. T 13.886)
- 129.** 0,78 g; 15,0/16,4 mm (inv. č. CK 1.148/II-14)
- 130. 0,78 g; 15,3/14,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-15)
- 131.** 0,76 g; 15,5/14,3 mm (inv. č. CK 1.148/II-16)
- 132. 0,76 g; 15,0/15,7 mm (inv. č. CK 1.148/II-17)
- 133. 0,76 g; 15,1/15,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-18)
- 134.** 0,76 g; 17,0/16,1 mm (inv. č. CK 1.148/II-19)
- 135. 0,75 g; 15,7/15,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-20)
- 136. 0,75 g; 15,4/14,8 mm (inv. č. CK 1.148/II-21)
- 137. 0,73 g; 16,1/16,2 mm (inv. č. CK 1.148/II-22)
- 138. 0,72 g; 16,3/16,2 mm (inv. č. CK 1.148/II-23)
- 139. 0,72 g; 16,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.148/II-24)
- 140. 0,72 g; 14,7/16,4 mm (inv. č. CK 1.148/II-25)
- 141. 0,70 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.148/II-26)
- 142. 0,70 g; 16,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.148/II-27)
- 143. 0,69 g; 16,5/15,7 mm; nečištěn (inv. č. CK 1.148/II-28)
- 144. 0,69 g; 14,5/16,9 mm (inv. č. CK 1.148/II-29)
- 145. 0,69 g; 14,4/15,2 mm (inv. č. CK 1.148/II-30)
- 146. 0,68 g; 15,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.148/II-31)
- 147. 0,68 g; 15,5/16,0 mm (inv. č. CK 1.148/II-32)
- 148. 0,68 g; 15,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.148/II-33)
- 149. 0,68 g; 15,0/14,3 mm (inv. č. CK 1.148/II-34)
- 150. 0,67 g; 15,3/14,7 mm (inv. č. CK 1.148/II-35)
- 151. 0,67 g; 15,6/14,9 mm (inv. č. CK 1.148/II-36)
- 152. 0,67 g; 14,2/14,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-37)
- 153. 0,67 g; 15,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.148/II-38)
- 154. 0,67 g; 15,6/16,2 mm (inv. č. CK 1.148/II-39)
- 155. 0,67 g; 16,7/16,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-40)
- 156. 0,67 g; 16,1/14,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.884)
- 157. 0,66 g; 15,5/14,6 mm (inv. č. CK 1.148/II-41)
- 158. 0,65 g; 16,4/15,3 mm (inv. č. CK 1.148/II-42)
- 159. 0,64 g; 13,7/15,9 mm (inv. č. CK 1.148/II-43)
- 160. 0,64 g; 16,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.148/II-44)
- 161. 0,64 g; 15,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.148/II-45)
- 162. 0,64 g; 15,6/14,7 mm; nečištěn (inv. č. T 13.885)
- 163. 0,63 g; 13,6/14,5 mm (inv. č. CK 1.148/II-46)

164. 0,63 g; 14,4/15,0 mm (inv. č. CK 1.148/II-47)
165. 0,60 g; 15,5/14,5 mm (inv. č. CK 1.148/II-48)
166. 0,58 g; 14,9/14,4 mm (inv. č. CB 32.515)
167. 0,57 g; 14,5/14,4 mm (inv. č. CK 1.148/II-49)

AR fenik se čtyřřázem (200 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčející lev se vztyčeným ocasem doleva hledící zpět

Rv.: v hladkém kruhu štítek s břevny uprostřed troj pásu, uvnitř troj pásu tři lilie

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:101; *CMA I*, 82, č. **B 195**, Taf. 21:B 195.

168. 0,93 g; 15,6/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-1)
169. 0,92 g; 15,0/15,8 mm (inv. č. CB 32.504)
170. 0,90 g; 15,1/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-2)
171. 0,90 g; 15,7/14,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-3)
172. 0,90 g; 15,8/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-4)
173. 0,90 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-5)
174. 0,89 g; 15,1/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-6)
175. 0,88 g; 15,8/14,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-7)
176. 0,88 g; 15,8/15,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-8)
177. 0,87 g; 15,2/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-9)
178. 0,87 g; 15,4/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-10)
179. 0,87 g; 16,0/16,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-11)
180. 0,87 g; 16,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-12)
181. 0,86 g; 15,6/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-13)
182. 0,86 g; 14,4/14,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-14)
183. 0,86 g; 16,8/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-15)
184. 0,86 g; 15,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-16)
185. 0,85 g; 16,6/16,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-17)
186. 0,85 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-18)
187. 0,85 g; 15,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-19)
188. 0,84 g; 16,2/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-20)
189. 0,84 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-21)
190. 0,84 g; 15,1/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-22)
191. 0,84 g; 16,5/17,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-23)
192. 0,84 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-24)
193. 0,84 g; 16,6/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-25)
194. 0,84 g; 16,7/17,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-26)
195. 0,83 g; 15,8/16,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-27)
196. 0,83 g; 16,5/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-28)
197. 0,83 g; 15,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-29)
198. 0,83 g; 16,8/15,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-30)
199. 0,83 g; 14,9/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-31)
200. 0,83 g; 14,8/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-32)
201. 0,83 g; 16,4/16,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-33)
202. 0,83 g; 15,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-34)
203. 0,83 g; 15,2/16,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-34a)
204. 0,83 g; 15,0/15,4 mm; nečištěn (inv. č. T 13.908)
205. 0,82 g; 16,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-35)
206. 0,82 g; 17,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-36)
207. 0,82 g; 16,4/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-37)
208. 0,82 g; 16,2/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-38)
209. 0,82 g; 16,9/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-39)
210. 0,82 g; 15,6/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-40)
211. 0,82 g; 15,5/14,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-41)
212. 0,82 g; 16,2/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-42)
213. 0,82 g; 16,6/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-43)

214. 0,82 g; 15,7/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-44)
215. 0,82 g; 15,0/16,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-45)
216. 0,82 g; 16,2/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-46)
217. 0,82 g; 15,5/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-47)
218. 0,82 g; 15,3/14,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-48)
219. 0,82 g; 15,6/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-49)
220. 0,82 g; 17,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-50)
221. 0,82 g; 16,7/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-51)
222. 0,81 g; 16,6/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-52)
223. 0,81 g; 16,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-53)
224. 0,81 g; 15,7/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-54)
225. 0,81 g; 16,6/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-55)
226. 0,81 g; 15,6/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-56)
227. 0,81 g; 16,6/16,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-57)
228. 0,81 g; 14,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-58)
229. 0,81 g; 16,3/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-59)
230. 0,81 g; 15,0/16,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-60)
231. 0,81 g; 15,8/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-61)
232. 0,81 g; 16,4/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-62)
233. 0,81 g; 16,6/14,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-63)
234. 0,81 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-64)
235. 0,81 g; 15,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-65)
236. 0,81 g; 17,4/17,2 mm; nečištěn (inv. č. T 13.819)
237. 0,80 g; 15,8/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-66)
238. 0,80 g; 17,7/16,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-67)
239. 0,80 g; 16,3/17,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-68)
240. 0,80 g; 15,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-69)
241. 0,80 g; 15,8/16,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-70)
242. 0,80 g; 15,2/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-71)
243. 0,80 g; 16,6/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-72)
244. 0,80 g; 15,8/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-73)
245. 0,80 g; 17,5/17,9 mm; nečištěn (inv. č. T 13.818)
246. 0,79 g; 16,1/16,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-74)
247. 0,79 g; 16,7/16,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-75)
248. 0,79 g; 16,1/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-76)
249. 0,79 g; 15,5/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-77)
250. 0,79 g; 16,0/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-78)
251. 0,79 g; 16,4/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-79)
252. 0,79 g; 16,5/16,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-80)
253. 0,79 g; 15,3/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-81)
254. 0,79 g; 15,1/15,9 mm; nečištěn (inv. č. T 13.815)
255. 0,78 g; 15,6/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-82)
256. 0,78 g; 16,6/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-83)
257. 0,78 g; 15,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-84)
258. 0,78 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-85)
259. 0,78 g; 16,1/17,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-86)
260. 0,78 g; 16,1/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-87)
261. 0,78 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-88)
262. 0,78 g; 15,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-89)
263. 0,78 g; 15,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-90)
264. 0,78 g; 15,5/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-91)
265. 0,78 g; 13,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-92)
266. 0,78 g; 15,5/16,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-93)
267. 0,77 g; 15,8/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-94)
268. 0,77 g; 16,1/16,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-95)

269. 0,77 g; 15,5/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-96)
270. 0,77 g; 15,9/16,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-97)
271. 0,77 g; 14,8/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-98)
272. 0,77 g; 15,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-99)
273. 0,77 g; 16,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-100)
274. 0,77 g; 14,5/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-101)
275. 0,77 g; 16,1/16,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-102)
276. 0,77 g; 16,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-103)
277. 0,77 g; 17,2/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-104)
278. 0,77 g; 16,0/16,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-105)
279. 0,77 g; 15,1/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-106)
280. 0,77 g; 14,9/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-119)
281. 0,77 g; 16,2/16,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.890)
282. 0,76 g; 16,8/15,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-107)
283. 0,76 g; 16,2/16,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-108)
284. 0,76 g; 16,6/16,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-109)
285. 0,76 g; 14,5/14,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-110)
286. 0,76 g; 15,7/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-111)
287. 0,76 g; 16,7/17,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-112)
288. 0,76 g; 15,6/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-113)
289. 0,76 g; 16,4/14,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-114)
290. 0,76 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-115)
291. 0,76 g; 16,6/16,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-116)
292. 0,76 g; 15,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-117)
293. 0,76 g; 16,2/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-118)
294. 0,76 g; 15,6/15,7 mm; nečištěn (inv. č. T 13.820)
295. 0,75 g; 17,0/17,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-120)
296. 0,75 g; 15,7/16,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-121)
297. 0,75 g; 15,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-122)
298. 0,75 g; 15,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-123)
299. 0,75 g; 16,1/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-124)
300. 0,75 g; 15,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-125)
301. 0,75 g; 15,0/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-126)
302. 0,75 g; 15,6/14,7 mm; nečištěn (inv. č. T 13.891)
303. 0,74 g; 16,0/14,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-127)
304. 0,74 g; 15,3/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-128)
305. 0,74 g; 16,3/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-129)
306. 0,74 g; 15,5/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-130)
307. 0,74 g; 15,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-131)
308. 0,74 g; 15,9/15,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-132)
309. 0,74 g; 15,3/14,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-133)
310. 0,74 g; 16,4/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-134)
311. 0,74 g; 16,5/16,5 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.519)
312. 0,73 g; 15,4/13,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-135)
313. 0,73 g; 15,6/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-136)
314. 0,73 g; 15,6/16,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-137)
315. 0,73 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-138)
316. 0,73 g; 15,3/16,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-139)
317. 0,73 g; 14,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-140)
318. 0,73 g; 16,8/16,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-141)
319. 0,73 g; 15,7/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-142)
320. 0,72 g; 16,5/16,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-143)
321. 0,72 g; 15,5/15,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-144)
322. 0,72 g; 16,7/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-145)
323. 0,72 g; 15,9/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-146)

324. 0,72 g; 15,0/14,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-147)
 325. 0,72 g; 15,8/15,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-148)
 326. 0,72 g; 16,4/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-149)
 327. 0,72 g; 15,2/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-150)
328. 0,72 g; 16,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-151)
 329. 0,72 g; 16,0/16,7 mm; nečištěn (inv. č. T 13.816)
 330. 0,71 g; 15,9/14,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-152)
 331. 0,71 g; 16,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-153)
 332. 0,71 g; 15,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-154)
 333. 0,71 g; 14,0/14,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-155)
 334. 0,71 g; 16,1/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-156)
 335. 0,71 g; 16,7/15,1 mm; nečištěn (inv. č. T 13.817)
 336. 0,70 g; 14,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-157)
 337. 0,70 g; 15,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-158)
 338. 0,70 g; 15,9/15,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-159)
 339. 0,70 g; 14,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-160)
 340. 0,69 g; 16,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-161)
 341. 0,68 g; 15,8/13,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-162)
 342. 0,68 g; 16,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-163)
 343. 0,68 g; 14,5/15,5 mm (inv. č. CK 1.140/II-164)
 344. 0,68 g; 16,8/14,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-165)
 345. 0,67 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-166)
 346. 0,67 g; 16,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-167)
 347. 0,67 g; 14,8/15,0 mm; nečištěn (inv. č. T 13.821)
 348. 0,66 g; 14,7/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-168)
 349. 0,66 g; 15,3/14,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-169)
 350. 0,66 g; 15,0/14,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-170)
 351. 0,66 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-171)
 352. 0,66 g; 15,4/15,4 mm (inv. č. CK 1.140/II-172)
 353. 0,66 g; 15,5/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-173)
 354. 0,65 g; 15,2/16,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-174)
 355. 0,65 g; 15,7/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-175)
 356. 0,65 g; 15,5/15,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-176)
 357. 0,64 g; 15,5/15,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-177)
 358. 0,64 g; 15,6/16,1 mm (inv. č. CK 1.140/II-178)
 359. 0,64 g; 14,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.140/II-179)
 360. 0,63 g; 16,1/16,0 mm (inv. č. CK 1.140/II-180)
 361. 0,63 g; 15,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.140/II-181)
 362. 0,62 g; 14,5/14,8 mm (inv. č. CK 1.140/II-182)
 363. 0,61 g; 14,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.140/II-183)
 364. 0,61 g; 15,4/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-184)
 365. 0,59 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-185)
 366. 0,59 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.140/II-186)
 367. 0,58 g; 14,7/14,7 mm (inv. č. CK 1.140/II-187)

AR fenik se čtyřřázem (59 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu štítek s břevny nad dvěma liliemi

Rv.: v hladkém kruhu erbovní štítek zemských pisařů Otty a Haima (1296)

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:91; *CNA I*, 82, č. **B 196**, Taf. 21:B 196.

368. 1,03 g; 18,3/16,7 mm (inv. č. CK 1.130/II-1)
 369. 1,02 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.130/II-2)
 370. 0,91 g; 16,0/16,4 mm (inv. č. CK 1.130/II-3)
 371. 0,87 g; 15,6/16,4 mm (inv. č. CK 1.130/II-4)
 372. 0,85 g; 15,7/16,6 mm (inv. č. CK 1.130/II-5)
 373. 0,85 g; 15,7/17,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-6)

374. 0,84 g; 14,4/15,8 mm (inv. č. CK 1.130/II-7)
375. 0,83 g; 15,9/16,4 mm (inv. č. CK 1.130/II-8)
376. 0,82 g; 16,7/16,4 mm (inv. č. CK 1.130/II-9)
377. 0,82 g; 15,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-10)
378. 0,81 g; 16,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.130/II-11)
379. 0,81 g; 14,5/15,6 mm (inv. č. CK 1.130/II-12)
380. 0,80 g; 15,4/15,3 mm (inv. č. CK 1.130/II-13)
381. 0,80 g; 15,8/15,9 mm (inv. č. CK 1.130/II-14)
382. 0,80 g; 16,2/16,0 mm; nečištěn (inv. č. T 13.879)
383. 0,79 g; 14,4/14,7 mm (inv. č. CK 1.130/II-15)
384. 0,79 g; 15,7/16,4 mm (inv. č. CK 1.130/II-16)
385. 0,78 g; 14,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.130/II-17)
386. 0,78 g; 16,0/16,1 mm (inv. č. CK 1.130/II-18)
387. 0,78 g; 15,8/14,8 mm (inv. č. CK 1.130/II-19)
388. 0,78 g; 16,0/16,8 mm (inv. č. CK 1.130/II-20)
389. 0,77 g; 14,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.130/II-21)
390. 0,77 g; 15,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-22)
391. 0,76 g; 14,8/15,6 mm (inv. č. CK 1.130/II-23)
392. 0,76 g; 15,1/15,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-24)
393. 0,76 g; 15,7/17,0 mm (inv. č. CK 1.130/II-25)
394. 0,74 g; 13,9/15,3 mm (inv. č. CK 1.130/II-26)
395. 0,73 g; 16,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-27)
396. 0,73 g; 15,2/14,3 mm (inv. č. CK 1.130/II-28)
397. 0,73 g; 15,5/17,1 mm (inv. č. CK 1.130/II-29)
398. 0,73 g; 14,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-30)
399. 0,73 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.130/II-31)
400. 0,73 g; 15,6/15,9 mm (inv. č. CK 1.130/II-32)
401. 0,73 g; 15,7/16,3 mm (inv. č. CK 1.130/II-33)
402. 0,72 g; 15,4/15,8 mm (inv. č. CK 1.130/II-34)
403. 0,72 g; 15,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.130/II-35)
404. 0,71 g; 15,1/15,7 mm (inv. č. CK 1.130/II-36)
405. 0,71 g; 16,0/15,7 mm (inv. č. CK 1.130/II-37)
406. 0,71 g; 15,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.130/II-38)
407. 0,71 g; 14,0/15,9 mm (inv. č. CK 1.130/II-39)
408. 0,71 g; 15,8/14,3 mm (inv. č. CK 1.130/II-40)
409. 0,71 g; 15,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.130/II-41)
410. 0,70 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.130/II-42)
411. 0,70 g; 14,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.130/II-43)
412. 0,70 g; 15,8/15,5 mm (inv. č. CK 1.130/II-44)
413. 0,70 g; 16,2/15,6 mm (inv. č. CK 1.130/II-45)
414. 0,69 g; 16,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.130/II-46)
415. 0,69 g; 15,1/15,5 mm (inv. č. CK 1.130/II-47)
416. 0,68 g; 16,1/16,4 mm (inv. č. CK 1.130/II-48)
417. 0,67 g; 15,9/15,5 mm (inv. č. CK 1.130/II-49)
418. 0,67 g; 15,5/15,0 mm (inv. č. CK 1.130/II-50)
419. 0,65 g; 15,7/14,5 mm (inv. č. CK 1.130/II-51)
420. 0,65 g; 15,8/14,7 mm (inv. č. T 13.880)
421. 0,64 g; 15,2/15,5 mm (inv. č. CK 1.130/II-52)
422. 0,64 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.130/II-53)
423. 0,62 g; 15,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.130/II-54)
424. 0,62 g; 15,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-55)
425. 0,62 g; 15,0/14,2 mm (inv. č. CK 1.130/II-56)
426. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.507)

mincovna: *Enže*, AR fenik se čtyřrázem (8 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu polopostava se štítem a mečem na oblouku doprava, pod obloukem šesticípá hvězda

Rv.: v hladkém kruhu kráčející panter doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:96; *CNA I*, 82, č. **B 197**, Taf. 21:B 197.

427. 0,82 g; 16,4/16,3 mm (inv. č. CK 1.136/II-1)

428. 0,79 g; 17,4/18,3 mm (inv. č. CK 1.136/II-2)

429. 0,77 g; 16,4/16,6 mm (inv. č. CK 1.136/II-3)

430. 0,76 g; 15,7/15,9 mm (inv. č. CK 1.136/II-4)

431. 0,72 g; 15,8/17,3 mm (inv. č. T 13.874)

432. 0,70 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.136/II-5)

433. 0,69 g; 17,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.136/II-6)

434. 0,55 g; 15,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.136/II-7)

AR fenik se čtyřrázem (34 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu hvězda tvořená 6 stylizovanými liliemi, uprostřed negativní šesticípá hvězda

Rv.: v hladkém kruhu kráčející panter doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:97; *CNA I*, 82, č. **B 198**, Taf. 21:B 198.

435. 0,89 g; 17,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.153/II-1)

436. 0,83 g; 16,8/15,8 mm (inv. č. T 13.829) *R*

437. 0,82 g; 15,8/15,5 mm (inv. č. CK 1.153/II-2)

438. 0,81 g; 16,2/16,5 mm (inv. č. CK 1.153/II-3)

439. 0,81 g; 15,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.153/II-4)

440. 0,80 g; 16,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.153/II-5)

441. 0,80 g; 16,5/14,1 mm (inv. č. CK 1.153/II-6)

442. 0,74 g; 16,3/17,2 mm (inv. č. CK 1.153/II-7)

443. 0,74 g; 15,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.153/II-8)

444. 0,73 g; 16,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.153/II-9)

445. 0,73 g; 15,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.153/II-10)

446. 0,73 g; 15,3/15,3 mm; nečištěn (inv. č. CK 1.153/II-11)

447. 0,73 g; 15,8/16,0 mm; nečištěn (inv. č. T 13.830)

448. 0,72 g; 16,2/15,1 mm (inv. č. CK 1.153/II-12)

449. 0,72 g; 16,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.153/II-13)

450. 0,70 g; 14,9/14,9 mm (inv. č. CK 1.153/II-14)

451. 0,70 g; 14,9/16,5 mm (inv. č. CK 1.153/II-15)

452. 0,70 g; 15,0/14,2 mm (inv. č. CK 1.153/II-16)

453. 0,70 g; 16,2/17,2 mm (inv. č. CK 1.153/II-17)

454. 0,69 g; 15,6/14,4 mm (inv. č. CK 1.153/II-18)

455. 0,69 g; 16,3/16,1 mm (inv. č. CK 1.153/II-19)

456. 0,69 g; 15,6/15,1 mm; nečištěn (inv. č. T 13.832)

457. 0,68 g; 15,7/15,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.828)

458. 0,67 g; 16,3/15,3 mm; nečištěn (inv. č. T 13.831)

459. 0,66 g; 15,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.153/II-20)

460. 0,65 g; 16,5/15,9 mm (inv. č. CK 1.153/II-21)

461. 0,61 g; 14,8/14,1 mm (inv. č. CK 1.153/II-22)

462. 0,60 g; 16,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.153/II-23)

463. 0,57 g; 15,5/14,2 mm (inv. č. CK 1.153/II-24)

464. 0,55 g; 16,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.153/II-25)

465. 0,54 g; 15,1/14,8 mm (inv. č. CK 1.153/II-26)

466. 0,51 g; 14,9/13,5 mm (inv. č. CK 1.153/II-27)

467. 0,50 g; 14,9/14,3 mm (inv. č. CK 1.153/II-28)

468. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.508)

mincovna: *Videňské Nové Město*, AR fenik se čtyřřázem (8 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu krácející kohout doleva

Rv.: v kruhu tvořeném vně směřujícími drobnými trojúhelníky korunovaný drak doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. V:65; *CNA I*, 82, č. **B 199**, Taf. 21:B 199.

469. 0,84 g; 16,4/17,1 mm (inv. č. CK 1.147/II-1)

470. 0,79 g; 15,7/17,6 mm; nečištěn (inv. č. T 13.871)

471. 0,78 g; 15,6/16,0 mm (inv. č. T 13.876)

472. 0,74 g; 16,1/16,2 mm (inv. č. CK 1.147/II-2)

473. 0,66 g; 14,7/16,6 mm (inv. č. CK 1.147/II-3)

474. 0,63 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.147/II-4)

475. 0,63 g; 15,0/15,5 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.514)

476. 0,61 g; 15,3/14,8 mm (inv. č. CK 1.147/II-5)

Rudolf III. (1298–1306)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřřázem (65 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu krácející drak s pozdviženým ocasem doleva

Rv.: erbovní štítek zemského písaře Gundachara (1299), okolo pětিলisté růžičky s negativními středy

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:92; *CNA I*, 83, č. **B 200**, Taf. 21:B 200.

477. 0,90 g; 15,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.169/II-1)

478. 0,84 g; 15,2/16,7 mm (inv. č. CK 1.169/II-2)

479. 0,83 g; 15,1/15,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-3)

480. 0,82 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-4)

481. 0,82 g; 14,1/16,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-5)

482. 0,82 g; 15,9/15,4 mm (inv. č. CK 1.169/II-6)

483. 0,82 g; 16,7/16,0 mm (inv. č. CK 1.169/II-7)

484. 0,82 g; 16,3/15,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.864)

485. 0,81 g; 15,6/15,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-8)

486. 0,81 g; 15,1/14,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-9)

487. 0,81 g; 15,0/16,5 mm (inv. č. CK 1.169/II-10)

488. 0,81 g; 16,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.169/II-11)

489. 0,81 g; 14,9/15,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-12)

490. 0,80 g; 16,4/16,9 mm (inv. č. CK 1.169/II-13)

491. 0,79 g; 15,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.169/II-14)

492. 0,79 g; 15,2/15,9 mm (inv. č. CK 1.169/II-15)

493. 0,79 g; 16,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.169/II-16)

494. 0,79 g; 15,9/15,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-17)

495. 0,79 g; 15,8/16,2 mm; nečištěn (inv. č. T 13.882)

496. 0,78 g; 14,9/15,4 mm (inv. č. CK 1.169/II-18)

497. 0,78 g; 14,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.169/II-19)

498. 0,78 g; 15,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.169/II-20)

499. 0,78 g; 15,9/15,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-21)

500. 0,78 g; 16,6/16,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-22)

501. 0,77 g; 15,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.169/II-23)

502. 0,77 g; 15,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.169/II-24)

503. 0,77 g; 15,3/15,3 mm (inv. č. CK 1.169/II-25)

504. 0,77 g; 15,6/15,6 mm; nečištěn (inv. č. T 13.881)

505. 0,76 g; 16,2/14,5 mm (inv. č. CK 1.169/II-26)

506. 0,76 g; 14,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.169/II-27)

507. 0,76 g; 14,7/14,2 mm (inv. č. CK 1.169/II-28)

508. 0,76 g; 15,8/16,5 mm (inv. č. CK 1.169/II-29)

509. 0,76 g; 14,8/13,9 mm (inv. č. CK 1.169/II-30)

510. 0,76 g; 14,8/14,3 mm; nečištěn (inv. č. T 13.866)

511. 0,75 g; 16,2/15,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-31)

512. 0,75 g; 15,0/15,3 mm (inv. č. CK 1.169/II-32)

513. 0,75 g; 14,9/15,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-33)

514. 0,75 g; 17,2/16,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-34)
 515. 0,75 g; 17,0/15,9 mm (inv. č. CK 1.169/II-35)
 516. 0,75 g; 15,3/16,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-36)
 517. 0,75 g; 16,5/16,2 mm (inv. č. CK 1.169/II-37)
 518. 0,74 g; 15,2/15,7 mm; nečištěn (inv. č. T 13.865)
 519. 0,73 g; 15,4/15,9 mm (inv. č. CK 1.169/II-38)
 520. 0,73 g; 14,4/14,5 mm (inv. č. CK 1.169/II-39)
 521. 0,73 g; 14,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.169/II-40)
 522. 0,72 g; 14,4/15,8 mm (inv. č. CK 1.169/II-41)
 523. 0,72 g; 15,2/15,2 mm (inv. č. CK 1.169/II-42)
 524. 0,72 g; 16,2/15,0 mm (inv. č. CK 1.169/II-43)
 525. 0,71 g; 15,2/14,9 mm (inv. č. CK 1.169/II-44)
 526. 0,71 g; 14,9/15,9 mm (inv. č. CK 1.169/II-45)
 527. 0,71 g; 14,7/14,5 mm (inv. č. CK 1.169/II-46)
 528. 0,71 g; 14,9/14,1 mm (inv. č. CK 1.169/II-47)
 529. 0,71 g; 15,6/16,3 mm (inv. č. CK 1.169/II-48)
 530. 0,71 g; 15,3/14,2 mm (inv. č. CK 1.169/II-49)
 531. 0,71 g; 15,3/16,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-50)
 532. 0,70 g; 14,2/15,2 mm (inv. č. CK 1.169/II-51)
 533. 0,70 g; 14,2/15,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-52)
 534. 0,70 g; 15,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.169/II-53)
 535. 0,70 g; 14,6/14,9 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.511)
 536. 0,68 g; 15,0/13,8 mm (inv. č. CK 1.169/II-54)
 537. 0,68 g; 16,5/15,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-58)
 538. 0,67 g; 15,8/15,8 mm (inv. č. CK 1.169/II-55)
 539. 0,67 g; 14,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.169/II-56)
 540. 0,63 g; 16,4/16,6 mm (inv. č. T 13.867)
 541. 0,60 g; 15,5/14,6 mm (inv. č. CK 1.169/II-57)

AR feník se čtyřrázem (174 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu mužská polopostava v klobouku doprava s pozdviženou pravíci a žezlem v levé ruce

Rv.: v hladkém kruhu erbovní štítek vídeňské rodiny Chraestnerů, okolo lístky vyběhající z hladkého kruhu

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:95; *CNA I*, 83, č. **B 201**, Taf. 21:B 201.

542. 0,91 g; 14,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-1)
 543. 0,91 g; 16,7/15,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-2)
 544. 0,91 g; 15,7/16,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-3)
 545. 0,90 g; 16,3/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-4)
 546. 0,87 g; 14,8/15,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-5)
 547. 0,87 g; 17,5/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-6)
 548. 0,87 g; 16,4/16,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-7)
 549. 0,87 g; 16,3/17,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-8)
 550. 0,87 g; 16,7/16,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-9)
 551. 0,86 g; 16,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-10)
 552. 0,86 g; 15,9/14,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-11)
 553. 0,85 g; 16,2/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-12)
 554. 0,84 g; 16,1/15,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-13)
 555. 0,84 g; 15,4/17,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-14)
 556. 0,84 g; 16,2/17,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-15)
 557. 0,83 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-16)
 558. 0,83 g; 15,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-17)
 559. 0,83 g; 16,8/16,9 mm; nečištěn (inv. č. CK 1.141/II-18)
 560. 0,83 g; 16,7/15,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-19)
 561. 0,83 g; 15,5/14,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-20)
 562. 0,83 g; 16,3/16,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-21)

563. 0,82 g; 15,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-22)
564. 0,82 g; 16,0/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-23)
565. 0,82 g; 16,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-24)
566. 0,82 g; 15,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-25)
567. 0,81 g; 16,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-26)
568. 0,81 g; 15,8/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-27)
569. 0,81 g; 16,4/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-28)
570. 0,81 g; 16,5/16,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-29)
571. 0,81 g; 15,9/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-30)
572. 0,80 g; 16,5/17,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-31)
573. 0,80 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-32)
574. 0,80 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-33)
575. 0,80 g; 16,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-34)
576. 0,80 g; 16,0/14,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-35)
577. 0,80 g; 15,8/14,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-36)
578. 0,80 g; 16,9/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-37)
579. 0,80 g; 16,7/17,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-38)
580. 0,79 g; 16,3/15,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-39)
581. 0,79 g; 15,2/15,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-40)
582. 0,79 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-41)
583. 0,79 g; 16,0/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-42)
584. 0,79 g; 16,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-43)
585. 0,79 g; 16,3/16,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-44)
586. 0,79 g; 16,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-45)
587. 0,79 g; 16,4/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-46)
588. 0,79 g; 16,6/16,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-47)
589. 0,79 g; 16,2/17,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-48)
590. 0,78 g; 15,3/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-49)
591. 0,78 g; 16,4/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-50)
592. 0,78 g; 16,5/15,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-51)
593. 0,78 g; 15,9/16,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-52)
594. 0,78 g; 16,0/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-53)
595. 0,77 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-54)
596. 0,77 g; 16,0/16,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-55)
597. 0,77 g; 15,5/16,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-56)
598. 0,77 g; 15,2/17,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-57)
599. 0,77 g; 16,5/17,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-58)
600. 0,77 g; 16,6/15,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-59)
601. 0,77 g; 15,9/15,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-60)
602. 0,77 g; 16,1/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-61)
603. 0,77 g; 16,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-62)
604. 0,77 g; 15,7/16,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-63)
605. 0,77 g; 16,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-64)
606. 0,77 g; 16,1/16,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-65)
607. 0,77 g; 15,8/17,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-66)
608. 0,77 g; 15,5/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-67)
609. 0,77 g; 14,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-68)
610. 0,77 g; 16,7/17,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-69)
611. 0,77 g; 15,7/14,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-70)
612. 0,77 g; 16,5/15,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-71)
613. 0,77 g; 17,2/14,6 mm; nečištěn (inv. č. T 13.823)
614. 0,76 g; 16,1/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-72)
615. 0,76 g; 16,6/16,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-73)
616. 0,76 g; 17,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-74)
617. 0,76 g; 15,4/16,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-75)

618. 0,76 g; 16,1/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-76)
619. 0,76 g; 15,6/16,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-77)
620. 0,76 g; 15,6/15,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-78)
621. 0,76 g; 15,3/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-79)
622. 0,76 g; 15,7/15,3 mm; nečištěn (inv. č. T 13.824)
623. 0,75 g; 15,9/16,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-80)
624. 0,75 g; 15,7/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-81)
625. 0,75 g; 16,4/17,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-82)
626. 0,75 g; 16,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-83)
627. 0,75 g; 15,5/17,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-84)
628. 0,75 g; 15,5/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-85)
629. 0,75 g; 15,4/15,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-86)
630. 0,75 g; 15,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-87)
631. 0,75 g; 15,5/14,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-88)
632. 0,75 g; 15,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-89)
633. 0,74 g; 16,0/16,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-90)
634. 0,74 g; 17,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-91)
635. 0,74 g; 17,1/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-92)
636. 0,74 g; 15,3/16,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-93)
637. 0,74 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-94)
638. 0,74 g; 16,6/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-95)
639. 0,74 g; 15,9/15,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-96)
640. 0,74 g; 16,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-97)
641. 0,74 g; 16,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-98)
642. 0,74 g; 16,2/16,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-99)
643. 0,74 g; 16,4/15,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-100)
644. 0,74 g; 17,1/16,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-101)
645. 0,74 g; 16,8/16,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-102)
646. 0,74 g; 15,5/15,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.827)
647. 0,74 g; 17,0/16,2 mm (inv. č. T 13.825)
648. 0,73 g; 16,6/17,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-103)
649. 0,73 g; 17,0/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-104)
650. 0,73 g; 14,4/16,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-105)
651. 0,73 g; 16,8/17,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-106)
652. 0,73 g; 16,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-107)
653. 0,73 g; 15,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-108)
654. 0,73 g; 15,5/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-109)
655. 0,73 g; 16,7/14,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-110)
656. 0,73 g; 15,8/17,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-111)
657. 0,73 g; 14,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-112)
658. 0,73 g; 16,2/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-113)
659. 0,72 g; 14,6/15,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-114)
660. 0,72 g; 16,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-115)
661. 0,72 g; 15,7/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-116)
662. 0,72 g; 15,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-117)
663. 0,71 g; 16,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-118)
664. 0,71 g; 15,9/14,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-119)
665. 0,71 g; 16,2/16,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-120)
666. 0,71 g; 15,9/15,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-121)
667. 0,71 g; 15,7/16,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-122)
668. 0,71 g; 16,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-123)
669. 0,71 g; 16,0/15,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-124)
670. 0,71 g; 15,8/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-125)
671. 0,70 g; 16,9/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-126)
672. 0,70 g; 16,1/17,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-127)

673. 0,70 g; 15,8/15,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-128)
 674. 0,70 g; 14,5/14,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-129)
 675. 0,70 g; 15,3/16,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-130)
 676. 0,70 g; 16,3/15,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-131)
 677. 0,70 g; 16,7/15,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-132)
 678. 0,70 g; 16,5/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-133)
 679. 0,70 g; 16,1/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-134)
 680. 0,70 g; 16,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-135)
 681. 0,70 g; 16,0/16,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-136)
 682. 0,70 g; 15,0/15,0 mm; nečištěn (inv. č. T 13.826)
683. 0,69 g; 14,7/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-137)
 684. 0,69 g; 15,1/14,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-138)
 685. 0,69 g; 15,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-139)
 686. 0,69 g; 16,5/16,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-140)
 687. 0,69 g; 14,5/15,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-141)
 688. 0,69 g; 16,3/16,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-142)
 689. 0,68 g; 16,2/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-143)
 690. 0,67 g; 16,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-144)
 691. 0,67 g; 15,2/15,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-145)
 692. 0,67 g; 15,6/15,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-146)
 693. 0,67 g; 15,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-147)
 694. 0,67 g; 15,2/16,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-148)
 695. 0,67 g; 15,1/14,9 mm (inv. č. CK 1.141/II-149)
 696. 0,66 g; 16,0/16,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-150)
 697. 0,66 g; 15,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-151)
 698. 0,66 g; 15,4/15,3 mm (inv. č. CK 1.141/II-152)
 699. 0,66 g; 15,2/15,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-153)
 700. 0,66 g; 16,6/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-154)
 701. 0,65 g; 15,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.141/II-155)
 702. 0,64 g; 16,3/14,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-156)
 703. 0,64 g; 15,1/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-157)
 704. 0,64 g; 14,8/15,2 mm (inv. č. CK 1.141/II-158)
 705. 0,64 g; 14,7/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-159)
 706. 0,62 g; 14,7/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-160)
 707. 0,62 g; 16,1/15,7 mm (inv. č. CK 1.141/II-161)
 708. 0,62 g; 15,9/14,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-162)
 709. 0,61 g; 15,8/14,0 mm (inv. č. CK 1.141/II-163)
 710. 0,60 g; 15,4/15,6 mm (inv. č. CK 1.141/II-164)
 711. 0,60 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.141/II-165)
 712. 0,58 g; 15,2/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-166)
 713. 0,56 g; 14,4/14,8 mm (inv. č. CK 1.141/II-167)
 714. 0,45 g; -/15,7 mm; 40% odlomeno (inv. č. CK 1.141/II-168)
 715. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.494)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu mužská polopostava v klobouku doprava s pozdviženou pravíci a žezlem v levé ruce

Av.: v širokém hladkém kruhu mužská polopostava v klobouku doprava s pozdviženou pravíci a žezlem v levé ruce

Lit.: *CNA I*, 83, č. **B 201**, Taf. 21:B 201.

Pozn.: Dvoustranná chyborážba.

716. 0,74 g; 16,3/14,4 mm (inv. č. CK 1.141/II-169)

AR fenik se čtyřřazem (26 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kříž s lístky na koncích ramen, noha zakončená křížkem, v úhlech kříže kroužky

Rv.: v hladké šesticípé hvězdě erbovní štítek zemského písaře Rapota z Urfahru (1303), uvnitř cípů hvězdy lístky

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:93a; *CNA I*, 83, č. **B 202**, Taf. 21:B 202.

717. 0,84 g; 16,0/14,7 mm (inv. č. CK 1.149/II-1)
718. 0,84 g; 15,5/15,6 mm (inv. č. CK 1.149/II-2)
719. 0,81 g; 14,7/15,3 mm; nečištěn (inv. č. CK 1.149/II-3)
720. 0,81 g; 15,9/15,4 mm (inv. č. CK 1.149/II-4)
721. 0,80 g; 15,2/14,6 mm (inv. č. CK 1.149/II-5)
722. 0,78 g; 14,7/13,6 mm (inv. č. CK 1.149/II-6)
723. 0,77 g; 16,5/13,8 mm; nečištěn (inv. č. T 13.873)
724. 0,77 g; 14,9/15,3 mm (inv. č. T 13.899) *R*
725. 0,76 g; 15,4/15,2 mm (inv. č. CK 1.149/II-7)
726. 0,76 g; 15,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.149/II-8)
727. 0,75 g; 14,3/15,3 mm (inv. č. CK 1.149/II-9)
728. 0,74 g; 15,9/16,2 mm (inv. č. CK 1.149/II-10)
729. 0,74 g; 14,9/15,4 mm (inv. č. CK 1.149/II-11)
730. 0,74 g; 15,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.149/II-12)
731. 0,73 g; 16,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.149/II-13)
732. 0,72 g; 13,9/14,8 mm (inv. č. CK 1.149/II-14)
733. 0,72 g; 15,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.149/II-15)
734. 0,72 g; 14,8/15,8 mm (inv. č. CK 1.149/II-16)
735. 0,71 g; 14,7/16,0 mm (inv. č. CK 1.149/II-17)
736. 0,71 g; 14,8/14,8 mm (inv. č. CK 1.149/II-18)
737. 0,69 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.149/II-19)
738. 0,68 g; 15,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.149/II-20)
739. 0,68 g; 15,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.149/II-21)
740. 0,68 g; 15,6/14,1 mm; nečištěn (inv. č. T 13.872)
741. 0,67 g; 15,2/15,1 mm (inv. č. CK 1.149/II-22)
742. 0,54 g; 14,4/14,8 mm (inv. č. CK 1.149/II-23)

mincovna: *Videňské Nové Město*, AR fenik se čtyřřazem (89 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu hlava s dlouhými vlasy a rohy čelně

Rv.: v perlovci dva draci proti sobě, mezi jejich hlavami štítek s břevny

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:99; *CNA I*, 83, č. **B 203**, Taf. 21:B 203.

743. 0,95 g; 15,5/16,4 mm (inv. č. T 13.835) *R*
744. 0,92 g; 16,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-1)
745. 0,91 g; 14,5/14,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-2)
746. 0,89 g; 14,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-3)
747. 0,87 g; 16,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-4)
748. 0,87 g; 15,5/16,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-5)
749. 0,86 g; 15,6/15,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-6)
750. 0,86 g; 16,3/15,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-7)
751. 0,84 g; 15,6/14,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-8)
752. 0,84 g; 16,2/15,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-9)
753. 0,84 g; 16,5/16,4 mm (inv. č. CK 1.132/II-10)
754. 0,84 g; 15,2/15,6 mm; nečištěn (inv. č. T 13.888)
755. 0,83 g; 15,6/15,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-11)
756. 0,82 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-12)
757. 0,82 g; 15,4/16,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-13)
758. 0,82 g; 15,2/15,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-14)
759. 0,81 g; 15,5/15,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-15)
760. 0,81 g; 17,6/15,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.836)
761. 0,80 g; 15,6/15,9 mm (inv. č. CK 1.132/II-16)

762. 0,80 g; 16,0/15,9 mm (inv. č. CK 1.132/II-17)
763. 0,80 g; 15,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-18)
764. 0,80 g; 15,5/15,7 mm; nečistěn (inv. č. T 13.887)
765. 0,79 g; 17,2/16,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-19)
766. 0,79 g; 16,7/16,1 mm; dvojráz (inv. č. CK 1.132/II-20)
767. 0,79 g; 14,8/15,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-21)
768. 0,78 g; 15,9/16,8 mm (inv. č. CK 1.132/II-22)
769. 0,78 g; 16,1/16,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-23)
770. 0,78 g; 15,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-24)
771. 0,78 g; 15,2/16,8 mm (inv. č. CK 1.132/II-25)
772. 0,78 g; 16,5/17,0 mm; nečistěn (inv. č. T 13.834)
773. 0,77 g; 17,4/16,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-26)
774. 0,77 g; 15,3/16,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-27)
775. 0,77 g; 16,9/16,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-28)
776. 0,77 g; 15,1/16,4 mm (inv. č. CK 1.132/II-29)
777. 0,77 g; 16,3/17,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-30)
778. 0,77 g; 16,0/16,3 mm; nečistěn (inv. č. T 13.889)
779. 0,76 g; 16,1/16,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-31)
780. 0,76 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.132/II-32)
781. 0,76 g; 15,5/15,4 mm; nečistěn (inv. č. T 13.837)
782. 0,75 g; 16,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-33)
783. 0,75 g; 14,6/15,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-34)
784. 0,75 g; 15,3/15,9 mm (inv. č. CK 1.132/II-35)
785. 0,74 g; 16,2/14,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-36)
786. 0,74 g; 15,5/15,4 mm (inv. č. CK 1.132/II-37)
787. 0,74 g; 14,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-38)
788. 0,74 g; 15,7/15,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-39)
789. 0,74 g; 14,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-40)
790. 0,73 g; 16,1/16,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-41)
791. 0,73 g; 14,3/16,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-42)
792. 0,73 g; 15,2/15,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-43)
793. 0,73 g; 15,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-44)
794. 0,72 g; 15,5/15,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-45)
795. 0,72 g; 15,1/14,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-46)
796. 0,71 g; 14,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-47)
797. 0,71 g; 15,9/16,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-48)
798. 0,71 g; 15,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-49)
799. 0,70 g; 15,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.132/II-50)
800. 0,70 g; 14,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-51)
801. 0,70 g; 16,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-52)
802. 0,70 g; 15,9/16,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-53)
803. 0,70 g; 15,6/15,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-54)
804. 0,69 g; 14,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-55)
805. 0,69 g; 14,5/15,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-56)
806. 0,69 g; 14,9/14,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-57)
807. 0,69 g; 14,3/15,9 mm (inv. č. CK 1.132/II-58)
808. 0,69 g; 15,4/15,9 mm (inv. č. CK 1.132/II-59)
809. 0,68 g; 15,5/14,6 mm (inv. č. CK 1.132/II-60)
810. 0,68 g; 16,6/15,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-61)
811. 0,67 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-62)
812. 0,67 g; 15,7/17,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-63)
813. 0,67 g; 16,7/16,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-64)
814. 0,66 g; 14,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.132/II-65)
815. 0,66 g; 14,2/14,4 mm (inv. č. CK 1.132/II-66)
816. 0,66 g; 15,0/15,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-67)

817. 0,65 g; 14,8/14,9 mm (inv. č. CK 1.132/II-68)
 818. 0,65 g; 14,5/15,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-69)
 819. 0,65 g; 15,7/15,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-70)
 820. 0,65 g; 15,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.132/II-71)
 821. 0,65 g; 16,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-72)
 822. 0,65 g; 14,9/15,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-73)
 823. 0,64 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-74)
 824. 0,63 g; 15,6/14,9 mm (inv. č. CK 1.132/II-75)
 825. 0,63 g; 14,5/14,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-76)
 826. 0,61 g; 15,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.132/II-77)
 827. 0,61 g; 13,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.132/II-78)
 828. 0,60 g; 16,1/16,3 mm (inv. č. CK 1.132/II-79)
 829. 0,60 g; 14,2/14,5 mm (inv. č. CK 1.132/II-80)
 830. 0,59 g; 16,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.132/II-81)
 831. 0,55 g; 14,7/15,4 mm (inv. č. CK 1.132/II-82)

AR fenik se čtyřřázem (59 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu hlava jelena čelně

Rv.: v perlovci dva draci proti sobě, mezi jejich hlavami štítek s břevny (špatně zřetelný)

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:100; *CNA I*, 83, č. **B 204**, Taf. 21:B 204.

832. 0,94 g; 15,0/14,0 mm (inv. č. CK 1.150/II-1)
 833. 0,93 g; 15,5/16,3 mm (inv. č. CK 1.150/II-2)
 834. 0,91 g; 16,4/16,5 mm (inv. č. CK 1.150/II-3)
 835. 0,91 g; 14,7/15,2 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.518)
 836. 0,91 g; 15,3/15,9 mm; nečištěn (inv. č. T 13.841)
 837. 0,89 g; 16,5/15,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-4)
 838. 0,86 g; 16,8/16,0 mm (inv. č. CK 1.150/II-5)
 839. 0,83 g; 16,2/15,0 mm (inv. č. CK 1.150/II-6)
 840. 0,83 g; 15,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-7)
 841. 0,82 g; 17,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.150/II-8)
 842. 0,82 g; 15,9/16,3 mm (inv. č. CK 1.150/II-9)
 843. 0,81 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.150/II-10)
 844. 0,80 g; 15,2/15,5 mm; dvojráz (inv. č. CK 1.150/II-11)
 845. 0,79 g; 15,3/14,6 mm (inv. č. CK 1.150/II-12)
 846. 0,79 g; 15,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.150/II-13)
 847. 0,79 g; 15,8/15,8 mm; nečištěn (inv. č. T 13.838)
 848. 0,78 g; 16,4/15,8 mm (inv. č. CK 1.150/II-14)
 849. 0,77 g; 16,4/16,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-15)
 850. 0,77 g; 15,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-16)
 851. 0,77 g; 14,7/14,6 mm; nečištěn (inv. č. CK 1.150/II-17)
 852. 0,76 g; 15,8/15,9 mm (inv. č. CK 1.150/II-18)
 853. 0,76 g; 14,8/15,9 mm (inv. č. CK 1.150/II-19)
 854. 0,76 g; 16,6/17,4 mm (inv. č. CK 1.150/II-20)
 855. 0,76 g; 15,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.150/II-21)
 856. 0,75 g; 15,4/14,8 mm (inv. č. CK 1.150/II-22)
 857. 0,75 g; 16,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.150/II-23)
 858. 0,75 g; 15,3/14,5 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.509)
859. 0,74 g; 16,4/16,5 mm (inv. č. CK 1.150/II-24)
 860. 0,73 g; 15,2/15,1 mm (inv. č. CK 1.150/II-25)
 861. 0,73 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.150/II-26)
 862. 0,71 g; 16,9/15,5 mm (inv. č. CK 1.150/II-27)
 863. 0,71 g; 16,3/16,3 mm (inv. č. T 13.839)
 864. 0,70 g; 15,2/15,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-28)
 865. 0,70 g; 15,6/15,9 mm; nečištěn (inv. č. T 13.842)
 866. 0,70 g; 15,7/16,2 mm; nečištěn (inv. č. T 13.840)

867. 0,69 g; 15,7/16,9 mm (inv. č. CK 1.150/II-29)
 868. 0,69 g; 14,9/15,5 mm (inv. č. CK 1.150/II-30)
 869. 0,68 g; 15,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.150/II-31)
 870. 0,67 g; 15,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.150/II-32)
 871. 0,67 g; 14,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.150/II-33)
 872. 0,67 g; 15,4/15,9 mm (inv. č. CK 1.150/II-34)
 873. 0,67 g; 16,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.150/II-35)
 874. 0,67 g; 15,2/15,9 mm; nečištěn (inv. č. T 13.892)
 875. 0,65 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.150/II-36)
 876. 0,65 g; 14,5/14,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-37)
 877. 0,65 g; 13,9/13,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.843)
 878. 0,64 g; 16,2/16,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-38)
 879. 0,64 g; 15,4/14,3 mm (inv. č. CK 1.150/II-39)
 880. 0,64 g; 15,4/15,4 mm (inv. č. CK 1.150/II-40)
 881. 0,64 g; 15,2/15,0 mm (inv. č. CK 1.150/II-41)
 882. 0,64 g; 14,7/15,6 mm (inv. č. CK 1.150/II-42)
 883. 0,64 g; 16,4/15,5 mm (inv. č. CK 1.150/II-43)
 884. 0,63 g; 15,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.150/II-44)
 885. 0,62 g; 15,8/15,7 mm (inv. č. CK 1.150/II-45)
 886. 0,62 g; 15,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.150/II-46)
 887. 0,61 g; 13,9/13,9 mm (inv. č. CK 1.150/II-47)
 888. 0,61 g; 14,6/15,8 mm (inv. č. CK 1.150/II-48)
 889. 0,60 g; 15,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.150/II-49)
 890. 0,56 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.150/II-50)

Fridrich I. Sličný, jako vévoda (1306–1314)

mincovna: *Videň*, AR fenik se čtyřřázem (139 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčejí pelikán doprava

Rv.: v šestipásu, na vnější straně lemované drobnými trojúhelníky, helma mezi dvěma dýkami

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:104; *CNA I*, 83, č. **B 205**, Taf. 21:B 205.

891. 0,91 g; 15,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-1)
 892. 0,90 g; 14,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-2)
 893. 0,90 g; 16,9/15,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-3)
 894. 0,89 g; 16,0/14,8 mm; dvojráz (inv. č. CK 1.142/II-4)
 895. 0,88 g; 16,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-5)
 896. 0,88 g; 16,5/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-6)
 897. 0,88 g; 15,3/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-7)
 898. 0,87 g; 15,2/16,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-8)
 899. 0,87 g; 15,6/14,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-9)
 900. 0,87 g; 15,1/16,5 mm; nečištěn (inv. č. T 13.848)
 901. 0,86 g; 16,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-10)
 902. 0,85 g; 16,2/16,3 mm; dvojráz (inv. č. CK 1.142/II-11)
 903. 0,85 g; 15,8/16,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-12)
 904. 0,85 g; 16,6/16,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-13)
 905. 0,84 g; 17,4/16,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-14)
 906. 0,84 g; 15,7/16,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-15)
 907. 0,84 g; 14,6/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-16)
 908. 0,84 g; 15,9/15,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-17)
 909. 0,83 g; 15,4/14,7 mm; nečištěn (inv. č. CK 1.142/II-18)
 910. 0,83 g; 15,9/16,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-19)
 911. 0,83 g; 15,9/16,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-20)
 912. 0,83 g; 17,2/17,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-21)
 913. 0,82 g; 16,4/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-22)
 914. 0,82 g; 16,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-23)
 915. 0,82 g; 15,7/16,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-24)

916. 0,82 g; 15,2/14,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-25)
917. 0,82 g; 17,5/16,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-26)
918. 0,82 g; 17,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-27)
919. 0,82 g; 16,7/17,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-28)
920. 0,81 g; 15,3/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-29)
921. 0,81 g; 15,3/14,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-30)
922. 0,81 g; 15,4/15,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-31)
923. 0,81 g; 15,9/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-32)
924. 0,81 g; 15,5/16,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-33)
925. 0,81 g; 15,2/16,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-34)
926. 0,81 g; 17,0/16,4 mm; nečistěn (inv. č. T 13.893)
927. 0,80 g; 16,5/16,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-35)
928. 0,80 g; 15,7/16,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-36)
929. 0,80 g; 15,9/16,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-37)
930. 0,80 g; 14,9/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-38)
931. 0,80 g; 15,7/16,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-39)
932. 0,80 g; 14,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-40)
933. 0,80 g; 14,2/14,3 mm; nečistěn (inv. č. T 13.847)
934. 0,79 g; 16,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-41)
935. 0,79 g; 15,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-42)
936. 0,79 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-43)
937. 0,79 g; 16,5/15,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-44)
938. 0,79 g; 16,0/16,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-45)
939. 0,79 g; 16,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-46)
940. 0,78 g; 16,8/16,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-47)
941. 0,78 g; 16,3/17,2 mm; nečistěn (inv. č. T 13.846)
942. 0,77 g; 16,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-48)
943. 0,77 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-49)
944. 0,77 g; 16,9/15,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-50)
945. 0,77 g; 16,6/16,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-51)
946. 0,77 g; 16,3/16,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-52)
947. 0,77 g; 15,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-53)
948. 0,77 g; 15,3/17,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-54)
949. 0,76 g; 15,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-55)
950. 0,76 g; 16,9/16,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-56)
951. 0,76 g; 15,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-57)
952. 0,76 g; 15,8/16,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-58)
953. 0,76 g; 15,8/16,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-59)
954. 0,76 g; 15,0/16,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-60)
955. 0,76 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-61)
956. 0,76 g; 15,4/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-62)
957. 0,76 g; 16,5/17,8 mm (inv. č. T 13.845)
958. 0,75 g; 15,8/15,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-63)
959. 0,75 g; 15,3/15,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-64)
960. 0,75 g; 15,9/14,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-65)
961. 0,75 g; 15,6/15,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-66)
962. 0,75 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-67)
963. 0,74 g; 15,2/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-68)
964. 0,74 g; 15,6/17,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-69)
965. 0,74 g; 15,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-70)
966. 0,74 g; 15,3/14,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-71)
967. 0,74 g; 15,5/14,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-72)
968. 0,74 g; 15,2/16,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-73)
969. 0,74 g; 15,3/16,1 mm; nečistěn (inv. č. T 13.896)
970. 0,73 g; 16,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-74)

971. 0,73 g; 14,8/14,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-75)
972. 0,73 g; 16,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-76)
973. 0,73 g; 15,9/15,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-77)
974. 0,73 g; 16,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-78)
975. 0,73 g; 15,2/14,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-79)
976. 0,73 g; 16,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-80)
977. 0,73 g; 16,4/16,2 mm; nečistěn (inv. č. T 13.894)
978. 0,72 g; 15,8/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-81)
979. 0,72 g; 15,4/14,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-82)
980. 0,72 g; 13,9/15,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-83)
981. 0,72 g; 16,3/15,1 mm; nečistěn (inv. č. T 13.895)
982. 0,71 g; 15,3/15,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-84)
983. 0,71 g; 15,7/15,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-85)
984. 0,71 g; 15,0/17,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-86)
985. 0,71 g; 15,7/16,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-87)
986. 0,71 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-88)
987. 0,70 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-89)
988. 0,70 g; 15,1/16,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-90)
989. 0,70 g; 14,8/16,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-91)
990. 0,68 g; 16,0/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-92)
991. 0,68 g; 15,7/16,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-93)
992. 0,68 g; 15,6/16,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-94)
993. 0,68 g; 15,9/15,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-95)
994. 0,68 g; 14,8/14,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-96)
995. 0,68 g; 14,0/14,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-97)
996. 0,68 g; 15,6/16,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-98)
997. 0,68 g; 16,1/14,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-99)
998. 0,68 g; 14,2/15,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-100)
999. 0,68 g; 17,1/16,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-101)
1000. 0,67 g; 15,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-102)
1001. 0,66 g; 16,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.142/II-103)
1002. 0,66 g; 15,2/15,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-104)
1003. 0,66 g; 15,8/15,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-105)
1004. 0,65 g; 15,2/14,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-106)
1005. 0,65 g; 14,6/14,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-107)
1006. 0,64 g; 14,5/15,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-108)
1007. 0,63 g; 14,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-109)
1008. 0,63 g; 14,2/15,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-110)
1009. 0,63 g; 15,1/14,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-111)
1010. 0,63 g; 15,1/15,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-112)
1011. 0,63 g; 15,2/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-113)
1012. 0,62 g; 15,1/14,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-114)
1013. 0,62 g; 15,4/16,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-115)
1014. 0,62 g; 13,8/15,3 mm (inv. č. CK 1.142/II-116)
1015. 0,62 g; 15,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-117)
1016. 0,62 g; 14,7/14,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-118)
1017. 0,62 g; 15,5/15,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-119)
1018. 0,62 g; 15,9/15,7 mm; nečistěn (inv. č. T 13.844)
1019. 0,61 g; 15,8/14,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-120)
1020. 0,61 g; 15,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-121)
1021. 0,60 g; 13,7/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-122)
1022. 0,60 g; 15,0/15,7 mm (inv. č. CK 1.142/II-123)
1023. 0,60 g; 16,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.142/II-124)
1024. 0,59 g; 15,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.142/II-125)
1025. 0,59 g; 14,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.142/II-126)

1026. 0,59 g; 15,6/16,1 mm (inv. č. CK 1.142/II-127)
1027. 0,59 g; 13,3/13,8 mm (inv. č. CK 1.142/II-128)
1028. 0,58 g; 14,5/14,9 mm (inv. č. CK 1.142/II-129)
1029. 0,58 g; 16,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.142/II-130)

AR fenik se čtyřrázem (158 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu hlava v kapuci doprava

Rv.: v hladkém kruhu orel s rozevřenými křídly doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:107; *CMA I*, 83, č. **B 206**, Taf. 21:B 206.

1030. 1,00 g; 16,4/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-1)
1031. 0,96 g; 14,7/15,0 mm (inv. č. CK 31/II-2)
1032. 0,91 g; 15,9/15,0 mm; dvojráz (inv. č. CK 31/II-3)
1033. 0,91 g; 16,1/15,5 mm (inv. č. CK 31/II-4)
1034. 0,90 g; 15,7/16,0 mm (inv. č. CK 31/II-5)
1035. 0,88 g; 15,0/16,1 mm (inv. č. CK 31/II-6)
1036. 0,88 g; 14,5/15,1 mm (inv. č. CK 31/II-7)
1037. 0,88 g; 14,3/16,0 mm (inv. č. CK 31/II-8)
1038. 0,88 g; 15,3/13,7 mm (inv. č. CK 31/II-9)
1039. 0,88 g; 13,7/14,5 mm (inv. č. CK 31/II-10)
1040. 0,88 g; 14,8/14,1 mm (inv. č. CK 31/II-11)
1041. 0,88 g; 15,3/13,8 mm (inv. č. CK 31/II-12)
1042. 0,88 g; 15,2/15,0 mm; nečištěn (inv. č. T 13.851)
1043. 0,87 g; 14,5/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-13)
1044. 0,87 g; 14,9/15,4 mm (inv. č. CK 31/II-14)
1045. 0,86 g; 15,8/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-15)
1046. 0,86 g; 15,9/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-16)
1047. 0,86 g; 14,4/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-17)
1048. 0,85 g; 14,1/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-18)
1049. 0,85 g; 15,7/14,7 mm (inv. č. CK 31/II-19)
1050. 0,85 g; 14,6/15,0 mm; nečištěn (inv. č. CK 31/II-20)
1051. 0,84 g; 15,3/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-21)
1052. 0,84 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 31/II-22)
1053. 0,84 g; 15,8/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-23)
1054. 0,83 g; 15,7/15,0 mm (inv. č. CK 31/II-24)
1055. 0,83 g; 13,8/14,2 mm (inv. č. CK 31/II-25)
1056. 0,83 g; 16,0/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-26)
1057. 0,83 g; 15,0/15,0 mm (inv. č. CK 31/II-27)
1058. 0,83 g; 15,8/16,4 mm (inv. č. CK 31/II-28)
1059. 0,82 g; 14,5/15,8 mm (inv. č. CK 31/II-29)
1060. 0,82 g; 14,6/15,5 mm (inv. č. CK 31/II-30)
1061. 0,82 g; 16,1/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-31)
1062. 0,82 g; 14,9/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-32)
1063. 0,82 g; 15,6/14,2 mm (inv. č. CK 31/II-33)
1064. 0,82 g; 15,5/16,8 mm (inv. č. CK 31/II-34)
1065. 0,82 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 31/II-35)
1066. 0,81 g; 14,6/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-36)
1067. 0,81 g; 15,9/15,3 mm (inv. č. CK 31/II-37)
1068. 0,81 g; 15,6/14,9 mm (inv. č. CK 31/II-38)
1069. 0,81 g; 15,3/14,7 mm (inv. č. CK 31/II-39)
1070. 0,81 g; 15,4/16,1 mm (inv. č. CK 31/II-40)
1071. 0,81 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 31/II-41)
1072. 0,81 g; 15,0/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-42)
1073. 0,80 g; 14,6/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-43)
1074. 0,80 g; 15,2/15,7 mm (inv. č. CK 31/II-44)
1075. 0,80 g; 15,0/15,4 mm (inv. č. CK 31/II-45)
1076. 0,80 g; 15,6/16,5 mm (inv. č. CK 31/II-46)

1077. 0,80 g; 14,3/15,9 mm (inv. č. CK 31/II-47)
1078. 0,80 g; 15,8/15,7 mm (inv. č. CK 31/II-48)
1079. 0,80 g; 15,3/15,7 mm (inv. č. CK 31/II-49)
1080. 0,80 g; 15,0/16,6 mm (inv. č. CK 31/II-50)
1081. 0,80 g; 14,5/15,0 mm (inv. č. CK 31/II-51)
1082. 0,80 g; 16,3/16,5 mm (inv. č. CK 31/II-52)
1083. 0,80 g; 14,9/15,3 mm (inv. č. CK 31/II-53)
1084. 0,80 g; 16,0/16,4 mm; nečištěn (inv. č. T 13.852)
1085. 0,79 g; 15,2/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-54)
1086. 0,79 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 31/II-55)
1087. 0,79 g; 14,8/14,3 mm (inv. č. CK 31/II-56)
1088. 0,79 g; 16,0/16,1 mm (inv. č. CK 31/II-57)
1089. 0,79 g; 14,1/15,8 mm (inv. č. CK 31/II-58)
1090. 0,79 g; 15,8/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-59)
1091. 0,79 g; 14,2/14,0 mm (inv. č. CK 31/II-60)
1092. 0,79 g; 15,2/15,3 mm (inv. č. CK 31/II-61)
1093. 0,79 g; 14,0/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-62)
1094. 0,79 g; 16,0/16,1 mm (inv. č. CK 31/II-63)
1095. 0,79 g; 15,1/15,8 mm (inv. č. CK 31/II-64)
1096. 0,79 g; 14,9/14,9 mm (inv. č. CK 31/II-65)
1097. 0,78 g; 17,2/16,2 mm (inv. č. CK 31/II-66)
1098. 0,78 g; 16,3/17,2 mm (inv. č. CK 31/II-67)
1099. 0,78 g; 14,3/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-68)
1100. 0,78 g; 15,3/16,1 mm (inv. č. CK 31/II-69)
1101. 0,78 g; 15,9/15,3 mm (inv. č. CK 31/II-70)
1102. 0,78 g; 15,1/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-71)
1103. 0,78 g; 15,1/14,9 mm (inv. č. CK 31/II-72)
1104. 0,78 g; 14,7/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-73)
1105. 0,78 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 31/II-74)
1106. 0,78 g; 15,6/14,2 mm (inv. č. CK 31/II-75)
1107. 0,78 g; 16,0/15,5 mm (inv. č. CK 31/II-76)
1108. 0,77 g; 15,3/16,4 mm (inv. č. CK 31/II-77)
1109. 0,77 g; 16,0/14,9 mm (inv. č. CK 31/II-78)
1110. 0,77 g; 15,4/16,3 mm (inv. č. CK 31/II-79)
1111. 0,77 g; 14,6/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-80)
1112. 0,77 g; 14,0/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-81)
1113. 0,77 g; 15,0/16,1 mm (inv. č. CK 31/II-82)
1114. 0,77 g; 14,8/14,4 mm (inv. č. CK 31/II-83)
1115. 0,77 g; 15,3/13,5 mm (inv. č. CK 31/II-84)
1116. 0,77 g; 16,0/16,7 mm (inv. č. CK 31/II-85)
1117. 0,77 g; 14,8/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-86)
1118. 0,77 g; 14,4/15,1 mm (inv. č. CK 31/II-87)
1119. 0,77 g; 14,9/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-88)
1120. 0,76 g; 16,0/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-89)
1121. 0,76 g; 15,0/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-90)
1122. 0,76 g; 17,4/16,7 mm (inv. č. CK 31/II-91)
1123. 0,76 g; 15,6/15,3 mm (inv. č. CK 31/II-92)
1124. 0,76 g; 16,1/15,9 mm (inv. č. CK 31/II-93)
1125. 0,76 g; 15,3/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-94)
1126. 0,76 g; 14,3/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-95)
1127. 0,76 g; 16,0/16,1 mm; dvojráz (inv. č. CK 31/II-96)
1128. 0,76 g; 16,7/16,6 mm; nečištěn (inv. č. T 13.898)
1129. 0,75 g; 15,4/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-97)
1130. 0,75 g; 14,4/17,0 mm (inv. č. CK 31/II-98)
1131. 0,75 g; 14,4/13,6 mm (inv. č. CK 31/II-99)

1132. 0,75 g; 16,3/15,9 mm (inv. č. CK 31/II-100)
1133. 0,75 g; 15,1/14,9 mm (inv. č. CK 31/II-101)
1134. 0,75 g; 15,6/14,5 mm (inv. č. CK 31/II-102)
1135. 0,74 g; 16,9/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-103)
1136. 0,74 g; 15,2/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-104)
1137. 0,74 g; 15,8/17,4 mm (inv. č. CK 31/II-105)
1138. 0,74 g; 15,1/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-106)
1139. 0,74 g; 15,7/17,1 mm; nečištěn (inv. č. T 13.849)
1140. 0,73 g; 15,4/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-107)
1141. 0,73 g; 15,1/16,7 mm (inv. č. CK 31/II-108)
1142. 0,73 g; 14,7/15,4 mm (inv. č. CK 31/II-109)
1143. 0,73 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 31/II-110)
1144. 0,73 g; 15,3/15,7 mm (inv. č. CK 31/II-111)
1145. 0,73 g; 15,5/16,2 mm (inv. č. CK 31/II-112)
1146. 0,73 g; 15,6/15,8 mm (inv. č. CK 31/II-113)
1147. 0,72 g; 15,1/16,2 mm (inv. č. CK 31/II-114)
1148. 0,72 g; 14,3/15,4 mm (inv. č. CK 31/II-115)
1149. 0,72 g; 15,4/14,5 mm (inv. č. CK 31/II-116)
1150. 0,72 g; 14,9/15,4 mm (inv. č. CK 31/II-117)
1151. 0,72 g; 15,7/14,6 mm (inv. č. CK 31/II-118)
1152. 0,71 g; 15,6/14,4 mm (inv. č. CK 31/II-119)
1153. 0,71 g; 14,3/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-120)
1154. 0,70 g; 15,0/15,9 mm (inv. č. CK 31/II-121)
1155. 0,70 g; 14,1/15,3 mm (inv. č. CK 31/II-122)
1156. 0,70 g; 16,1/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-123)
1157. 0,70 g; 16,0/16,1 mm (inv. č. CK 31/II-124)
1158. 0,70 g; 14,7/14,2 mm (inv. č. CK 31/II-125)
1159. 0,70 g; 14,8/15,3 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.516)
1160. 0,69 g; 14,8/14,2 mm (inv. č. CK 31/II-126)
1161. 0,69 g; 14,3/14,7 mm (inv. č. CK 31/II-127)
1162. 0,69 g; 16,9/14,0 mm (inv. č. CK 31/II-128)
1163. 0,69 g; 16,2/16,5 mm (inv. č. CK 31/II-129)
1164. 0,69 g; 14,8/15,0 mm (inv. č. CK 31/II-130)
1165. 0,69 g; 15,3/15,0 mm (inv. č. CK 31/II-131)
1166. 0,69 g; 15,4/13,9 mm; nečištěn (inv. č. T 13.850)
1167. 0,68 g; 15,2/14,3 mm (inv. č. CK 31/II-132)
1168. 0,68 g; 16,8/15,6 mm (inv. č. CK 31/II-133)
1169. 0,68 g; 15,7/14,7 mm (inv. č. CK 31/II-134)
1170. 0,68 g; 15,3/14,3 mm (inv. č. CK 31/II-135)
1171. 0,68 g; 14,7/14,2 mm (inv. č. CK 31/II-136)
1172. 0,68 g; 14,6/16,0 mm (inv. č. CK 31/II-137)
1173. 0,68 g; 14,9/16,2 mm; nečištěn (inv. č. T 13.853)
1174. 0,67 g; 14,3/15,7 mm (inv. č. CK 31/II-138)
1175. 0,67 g; 14,2/15,5 mm (inv. č. CK 31/II-139)
1176. 0,66 g; 15,3/14,5 mm (inv. č. CK 31/II-140)
1177. 0,66 g; 15,1/15,9 mm (inv. č. CK 31/II-141)
1178. 0,66 g; 14,0/14,4 mm (inv. č. CK 31/II-142)
1179. 0,65 g; 14,1/14,3 mm (inv. č. CK 31/II-143)
1180. 0,65 g; 16,3/16,0 mm (inv. č. CK 31/II-144)
1181. 0,65 g; 14,3/15,2 mm (inv. č. CK 31/II-145)
1182. 0,65 g; 15,5/14,7 mm (inv. č. CK 31/II-146)
1183. 0,64 g; 14,4/14,8 mm (inv. č. CK 31/II-147)
1184. 0,61 g; 15,7/15,0 mm (inv. č. T 13.897)
1185. 0,60 g; 14,5/16,0 mm (inv. č. CK 31/II-148)
1186. 0,59 g; 14,5/14,5 mm (inv. č. CK 31/II-149)

1187. 0,58 g; 15,3/15,7 mm (inv. č. CK 31/II-150)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kotvovitý kříž s trojlístky v úhlech kříže

Rv.: v hladkém kruhu orel s rozevřenými křídly doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VII:106; *CNA I*, 83, č. **B 207**, Taf. 21:B 207.

1188. 0,74 g; 13,8/15,7 mm (inv. č. CK 1.152/II-1)

Fridrich I. Sličný, jako král (1314–1330)

mincovna: *Vídeň*, AR fenik se čtyřřázem (90 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu korunovaná polopostava s mečem a jablkem doprava

Rv.: v šestipásu korunovaná hlava čelně

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VIII:114; *CNA I*, 83, č. **B 208**, Taf. 21:B 208.

1189. 1,00 g; 14,9/14,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-1)

1190. 0,98 g; 14,6/15,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-2)

1191. 0,92 g; 15,1/14,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-3)

1192. 0,91 g; 15,5/14,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-4)

1193. 0,90 g; 15,5/15,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-5)

1194. 0,89 g; 15,5/14,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-6)

1195. 0,87 g; 15,4/15,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-7)

1196. 0,85 g; 15,0/16,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-8)

1197. 0,85 g; 15,0/16,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-9)

1198. 0,85 g; 14,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.129/II-10)

1199. 0,84 g; 13,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-11)

1200. 0,84 g; 13,7/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-12)

1201. 0,84 g; 15,2/15,2 mm (inv. č. CK 1.129/II-13)

1202. 0,84 g; 16,5/15,7 mm (inv. č. CK 1.129/II-14)

1203. 0,83 g; 15,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-15)

1204. 0,83 g; 14,2/14,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-16)

1205. 0,82 g; 14,7/16,2 mm (inv. č. CK 1.129/II-17)

1206. 0,82 g; 14,2/14,7 mm (inv. č. CK 1.129/II-18)

1207. 0,82 g; 14,2/15,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-19)

1208. 0,82 g; 15,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-20)

1209. 0,81 g; 17,1/15,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-21)

1210. 0,81 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-22)

1211. 0,81 g; 15,5/15,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-23)

1212. 0,81 g; 16,2/16,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-24)

1213. 0,81 g; 15,7/15,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-25)

1214. 0,80 g; 15,1/16,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-26)

1215. 0,80 g; 15,0/16,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-27)

1216. 0,80 g; 14,8/14,2 mm (inv. č. CK 1.129/II-28)

1217. 0,80 g; 16,2/16,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-29)

1218. 0,80 g; 16,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.129/II-30)

1219. 0,80 g; 15,3/13,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-31)

1220. 0,80 g; 16,0/16,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-32)

1221. 0,80 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-33)

1222. 0,79 g; 15,8/16,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-34)

1223. 0,79 g; 16,6/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-35)

1224. 0,79 g; 14,9/15,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-36)

1225. 0,79 g; 16,0/14,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-37)

1226. 0,79 g; 16,5/16,7 mm (inv. č. CK 1.129/II-38)

1227. 0,78 g; 16,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-39)

1228. 0,78 g; 16,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-40)

1229. 0,77 g; 14,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-41)

1230. 0,77 g; 15,1/15,7 mm (inv. č. CK 1.129/II-42)

1231. 0,77 g; 16,2/15,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-43)
 1232. 0,77 g; 15,2/14,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-44)
 1233. 0,77 g; 15,9/14,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-45)
 1234. 0,76 g; 14,4/15,2 mm (inv. č. CK 1.129/II-46)
 1235. 0,76 g; 15,0/16,8 mm (inv. č. T 13.861)
 1236. 0,75 g; 14,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.129/II-47)
 1237. 0,75 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-48)
 1238. 0,75 g; 14,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-49)
 1239. 0,74 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-50)
 1240. 0,74 g; 14,5/16,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-51)
 1241. 0,74 g; 15,3/15,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-52)
 1242. 0,74 g; 15,6/15,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-53)
 1243. 0,74 g; 15,2/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-54)
 1244. 0,74 g; 15,2/14,6 mm (inv. č. CK 1.129/II-55)
 1245. 0,74 g; 15,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-56)
 1246. 0,74 g; 14,7/14,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-57)
 1247. 0,73 g; 16,7/16,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-58)
 1248. 0,73 g; 14,2/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-59)
 1249. 0,72 g; 16,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-60)
 1250. 0,72 g; 15,1/14,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-61)
 1251. 0,72 g; 14,6/15,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-62)
 1252. 0,72 g; 14,2/14,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-63)
 1253. 0,72 g; 15,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-64)
 1254. 0,71 g; 15,3/16,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-65)
 1255. 0,71 g; 15,6/15,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-66)
 1256. 0,71 g; 14,8/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-67)
 1257. 0,71 g; 15,1/13,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-68)
 1258. 0,71 g; 14,5/14,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-69)
 1259. 0,71 g; 16,1/15,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-70)
 1260. 0,70 g; 14,8/14,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-71)
 1261. 0,69 g; 15,0/14,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-72)
 1262. 0,69 g; 15,8/15,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-73)
 1263. 0,69 g; 15,1/16,6 mm (inv. č. CK 1.129/II-74)
 1264. 0,69 g; 14,9/14,2 mm (inv. č. CK 1.129/II-75)
 1265. 0,68 g; 14,4/15,3 mm; nečištěn (inv. č. T 13.902)
 1266. 0,67 g; 14,7/14,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-76)
 1267. 0,67 g; 15,1/14,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-77)
 1268. 0,66 g; 15,4/15,4 mm (inv. č. CK 1.129/II-78)
 1269. 0,65 g; 14,2/13,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-79)
 1270. 0,65 g; 15,7/14,1 mm (inv. č. CK 1.129/II-80)
 1271. 0,65 g; 15,8/16,3 mm (inv. č. CK 1.129/II-81)
 1272. 0,64 g; 16,2/14,7 mm (inv. č. CK 1.129/II-82)
 1273. 0,63 g; 15,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.129/II-83)
 1274. 0,63 g; 15,4/15,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-84)
 1275. 0,61 g; 15,5/14,5 mm (inv. č. CK 1.129/II-85)
 1276. 0,60 g; 14,5/14,0 mm (inv. č. CK 1.129/II-86)
 1277. 0,59 g; 15,2/13,8 mm (inv. č. CK 1.129/II-87)
 1278. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.497)

AR fenik se čtyřřázem (197 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu tři ryby okolo trojlístku, u jednoho z hrotů trojlístku tři drobné kuličky do trojúhelníku

Rv.: ve čtyřpásu se vsazeným čtvercem orlice s hlavou doleva, okolo drobné křížky

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VIII:111; *CNA I*, 84, č. **B 209**, Taf. 21:B 209.

1279. 1,01 g; 16,5/16,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-1)

1280. 0,93 g; 15,4/15,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-2)
1281. 0,92 g; 15,5/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-3)
1282. 0,91 g; 15,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-4)
1283. 0,91 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-5)
1284. 0,91 g; 13,9/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-6)
1285. 0,90 g; 15,9/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-7)
1286. 0,90 g; 14,7/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-8)
1287. 0,89 g; 15,4/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-9)
1288. 0,89 g; 15,5/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-10)
1289. 0,86 g; 14,3/13,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-11)
1290. 0,86 g; 14,3/15,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-12)
1291. 0,85 g; 15,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-13)
1292. 0,85 g; 15,7/15,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-14)
1293. 0,85 g; 15,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-15)
1294. 0,84 g; 16,9/15,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-16)
1295. 0,84 g; 16,3/16,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-17)
1296. 0,84 g; 15,1/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-18)
1297. 0,84 g; 16,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-19)
1298. 0,84 g; 14,8/14,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-20)
1299. 0,84 g; 15,1/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-21)
1300. 0,83 g; 15,7/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-22)
1301. 0,83 g; 15,4/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-23)
1302. 0,83 g; 16,0/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-24)
1303. 0,83 g; 15,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-25)
1304. 0,83 g; 15,5/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-26)
1305. 0,83 g; 16,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-27)
1306. 0,83 g; 15,5/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-28)
1307. 0,83 g; 15,8/14,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-29)
1308. 0,83 g; 16,0/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-30)
1309. 0,83 g; 15,5/14,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-31)
1310. 0,82 g; 14,9/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-32)
1311. 0,82 g; 15,9/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-33)
1312. 0,82 g; 15,4/16,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-34)
1313. 0,82 g; 15,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-35)
1314. 0,82 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-36)
1315. 0,82 g; 14,9/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-37)
1316. 0,82 g; 16,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-38)
1317. 0,82 g; 15,5/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-39)
1318. 0,82 g; 16,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-40)
1319. 0,82 g; 16,1/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-41)
1320. 0,82 g; 16,8/16,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-42)
1321. 0,82 g; 16,4/16,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-43)
1322. 0,82 g; 15,4/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-44)
1323. 0,82 g; 15,8/16,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-45)
1324. 0,82 g; 15,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-46)
1325. 0,81 g; 15,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-47)
1326. 0,81 g; 15,5/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-48)
1327. 0,81 g; 15,6/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-49)
1328. 0,81 g; 15,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-50)
1329. 0,81 g; 14,9/14,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-51)
1330. 0,81 g; 15,8/14,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-52)
1331. 0,81 g; 15,9/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-53)
1332. 0,81 g; 15,8/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-54)
1333. 0,81 g; 15,7/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-55)
1334. 0,81 g; 15,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-56)

1335. 0,81 g; 16,0/15,7 mm (inv. č. T 13.855)
1336. 0,80 g; 16,1/16,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-57)
1337. 0,80 g; 15,8/16,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-58)
1338. 0,80 g; 15,7/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-59)
1339. 0,80 g; 14,5/14,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-60)
1340. 0,80 g; 15,9/15,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-61)
1341. 0,80 g; 16,2/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-62)
1342. 0,80 g; 15,5/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-63)
1343. 0,80 g; 15,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-64)
1344. 0,80 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-65)
1345. 0,80 g; 15,8/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-66)
1346. 0,80 g; 16,1/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-67)
1347. 0,80 g; 15,9/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-68)
1348. 0,80 g; 15,6/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-69)
1349. 0,80 g; 15,3/15,4 mm; nečištěn (inv. č. T 13.856)
1350. 0,79 g; 15,5/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-70)
1351. 0,79 g; 16,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-71)
1352. 0,79 g; 15,2/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-72)
1353. 0,79 g; 15,0/14,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-73)
1354. 0,79 g; 15,3/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-74)
1355. 0,79 g; 14,1/13,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-75)
1356. 0,79 g; 16,7/14,7 mm; nečištěn (inv. č. T 13.854)
1357. 0,78 g; 16,2/15,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-76)
1358. 0,78 g; 17,0/17,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-77)
1359. 0,78 g; 15,2/13,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-78)
1360. 0,78 g; 16,0/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-79)
1361. 0,78 g; 15,3/14,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-80)
1362. 0,78 g; 15,8/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-81)
1363. 0,78 g; 16,1/16,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-82)
1364. 0,78 g; 15,2/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-83)
1365. 0,78 g; 15,3/14,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-84)
1366. 0,78 g; 15,8/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-85)
1367. 0,78 g; 15,2/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-86)
1368. 0,78 g; 17,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-87)
1369. 0,78 g; 16,6/16,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-88)
1370. 0,78 g; 15,4/14,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-89)
1371. 0,78 g; 16,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-90)
1372. 0,78 g; 16,3/14,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-91)
1373. 0,77 g; 15,9/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-92)
1374. 0,77 g; 14,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-93)
1375. 0,77 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-94)
1376. 0,77 g; 14,3/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-95)
1377. 0,77 g; 16,3/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-96)
1378. 0,77 g; 15,5/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-97)
1379. 0,77 g; 16,1/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-98)
1380. 0,77 g; 14,9/14,8 mm; nečištěn (inv. č. T 13.900)
1381. 0,76 g; 15,9/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-99)
1382. 0,76 g; 16,4/15,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-100)
1383. 0,76 g; 16,2/16,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-101)
1384. 0,76 g; 15,2/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-102)
1385. 0,76 g; 17,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-103)
1386. 0,76 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-104)
1387. 0,76 g; 16,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-105)
1388. 0,76 g; 16,6/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-106)
1389. 0,76 g; 15,1/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-107)

1390. 0,76 g; 15,5/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-108)
1391. 0,76 g; 16,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-109)
1392. 0,76 g; 15,5/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-110)
1393. 0,76 g; 16,8/14,8 mm; nečištěn (inv. č. T 13.901)
1394. 0,76 g; 14,5/14,3 mm; nečištěn (inv. č. T 13.857)
1395. 0,75 g; 15,7/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-111)
1396. 0,75 g; 15,7/14,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-112)
1397. 0,75 g; 16,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-113)
1398. 0,75 g; 15,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-114)
1399. 0,75 g; 17,6/16,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-115)
1400. 0,75 g; 16,2/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-116)
1401. 0,75 g; 14,7/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-117)
1402. 0,75 g; 15,7/14,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-118)
1403. 0,75 g; 15,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-119)
1404. 0,75 g; 16,3/14,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-120)
1405. 0,75 g; 16,2/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-121)
1406. 0,75 g; 16,3/13,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-122)
1407. 0,75 g; 16,4/16,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-123)
1408. 0,75 g; 15,3/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-124)
1409. 0,74 g; 16,4/16,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-125)
1410. 0,74 g; 16,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-126)
1411. 0,74 g; 15,6/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-127)
1412. 0,74 g; 15,0/13,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-128)
1413. 0,73 g; 16,5/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-129)
1414. 0,73 g; 16,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-130)
1415. 0,73 g; 14,9/13,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-131)
1416. 0,73 g; 15,6/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-132)
1417. 0,73 g; 15,5/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-133)
1418. 0,73 g; 15,8/15,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-134)
1419. 0,73 g; 16,1/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-135)
1420. 0,73 g; 16,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-136)
1421. 0,73 g; 15,0/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-137)
1422. 0,72 g; 15,2/14,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-138)
1423. 0,72 g; 14,7/14,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-139)
1424. 0,72 g; 15,4/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-140)
1425. 0,72 g; 15,7/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-141)
1426. 0,72 g; 16,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-142)
1427. 0,72 g; 17,4/13,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-143)
1428. 0,72 g; 14,8/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-144)
1429. 0,72 g; 16,5/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-145)
1430. 0,71 g; 16,7/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-146)
1431. 0,71 g; 16,0/14,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-147)
1432. 0,71 g; 15,4/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-148)
1433. 0,71 g; 14,3/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-149)
1434. 0,71 g; 16,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-150)
1435. 0,71 g; 15,5/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-151)
1436. 0,70 g; 16,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-152)
1437. 0,70 g; 15,7/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-153)
1438. 0,70 g; 15,6/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-154)
1439. 0,70 g; 15,3/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-155)
1440. 0,70 g; 15,6/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-156)
1441. 0,70 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-157)
1442. 0,70 g; 16,2/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-158)
1443. 0,70 g; 14,7/14,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-159)
1444. 0,70 g; 15,2/14,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-160)

1445. 0,70 g; 16,5/14,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-161)
 1446. 0,69 g; 14,2/13,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-162)
 1447. 0,69 g; 16,4/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-163)
 1448. 0,69 g; 16,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-164)
 1449. 0,69 g; 15,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-165)
 1450. 0,68 g; 15,8/14,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-166)
 1451. 0,68 g; 16,0/14,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-167)
 1452. 0,68 g; 16,2/14,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-168)
 1453. 0,68 g; 15,1/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-169)
 1454. 0,68 g; 16,0/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-170)
 1455. 0,67 g; 15,7/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-171)
 1456. 0,67 g; 14,8/14,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-172)
 1457. 0,67 g; 16,1/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-173)
 1458. 0,67 g; 15,3/15,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-174)
 1459. 0,67 g; 15,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-175)
 1460. 0,66 g; 16,6/14,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-176)
 1461. 0,66 g; 15,6/14,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-177)
 1462. 0,66 g; 15,8/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-178)
 1463. 0,66 g; 15,8/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-179)
 1464. 0,65 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-180)
 1465. 0,65 g; 15,7/15,1 mm (inv. č. CK 1.131/II-181)
 1466. 0,65 g; 15,3/14,6 mm (inv. č. CK 1.131/II-182)
 1467. 0,64 g; 15,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.131/II-183)
 1468. 0,64 g; 15,3/15,4 mm (inv. č. CK 1.131/II-184)
 1469. 0,63 g; 16,2/15,9 mm (inv. č. CK 1.131/II-185)
 1470. 0,62 g; 15,5/14,7 mm (inv. č. CK 1.131/II-186)
 1471. 0,62 g; 15,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.131/II-187)
 1472. 0,62 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.131/II-188)
 1473. 0,59 g; 15,3/14,2 mm (inv. č. CK 1.131/II-189)
 1474. 0,55 g; 15,0/14,3 mm (inv. č. CK 1.131/II-190)
 1475. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.501)

AR fenik se čtyřrázem (23 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu krácející drak doleva hledící zpět

Rv.: v hladkém kruhu korunovaná hlava čelně mezi dvěma orly hledícími zpět k hlavě

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VIII:119; *CNA I*, 84, č. **B 210**, Taf. 21:B 210.

1476. 0,91 g; 15,7/16,2 mm (inv. č. CK 1.155/II-1)
 1477. 0,85 g; 15,6/14,8 mm (inv. č. CK 1.155/II-2)
 1478. 0,83 g; 15,1/14,8 mm (inv. č. CK 1.155/II-3)
 1479. 0,82 g; 15,4/14,4 mm (inv. č. CK 1.155/II-4)
 1480. 0,82 g; 15,7/15,7 mm (inv. č. CK 1.155/II-5)
 1481. 0,82 g; 16,3/15,4 mm (inv. č. CK 1.155/II-6)
 1482. 0,82 g; 15,8/16,2 mm (inv. č. T 13.904)
 1483. 0,81 g; 15,2/15,4 mm (inv. č. CK 1.155/II-7)
 1484. 0,81 g; 15,3/14,8 mm (inv. č. CK 1.155/II-8)
1485. 0,80 g; 14,1/14,7 mm (inv. č. CK 1.155/II-9)
 1486. 0,80 g; 15,1/14,9 mm (inv. č. CK 1.155/II-10)
 1487. 0,79 g; 16,3/15,5 mm (inv. č. CK 1.155/II-11)
 1488. 0,78 g; 15,6/15,4 mm (inv. č. CK 1.155/II-12)
 1489. 0,77 g; 15,8/15,0 mm (inv. č. CK 1.155/II-13)
 1490. 0,76 g; 16,5/15,6 mm; nečištěn (inv. č. T 13.907)
 1491. 0,75 g; 15,4/14,8 mm (inv. č. CK 1.155/II-14)
 1492. 0,75 g; 15,5/15,9 mm (inv. č. CK 1.155/II-15)
 1493. 0,73 g; 15,4/16,1 mm; nečištěn (inv. č. CK 1.155/II-16)
1494. 0,72 g; 16,1/16,1 mm (inv. č. CK 1.155/II-17)

1495. 0,69 g; 16,0/15,8 mm (inv. č. CK 1.155/II-18)
1496. 0,68 g; 15,5/15,8 mm (inv. č. CK 1.155/II-19)
1497. 0,68 g; 15,7/15,3 mm (inv. č. CK 1.155/II-20)
1498. 0,66 g; 14,9/15,5 mm (inv. č. CK 1.155/II-21)

AR fenik se čtyřrázem (31 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu beránek doleva hledící zpět, přes jeho tělo svisle stojí dlouhý kříž s negativním středem

Rv.: ve čtyřpásu se vsazeným čtvercem orlice s hlavou doleva, po obvodu křížky

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VIII:112; *CNA I*, 84, č. **B 214**, Taf. 21:B 214.

1499. 0,89 g; 15,6/16,3 mm (inv. č. T 13.859)
1500. 0,85 g; 15,0/14,6 mm (inv. č. CK 1.170/II-27)
1501. 0,85 g; 15,8/14,2 mm (inv. č. CK 1.170/II-28)
1502. 0,84 g; 16,0/14,5 mm (inv. č. CK 1.170/II-26)
1503. 0,83 g; 15,8/15,6 mm (inv. č. CK 1.170/II-24)
1504. 0,83 g; 17,0/15,8 mm (inv. č. CK 1.170/II-25)
1505. 0,81 g; 15,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.170/II-23)
1506. 0,80 g; 15,6/15,0 mm (inv. č. CK 1.170/II-19)
1507. 0,80 g; 15,1/16,6 mm (inv. č. CK 1.170/II-20)
1508. 0,80 g; 16,1/16,2 mm (inv. č. CK 1.170/II-21)
1509. 0,80 g; 15,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.170/II-22)
1510. 0,78 g; 16,6/16,6 mm (inv. č. CK 1.170/II-15)
1511. 0,78 g; 15,1/15,0 mm (inv. č. CK 1.170/II-16)
1512. 0,78 g; 14,6/14,6 mm (inv. č. CK 1.170/II-17)
1513. 0,78 g; 15,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.170/II-18)
1514. 0,76 g; 15,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.170/II-13)
1515. 0,76 g; 15,9/16,1 mm (inv. č. CK 1.170/II-14)
1516. 0,75 g; 15,9/15,1 mm (inv. č. CK 1.170/II-10)
1517. 0,75 g; 14,5/14,7 mm (inv. č. CK 1.170/II-11)
1518. 0,75 g; 15,5/15,9 mm (inv. č. CK 1.170/II-12)
1519. 0,74 g; 16,2/15,9 mm (inv. č. CK 1.170/II-9)
1520. 0,74 g; 14,7/16,2 mm; nečištěn (inv. č. T 13.858)
1521. 0,73 g; 16,4/14,3 mm (inv. č. CK 1.170/II-7)
1522. 0,73 g; 16,2/15,8 mm (inv. č. CK 1.170/II-8)
1523. 0,71 g; 14,2/15,5 mm (inv. č. CK 1.170/II-6)
1524. 0,70 g; 16,3/15,2 mm (inv. č. CK 1.170/II-4)
1525. 0,70 g; 15,4/16,2 mm (inv. č. CK 1.170/II-5)
1526. 0,69 g; 16,0/14,0 mm (inv. č. CK 1.170/II-3)
1527. 0,68 g; 15,6/16,0 mm (inv. č. CK 1.170/II-2)
1528. 0,66 g; 14,2/15,5 mm (inv. č. CK 1.170/II-1)
1529. 0,60 g; 15,0/14,8 mm; nečištěn (inv. č. T 13.860)

mincovna: *Enže*, AR fenik se čtyřrázem (9 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu korunované poprsí anděla čelně se štítkem s břevny na prsou

Rv.: v šestipásu panter doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VIII:125; *CNA I*, 85, č. **B 223**, Taf. 22:B 223.

1530. 0,78 g; 15,2/14,5 mm (inv. č. CK 1.145/II-1)
1531. 0,76 g; 15,7/15,5 mm (inv. č. CK 1.145/II-2)
1532. 0,75 g; 16,6/15,9 mm (inv. č. CB 32.503)
1533. 0,74 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.145/II-3)
1534. 0,72 g; 15,4/14,6 mm (inv. č. CK 1.145/II-4)
1535. 0,71 g; 13,9/14,5 mm (inv. č. CK 1.145/II-5)
1536. 0,70 g; 15,0/14,9 mm (inv. č. CK 1.145/II-6)
1537. 0,69 g; 15,3/15,4 mm (inv. č. CK 1.145/II-7)
1538. 0,66 g; 14,9/14,9 mm (inv. č. CK 1.145/II-8)

AR fenik se čtyřřázem (36 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu kráčející sfinga s kapucí doprava

Rv.: v šestipásu panter doleva

Lit.: *Luschin 1913*, Taf. VIII:123; *CNA I*, 85, č. **B 224**, Taf. 22:B 224.

1539. 0,95 g; 15,0/15,2 mm (inv. č. CK 1.133/II-1)
1540. 0,92 g; 15,1/15,2 mm (inv. č. CK 1.133/II-2)
1541. 0,92 g; 15,1/15,5 mm (inv. č. CK 1.133/II-3)
1542. 0,92 g; 14,1/15,9 mm (inv. č. CK 1.133/II-4)
1543. 0,88 g; 15,9/16,1 mm (inv. č. CK 1.133/II-5)
1544. 0,86 g; 16,3/16,8 mm (inv. č. CK 1.133/II-6)
1545. 0,86 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.133/II-7)
1546. 0,84 g; 15,9/16,3 mm; nečištěn (inv. č. T 13.862)
1547. 0,83 g; 14,6/15,9 mm (inv. č. CK 1.133/II-8)
1548. 0,82 g; 17,4/16,1 mm (inv. č. CK 1.133/II-9)
1549. 0,80 g; 17,0/16,2 mm (inv. č. CK 1.133/II-10)
1550. 0,77 g; 14,7/16,5 mm (inv. č. CK 1.133/II-11)
1551. 0,77 g; 16,1/15,4 mm (inv. č. CK 1.133/II-12)
1552. 0,77 g; 15,3/15,7 mm (inv. č. CK 1.133/II-13)
1553. 0,77 g; 14,2/16,1 mm; nečištěn (inv. č. T 13.905)
1554. 0,76 g; 16,0/15,6 mm (inv. č. CK 1.133/II-14)
1555. 0,76 g; 16,0/16,0 mm (inv. č. CK 1.133/II-15)
1556. 0,75 g; 15,7/16,3 mm (inv. č. CK 1.133/II-16)
1557. 0,75 g; 15,9/15,4 mm (inv. č. CK 1.133/II-17)
1558. 0,75 g; 16,0/16,0 mm; nečištěn (inv. č. T 13.863)
1559. 0,74 g; 15,2/15,9 mm (inv. č. CK 1.133/II-18)
1560. 0,74 g; 15,3/16,0 mm (inv. č. CK 1.133/II-19)
1561. 0,74 g; 15,8/15,2 mm (inv. č. CK 1.133/II-20)
1562. 0,74 g; 15,8/16,5 mm (inv. č. CK 1.133/II-21)
1563. 0,73 g; 15,9/14,7 mm (inv. č. CK 1.133/II-22)
1564. 0,72 g; 16,4/16,9 mm (inv. č. CK 1.133/II-23)
1565. 0,70 g; 16,7/16,3 mm (inv. č. CK 1.133/II-24)
1566. 0,69 g; 16,3/14,5 mm (inv. č. CK 1.133/II-25)
1567. 0,69 g; 14,3/14,9 mm (inv. č. CK 1.133/II-26)
1568. 0,67 g; 15,2/14,9 mm (inv. č. CK 1.133/II-27)
1569. 0,66 g; 15,0/15,1 mm (inv. č. CK 1.133/II-28)
1570. 0,65 g; 15,5/14,3 mm (inv. č. CK 1.133/II-29)
1571. 0,63 g; 14,9/14,1 mm (inv. č. CK 1.133/II-30)
1572. 0,62 g; 15,3/14,9 mm (inv. č. CK 1.133/II-31)
1573. 0,58 g; 14,6/15,8 mm (inv. č. CK 1.133/II-32)
1574. nedochován (inv. č. CB st. č. 2.498)

Blíže nepřířazený panovník (před 1320)

mincovna: *neurčená*, AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu korunovaná orlice s hlavou doleva

Rv.: zcela nečitelný

Lit.: *nepublikováno*.

1575. 0,75 g; 16,6/15,6 mm (inv. č. CK 1.172/II-4)

II. SALCBURK, arcibiskupství

Nepřířazeno, období asi 1280–1290

mincovna: *Salcburk*, AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu tři věže nad obloukem, pod ním pětিলístá růže s negativním středem

Rv.: v hladkém kruhu pětিলístá růže s negativním středem, okolo drobné pětিলísté růžice s negativními středy

Lit.: *Koch 1979*, 50, Taf. 6:1a; *CNA I*, 32, č. **A 46Aa**, Taf. A 46A.

1576. 0,66 g; 15,5/16,1 mm (inv. č. CK 1.139/II-1)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu tři věže nad obloukem, pod ním pětিলistá růže s negativním středem

Rv.: v hladkém kruhu pětিলistá růže s negativním středem, okolo drobné pětিলisté růžice bez negativních středů

Lit.: *Koch 1979*, 50, Taf. 6:1b; *CNA I*, 32, jako č. **A 46Aa**, jako Taf. A 46A.

1577. 0,79 g; 16,5/16,7 mm (inv. č. CK 1.139/II-2)

Rudolf z Hoheneggu (1284–1290)

mincovna: *Salcburk*, AR fenik se čtyřřázem (2 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu dvě hlavy biskupů čelně pod dvěma oblouky, nad oblouky věž, dole mezi hlavami trojlístek

Rv.: v hladkém kruhu kráčeující kohout doleva, vlevo a nahoře růžice s negativními středě

Lit.: *CNA I*, 32, č. **A 48**, Taf. 4:A 48.

1578. 0,76 g; 17,7/16,9 mm (inv. č. CK 1.158/II-1)

1579. 0,73 g; 16,2/16,1 mm (inv. č. CK 1.158/II-2)

III. **SALCBURK**, arcibiskupství nebo **BAVORY** (?), **blíže nepřiráženo**

AR fenik se čtyřřázem (5 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu věž na hradbách, vpravo kříž

Rv.: v hladkém kruhu kráčeující pták doprava

Lit.: *Koch 1953*, 70, č. **20**, Taf. I:20; *CNA I*, 37.

1580. 0,74 g; 16,0/13,9 mm (inv. č. CK 1.146/II-1)

1581. 0,72 g; 14,4/15,0 mm (inv. č. CK 1.146/II-2)

1582. 0,72 g; 15,0/15,5 mm; nečištěn (inv. č. CB 32.512)

1583. 0,64 g; 16,2/17,1 mm (inv. č. T 13.875)

1584. 0,60 g; 15,5/15,3 mm (inv. č. CK 1.146/II-3)

IV. **NORIMBERK** (?), **blíže nepřiráženo** (13. století)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu korunované poprsí doprava, v ruce vpravo liliovitě žezlo

Rv.: v hladkém kruhu kráčeující čtyřnohé zvíře (beránek?) doleva, přes tělo šikmo rovná linie (?)

Lit.: *Koch 1957*, 59, Taf. VII:6 (jako Ludvík IV.?, 1314–1347).

1585. 0,59 g; 15,1/15,6 mm (inv. č. CK 1.166/II)

V. **Bavory**, **blíže nepřiráženo** (13./14. století)

AR fenik se čtyřřázem (1 ks)

Av.: v širokém hladkém kruhu gryf doleva

Rv.: v hladkém kruhu korunovaný půlený lev doleva, dole vlevo malá růžice s negativním středem a bavorský štítek s routami

Lit.: *nepublikováno* (?).

1586. 0,70 g; 18,5/17,3 mm (inv. č. CK 1.164/II)

VI. **ŘEZNO**, **Jindřich XIII.**, vévoda (1253–1290); **Albert I.**, biskup (1246–1260); **Albert II.**, biskup (1260–1262), **Leo**, biskup (1262–1277) a **Jindřich II.**, biskup (1277–1296) (?)

mincovna: *Řezno*, AR vévodský fenik se čtyřřázem, asi 1250–1270? (1 ks)

Av.: korunovaný půlený lev doleva, dole a vlevo dvě spojené rostlinné rozviliny

Rv.: v hladkém kruhu špatně zřetelný pták (?) doleva

Lit.: *Emmerig 1993*, neuvádí.

1587. 0,69 g; 16,0/14,3 mm (inv. č. CK 1.167/II)

Obr. 1a. Stará Hlína. Výběr mincí zastoupených v depotu (1:1; čísla odpovídají katalogu; foto T. Smělý).

Obr. 1b. Stará Hlína. Výběr mincí zastoupených v depotu (1:1; čísla odpovídají katalogu; foto T. Smělý).

Obr. 1c. Stará Hlína. Výběr mincí zastoupených v depotu (1:1; čísla odpovídají katalogu; foto T. Smělý).

Obr. 1d. Stará Hlína. Výběr mincí zastoupených v depotu (1:1; čísla odpovídají katalogu; foto T. Smělý).

Rozbor a interpretace depotu

Pro nález ze Staré Hlíny máme k dispozici na jedné straně fyzicky dochovaný materiál a na druhé straně rekonstrukční popis depotu. Komparací těchto dvou informačních zdrojů lze získat celkovou představu o obsahu nálezů. Pro lepší orientaci byly údaje shrnuty v tabelárním přehledu (tab. 1). K původnímu popisu se dostalo 1873 mincí, z nichž se fyzicky podařilo identifikovat 1587 kusů. Připočteme-li ještě 75 kusů z vídeňské sbírky a 91 či 54 kusů z Národního muzea, dostaneme se celkovému číslu 1753 nebo 1716 kusů. Je tedy zřejmé, že oproti původnímu stavu se počet mincí zmenšil a zhruba 120 až 150 kusů je dnes neznámých.¹⁵ I tak je však počet dochovaných feniků mimořádně vysoký, neboť jde zhruba o 80 % z původně odhadovaného počtu asi 2000 mincí. Rekonstrukční popis zaznamenává počty jednotlivých typů mincí, které jsou zpravidla vyšší než dochovaný stav.¹⁶ Je zde podchyceno také několik typů mincí (R1, 4, 5, 38,

15 Nelze vyloučit, že některé z nich jsou jako jednotlivé exempláře rozřazeny v krumlovské sbírce, většina těchto mincí je dnes ovšem neznámá.

16 Pouze u feniku typu *CNA I* č. B 224 (kat. č. 1539–1574) je dochované množství mincí o 3 kusy vyšší než původní stav – jde zřejmě o omyl v původním popisu. Je nutné znovu zdůraznit, že rekonstrukční popis je velmi cenný, avšak je zřejmé, že obsahuje řadu nepřesností způsobených primárním popisem.

43 a 45), které se fyzicky nedochovaly. Jde o typy zastoupené pouze několika málo exempláři. Součástí rekonstrukčního popisu jsou také neurčené typy (R46–53) – nelze však vyloučit, že některé jsou ve skutečnosti zahrnuté v dochovaném materiálu a původní nepřesný popis neumožňuje jejich vzájemné ztotožnění.

Tab. 1. Stará Hlína. Přehled mincí obsažených v nálezů. Legenda: A. Pořadová čísla mincí v katalogu; B. Země a panovník; C. Typ CNA I; D. Počet dochovaných mincí; E. Počet mincí podle rekonstrukčního popisu. F. Průměrná hmotnost; G. Hmotnostní rozpětí.

A	B	C	D	E	F	G	
1	-(R1)	Dolní Rakousy, bezvládí (1236–1239, 1246–1251)	B153		1		
2	1	Přemysl II. Otakar (1251–1276)	B159	1		0,78	
3	2–3	B163	2	3	0,71	0,76–0,67	
4	4–5	B166	2		0,76	0,76	
5	-(R4)	B169 (?)		2			
6	6	B168	1	1	0,67		
7	7	B169	1		0,67		
8	8–10	B170	3		0,71	0,75–0,68	
9	-(R5)	B173		1			
10	11	B174	1	1	0,70		
11	12–13	B175	2	1	0,67	0,70–0,65	
12	-(R8)	B176		2			
13	14–15	B178a	2		0,81	0,82–0,80	
14	16–18	B180	3		0,76	0,82–0,72	
15	19	Rudolf Habsburský (1276–1282)	B182 var.	1	4	0,80	
16	20–23	B183	4	4	0,78	0,84–0,64	
17	24–28	B184	5	7	0,76	0,89–0,68	
18	25	B185	1	3	0,77		
19	30	B186	1		0,66		
20	31–40	B187	10	13	0,70	0,84–0,62	
21	41–48	B188	8	11	0,68	0,79–0,56	
22	49–56	Albrecht I. (1282–1298)	B189	8	12	0,69	0,80–0,56
23	57–63	B190	7	7	0,77	0,89–0,64	
24	64–80	B191	17	22	0,69	0,85–0,56	
25	81–86	B192	6	8	0,65	0,78–0,54	
26	87–112	B193	26	36	0,71	0,87–0,62	
27	113–167	B194	55	62	0,73	0,91–0,57	
28	168–367	B195	200	206	0,76	0,93–0,58	
29	368–426	B196	59	69	0,75	1,03–0,62	
30	427–434	B197	8	12	0,72	0,82–0,55	
31	435–468	B198	34	40	0,69	0,89–0,50	
32	469–476	B199	8	16	0,70	0,84–0,61	
33	477–541	Rudolf III. (1298–1306)	B200	65	106	0,75	0,90–0,60
34	542–716	B201	175	193	0,74	0,91–0,56	
35	717–742	B202	26	36	0,74	0,84–0,54	
36	743–831	B203	89	110	0,74	0,95–0,55	
37	832–890	B204	59	82	0,73	0,94–0,56	
38	891–1029	Fridrich I. (1306–1314)	B205	139	158	0,74	0,91–0,58
39	1030–1187	B206	158	180	0,76	1,00–0,58	
40	1188	B207	1	1	0,74		
41	1189–1278	Fridrich I. (1314–1330)	B208	90	109	0,77	1,00–0,59
42	1279–1475	B209	197	212	0,76	1,01–0,55	
43	1476–1498	B210	23	28	0,77	0,91–0,66	
44	1499–1529	B214	31	32	0,76	0,89–0,60	
45	-(R38)	B218		3			

46	1530–1538		B223	9	13	0,72	0,78–0,66
47	1539–1574		B224	36	33	0,76	0,95–0,58
48	1575	Dolní Rakousy?		1		0,75	
49	1576	Salcburk (1280–1290)	A46Aa	1	2	0,66	
50	1577	Salcburk (1280–1290)	A46Aa	1		0,79	
51	1578–1579	Salcburk (1284–1290)	A48	2	2	0,74	0,76–0,73
52	-(R43)	Salcburk (1291–1312)	A49		1		
53	1580–1584	Salcburk / Bavyry		5	13	0,68	0,74–0,60
54	1585	Norimberk? (13. století)		1		0,59	
55	1586	Bavyry (13./14. století)		1		0,70	
56	1587	Řezno (asi 1250–1270)		1		0,69	
57	-(R45)	Pasov, neurčený biskup (od 1254)			6		

Obsah depotu ze Staré Hlíný tedy tvořilo nejméně 57 typů feniků. Jde o mimořádně pestrý soubor zahrnující především vídeňské feniky a v malém množství také ražby arcibiskupství Salcburk a z území Bavor. Vídeňské feniky reprezentují více 98 % celého nálezů.

Na území Dolních Rakous byly vídeňské feniky od 13. století raženy ve třech mincovnách – Vídeň, Vídeňské Nové Město a Enže. Jde o dvoustranné ražby, přičemž rubní strana je zpravidla špatně zřetelná. Motivy vídeňských feniků byly pravidelně obměňovány a to až do roku 1388 (*CNA I*, Taf. 15–23), kdy byla zvolena zcela nová ikonografie těchto ražeb (*CNA I*, Taf. 83). Šlo o ražby z kvalitního stříbra s hmotnostmi nejčastěji okolo 0,7 až 0,6 g (tab. 1).

Nejstarší ražbou zastoupenou v nálezů je feník z období bezvlády (1236–1239, 1246–1251; č. 1). Celkem 18 vídeňských feniků (kat. č. 1–18) bylo raženo za Přemysla II. Otakara (1251–1276).¹⁷ Přemyslové feniky reprezentuje 14 typů, přičemž čtyři z nich známe pouze prostřednictvím rekonstrukčního popisu (R1, 4, 5, 8). Ražby Rudolfa Habsburského (1276–1282) reprezentuje 30 dochovaných feniků (kat. č. 19–48) z původního počtu 42 kusů. Jde celkem o sedm typů, tedy o všechny typy řazené tomuto panovníkovi. Velice výrazné je zastoupení ražeb Albrechta I. (1282–1298) – jde o 428 dochovaných mincí (kat. č. 49–476) z původního množství 490 kusů. I v tomto případě jsou v depotu zastoupeny všechny typy přiřazované tomuto panovníkovi. Období vlády Rudolfa III. (1298–1306) reprezentuje 414 dochovaných feniků (kat. č. 477–890) z původního množství 527 kusů. Také v tomto případě jsou v depotu zastoupeny všechny typy řazené tomuto panovníkovi. Nejpočetnější složku pokladu představují ražby Fridricha I. Sličného. Období jeho vévodské vlády (1306–1314) reprezentují všechny tři známé typy feniků v dochovaném počtu 298 kusů (kat. č. 891–1188) z původních 339 ražeb. Je zajímavé, že typ *CNA I* č. 207 je zde zastoupen pouze jediným exemplářem. Z období královské vlády (1314–1330) je zachováno 386 feniků (kat. č. 1189–1574) z původního množství 430 kusů. Jde o typy *CNA I*, č. B 208–210, 214, 218 a 223–224, přičemž B 218 známe pouze z rekonstrukčního popisu. Absence řady dalších typů řazených Fridrichovi I. je téměř s jistotou způsobena dobou uložení depotu, kdy mladší typy prostě ještě nebyly vyraženy. Je tedy zřejmé, že depot ze staré Hlíný poskytl skutečně mimořádně reprezentativní průřez typy vídeňských feniků od poslední třetiny 13. století a představuje také důležité vodítko pro poznání přesnější chronologie ražeb z období královské vlády Fridricha I.

Mezi vídeňské ražby lze zařadit feník s motivem korunované orlice s hlavou doleva (kat. č. 1575; obr. 2) – jde bohužel nedoražený o exemplář, takže detaily kresby orlice nejsou dobře zřetelné. Rubní strana je nedoražená a zcela nečitelná. Charakter střížku i styl lícní strany jednoznačně koresponduje s vídeňskou produkcí. Je tedy zřejmé, že jde o nový dosud nepublikovaný typ. Na základě jediného exempláře jej však nedokážeme přesněji zařadit a určit, ve které mincovně mohl být ražen.

17 V rámci rekonstrukčního popisu lze jako ražby Přemysla Otakara II. identifikovat pouze 11 feniků – je zřejmé, že v rámci prvotní publikace nebyly některé ražby popsány správně.

Obr. 2. Stará Hlína. Nový typ vídeňského feniku (kat. č. 1575; zvětšeno; foto T. Smělý).

Jen jako jednotlivé kusy byly v depotu ze Staré Hlíny zastoupeny feniky arcibiskupství Salcburk. Dvěma exempláři byla zastoupena blíže nepřirazená ražba z let asi 1280–1290 (*CNA I*, č. A 46; kat. č. 1576–1578), dvěma kusy feniky Rudolfa z Hoheneggu z rozmezí let 1284–1290 (*CNA I*, č. A 48; kat. č. 1578–1579) a jediným exemplářem, doloženým pouze prostřednictvím rekonstrukčního popisu (R43), fenik řazený Konrádu IV. (1291–1312) typu *CNA I*, č. A 49.

Celkem pěti dochovanými exempláři z původních 13 zde byl zastoupen dosud blíže nepřirazený fenik s vyobrazením věže na hradbách a křížem vpravo (kat. č. 1580–1584). Podle B. Kocha (1953, 70, č. 20) jde o ražbu salcburského arcibiskupství či bavorskou napodobeninu. V pozdějších pracích však již tato mince mezi salcburské ražby řazena nebyla a jde tedy spíše o fenik bavorské provenience.

Tři feniky z dochované části nálezů je zatím velice obtížné přesněji zařadit.¹⁸ Prvý z nich (kat. č. 1585; obr. 3) B. Koch (1957, 59, Taf. VII:6) popsal jako ražbu Ludvíka IV. (1314–1347) z mincovny Norimberk. Toto určení je ovšem zcela hypotetické a doposud poslední soupis norimberských mincí (*Erlanger 1979*) tento typ vůbec neuvádí. V této publikaci je však podchycena ražba s velmi podobným lícem (*Erlanger 1979*, č. 71) a dva další typy, kde panovník drží vpravo kříž (*Erlanger 1979*, č. 76–77). Celá tato skupina je datována do let asi 1245–1250, otázkou je, jestli je toto datování správné. V každém případě lze za současného stavu poznání přiřadit exemplář zastoupený ve Staré Hlíně také do Norimberku bez přesnějšího určení s tím, že byl ražen někdy v průběhu 13. století.

Obr. 3. Stará Hlína. Norimberský blíže nepřirazený fenik (kat. č. 1585; zvětšeno; foto T. Smělý).

Zatím jen obecně do bavorské oblasti je zařaditelný fenik s motivem gryfa na líci a korunovaného lva na rubu (kat. č. 1586; obr. 4). Původ z bavorské oblasti dokládá především bavorský štítek s routami na rubu umístěný po lvem. Tento fenik se zatím nikde nepodařilo dohledat a jde zřejmě o nový typ mince.

Obr. 4. Stará Hlína. Blíže nepřirazený bavorský fenik (kat. č. 1586; zvětšeno; foto T. Smělý).

18 Za konzultaci děkuji Prof. H. Emmerigovi a Mgr. P. Schneiderovi.

Třetí zajímavý fenik nese na lici motiv korunovaného půleného lva obklopeného dole a vlevo spolejnými rostlinnými rozvilinami (kat. č. 1587; obr. 5). Je dosti pravděpodobné, že jde o nový typ řezenského feniku. Mince připomíná fenik typu Emmerig (1993) č. 236 s motivem lva na hradbách, datovaný do období asi 1250–1270 (Emmerig 1993, 192). Je značně pravděpodobné, že podobně lze datovat i sledovaný exemplář, který je tedy s největší pravděpodobností novým typem řezenského feniku.

Obr. 5. Stará Hlína. Nový typ řezenského feniku (kat. č. 1587; zvětšeno; foto T. Smělý).

Šesti feniky bylo v depotu zastoupeno biskupství Pasov – tyto mince známe pouze z rekonstrukčního popisu (R45). Jde o tzv. věčné feniky („ewiger Pfennig“), ražené od poloviny 13. století až do 15. století (Kellner 1997, č. 36). V depotu ze Staré Hlíny jsou zastoupeny jen nevýznamně, ale ve struktuře jihočeského oběživa v průběhu 1. poloviny 14. století hrály velmi významnou roli. Je pravděpodobné, že se do českého vnitrozemí dostávaly prostřednictvím tří větví Zlaté stezky, směřujících z Pasova do Prachatic, Vimperka a Kašperských Hor (Kubů – Zavřel 2007a; 2007b; 2009; 2015). Je zřejmé, že vídeňské feniky proudily do Čech i jinými komunikacemi směřujícími na sever z rakouského území – např. Lineckou stezkou procházející přes Dolní Dvořiště či stezkou Vitorazskou (Česká) z Zwettlu směřující Vitoraz (Weitra) k zemské bráně u Nových Hradů dále k Českým Budějovicím.

Jen na okraj je na tomto místě připomenout, že v rámci rekonstrukčního popisu je podchyceno osm typů feniků, které na základě publikovaných popisů bez vyobrazení není možné přesně určit (R46–53).¹⁹

Původní množství feniků uložených v depotu lze interpretovat jako středně velkou peněžní hotovost – při přepočtu na pražský groš jde zhruba o 280 až 300 grošů,²⁰ tedy asi 5 kop. Podle soudní knihy z let 1355–1366 že se ceny nejlevnějších domů na Starém Městě pražském pohybovaly v rozmezí 2 až 6 kop (Musílek 2015, 70). Okolo roku 1320 tedy 5 kop představovalo určitě hodnotu domu v menším městě.

Pro stanovení doby ukrytí nálezu ze Staré Hlíny jsou nejdůležitější ražby Fridricha I. Sličného z období jeho královské vlády v letech 1314–1330. Vzhledem k tomu, že v souboru je zastoupeno osm typů (CNA I, č. B 208–210, 214, 218 a 223–224) z celkového počtu 23, přirazených B. Kochem královské vládě tohoto panovníka (CNA I, 83–85, č. B 208–230, Taf. 21: B 208–213; 22: B 214–230), je pravděpodobné, že k ukrytí depotu došlo ještě v průběhu vlády Fridricha I. Absence typů CNA I č. B 211–213, 215–217, 219–222 a 225–230 naznačuje, že zastoupené typy patří zřejmě do staršího období královské vlády. Lze snad tedy předpokládat, že k uložení souboru do země došlo někdy okolo roku 1320.

Bohužel neznáme přesné místo nálezu, spíše jen odhadujeme, že poklad byl ukryt ve volné, v roce 1894 zalesněné krajině. Není tedy jasné, do jaké míry nález souvisí s vesnicí Hlína (původně Hlinná), která je v písemných pramenech poprvé doložena v roce 1371 (Profous 1947, 561).²¹ Depot může souviset také s komunikací či komunikačním koridorem směřujícím z Třeboňe do Stráže nad Nežárkou. Ves Hlína leží přímo na trase historické komunikace Gmündské stezky (Hraše 1885, 41). Majitelem depotu tedy mohl být i uživatel této cesty, který neměl žádnou vazbu ke vsi Hlína. To jsou však jen pracovní hypotézy, které není možné nijak ověřit. Nelze také jednoznačně rozhodnout, zda obsah nálezu lze považovat za přímý import z rakouského území či za hotovost delší dobu akumulovanou a obíhající v Čechách. Prvou možnost podporuje teoreticky skutečnost, že místo nálezu je vzdáleno pouhých 14 km od dnešní hranice s Rakouskem – Třeboň ležela na komunikaci směřující do rakouského Zwettlu a dále

19 Nelze vyloučit, že některé z těchto typů jsou ve skutečnosti zahrnuté v katalogu dochované části, ale vzhledem ke nepřesnému popisu je nelze ztotožnit. Tyto ražby nejsou zahrnuté do tab. 1.

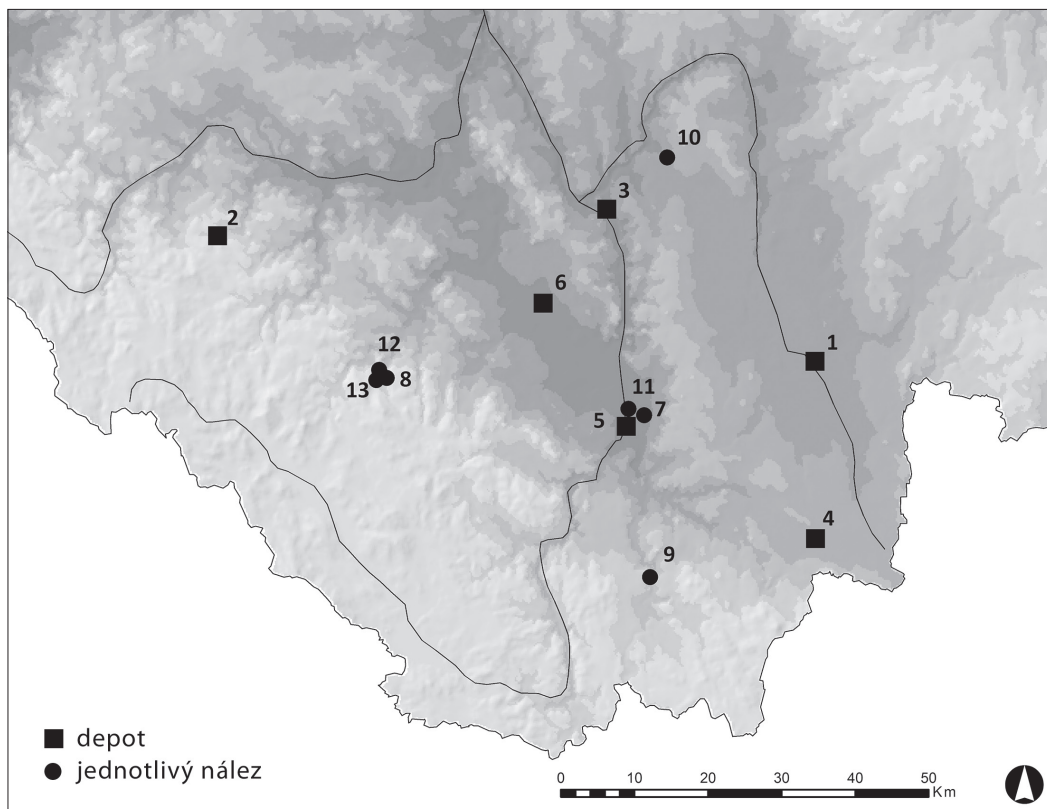
20 Na jeden pražský groš bylo počítáno 6 a půl až 7 feniků.

21 Lze předpokládat, že ves bude staršího založení. Byla sídlem vladckého rodu – v průběhu 14. až 16. století se objevuje v predikátu, zdejší tvrz zanikla po roce 1537. Tvrz nestála ve vsi, ale na jihozápad od ní a její areál je dnes zatopen rybníkem Vítek (Tríska a kolektiv 1986, 68).

do Podunají. Na druhé straně, jak bude ukázáno dále, depot dobře zapadá do celkového obrazu oběhu importovaných feniků v jižních Čechách a mohl být dlouhodobě akumulován až na českém území. Této možnosti by dobře odpovídala skladba pokladu, která naznačuje spíše jeho dlouhodobější shromáždování.²² Možnost dlouhodobější lokální akumulace obsahu pokladu ze Staré Hlíny naznačuje také srovnání s dalším, složením i dobou ukrytí velice analogickým depotem z neznámé jihočeské lokality, popsáném dále v tomto textu. V souvislosti s úvahami o původu pokladu ze Staré Hlíny lze jen litovat, že nezůstala zachována či alespoň vyobrazena keramická nádoba, ve které byl nález uložen, neboť i ona mohla výrazně přispět k diskusi o prostoru akumulace tohoto peněžního souboru.

Importované feniky v jihočeských mincovních nálezech 1. poloviny 14. století

Oblast jižních Čech je územím, kam již v průběhu 13. století směřoval import především dolnorakouské fenikové mince. Její přítomnost je doložena hmotnými, ale i písemnými prameny (*Castelin 1953, 95; Radoměřský 1968; Miltký 2007*). Tato skutečnost je ovlivněna geografickou polohou regionu a také tradičními vazbami jihočeské šlechty k rakouskému území. Především vídeňské a pasovské feniky se zde prosadily v běžném platebním styku a otázkou zůstává, do jaké míry byly konkurentem domácím brakteátům. Zavedení ražby pražského groše roku 1300 však nezpřetrhalo důvěru v importované ražby a tyto mince zde byly i nadále běžně užívaným platebním prostředkem. V průběhu 1. poloviny 14. století nahrazovaly importované feniky drobné české nominály – parvy.

Obr. 6. Depoty a jednotlivé nálezy feniků z 1. poloviny 14. století na území jižních Čech. Depoty – 1. Stará Hlína; 2. Lhota pod Rohanovem; 3. Týn nad Vltavou; 4. Jakule u Nových Hradů; 5. České Budějovice; 6. Dívčice. Jednotlivé nálezy: vídeňské feniky – 7. České Budějovice; 8. Prachatic; 9. hrad Pořešín; 10. Sudoměřice u Bechyně; pasovské feniky – 11. České Budějovice; 12. Staré Prachatic; 13. Prachatic.

²² Obliba vídeňských feniků způsobovala však jejich dlouhodobý oběh a v jediném okamžiku tak i v rámci jedné platby mohl jejich majitel obdržet mnoho různých typů najednou.

Z jihočeského prostředí je v současné době známo několik depotů s feniky, které dokládají mimořádný význam importované drobné mince pro lokální peněžní oběh v průběhu 1. poloviny 14. století (obr. 6). S ohledem na jejich význam je na tomto místě uveden jejich stručný soupis v předpokládaném chronologickém pořadí.²³ Z níže uvedeného přehledu je zároveň zřejmé, že početně největší a typově nejbohatším však stále zůstává depot ze Staré Hlíny, což jen umocňuje jeho význam.

Lhota pod Rohanovem (okr. Prachatice)

V roce 2013 byl na svahu dominantního návrší Javorník objeven depot mincí. Poklad byl uložen keramické nádobě, která byla v minulosti rozbita a mince rozptýleny na ploše asi 2 × 3 m – k dislokaci mincí zřejmě došlo především prostřednictvím kořenů stromů. S ohledem na velikost nádoby je značně pravděpodobné, že jde pouze o zbytek dobově vyzvednuté peněžní hotovosti. Podle přítomnosti pražského groše Jana Lucemburského z let asi 1318/1320–asi 1327 lze předpokládat, že uložení depotu došlo nejspíše v průběhu 20. let 14. století. Místo nálezů leží nepochybně v trase historické komunikace směřující do Kašperských Hor. Výrazná přítomnost pasovských feniků nepochybně souvisí také s trasami Zlaté stezky, končícími v Pasově (*Kubů – Zavřel 2007a; 2007b; 2009; 2015*). Nález byl zatím publikován pouze formou předběžné informace (*Militký 2014*).

ČECHY, Václav II. (1283–1305), *Kutná Hora*, AR pražský groš, 1300–1305, Smolík (1971), var. 1 (1); Smolík (1971), var. 2 (2); Smolík (1971), var. 4 (4);

Jan Lucemburský (1310–1346), *Kutná Hora*, AR pražský groš, 1311–asi 1318/1320

Castelin (1960), var. I/1 (6); AR pražský groš, asi 1318/1320–asi 1327, Castelin (1960), var. II/9 (1).

PASOV, biskupství, neurčený biskup, *Pasov*, AR fenik, před 1300/1330, Kellner (1997), č. 36 (139+35 zlomků).

Neznámá jihočeská (?) lokalita

V bývalé schwarzenberské sbírce uložené na zámku v Českém Krumlově, dnes pobožce Státního oblastního archivu v Třeboni, je uložen pravděpodobný nálezový celek bez známé, resp. identifikovatelné lokality (inv. č. 2542/II, 2543a–d/II a 2544/II). Jedná se o celkem 475 především vídeňských feniků. S jistotou nejde o součást depotu ze Staré Hlíny – v menším množství jsou zde zastoupeny jiné typy feniků, neodpovídají počty kusů jednotlivých typů a na rozdíl od exemplářů ze Staré Hlíny byla většina mincí v minulosti vyčištěna. Je pravděpodobné, že jde o nálezový celek z doposud neznámé a s velkou pravděpodobností jihočeské lokality. Složení tohoto depotu velmi připomíná soubor ze Staré Hlíny a jeho uložení lze stanovit do doby okolo roku 1320. Tento zajímavý soubor by si zasloužil detailní samostatné zpracování – na tomto místě je uveden výčet typů pořízený autorem tohoto příspěvku.²⁴

DOLNÍ RAKOUSY, Bezládí (1236–1239, 1246–1251), *Videň*, AR fenik, *CNA I*, č. B 154a (1 ks); Přemysl II. Otakar (1251–1276), *Videň*, AR fenik, B 162 (1 ks); B 167 (1 ks); B 170 (3 ks); B 171 (2 ks); B 174 (1 ks); B 175 (3 ks); *Videň / Enže*, AR fenik, B 177a/b (1 ks); B 178a/b (2 ks); *Enže*, AR fenik, B 179 (5 ks); *Videňské Nové Město*, B 180 (1 ks); B 181 (2 ks); Rudolf Habsburský (1276–1282), *Videň*, AR fenik, B 184 (3 ks); B 185 (7 ks); B 186 (1 ks); B 187 (10 ks); *Enže*, B 188 (12 ks); Albrecht I. (1282–1298), *Videň*, AR fenik, B 189 (1 ks); B 190 (1 ks); B 191 (19 ks); B 192 (22 ks); B 193 (1 ks); B 194 (6 ks); B 195 (11 ks); B 196 (7 ks); *Enže*, B 197 (1 ks); B 198 (16 ks); jako B 198, ale hlava doprava, K-? (1 ks); *Videňské Nové Město*, B 199 (1 ks); Rudolf III. (1298–1306), *Videň*, AR fenik, B 200 (9 ks); B 201 (3 ks); B 202 (3 ks); *Videňské Nové Město*, B 204 (1 ks); Fridrich I. Sličný, jako vévoda (1306–1314), *Videň*, AR fenik, B 205 (8 ks); B 207 (61 ks);

23 Kromě uvedených souborů lze o ukrytí v 1. polovině 14. století teoreticky uvažovat i u některých dalších hromadných nálezů, např. dvůr Ortvinovice (*Nálezy II/2*, 88–89, č. 1808), Marčovice (*Nálezy II/2*, 88, č. 1803), Písek (*Nálezy II/2*, 80–81, č. 1758), Třeboň (*Nálezy II/2*, 92, č. 1828) a Český Krumlov (*Militký 2005*, 19, č. 15). Je pravděpodobné, že část z nich mohla být uložena do země již ve 13. století, a takto jsou také v literatuře zpravidla datovány, avšak nedostatečná publikace a absence dochovaného materiálu nevylučuje možnost jejich mladšího datování.

24 K nálezovým okolnostem by se hypoteticky mohly dohledat konkrétnější údaje v doposud nezpracovaném archivním fondu doprovázejícím numismatickou sbírku.

Fridrich I. Sličný, jako král (1314–1330), *Videň*, AR fenik, **B 208** (4 ks); **B 209** (23 ks); **B 210** (51 ks); **B 211** (1 ks); **B 213** (2 ks); **B 214** (72 ks); *Enže*, **B 223** (28 ks); **B 224** (56 ks); *Videňské Nové Město*, **B 227** (1 ks). **PASOV**, biskupství, **neurčený biskup**, *Pasov*, AR fenik, Kellner (1997) č. 36 (3). **Blíže neurčeno**, Av.: korunovaná hlava doleva mez ratolestmi, Rv.: nečitelný (1 ks). **Nečitelný fenik** (4 ks).

Týn nad Vltavou (okr. České Budějovice)

Zřejmě někdy na sklonku 19. století byl objeven v Týně nad Vltavou depot feniků. Přesnější místo nálezu či bližší náleзовé okolnosti nejsou známy a nelze vyloučit, že soubor mohl být ukryt i v širším okolí města. Tento depot se dostal do sbírek mincovního kabinetu ve Vídni, kde je dnes uloženo celkem 143 feniků – jde však velmi pravděpodobně pouze o typologický výběr většího celku. Nález byl několikrát publikován (*Koch 1957*, 61, 65; *1981*, 52; *1983*, 28–29, 61, č. 56; *Militký 2002*, 23–27).

Vzhledem k tomu, že soubor z Týna nad Vltavou je evidentně jen částí náleзовého celku, je přesnější stanovení doby ukrytí depotu možné jen s výhradami. Nejmladšími a zároveň nejpočetněji (45 %) zastoupenými ražbami jsou feniky Albrechta II. z let 1330–1358. Soubor tedy musel být ukryt po roce 1330. Absence většiny typů připisovaných Albrechtu II. však naznačuje, že depot mohl být ukryt ještě před jeho smrtí v roce 1358. S jistou dávkou opatrnosti lze tedy předpokládat, že depot byl ukryt někdy v průběhu 30.–40. let 14. století.

DOLNÍ RAKOUSY, **Albrecht I.** (1282–1298), *Enže*, AR fenik, *CNA I*, **B 198** (1); **Rudolf III.** (1298–1306), *Videň*, AR fenik, **B 200** (2); **B 202** (1); **Fridrich I. Sličný**, jako vévoda (1306–1314), *Videň*, AR fenik, **B 207** (2); **Fridrich I. Sličný**, jako král (1314–1330), *Videň*, AR fenik, **B 208** (1); **B 209** (1); **B 213** (1); **B 215** (3); **B 217** (2); **B 218** (3); **B 219** (6); **B 220** (9); **B 221** (2); **B 222** (4); *Enže*, AR fenik, B 225 (1), B 226 (4); *Videňské Nové Město*, AR fenik, **B 227** (1); **B 228** (3); **B 230** (4); **Albrecht II.** (1330–1358), *Videň*, AR fenik, **B 234** (1); **B 235** (5); *Enže*, AR fenik, **B 248** (14); *Videňské Nové Město*, AR fenik, **B 252** (9); **B 253** (19); *neznámá mincovna*, AR fenik, **B 258** (17).

BAVORY, **Ludvík IV.** (1314–1347), *Mnichov*, AR fenik, Beierlein (1897), č. 61 (5). **PASOV**, biskupství, **neurčený biskup**, *Pasov*, AR fenik, Kellner (1997) č. 36 (8). **Neurčitelné ražby**, AR fenik (14).

Jakule u Nových Hradů (okr. České Budějovice)

Nález byl odkryt v lese severně od Jakule (okr. České Budějovice), v trati „*unteren Forste*“ na přesněji neznámém místě v trase cesty spojující obec Jakule (dnes železniční stanice Nové Hrady) s Jiříkovým Údolím. Depot nalezl nejmenovaný dřevorubec při blíže nespecifikovaném výkopu v červnu roku 1922. Mince, pokryté zelenou patinou, ležely asi 30 cm hluboko a byly údajně zabaleny v trojitěm hrubém plátně. Nálezci se při objevu jeví jako jakýsi „*balíček*“. Zbytky obalu se nedochovaly a nezvěstné jsou dnes i všechny mince z nálezů. Depot popsal Julius Michel-Bodenbach (1930, 19–20).²⁵ Na základě této publikace, doprovázené vyobrazeními mincí, vznikl rekonstrukční popis nálezů (*Militký 1997; 2002*, 27–33), neznáme však počty zastoupených mincí.

Nález obsahoval přesně neznámý počet mincí, přesahující 500 kusů. Dvěma kusy byly v depotu zastoupeny pražské groše Jana Lucemburského, z nichž jeden patří nejspíše do skupiny nejmladších ražeb z let 1340–1346. Kmen nálezů tvořily opět dolnorakouské feniky, jejichž počet zřejmě převyšoval 330 kusů. Nejmladší jsou feniky ražby Albrechta II. (1330–1358), reprezentované celkem sedmi typy feniků (*CNA I*, B 234–235, B 248–249, B 252–253, B 258). Jedním typem zde bylo zastoupeno arcibiskupství Salcburk (*CNA I*, č. A 49). Výraznou složku tvořily bavorské feniky, z nichž převažovaly mnichovské feniky Štěpána II. z let 1347–1375 (*Beierlein 1897*, č. 145). Asi 70 kusy byly zde zastoupeny tzv. „*ewiger*“ feniky pasovského biskupství (*Kellner 1997*, č. 36). Pro stanovení doby ukrytí nálezů z Jakule jsou důležité dolnorakouské ražby Albrechta II., pocházející z let 1330–1358. Některé z nich byly zastoupeny dosti početně a mohou tak naznačovat svou chronologickou blízkostí dobu ukrytí nálezů. Zcela klíčový

25 V korpusu „*Nálezy mincí*“ je tento depot podchyten jako Nové Hrady bez bližší specifikace obsahu byl zcela chybě datován do 15. století (*Nálezy II/3*, 275, č. 2832).

je však pro stanovení doby ukrytí hojný výskyt bavorských feniků Štěpána II., ražených od roku 1347. Bezpečně po tomto datu, někdy okolo roku 1350, musel být depot ukryt.

ČECHY, Jan Lucemburský (1310–1346), *Kutná Hora*, AR pražský groš z let 1340–1346? (2).

DOLNÍ RAKOUSY, Bezládí (1236–1239, 1246–1251), *Videň / Enže / Videňské Nové Město*, AR fenik, *CNA I*, č. **B 153**; **Přemysl II. Otakar** (1251–1276), *Videň / Enže*, AR fenik, **B 177a/b** (?); **Albrecht I.** (1282–1298), *Videň*, AR fenik, **B 191**; **B 195**; **Rudolf III.** (1298–1306), *Videň*, AR fenik, **B 200**; **B 201**; **B 202**; **Fridrich I. Sličný**, jako vévoda (1306–1314), *Videň*, AR fenik, **B 207**; **Fridrich I. Sličný**, jako král (1314–1330), *Videň*, AR fenik, **B 208**; **B 209**; **B 210** (?); **B 211**; **B 212**; **B 213**; **B 214**; **B 215**; **B 216**; **B 217**; **B 218**; **B 219**; **B 220**; **B 221**; **B 222**; *Enže*, AR fenik, **B 223**; **B 224**; **B 225**; **B 226**; *Videňské Nové Město*, AR fenik, **B 227**; **B 228**; **B 229**; **B 230**; **Albrecht II.** (1330–1358), *Videň*, AR fenik, **B 234** (20–30); **B 235** (20–30); *Enže*, AR fenik, **B 248** (asi 40); **B 249** (3+); *Videňské Nové Město*, AR fenik, **B 252**; neurčená mincovna, AR fenik, **B 258**.

SALCBURK, arcibiskupství, **Konrád IV. z Fohnsdorfu** (1291–1312), *Salcburk*, AR fenik, **A 49**.

BAVORY, Ludvík II. (1253–1294), *Mnichov*, AR fenik, Beierlein (1897), č. 53? (1); **Ludvík IV.** (1314–1347), *Mnichov*, AR fenik, Beierlein (1897), č. 61 (1); **Štěpán II.** (1347–1375), *Mnichov*, AR fenik, Beierlein (1897), č. 145, Radoměský (1976), č. VIII:1 (asi 100 ks); **Bavory, blíže nepřřazeno**, *Ingolstadt / Mnichov* (?), AR fenik, c. 1330–1330, Luschin (1971), č. 224; mincovna (?), AR fenik, 13.–14. Století, Luschin (1913), Taf. VIII:113; **PASOV**, biskupství, **neurčený biskup**, *Pasov*, AR fenik, Kellner (1997) č. 36 (asi 70).

Neurčené ražby, AR fenik (3 typy).

České Budějovice

V době před rokem či roku 1904 byl v Českých Budějovicích odkryt depot mincí sestávající z feniků. O nálezových okolnostech není známo nic a nelze vyloučit, že soubor mohl pocházet i z širšího okolí města. Popsán byl zřejmě pouze malý zlomek nálezu, uložený v roce 1904 ve sbírce Spallek.²⁶ Na základě Luschinova popisu nález nově publikoval B. Koch (1981, 57) a následně autor tohoto příspěvku (*Militký 2002*, 33–36).

Českobudějovický depot byl popsán pouze v malém zlomku a mince jsou dnes nezvěstné. Je pravděpodobné, že nízký počet zastoupených mincí byl ovlivněn záměrnou sběratelskou selekcí. Také stanovení doby jeho ukrytí je možné jen velice rámcově. Nejmladší zastoupenou ražbou v souboru je fenik Albrechta II., ražený v rozmezí let 1330–1358, depot tedy musel být ukryt po roce 1330, snad nejpozději v době okolo poloviny 14. století.

DOLNÍ RAKOUSY, Albrecht I. (1282–1298), *Videň*, AR fenik, *CNA I*, **B 191** (1); **B 195** (1); **Rudolf III.** (1298–1306), *Videň*, AR fenik, **B 202** (1); *Videňské Nové Město*, AR fenik, **B 203** (1); **B 204** (1); **Fridrich I. Sličný**, jako vévoda (1306–1314), *Videň*, AR fenik, **B 206** (2); **Fridrich I. Sličný**, jako král (1314–1330), *Videň*, AR fenik, **B 209** (2); **B 210** (3); **B 214** (2); *Enže*, AR fenik, **B 223** (3); **Albrecht II.** (1330–358), *Videň*, AR fenik, **B 238** (1).

BAVORY, Rudolf I. a Ludvík IV. (1294–1317), *neurčená mincovna*, AR fenik, Beierlein (1897), č. 63 (1); **Jindřich II.** (1310–1339), *Oetting*, AR fenik, Beierlein (1901), č. 3112 (1); **Bavory, blíže nepřřazeno**, *neurčená mincovna*, AR fenik, 13.–14. století, Luschin (1913), Taf. VIII:113 (1).

PASOV, biskupství, **neurčený biskup**, *Pasov*, AR fenik, Kellner (1997) č. 36 (1).

Dívčice (okr. České Budějovice)

V numismatické sbírce Jihočeského muzea v Českých Budějovicích jsou uloženy dva feniky nalezené před rokem 1924 v Dívčicích. Mohlo by jít o drobný fragment většího jinak nepodchyceného nálezu. Pokud šlo skutečně o depot, tak na základě dochovaných mincí nelze dobu jeho ukrytí datovat přesněji než od 2. čtvrtiny až do konce 14. století. (*Militký 2006a*).

26 P. Spallek byl revizorem státních drah v Olomouci a posléze působil v Českých Budějovicích, kde je také část jeho numismatické sbírky v Jihočeském muzeu zachována. Mince ze sledovaného nálezu se však identifikovat nepodařilo.

Obraz fenikového importu významným způsobem doplňuje také svědectví jednotlivě nalezených, tzv. ztrátových mincí pocházejících z řady lokalit (obr. 6). Jde především o exempláře objevené při archeologických výzkumech. Vídeňské feniky z průběhu 1. poloviny 14. století známe z Českých Budějovic (*Militký 2002*, 37, A–B),²⁷ z Prachatic (*Militký – Parkman – Zavřel 2005*, 162, č. 2),²⁸ ze Sudoměřic u Bechyně (*Beneš – Militký 2010*)²⁹ a z hradu Pořešín.³⁰ Feniky biskupství Pasov³¹ pocházejí opět z Českých Budějovic (*Militký 2002*, 37–38, C–D),³² ze Starých Prachatic (*Militký – Parkman 2005*)³³ a z Prachatic (*Militký – Parkman – Zavřel 2005*, 162, č. 1).³⁴ Z tohoto přehledu, který jistě nezahrnuje veškeré existující nálezové exempláře, je zřejmé, že oběh těchto mincí byl běžný jak ve městech, tak i ve venkovském prostředí. Je třeba zdůraznit, že ztrátové mince dokládají s jistotou zapojení importovaných feniků do lokálního peněžního oběhu.

U jihočeských hromadných nálezů obsahujících importované feniky z průběhu 1. poloviny 14. století lze zdůraznit několik zřetelných tendencí. Jako zcela dominantní se jeví především příliv mincí vídeňských, produkovaných v obrovském množství. Tato tendence je kontinuální od 13. století a přetrvává dále do 14. století.

Pasovské feniky se v depotech s vídeňskými feniky uplatňují jen méně výrazným množstvím. Tento obraz však zásadně pozměnil nový depot ze Lhoty pod Rohanovem (*Militký 2014*), kde pasovské mince jsou jediným drobným nominálem. Na význam přílivu pasovských feniků upozorňují jejich jednotlivé nálezy pocházející především z měst.³⁵ Je evidentní, že pro příliv těchto mincí byly klíčové tři odbočky Zlaté stezky směřující z Pasova do Čech (*Kubů – Zavřel 2007a; 2007b; 2009; 2015*). Zdá se, že dosavadní jihočeské nálezy pasovských feniků zatím jejich význam spíše podhodnocují, což však nemusí plně odpovídat realitě. Jak bude ukázáno dále, prostřednictvím pramenů písemných se jejich úloha jeví daleko více významná a to zvláště v souvislosti s obchodem se solí provozovaném prostřednictvím Zlaté stezky. Dobově byly tyto ražby zřejmě rovnocenné s feniky vídeňskými.

Zdá se, že v době těsně před polovinou 14. století se výrazně zvýšil import feniků bavorských. Tento jev však může odrážet zvýšenou intenzitu produkce za Štěpána II. (1347–1375). Naopak import mincí arcibiskupství Salcburk je zcela okrajový.

Zásadní otázku představuje úloha české mince po zavedení pražského groše Václavem II. v roce 1300. V jihočeských depotech obsahujících feniky a ukrytých v průběhu 1. poloviny 14. století se pražské groše vyskytují jen málo. Celkem 14 kusů je zastoupeno v nálezu Lhota pod Rohanovem a dva kusy jsou uváděny z nálezu Jakule. Jejich nepočtený výskyt v depotech s drobnou mincí však nelze vnímat jako objektivní informaci o intenzitě jejich oběhu. Je zřejmé, že fenikové depoty jsou jiného charakteru než poklady s pražskými groši – ty se totiž i na území jižních Čech vyskytují již od doby Václava II. a dále po celou dobu 1. poloviny 14. století. Téměř vždy jde ale o poklady obsahující jen groše, tedy záměrně vyříděnou nejkvalitnější měnu (přehled grošových depotů: *Militký 2012*, 41–43). Dobrým příkladem dvou rozdílných peněžních celků je grošový depot z Týna na Vltavou, ukrytý okolo roku 1350 (*Skalský 1939; Nálezy II/3*, 132, č. 2031) a výše zmíněný fenikový depot z téže doby a lokality. Je tedy zřejmé, že pražské groše, ve své době nejkvalitnější středoevropská měna, začaly i v jižních Čechách obíhat bezprostředně po svém zavedení v roce 1300. Avšak parvy, díly grošů, se v této oblasti neprosadily – jako drobné mince po celou 1. polovinu 14. století zde obíhaly tradičně oblíbené importované feniky. To dokládají i nálezy parvů z tohoto regionu – falzum parvu Václava II. známe z hradu v Písku (*Kopová – Militký 2000*) a dosud nepublikovaný ztrátový parvus Jana Lucemburského pochází z archeologického výzkumu v Bechyni.³⁶

27 Piaristické nám., interiér tzv. Malé solnice: Fridrich Krásný, jako král (1314–1330), *Videň*, AR fenik, *CNA I*, č. B217; Piaristické nám., plocha hřbitova: Albrecht II. (1330–1358), *Vídeňské Nové Město*, AR fenik, *CNA I*, č. B256.

28 Velké náměstí, obj. 9/2000: Albrecht II. (1330–1358), *Videň*, AR fenik, *CNA I*, č. B245.

29 Zahradka domu čp. 10: Albrecht II. (1330–1358), *Vídeňské Nové Město*, AR fenik, *CNA I*, č. B257.

30 Nepublikovaný nález objevený během archeologického výzkumu prof. T. Durdíka: Kontext 18003: Fridrich Krásný, jako král (1314–1330), *Videň*, AR fenik, *CNA I*, č. B208.

31 Jde vždy o tzv. „ewige“ feniky typu Kellner (1997) č. 36.

32 Je o exempláře pocházející ze dvora radnice (náměstí Přemysla Otakara II. čp. 1) a zadního traktu hotelu Zvon (náměstí Přemysla Otakara II. čp. 27).

33 Interiér kostela sv. Petra a Pavla.

34 Velké náměstí, obj. 7/2000.

35 Tento obraz však může být zkrácený vyšší intenzitou archeologických výzkumů v intravilánech měst.

36 Z informací děkuji Mgr. F. Jandovi.

Velmi nejasná je zatím otázka teritoriálního rozšíření a vzájemného prolínání pražských grošů a importovaného feniku. Rozložení doposud známých nálezů nevykazuje však žádnou prostorovou hranici mezi groši a feniky – tento jev opět velmi dobře ilustrují dva zmíněné depoty z Týna nad Vltavou. Zdá se tedy, že postavení fenikové mince v průběhu 1. poloviny 14. století mohlo být v jihočeském teritoriu do jisté míry specifické a že tyto ražby se mohly uplatňovat jako měnový systém do určité míry nezávislý na pražském groši. Z druhé strany však feniky plnily funkci drobných nominálů. V každém případě je zřejmé, že zavedení pražského groše nevedlo v jižních Čechách k jednoznačnému sjednocení obíhající mince, což byl jeden z hlavních cílů měnové reformy z roku 1300. Obecně lze feniky obíhající v jižních Čechách charakterizovat jako regionální platidla a pražské groše jako platidla nadregionální.

V rámci jihočeského nálevoého fondu zatím neznáme depoty s importovanými feniky z průběhu 2. poloviny 14. století. Písemné prameny však jejich kontinuální přítomnost jednoznačně prokazují (*Castelin 1953*, 100). Významný doklad o struktuře oběživa máme až ze samého závěru 14. století – jde o depot z Útěšova na Strakonicku. Tento poklad byl publikován a podrobně analyzován (*Militký – Michálek 2002*). Složení tohoto nálezů je již výrazně jiného charakteru. Výraznou složku tvoří české ražby – je zde 51 pražských grošů, šest peněz se čtyřrázem a halěr se čtyřrázem. Jedním exemplářem je zde zastoupen fenik České Falce z mincovny Erlangen. Z početního hlediska však jádro nálezů reprezentují stále vídeňské feniky (92 ks) a 1/2feniky (27 ks), z nichž nejstarší byly raženy Fridrichem I. Sličným za jeho věvodské vlády (1306–1314). Tzv. staré vídeňské feniky, tedy ražby do roku 1388, kdy byl unifikován jejich obraz, jsou zastoupeny 89 exempláři. Nejmladší fenikové ražby spadají do let 1395–1406 a jejich nepočtené zastoupení naznačuje ukrytí depotu zřejmě ještě před rokem 1400. V pokladu jsou dále zastoupeny nepřifařené napodobeniny vídeňských feniků (3 ks), feniky bavorské (25 ks) a jako jednotlivé kusy i feniky města Norimberk a hrabství Hals-Leuchtenberg. Ovšem pasovské feniky jsou zde zastoupeny jen třemi kusy (*Militký – Michálek 2002*, 1–10).

Depot z Útěšova představuje skutečně jedinečnou a dosud ojedinělou sondu do struktury oběživa v jižních Čechách v době těsně před rokem 1400.³⁷ Významný podíl pražských grošů rozhodně není překvapivý, ale pouhých sedm drobných českých mincí jen potvrzuje dlouhodobý trend – užívání cizích importovaných drobných mincí namísto ražeb českých. V dřívě převaže jsou to stále vídeňské feniky, a to především ražby z doby před rokem 1388. Tak se propojuje situace z konce 14. století s dobou o 50 a více let starší. Zároveň je tu však zřetelná také vyšší rozmanitost importovaných mincí, zvláště ražeb z oblasti Bavorska. I tento jev však dobře koresponduje se svědectvím depotů z doby okolo poloviny 14. století, zvláště s depotem Jakule. Zajímavý je také výskyt tří pasovských feniků – zdá však, že jejich úloha v domácím oběhu byla v této době již jen okrajová. Význam útěšovského depotu je tedy zřejmý – umožňuje nahlédnout do struktury drobných mincí na samém konci 14. století.

Písemné doklady importu feniků do jihočeského prostoru ze 14. století

Problematické doklady importu vídeňských a pasovských feniků do jižních Čech na základě písemných pramenů z průběhu 1. poloviny 14. století se jako první věnoval Karel Castelin (*1953*, 95–103; *1971*, 141). Jeho práce byla do značné míry průkopnická a neměla ještě žádné rozpoznané opory v nálezovém materiálu. Do souvislosti s mincovními nálezy se Castelinem publikované zprávy dostaly až daleko později (*Militký 2002*, 40–41).

Dobové zprávy přinášejí opakované zmínky o vídeňských („*parvi wiennenses*“, „*denarii wiennenses*“, „*wiennenses*“ nebo „*vynenses*“) a pasovských fenicích („*denarii Patavienses*“, „*denarii parvi Patavienses*“). Jejich kurz vůči pražskému groši se pohyboval od 6 a půl až 7 za pražský groš. Některé z publikovaných zpráv tykajících se 1. poloviny 14. století a jižních Čech (*Castelin 1953*, 96–98) je dobré na tomto místě znovu připomenout.

- 1302: Smil z Nových Hradů prodal klášteru ve Vyšším Brodě svůj podíl v městysi Stropnici a j. za 422 liber (101280) starých vídeňských feniků.

37 Do průběhu vlády Václava IV. nepochybně spadá řada jihočeských depotů obsahujících výhradně pražské groše – jako příklad lze jmenovat nepublikovaný poklad z obce Sedlo (okr. Jindřichův Hradec). Tyto nálezy však dosud nebyly analyzovány prostřednictvím nové typologie grošů Václava IV. (*Hána 2003*). V každém případě jde však o záměrně vytříbené peněžní hotovosti neposkytující objektivní informaci o skutečné struktuře oběživa.

- 1313, 7. 12.: ve Frymburce „400 denariorum Pathaviensium“.
- 1315: Klášter ve Zlaté Koruně vyplácí pánům z Pořešína „33 talentha (7920) Pathaviensium denariorum“.
- 1320: půjčka 110 talentů (26 400) starých vídeňských feniků ve Vyšším Brodě.
- 1327: půjčka 200 liber (48 000) starých vídeňských feniků ve Vyšším Brodě.
- 1336, 27. 9.: v Krumlově úrok 3 libry (720) pasovských feniků.
- 1338: V Netolicích „puol ffuntu peniez Passovských drobných“.
- 1340: Petr z Rožmberka poukazuje vyšebrodskému klášteru ročně „unam libram (240) denariorum parvorum Pataviensium“.
- 1347, 14. 8.: v Českém Krumlově úrok 16 liber (3840) vídeňské nebo pasovské mince.
- 1353, 15. 8.: Vyšší Brod „quinque talenta (1200) denariorum Wyenensis Pataviensisve monetae“.

Tyto náhodné zprávy jedinečným způsobem dokládají kontinuální oblibu vídeňských a pasovských mincí. Podle K. Castelina (1953, 97) jde o odraz úzkého sepětí Rožmberků s velmožskými rody v Rakousích a Bavorsku. Je však pravděpodobné, že nejdůležitější příčinou importu mince do tohoto regionu byly obchodní kontakty mezi sousedními oblastmi. Tuto interpretaci plně podporuje rozložení výše jmenovaných mincovních nálezů i z oblastí mimo rožmberské državy (Týn nad Vltavou, České Budějovice).

Oproti svědectví písemných pramenů je výpověď nálezů mincí značně omezená. Jasně zde vystupuje rozpor mezi uváděnými sumami peněz obíhajících v regionu a jejich nesrovnatelně menšími počty v doložených nálezech. Tento fakt lze zřejmě vysvětlit náhodností objevů mincovních depotů, ale i „společenským klimatem“ ovlivňujícím jejich ukrývání. Není jistě bez zajímavosti, že pro období 2. poloviny 14. století z území jižních Čech neznáme zatím prakticky žádné mincovní depoty, s výjimkou již zmíněného depotu z Útěšova, a tak pro studium měnových poměrů lze zatím využít především pramenů písemných (Castelin 1953, 99–100). Ty jednoznačně dokládají kontinuální oběh importovaných feniků v jižních Čechách po celé 14. století a propojují tak svědectví nálezů 13. až 1. poloviny 14. století s výpovědí souborů z 15. století, kdy byly po Čechy zaplaveny importovanou drobnou mincí, zvláště z rakouských zemí a Bavor.

Závěr

Význam depotu ze Staré Hlíny je pro poznání měnových poměrů v 1. polovině 14. století v jižních Čechách zcela zásadní. Jeho prostřednictvím a také prostřednictvím dalších depotů i ztrátových mincí je zřetelné, že v této oblasti byly importované především vídeňské a také pasovské feniky silně rozšířeny. Tyto ražby zde v oběhu plnily funkci drobných nominálů k paralelně obíhajícím pražským grošům. Zpracování tohoto depotu je zároveň dobrým příkladem, že vědecké vyhodnocení starých náleзовých celků může přinést velké množství nových poznatků, které z nepřesných starších publikací nelze zjistit.

Jižní Čechy nebyly jediným regionem, kde nálezy dokládají oběh importovaných feniků. Podobnou situaci známe i na území jižní Moravy, odkud je doloženo několik depotů s importovanými feniky ze 14. století: Brod nad Dyjí (*Nálezy II/3*, 134, č. 2046), Valtice (*Dworschak 1920*, 78–79; *Nálezy II/3*, 199, č. 2424; *Sejbal 1965*, 17, č. 5) a Kuchařovice (*Nohejlová 1940–1941*; *Nálezy II/3*, 142, č. 2087; *Sejbal 1965*, 17, č. 6). Všechny uvedené soubory jsou však datovány až do 2. poloviny 14. století a do stejného časového horizontu patří i písemné zprávy o oběhu feniků na jižní Moravě (*Sejbal 1965*, 26). Odráží-li tento časový posun reálnou historickou situaci, či zda jde jen o jev způsobený náhodností nálezů, nelze rozhodnout. Podrobné vyhodnocení této problematiky si ovšem zaslouží samostatného zpracování. Lze předpokládat, že také v západních Čechách i ve 14. století pokračovala tradice oběhu importovaných, především bavorských feniků, zatím však odtud postrádáme doklady v náleзовém materiálu.

Lze tedy shrnout, že pronikání a oběh cizí mince v českých zemích ve 14. století je z peněžního hlediska velice zajímavé. Budoucí bádání by se mělo více soustředit na výpověď písemných pramenů, které k této problematice mohou přinést nepochybně mnoho dalších dokladů a více pochopit historické a ekonomické důvody tohoto velmi zajímavého jevu.

Literatura

- Anonym 1895: Zpráva Musea král. Českého od počátku měsíce prosince r. 1894 do 20 února r. 1895. Časopis Musea království Českého 69, 163–170.*
- Beierlein, J. P. 1897: Die Medaillen und Münzen Gesammthaus Wittelsbach. I. Band: Bayerische Linie. Band 1. München.*
- 1901: Die Medailen und Münzen des Gesammthaus Wittelsbach I. Band: Bayerische Linie. Band 2. München.
- Beneš, J. – Militký, J. 2010: Nález vídeňského feniku Albrechta II. v Sudoměřicích u Bechyně (okr. Tábor). Numismatický sborník 24 (2009), 337–338.*
- Castelin, K. 1953: Česká drobná mince doby předhusitské a husitské (1300–1471). Praha.*
- 1960: O chronologii pražských grošů Jana Lucemburského. Numismatický sborník 6, 129–167.
- 1971: Haléře Karla IV. a mincovní řád z roku 1378. Numismatické listy 26, 139–158.
- CNA I: Koch, B. 1994: Corpus Nummorum Austriacorum. Band I. Mittelalter. Wien.*
- Emmerig, H. 1993: Der Regensburger Pfennig. Die Münzprägung in Regensburg vom 12. Jahrhundert bis 1409. Berliner Numismatische Forschungen. Neue Folge. Band 3. Berlin.*
- Erlanger, H. J. 1979: Die Reichsmünzstätte in Nürnberg. Nürnberger Forschungen. Band 22. Nürnberg.*
- Hána, J. 2003: Pražské groše Václava IV. z let 1378–1419. Klatovy.*
- Hraše, J. K. 1885: Zemské stezky, strážnice a brány v Čechách. Nové Město nad Metují.*
- Dworschak, F. 1920: Studien zum österreichischen Münzwesen (1247–1460). Fundbeschreibungen: II. Der Fund von Feldsberg. Numismatische Zeitschrift 53, 78–79.*
- Chvojka, J. 1983: Zapomenutý nález mincí z Třeboňska. Výběr 20, 155–157.*
- Kellner, H.-J. 1997: Die Münzgeschichte des Hochstifts Passau. Ein Katalog der Münzen und Madailen. Süddeutsche Münzkataloge. Band 6. Stuttgart.*
- Koch, B. 1953: Der Salzburger Pfennig. Münz- und Geldgeschichte Salzburgs im Mittelalter. Numismatische Zeitschrift 75, 36–73.*
- 1957: Studien zum österreichischen Münzwesen des 14. Jahrhunderts. Der Fund von Bierbaum. Numismatische Zeitschrift 77, 58–65.
- 1979: Ein mittelalterlicher Münzschatz aus der Stadt Salzburg. Numismatische Zeitschrift 93, 45–53.
- 1981: Über einige Funde von Wiener Pfennigen. Numismatische Zeitschrift 95, 51–60.
- 1983: Der Wiener Pfennig Ein Kapitel aus der Periode der regionalen Pfenningmünze. Wien.
- Kopová, E. – Militký, J. 2000: Soubor mincí objevený při archeologickém výzkumu hradu v Pisku. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 13, 151–154.*
- Kubů, F. – Zavřel, P. 2007a: Zlatá stezka. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatic – státní hranice. České Budějovice.*
- 2007b: Zlatá stezka. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 2. Úsek Vimperk – státní hranice. České Budějovice.
- 2009: Zlatá stezka. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 3. Úsek Kašperské Hory – státní hranice. České Budějovice.
- 2015: Zlatá stezka. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek státní Hranice – Pasov. České Budějovice.
- Luschin, A. 1877: Wiener Pfennige. Wien.*
- 1913: Wiener Münzwesen im Mittelalter. Wien – Leipzig.
- 1971: Steirische Münzfunde. Fundtabellen und Ergebnisse. (Ergänzungen und Berichtigungen Wilhelm Fritsch). Graz.
- Mareš, F. 1893–1895: Nález starých mincí. Památky archeologické 16, 590–592.*
- Mareš, F. – Sedláček, A. 1900: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Třeboňském. Svazek 3. Praha.*
- Michel-Bodenbach, J. 1930: Zwei mittelalterliche Münzfunde in Südböhmen. Waldheimat 7, 18–21.*

- Militký, J. 1997: Nález středověkých mincí v Jakuli u Nových Hradů, okr. České Budějovice. Výběr 34, České Budějovice 1997, 233–245.*
- *2001a: Fragment pozdně středověkého depotu mincí z Netolic, okr. Prachatice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14, České Budějovice, 295–316.*
- *2001b: Nález pozdně středověkých mincí z Olešniku, okr. České Budějovice. Muzejní a vlastivědná práce 39 / Časopis přátel společnosti starožitností 109, 37–40.*
- *2002: K otázce oběhu importované fenikové mince 1. poloviny 14. století v jižních Čechách. In: Šimek, E. (ed.): Dokumentace a prezentace dějin české mince a měny grošové doby v našich muzeích. Sborník příspěvků ze semináře numismatiků – Pardubice 22.–23. 10. 1998. Praha – Pardubice, 15–50.*
- *2005: Nálezy mincí na Českokrumlovsku. Sborník Národního muzea, řada A–Historie 59, 1–88.*
- *2006a: Hromadný (?) nález vídeňských feniků ze 14. století z Dívčic (okr. České Budějovice). Numismatický sborník 21, 253.*
- *2006b: Depot středních brakteátů z 2. poloviny 13. století z Písku. Numismatický sborník 21, 228–233.*
- *2007: Poklad vídeňských feniků z 1. poloviny 13. století z neznámé české (?) lokality. Numismatický sborník 22, 209–222.*
- *2014: Lhota nad Rohanovem (okr. Prachatice). In: Ondřej Chvojka – Rudolf Krajčí a kolektiv: Poklady, Depoty, Obětiny... Jihočeské depoty od doby bronzové do novověku. České Budějovice, 41–43*
- Militký, J. – Michálek, J. 2002: Depot středověkých mincí z Útěšova, okr. Strakonice. Časopis Národního muzea. Řada A-historie 176, 1–29.*
- Militký, J. – Parkman, M. 2005: Nález středověkého pasovského feniku ze Starých Prachatic (okr. Prachatice). Numismatický sborník 20, 161–162.*
- Militký, J. – Parkman, M. – Zavřel, P. 2005: Mince nalezené při archeologickém výzkumu Velkého náměstí v Prachaticích. Numismatický sborník 20, 162–163.*
- Musílek, M. 2015: Patroni, klienti, příbuzní. Sociální svět Starého Města pražského ve 14. století. Praha.*
- Nálezy II/2: Radoměřský, P. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí brakteátového. In: Nohejlová-Prátová, E.: Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II/2. Praha, 77–111.*
- Nálezy II/3: Nohejlová-Prátová, E. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí grošového. In: Nohejlová-Prátová, E.: Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II/3 Praha, 115–298.*
- Nemeškal, L. 1973: Die Verankerung des Prager Groschens und des böhmischen Florens in der damaligen Währung in Böhmen. Numismatický sborník 12, 117–129.*
- Nohejlová, E. 1940–1941: Nález rakouských feniků v Kuchařovicích u Znojma. Numismatický časopis československý 16–17, 79.*
- Pošvář, J. 1973: Die Ankerung des Groschens und Böhmisches Florens in gleichzeitiger Währung in Mähren und Schlesien. Numismatický sborník 12, 131–144.*
- Profous, A. 1947: Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. Díl I. A–H. Praha.*
- Radoměřský, P. 1955: Bavorský fenik na českém jihozápadě ve 13. století. Nález mincí ve Stříbře 1953. Numismatický sborník 2, 27–56.*
- *1968: Nález rakouských feniků 13. století v České Olešné u Jindřichova Hradce. Numismatický sborník 10, 111–121.*
- *1976: Nález mincí z 15. století v Králově Dvoře u Berouna (doplněný reprint 1. vydání z roku 1967). Praha.*
- Sejbal, J. 1965: Moravská mince doby husitské. Numismatica Moravica I. Brno.*
- Skalský, G. 1939: Nález pražských grošů Václava II., Jana Lucemburského a Karla I. v Týně nad Vltavou. Numismatický časopis československý 15, 51–53.*
- Smolik, J. 1971: Pražské groše a jejich díly (1300–1547). Praha (doplnili Castelin, K. – Pánek, I.).*
- Tiefirunk, K. 1896: Přednesení jednatele ve valném shromáždění Společnosti Musea království Českého dne 18. ledna 1896. Časopis Musea království Českého 70, 3–66.*
- Tříška, K. a kolektiv 1986: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Jižní Čechy. Praha.*

Summary

Jiří Militký, Pfennig hoard from Stará Hlína (Jindřichův Hradec district). Contribution to the coin circulation in the first half of the 14th century in south Bohemia.

South Bohemia was intensively supplied with coins of the Low Austrian origin in the 13th century (similarly as west Bohemia by coins from Regensburg) which was safely proved by the coin hoards in the past. Very small attention was recently paid to continuation of that tradition even in the first half of the 14th century. Interpretation of the hoard from Stará Hlína represents an important contribution to the discussion. This hoard was discovered in autumn 1894. It used to consist of about 2,000 coins, and 1,873 of them were published (*Mareš 1893–1895*). There is a reconstructed description and physically preserved material at the disposal in connection with the hoard. The majority of the coins were acquired by the Schwarzenberg Duke Adolf Joseph. Because of that fact, most of the pfennigs came to the numismatic collection of the Český Krumlov Castle (CK). Some coins were donated to the National Museum in Prague (recently unidentified), to the coin cabinet in Vienna (recently not found), to the museum in Česká Budějovice (CB) and to the museum in Třeboň (T).

The hoard from Stará Hlína is represented by at least 57 pfennig types. It is a strongly varied selection of pfennigs mostly from Vienna, to a lesser extent pieces struck under the Salzburg Archbishopric or in Bavaria. The Vienna pfennigs represent more than 98% of the entire hoard. The coins struck under Frederick I the Handsome during his regnal years in 1314–1330 seem to be the most important for time of burial of the hoard. Because of the fact that there are eight types (*CNA I*, nos. B 208–210, 214, 218 and 223–224) of all 23 of them classified by B. Koch for the regnal years of this ruler (*CNA I*, 83–85, nos. B 208–230, Taf. 21:B 208–213; 22:B 214–230) in the hoard, it is very likely that the hoard was buried even during the rule of Frederick I. Absence of the following types – *CNA I* nos. B 211–213, 215–217, 219–222 and 225–230 – can point to the possibility that the coins in the hoard belong to the older period of his regnal rule. It is possible to anticipate that the hoard was very likely buried sometime around 1320. The original amount of pfennigs in the hoard could be interpreted as medium-sized sum of money – after conversion into Prague grossi, it is some 280–300 grossi, i.e. about 5 sexagenas. The hoard can be connected with the Village of Hlína, first mentioned in 1371, but also with the communication from Třeboň to Stráž nad Nežárkou.

There are other analogical hoards with pfennigs registered in south Bohemia recently which can confirm an extremely important role of the imported small cash for the local circulation in the first half of the 14th century. They are the following: Lhota pod Rohanovem, Týn nad Vltavou, Jakule near Nové Hrady, Česká Budějovice and Dívčice. Phenomenon of the pfennig import is significantly enriched by single finds (lost coins) from many locations. They are mostly represented by specimens found during archaeological excavations. Import of the Vienna pfennigs seems to be dominant. This tendency is continuous since the 13th century and survives also in the 14th century. The pfennings from Passau represent only smaller part in the hoards with the Vienna pfennigs. This model has been radically changed by appearance of the new hoard from Lhota pod Rohanovem, where the coins from Passau play the role of the only small denomination. The single finds of the pfennigs of Passau come from towns mainly, and they point to the importance of their import. It is evident that sidelines of the Golden Route from Passau to Bohemia seem to be most significant for inflow of these coins. Mass circulation of the pfennigs from Vienna and Passau is also mentioned in numerous written sources. The import of the pfennigs from Bavaria seems to increase closely before the mid-14th century. This phenomenon can reflect higher intensity of coin production under Stephen II (1347–1375). On contrary, the import of the coins struck under authority of the Archbishopric in Salzburg looks like a peripheral feature. The role of the Bohemian coinage after introduction of the Prague grossi under Wenceslas II in 1300 is most significant. The Prague grossi appear very scarcely in the hoards with pfennigs which were buried during the first half of the 14th century. The hoards with grossi clearly prove their massive implementation in circulation in south Bohemia immediately after their introduction. On the other hand, parvi (fractions of grossi) appear very scarcely in that area – traditionally popular imported pfennigs circulated there in role of small denomination during the whole first half of the 14th century. Such trend needs to be anticipated also for the entire second half of the 14th century, as documented by the hoard from Útěšov. At that time, the spectre of the circulating coins seems to be much more polymorphous.

The role of the hoard from Stará Hlína is totally irreplaceable for understanding the monetary situation in south Bohemia in the first half of the 14th century. It is possible to summarize then, that successful penetration and circulation of foreign coins in Bohemia of the 14th century represent an interesting phenomenon from the monetary point of view. Future research should be more focused on written sources which can undoubtedly bring more information and can help to understand historical and economic reasons for this very interesting phenomenon.

English summary by V. Novák

NÁLEZY MINCÍ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

NÁLEZ DVOU ŘÍMSKÝCH MINCÍ ZE ZAŘIČAN (OKR. KUTNÁ HORA)

Filip VELÍMSKÝ

Abstract – Two Roman coins found in Zaříčany (Kutná Hora district).

The article describes two newly discovered Roman silver coins – denarii struck under Marcus Aurelius and Iulia Domna – found at the location ‘U vlčí jámy’ (cadastral register Zaříčany). Numismatic interpretation is attached with list of similar finds and survey of information about the Roman period in the region.

 Zaříčany, imperial Rome, denarius, Antoninus Pius, Marcus Aurelius, Septimius Severus, Iulia Domna

V březnu 2015 bylo při náhodné kontrole jednoho hledače s detektorem kovů na poli u Kutné Hory zjištěno, že u sebe přechovává dvě římské mince, které našel o rok dříve při povrchovém průzkumu detektorem kovů v katastru obce Zaříčany. Detektorář byl vyzván, aby nález dodatečně řádně ohlásil a odevzdal oprávněné instituci, což nakonec učinil. Při převzetí mincí se pak od něj podařilo získat také základní informace o náleзовých okolnostech.

Místo nálezu je situováno jihozápadně od obce, na poli, poblíž mostku přes Starkočský potok (ZM 13-41-13: 000/110 mm od Z a J s. č.; GPS – S-JTSK / Krovak East North: X=-670945 Y=-1067154) a představuje součást již známé polykulturní lokality v poloze „U vlčí jámy“.¹ Obě mince se nacházely volně uloženy v přípovrchové vrstvě ornice v hloubce do 20 cm. Vzdálenost mezi místem obou nálezů pak nepřesahovala 10 m. Mince jsou v současné době dočasně uloženy v přírůstkovém fondu ARÚ AV ČR, Praha, v.v.i., pracoviště Kutná Hora (př. č. 551–552/14).²

Řím-císařství, Antoninus Pius (138–161) pro: **Marcus Aurelius** (139–161)

mincovna: *Roma*, AR denár, 151–152

Av.: AVRELIVS CAESAR ANTO-NINI AVG PII FIL, hlava Marca Aurelia doprava

Rv.: TR POT VI-COS II, v ex. CLEM, stojící Clementia doleva drží v pravé ruce pateru, levou rukou si přidržuje záhyb oděvu

Lit.: *RIC* 3, 85, č. 456(b); *BMC RE* 4, 114, č. 780, Pl. 16:14.

1. 2,141 g; 16,1/16,1 mm; 6 h; povrch otřelý (př. č. 551/14)

1 Ve starší literatuře je pomístní název lokality uváděn v podobě „Na vlčích jamách“, případně „Ve stezkách“ (Čermák – Píč 1909; Čermák 1909).

2 Za určení mincí děkuji PhDr. J. Militkému, Ph.D.

Septimius Severus (193–211) pro: **Julia Domna** (+217)

mincovna: *Roma*, AR denár, 198–209 (nebo 196–211)

Av.: IVLIA-[AVGVSTA], oděné poprsí Julie Domny doprava

Rv.: IVNO-[REGINA], stojící Juno doleva v pravé ruce drží *pateru*, v levé ruce dlouhé vislé žezlo, vlevo dole páv doleva hledící zpět

Lit.: *RIC 4/1*, 168, č. 560; *BMC RE 5*, 162, č. Pl. 28:1.

2. 2,592 g; 13,9/14,1 mm; 6 h; povrch otřelý, po obvodu stopy opilování (př. č. 552/14)

Vzhledem k tomu, že obě ražby byly objeveny poměrně blízko sebe a jejich emise od sebe nedělí příliš velká časová prodleva, lze je snad přiřadit do kategorie drobných hromadných nálezů. Okolnosti uložení nejsou bohužel z náleзовé situace jasné, operovat proto lze jak s možností záměrného deponování, tak i s variantou náhodné ztráty obou mincí v ploše germánského sídliště. Vyloučit prozatím nelze ani možnost, že obě mince představují součást většího mincovního depotu porušeného orbou. Vyloučit však nelze ani možnost, že jde o ztrátové mince v areálu osady.

Povrch obou mincí je otřelý, mladší z mincí je pak dokonce druhotně opilována. Lze snad proto předpokládat, že se do země dostaly s určitým časovým odstupem od doby své ražby. Jako relevantní se prozatím jeví horizont první poloviny 3. století, mohlo to však být i výrazně později (k problematice dlouhého oběhu denárů např. *Militký 2013*, 23–24).

Místo nálezů je areál dlouhodobě známého germánského sídliště v poloze „*U vlčí jámy*“.³ Tuto lokalitu zkoumal již na počátku 20. století Kliment Čermák společně s Josefem Ladislavem Píčem (*Čermák – Píč 1909*, 193–196).⁴

Osídlení oblasti dolního Podoubraví v době římské bylo donedávna doloženo poměrně řídké (*Jansová 1929; Motyková-Sneidrová 1963; 1967; 1968; Malina a kol. 1976*, 52–53). Tento stav se ale poněkud změnil v posledních dvou desetiletích, kdy bylo v tomto prostoru evidováno a rámcově prozkoumáno několik nových sídlištních poloh. Aktuální shrnutí stavu poznání osídlení regionu dolního a středního Podoubraví v době římské, stejně jako informace o vývoji v přílehlých mikroregionech povodí Klejnárky, Brslenky, Vrchlice a Kačinského a Zehubského potoka, shrnuje několik nových příspěvků z pera Jarmily Valentové a Radky Šumberové (*Šumberová – Valentová 2007; Valentová – Šumberová 2005; 2007; 2009*).

3 Konfigurace terénu v místě zařičanského sídliště je velmi podobná topografické skladbě ostatních sídlištních poloh z doby římské v dané oblasti (*Šumberová – Valentová 2007*, 384). Sídliště zaujímá pozici na okraji nepřiléhajícího výrazného k jihu skloněného návrší s pomístním názvem „*Na Šístce*“ (224 m n. m.), které se pozvolna zvedá nad nivou v místě soutoku Starckočského potoka a Doubravy, jehož nadmořská výška se pohybuje kolem hranice 220 m n. m. Vzdálenost sídliště od Starckočského potoka nepřesahuje 50 m. Paralelně běžící koryto řeky Doubravy se pak nachází o dalších cca 50 m dále na západ.

4 Výzkum v Zařičanech, který se uskutečnil na jaře roku 1907, byl iniciován nálezem několika nádob, železného kopí a bronzové jehlice, které byly místním obyvatelstvem odevzdány do sbírek Věely Čáslavské. Vzhledem k době konání výzkumu není akce bohužel podrobněji podchycena terénní dokumentací. K dispozici je slovní popis náleзовé situace od autorů výzkumu otištěný rok po realizaci výzkumu na stránkách Památek archeologických (*Čermák – Píč 1909*, 193–196) a ve sbírkách čáslavského muzea je pak dochován soubor selektivně vybraných nálezů. V rámci výzkumu bylo na třech vzájemně sousedících polích realizováno celkem devět kopaných sond (I–IX/1907). První tři o rozměrech 1,5 × 24 m, zbylé patrně obdobně velké, ve kterých bylo zachyceno celkem třináct zahloubených situací (I/1907 3×, II/1907 3×, III/1907 2×, IV/1907 2×, V/1907 1×, VI–IX/1907 2×), patrně větších sídlištních jam, označených autory výzkumu jako popeliště. Fakt, že k zachycení archeologických situací došlo prakticky ve všech sondách výzkumu, ukazuje na vysokou intenzitu osídlení lokality. Materiál odebraný v průběhu výzkumu přiřazuje odkryté situace dílem sídlišti ze starší doby římské, dílem mladšímu osídlení ze střední doby hradištní.

V posledních několika letech byla v regionu identifikována čtyři další germánská sídliště: Horka I, poloha „Toušek“ (Pavlu 2005, 73–75, 77),⁵ Chotusice, v areálu letecké základny Čáslav (Valentová – Šumberová 2007, 779–792)⁶ a dvě na rozhraní katastrů obcí Svatý Mikuláš, Církvice – Sv. Jakub a Nové Dvory v polohách „U Borku“ (Valentová – Šumberová 2009, 334–340, 342)⁷ a „U Studánky“ (Valentová – Šumberová 2009, 340–341, 342; Končelová 2011).⁸

Nálezy z výše uvedených výzkumů dokládají, že oblast dolního Podoubraví, jehož přirozenou osu tvoří řeka Doubrava, byla germánským obyvatelstvem průběžně osídlena nejen po celou starší dobu římskou, ale i na sklonku pozdní doby římské. Počet doposud identifikovaných lokalit a praktická absence pohřebních areálů nicméně naznačuje, že zdejší osídlení nebylo příliš intenzivní a rozvinuté a představovalo spíše jen okraj centrální polabské sídelní oikumeny. Ta vybíhala od Labe touto jihovýchodní direkcí patrně proto, že sledovala trasu přirozeného komunikačního koridoru, který vedl údolím proti proudu řeky Doubravy k přechodům přes pás Železných hor u Třemošnice.

Uvedenou hypotézu, kromě pozice registrovaných sídlištních poloh, zdá se, dokládají také doposud evidované nálezy římských mincí v oblasti (Čermák 1912; Schránil 1916; Jansová 1929, 26–27; Nálezy I/2; Malina a kol. 1976, 53; Moravec 2004; Valentová – Šumberová 2007, 785, 787, obr. 7; Militký 2010a; 2010b; 2013). Jejich poměrně hojný výskyt je nejčastěji spojován nejen s vysokou aktivitou hledačů s detektory kovů v regionu, ale právě s předpokládanou existencí obchodní stezky, která měla spojoval germánské osídlení v Čechách s Moravou a potažmo i s oblastí pohraničních území římských provincií v Podunají (Jansová 1929, 27; Malina a kol. 1976, 53; Valentová – Šumberová 2007, 790).

Literatura

BMC RE 4: Mattingly, H. 1940: Coins of the Roman Empire in the British Museum. Volume IV. Antoninus Pius to Commodus. London.

BMC RE 5: Mattingly, H. 1950/1975: Coins of the Roman Empire in the British Museum. Volume V. Pertinax to Elagabalus. London.

Čermák, K. – Pič, J. L. 1909: Památky a sídliště z V.–VII. věku u Zařičan. Památky archeologické 23, 193–197.

Čermák, K. 1909: Nálezíště pravěkých bronzů a jich tvary na Čáslavsku. Památky archeologické 23, 439–446.

– 1912: Řecké a římské mince, nalezené na Čáslavsku. Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze 20, 81–82.

Jansová, L. 1929: Pravěké osídlení dnešního politického okresu čáslavského. In: Birnbaumová, A.: Soupis památek historických a uměleckých v Čechách XLIV., Politický okres čáslavský. Praha, 1–31.

Končelová, M. 2011: Zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při akci – Skupinový vodovod Bernardov, Habrkovice, Svatý Mikuláš – poloha „U Studánky“ v k. ú. Svatý Mikuláš. Č. akce 24506. Archiv ARÚ AV ČR, Praha, v.v.i., TX-2011-3300. Nepublikovaný rukopis.

- 5 Sondáž v poloze „Toušek“, situované asi 2,5 km severozápadním směrem od polohy „U vlčí jámy“, byla realizována v roce 2004. Akce představovala jednu z etap většího projektu zaměřeného na zmapování intenzity a struktury osídlení při dolním toku Doubravy a vycházela z povrchových sběrů a geofyzikálního průzkumu (Pavlu 2005). V průběhu výzkumu byly na lokalitě zachyceny pozůstatky polykulturního osídlení z období neolitu (kultura s keramikou lineární), eneolitu (kultura lengyelská), doby bronzové, starší doby římské, raného středověku a novověku. Komponentu osídlení ze starší doby římské představovala dvojice jámových pecí, jedné patrně určené pro výpal keramiky (obj. 1/2004), druhé pro výpal vápna (obj. 7 K5/2004).
- 6 Sídliště odkryté v areálu čáslavského letiště v roce 2003 leží na mírném návrší mezi toky Doubravy a Klejnárky. V průběhu výzkumu bylo ve třech úsecích stavby (plochy A–C) zachyceno celkem devět objektů. Konkrétně se jednalo o jednu železářskou pec (obj. č. 7), několik velkých a středně velkých sídlištních jam (obj. 20, 21, 50, 51, 65, 69, 83) a jednu kúlovou jamku (obj. č. 72), které odebraný keramický materiál datoval do doby římské, konkrétně pak do stupně B2/C1. Z tohoto výzkumu pochází také denár císaře Hadriana (Militký 2013, 169, č. 202, obr. 21:202).
- 7 Poloha „U Borku“ leží při severním okraji osídlené části nivy Kačinského potoka při úpatí pískovcového a písčitého Kačinského hřbetu. Lokalita je známa od 80. let 20. století. Opakovaně zde byly prováděny povrchové sběry a nověji také detektorový průzkum. Germánské osídlení polohy je zde registrováno již před zlomem letopočtu ve stupni A, jeho existence je pak předpokládána ještě ve stupni B2, i když nelze říci, zda a do jaké míry byla kontinuální.
- 8 Poloha „U Studánky“ se nachází na mírném svahu nad prameništěm Kačinského potoka. Až do roku 2011 byla lokalita známa rovněž jen z povrchových sběrů, které ji identifikovaly jako polykulturní sídliště z období neolitu (kultury s keramikou lineární a vypíchanou), mladší doby bronzové, doby halštatské, laténské a konce starší doby římské. Tuto skladbu osídlení potvrdil i záchranný archeologický výzkum, realizovaný na lokalitě v roce 2011 při stavbě vodovodního přivaděče (Končelová 2011). V jeho průběhu bylo odkryto celkem 42 objektů (jedna chata, tři zásobní jámy (sila), větší počet středně velkých a velkých sídlištních jam, kúlové jamky a jedna kulturní vrstva), patřících převážně kultuře s lineární a vypíchanou keramikou, v menší míře pak kultuře řivnáčské a mladší době bronzové. Z této lokality pochází také řada nových nálezů římských mincí, z nichž jen malá část byla publikována (Moravec 2004; Militký 2010a).

- Malina, J. a kol. 1976:* Čáslav. Vývoj životního prostředí. Brno.
- Militký, J. 2010a:* Nález mince Otacilie Severy na sídlišti z doby římské v obci Jakub (okr. Kutná Hora). Numismatický sborník 24 (2009), 323–324.
- 2010b: Finds of Greek, Roman and early Byzantine Coins in the Territory of the Czech Republic. I. Bohemia (Volume 1–3). Collection Moneta 107–109. Wetteren – Warsaw.
- 2013: Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách (5. století před Kristem až 7. století po Kristu). Komentovaný katalog náleзовého fondu. Praha.
- Moravec, J. 2004:* Nález ojedinělé římské mince císaře Traiana u Kačiny na Kutnohorsku. Numismatické listy 59, 74.
- Motyková-Šneidrová, K. 1963:* Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 6. Pragae.
- 1967: Weiterentwicklung und Ausklang der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. Fontes Archeologici Pragenses 11. Pragae.
- 1968: Nálezy z doby římské a slovanské z Močovic. Archeologické rozhledy 20, 185–201.
- Nálezy I/2:* Pochitonov, E. 1955: Nálezy antických mincí. In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.), Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl I/2. Praha, 85–308.
- Pavlu, I. 2005:* Počátky antropogenní činnosti v Podoubraví. Bylany Varia 2, 55–92.
- RIC 3:* Mattingly, H. – Sydenham, E. A. 1930: The Roman Imperial Coinage. Volume III. Antoninus Pius to Commodus. London.
- RIC 4/1:* Mattingly H. – Sydenham, E. A. 1936: The Roman Imperial Coinage. Volume IV, Part 1. Pertinax to Geta. London.
- Schránil, J. 1916:* Soupis nálezů antických mincí v Čechách. Památky archeologické 28, 125–139.
- Šumberová, R. – Valentová, J. 2007:* Nová sídliště pozdní doby římské na Čáslavsku. Archeologie ve středních Čechách 11, 373–386.
- Valentová, J. – Šumberová, R. 2005:* Osídlení povodí Klejtnárky v době římské. Bylany Varia 3, 129–152.
- 2007: Nález spony typu Almgren 43 na sídlišti v Chotusicích a osídlení dolního Podoubraví v době římské. Archeologické rozhledy 59, 779–792.
- 2009: Drobná bronzová plastika vodního ptáka a další importy na sídlišti starší doby římské ve Svatém Mikuláši (okr. Kutná Hora). Archeologie ve středních Čechách 13, 331–344.

Summary

Filip Velímský, Two Roman coins found in Zaříčany (Kutná Hora district).

In 2015, the Archaeological Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic in Prague acquired two Roman silver coins – denarii – which were found one year earlier via illegal metal detecting activities at the well-known Germanic settlement, at the location ‘U vlčí jámy’ (cadastral register Zaříčany, Kutná Hora district). Both coins were found in the topsoil some 20 cm deep and later identified as of the following types: Antoninus Pius for Marcus Aurelius (*RIC 3*, 85, no. 456b) and Septimius Severus for Iulia Domna (*RIC 4/1*, 168, no. 560). The coins confirm the recent archaeological dating of the mentioned location and fit in the known context of settlement and transit in the area of the lower Doubrava River at the end of the Late Roman period.

English summary by V. Novák

DVA NOVÉ NÁLEZY ŘÍMSKÝCH MINCÍ Z POVODÍ ŘEKY LUŽNICE – PLANÁ NAD LUŽNICÍ (OKR. TÁBOR) A NETĚCHOVICE (OKR. ČESKÉ BUDĚJOVICE)

Petr MENŠÍK – Jiří MILITKÝ

Abstract – Two Roman coins recently found in the Lužnice river-basin – in Planá nad Lužnicí (Tábor district) and Netěchovice (Budweis district).

The article is focused on two Roman coins recently found in south Bohemia. One as struck under Hadrianus was discovered in Planá nad Lužnicí and one antoninianus struck under Gordianus III was found in Netěchovice. Because of the fact, that there is no archaeological context known in both cases (or any direct connection with a concrete Germanic settlement), the coins were most likely accidentally lost, and they are evidently connected with the communication corridor in the Lužnice river-basin. Also, they could be regarded as votive donations in the mentioned area.

 South Bohemia, Roman coin, Hadrianus, Gordianus III

V posledních letech se množí nové nálezy římských mincí na celém území České republiky.¹ S tímto jevem se setkáváme také v oblasti jižních Čech, kde se množství nálezového materiálu v posledních letech oproti starému nálezovému fondu (*Militký 1995*) rovněž značně rozhojnilo. Kromě nálezů z areálů germánských sídlišť jde o řadu mincí objevených ve volně dobově neosídlené krajině, a to i z regionů, kde je dokladů germánského osídlení známo jen velmi málo – např. Českokrumlovsko (*Militký 2007*). Tohoto charakteru jsou také oba nové nálezy prezentované v tomto příspěvku.

Planá nad Lužnicí (okr. Tábor)

Mince byla nalezena náhodně na podzim roku 2015 panem A. Novákem z Tábora za pomoci detektoru kovů, v lese přibližně 2250 m jižně od středu obce, 250 m východně od pískovny „*Hůrka*“, poloha „*Velká Hůrka*“ v nadmořské výšce 405 m nad mořem. Místo představuje téměř rovinný terén mírně se svažující k nivě řeky Lužnice, která se nachází asi 900 m západním směrem. Nález je možné lokalizovat do nejbližšího okolí bodu pomocí souřadnic JTSK -733658, -1129194. Ražba byla objevena ve světlehnědě písčité hlíně 20 cm pod současným povrchem terénu. Vzhledem k charakteru nálezu není za současného stavu poznání možné říci, zda se jedná o minci představující náhodnou ztrátu v blízkosti komunikace, nebo byla nalezena v areálu sídliště, které se v místech může nacházet. Mince je v současnosti uložena u nálezce.²

Řím-císařství, **Hadrianus** (117–138), mincovna: *Roma*, AE as, 125–128

Av.: HADRIANVS-AVGVSTVS, ověčená hlava Hadriana doprava

Rv.: COS-III, S-C, stojící Salus doprava krmí hada z *patery*

Lit.: *RIC* 2, 427, č. 669; *BMC RE* 3, 438, č. 1341, Pl. 82:13.

10,52 g; 27.0/26.9 mm; 6 h; zelená patina

1 Autorská část J. Militkého, zahrnující podíl 50%, vznikla v rámci pracovního úvazku v této instituci: Filosofický ústav AVČR, v.v.i., Praha / Centrum mediévistických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze, Jilská 1, Praha 1, 110 00.

2 V evidenci detektorových nálezů vedené J. Militkým je mince zapsána pod evidenčním číslem ev. č. PS 394-2015-01.

Netěchovice (okr. České Budějovice)

Nález římské mince byl učiněn náhodně v roce 2012 za pomoci detektoru kovů na poli asi 400 m západně od středu obce v poloze „Za zahradou“ v nadmořské výšce 428 m. Mince pochází z mírného údolí, které se pozvolna svažuje se k řece Lužnici, vzdálené přibližně 1000 metrů. Nález je možné lokalizovat do nejbližšího okolí bodu pomocí souřadnic JTSK -754241, -1135341. Ražba byla objevena v ornici v hloubce asi 5 cm, proto je možné předpokládat umístění v sekundární poloze díky zemědělské činnosti. Mince není v současné době fyzicky dostupná, dle nálezce byla „ztracena“.³

Řím-císařství, **Gordianus III. Pius** (238–244)

mincovna: *Roma*, AR antoninian, 243–244, 5. emise

Av.: IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG, oděné poprsí Gordiana III. s paprskovitou korunou doprava

Rv.: FORT REDVX, sedící Fortuna doleva drží roh hojnosti a kormidlo, vpravo dole kolo

Lit.: *RIC* 4/3, 31, č. 143.

metrologie neznámá

Mince z Plané nad Lužnicí je as s rubním motivem stojící Salus ražený Hadrianem v římské mincovně v letech 125–128. S ražbami tohoto panovníka se v nálezích na českém území setkáváme dosti často (*Militký* 2013, 54, tab. 24). Do nedávné doby byly z území mezi Soběslaví a Tábořem, tedy z prostoru středního toku řeky Lužnice, známy pouze ojedinělé nálezy římských mincí – Sezimovo Ústí (*Militký* 2013, 267, č. 740), Soběslav (*Militký* 2013, 267, č. 741–743), Tábor (*Militký* 2013, 267–268, č. 744–747), Vesce (*Militký* 2013, 268, č. 748). Všechny tyto nálezy souvisejí zřetelně s komunikačním koridorem podél řeky Lužnice a nově zveřejněná mince z Plané nad Lužnicí je stejného charakteru. Stanovit, kdy se tato ražba dostala do země, je velice obtížné – možná již ve 2. století, mohlo se tak stát ale i výrazně později.

Uvedené mincovní nálezy však do nedávné doby postrádaly vazbu na osídlení z doby římské, které v této oblasti nebylo vůbec známo. Teprve prostřednictvím povrchových sběrů se v posledních několika letech podařilo, zejména díky aktivitě V. Prokopa z Tábora, odhalit menší soubory keramiky, které ukazují na přítomnost stálého osídlení ve starší době římské. Jedná se o nálezy keramiky z Dráchova a dvou poloh u Měšic (*Zavřel* 2011, 453, 458; *Chvojka – Menšík – Prokop – Šída* 2012, 10, 13–14, 37). Nově bylo lokalizováno také sídliště jihozápadně od Soběslavi na katastrech obcí Hartmanice – Klečaty, datované do stupně LT D2b–Ř A (*Chvojka – Menšík – Prokop – Zavřel* 2015, 21–22, 27–28). Je tedy zřejmé, že krajina středního toku Lužnice byla osídlena i v průběhu doby římské, ačkoliv o charakteru a chronologii tamního osídlení zatím víme jen velmi málo.

Mince z Netěchovic je antoninian s rubním motivem sedící Fortuny ražený Gordianem III. v Římě v letech 243–244. Výskyt ražeb tohoto panovníka na českém území je poměrně častý a to včetně antoninianů (*Militký* 2013, 56, tab. 25). I v tomto případě je samozřejmě obtížné stanovit, kdy se tato ražba dostala do země – mohlo se tak stát ještě ve 3. století, ale také i později. V rámci tzv. starého nálezového fondu jsou z oblasti dolního toku Lužnice známy pouze nálezy z Dobronic (*Militký* 2013, 266–267, č. 738–739; 2014) a z Bechyně (*Militký* 2013, 266, č. 737; 2014). V posledních letech však i zde několik nových nálezů římských mincí přibývalo,⁴ přičemž některé z nich přímo souvisejí s místním germánským osídlením. Z tohoto pohledu se tedy již mince z Netěchovic nejeví jako izolovaný nález. Navíc z katastru této obce pochází také náhodný, doposud nepublikovaný nález římské labsko-germánské trubkovité spony datované rámcově do stupně Ř B2.⁵ Ten byl učiněn na poli přibližně 1000 metrů severovýchodně

3 V evidenci detektorových nálezů vedené J. Militkým je mince zapsána pod evidenčním číslem ev. č. PS 399-2014-01.

4 Za informaci děkujeme mgr. J. Benešovi z Bechyně. Tyto nálezy budou zveřejněny samostatně na jiném místě.

5 Za určení a dataci děkujeme doc. PhDr. E. Droberjarovi, Ph.D.

od nálezu mince, v trati zvané „Dolní díly“. Místo nálezu nebylo povrchovými sběry z hlediska soudobého osídlení ověřeno.

Poloha místa nálezu netěchovické mince je pro umístění případného soudobého sídliště netypická, to se však mohlo nacházet v místech současné obce Netěchovice, nebo na terasách nad řekou Lužnicí, v zalesněném prostoru na katastru obce Koloděje nad Lužnicí. Konkrétní doklady o jeho přítomnosti však prozatím postrádáme.⁶

Je zřejmé, že nálezy mincí z povodí dolního toku řeky Lužnice souvisejí v obecné rovině s komunikacemi, ale odrážejí také soudobé germánské osídlení. V jihozápadní části Táborska se podařilo v posledních několika letech odhalit několik lokalit z doby římské, které však spadají spíše do počátku této etapy (LT D2–Ř A) – např. Bechyňská Smoleč, Bežerovice, Radětice u Bechyně, Rataje u Bechyně (např. *Zavřel 2010*, 319–326; 2011). Další sídelní koncentrace je doložena až v oblasti severozápadně od Českých Budějovic – Česká Lhota, Dívčice nebo Zliv (*Zavřel 1999*, 475–491, obr. 3). Tyto lokality jsou však již od Nětěchovic vzdáleny okolo 20 km.

Protože u obou mincí prezentovaných v tomto příspěvku není zřetelně doložitelný jejich archeologický kontext, resp. vazba na konkrétní germánské sídliště, lze je nejpravděpodobněji považovat za ztrátové ražby ve volné krajině. Můžeme je tedy v obecné rovině spojovat s trasami komunikací, které i v době římské nepochybně procházely také územím podél toku řeky Lužnice. V této souvislosti však nelze vyloučit také možnost, že jde záměrně do země deponované votivní dary. S tímto jevem se prokazatelně setkáváme především na horských přechodech, ale i v českém vnitrozemí (*Militký 2013*, 86–87). Právě tato možnost se jeví za současného stavu poznání jako nejpravděpodobnější. V každém případě obě ražby zajímavým způsobem rozhojňují náleзовý fond antických mincí v jižních Čechách.

Literatura

- BMC RE 3*: Mattingly, H. 1936: Coins of the Roman Empire in the British Museum. Volume III. Nerva to Hadrian. London.
- Chvojka, O. – Menšík, P. – Prokop, V. – Šída, P. 2012*: Nové doklady pravěkého a raně středověkého osídlení na středním toku Lužnice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 25, 5–41.
- Chvojka, O. – Menšík, P. – Prokop, V. – Zavřel, P. 2015*: Nové pravěké a raně středověké nálezy na střední Lužnici. Povrchové sběry v letech 2010–2014. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 28, 19–33.
- Militký, J. 1995*: Nálezy keltských a antických mincí v jižních Čechách. Zlatá Stezka 2. Sborník Prachatického muzea, 34–67.
- 2007: Nálezy římských mincí na Českokrumlovsku. In: Droberjar, E. – Chvojka, O. (edd.): Archeologie Barbarů 2006. Příspěvky z II. protohistorické konference. České Budějovice, 21.–24. 11. 2006. Archeologické výzkumy v jižních Čechách. Supplementum 3. Svazek 1–2. České Budějovice, 261–268.
- 2013: Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách (5. století před Kristem až 7. století po Kristu). Komentovaný katalog náleзовého fondu. Praha.
- 2014: Doplněk k nálezu římských zlatých mincí z Dobronic (okr. Tábor). Numismatický sborník 28/1, 106–108.
- RIC 2*: Mattingly, H. – Sydenham, E. A. 1926: The Roman Imperial Coinage. Volume II. Vespasian to Hadrian. London.
- RIC 4/3*: Sutherland, C. H. V. 1949: The Roman Imperial Coinage. Volume IV, Part 3. Gordian III. to Uranius Antoninus. London.
- Zavřel, P. 1999*: Současný stav výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. Archeologické rozhledy 51, 468–516.
- 2010: Nové objevy na sídlišťích doby římské v jižních Čechách. In: Beljak, J. – Březinová, G. – Varsík, V. (eds.): Archeológia barbarov 2009: Hospodárstvo Germánov. Sídliskové a ekonomické struktúry od neskoréj doby laténskej po včasný stredovek. Nitra, 315–339.

– 2011: Nové nálezy z doby římské a z doby stěhování národů v jižních Čechách. In: Droberjar, E. (ed.): Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. *Studia Archaeologica Suebica I.* Olomouc, 453–480.

Summary

Petr Menšík – Jiří Militký, Two Roman coins recently found in the Lužnice river-basin – in Planá nad Lužnicí (Tábor district) and Netěchovice (Budweis district).

The article is focused on two Roman coins recently found in south Bohemia. One as struck under Hadrianus was discovered in Planá nad Lužnicí and one antoninianus struck under Gordianus III was found in Netěchovice. Because of the fact, that there is no archaeological context known in both cases (or any direct connection with a concrete Germanic settlement), the coins were most likely accidentally lost. Generally, they could be connected with the communication corridor in the Lužnice river-basin undoubtedly existing there in the Roman period. Parallely, it is impossible to exclude the possibility that they served as deliberately buried votive donations. This phenomenon is positively documented mostly at mountain crossings, but also in the Bohemian inland. Under these circumstances, such possibility seems to be the most likely. In any case, both pieces enrich the existing fund of ancient coins found in south Bohemia.

English summary by V. Novák

HROBOVÝ NÁLEZ VZÁCNÉHO DENÁRU BOLESLAVA III. C 205 VE STARÉM PLZENCI (OKR. PLZEŇ-MĚSTO)

Jiří LUKAS – Jiří ORNA – Veronika DUDKOVÁ

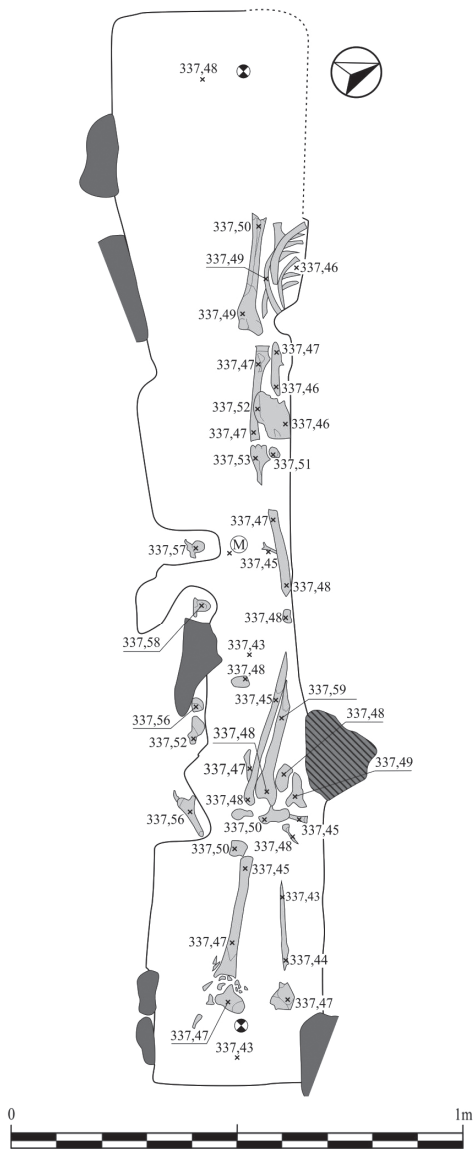
Abstract – One rare denier of Boleslaus III (C 205) found in a grave in Starý Plzenec (Plzeň-town district).

In 2013, via rescue excavations, one rare denier struck under Boleslaus III (999–1002, 1003) and listed by Cach (Cach 1970) under no. 205 was found in the territory of the so-called Bloch farm in the grave no. 14 as an obolus mortuorum.

 West Bohemia, grave, denier, Boleslaus III

Od září roku 2012 do července 2013 proběhl v levobřežní části Starého Plzně (okres Plzeň-město) záchranný archeologický výzkum, vyvolaný záměrem výstavby bytového domu v jižní části bývalého Blochova statku (obr. 1).

Na většině zkoumané plochy byly objeveny zahluobené objekty sídlištního charakteru. Jejich výplň dokládá záměrný zánik osídlení na konci 13. století, pravděpodobně v souvislosti s odchodem obyvatelstva do Nové Plzně, založené Václavem II. mezi léty 1288 a 1300 (Nováček – Široký 2004, 11). Ve východní části zkoumané plochy se podařilo odkrýt část raně středověkého řadového pohřebiště. Celkem bylo odkryto 15 hrobů. Při preparaci dospělého jedince, uloženého v hrobu č. 14, byla nalezena následující mince:

Obr. 2. Starý Plzenec, hrob č. 14, odkrytý při archeologickém výzkumu.

Marethová 2008; Bartošková 2013).¹ Revize některých starších nálezů a archeologické výzkumy probíhající v posledních letech však prokazují, že ke vkládání „obolu mrtvých“ do hrobů docházelo v Čechách již za panování Boleslava II. (972–999) na konci 10. století.² Nález denáru Cach (1970) č. 205 na pohřebišti ve Starém Plzenci nám tak významně doplňuje chronologickou řadu mincí, vkládaných do hrobů v rámci pohřebního přechodového rituálu na přelomu 10. a 11. století.

Až do nálezů ve Starém Plzenci v roce 2013 byl denár Boleslava III. typu Cach (1970) č. 205 znám v české numismatické literatuře pouze na základě kresby a popisu (obr. 3), uveřejněných Václavem Hankou v roce 1856 (Hanka 1856, 143, č. 21, tab. VII:21). Kresbu i popis mince převzali do svých soupisových děl českých denárů jak Eduard Fiala (Fiala 1891, č. 286, tab. II:27; Fiala 1895, č. 348, tab. IV:27) a Josef Smolík (Smolík 1899, č. 499, tab. VII:155) na konci 19. století, tak i František Cach (Cach 1970, č. 205) a Jan Šmerda (Šmerda 1996 č. 80d) na konci 20. století.³

Obr. 3. Denár Boleslava III. typu Cach (1970) č. 205 (Hanka 1856, tab. VII:21).

Václav Hanka k původu mince uvádí: „ze sbírky pana Dannenberga“ a vzhledem k okolnosti, že vzhled denáru byl kresebně zachycen, je velice pravděpodobné, že znal jeho originál.⁴ Některé exempláře z numismatické sbírky významného německého numismatika Hermanna Dannenberga (1824–1905) získal koncem 19. století berlínský mincovní kabinet (dnes součást Staatlichen Museen zu Berlin), denár zachycený v Hankově díle z roku 1856 však mezi

- 1 Nejstarší dosud známou mincí, použitou v rámci pohřebního přechodového rituálu, je denár bavorského vévody Jindřicha I. (Hahn 1976, č. 10a5), nalezený v roce 1931 na pohřebišti u kostela P. Marie na hradišti Budeč (Radoměrský 1955, 16, č. 3; Nález I/1, č. 1538; Klápště 1999, 778, č. 15). Za další takto použitou mincí je však v dosavadní literatuře označen až denár Cach (1970) č. 225, nalezený v roce 1890 při archeologickém výzkumu vrchu Hrádek u Čáslavi (Radoměrský 1955, 16, č. 4; Nález I/1, č. 1449; Klápště 1999, 778, č. 2). Denár patří do skupiny mincí, ražených pravděpodobně v období polské okupace Čech v roce 1004 (Lukas 2005, 108).
- 2 Řepov (okr. Mladá Boleslav) 1890: Radoměrský 1955, 23, č. 24; Nález I/1, č. 1435; Klápště 1999, 782; Krásný – Lukas 2015; Hořany (okr. Kutná Hora) 1916: Lukas 2010, 150; Hradištko I. (okr. Kolín) 1990: Lukas 2010, 146–150. Některé další nálezy denárů Boleslava II., použité jako „obolu mrtvých“ nebyly dosud publikovány.
- 3 Vyobrazení denáru Cach (1970) č. 205 však nenalezneme v díle Viktora Katze z roku 1937, věnovaném otázkám chronologie českých denárů počátku 11. století (Katz 1937), neboť autor jeho originál pravděpodobně neznal a nemohl jej fotograficky zdokumentovat.
- 4 Vzhledem k okolnosti, že denár Cach (1970) č. 205 uvedl do odborné numismatické literatury V. Hanka v roce 1856, není o minci zmínka ve studii H. Dannenberga, věnované popisu a vyobrazením některých dosud nepublikovaných raně středověkých mincí, vydané v roce 1866 (Dannenberg 1866).

nimi není. Ve sbírkách mincovního kabinetu v Berlíně se však nachází jiný exemplář denáru typu Cach (1970) č. 205, pocházející z depotu odkrytého v roce 1856 v okolí polské obce Wielowieś (pow. Krotošyn, woj. wielkopolskie) a ražený z téhož páru razidel jako exemplář, odkrytý v roce 2013 ve Starém Plzenci.⁵ Jeho váha je 1,059 g a jeho průměr 19,5 mm (obr. 4).

Obr. 4. Denár Cach /1970/ č. 205 z nálezu Wielowieś (Münzkabinett der Staatlichen Museen zu Berlin).

Charakteristickým znakem výzdoby lící strany denárů Cach (1970) č. 205 ze Starého Plzence a polské Wielowieś je tvar křížků v úhlech rovnoramenného kříže na lící straně mincí. Jsou složeny ze čtverice trojúhelníků s kuličkou uprostřed. Se stejným výtvarným zpracováním křížků se setkáváme rovněž na lících stranách denárů Cach (1970) č. 202, 204 a 208, nesoucích jméno Boleslava III., ale i na lících stranách denárů Cach (1970) č. 216 a 217, nesoucích jméno knížete Vladivoje (1003).⁶ Všechny tyto denáry byly raženy v pražské mincovně a je velmi pravděpodobné, že jejich razidla jsou dílem jednoho řezače ražebních kolků. Na všech uvedených mincích je navíc uvedeno více či méně zkomolené jméno „mincmistra“ Mizlety.

Denáry typu Cach (1970) č. 205 byly spolu s dalšími variantami denárů tzv. chodovlického typu: Cach (1970) č. 202, 204, 206–208, nesoucích na lících stranách jméno knížete Boleslava III., raženy pravděpodobně na konci jeho první vlády, tj. do října 1002, méně pravděpodobně v období jeho druhé vlády, na přelomu ledna a února roku 1003, trvající přibližně jeden měsíc (k datování ražby zmiňovaných variant denárů tzv. chodovlického typu podrobněji: *Skalský – Schráníl 1930*, 42, 48; *Katz 1937*, 15, 26; *Lukas 2005*, 108).

Hradiště Starý Plzenec se společně s opevněným podhradím na pravém břehu řeky Úslavy stalo od 10. století mocenským centrem západních Čech. Důvodem byla jeho strategická poloha na mezinárodně významné obchodní komunikaci, spojující Prahu s bavorským Řeznem. První písemnou zprávu o existenci hradiště přináší kronika Thietmara Merseburského, popisující porážku vojska římského císaře Oty II. v roce 976 „iuxta Pilisini urbem“ (*Holzmann 1935*, 104; *Trillmich 1957*, 92). Součástí sídelní aglomerace bylo také levobřežní neopověněné suburbium. První doklady osídlení tohoto prostoru ze sklonku středohradištního období se podařilo zachytit na spodním okraji terasového stupně III (*Fryda – Hus 1989*, 223, obr. 6:1). Na okraji této úslavské terasy se nachází také zkoumaná lokalita.⁷

5 Nález mincí, ozdob a sekaného stříbra, o celkové váze více než 682 g, byl odkryt v roce 1856 za neznámých okolností v blízkosti obce Wielowieś, ležící přibližně 10 km severozápadně od městečka Krotošyn ve velkopolském vojvodství. Mincovní složku tvořilo 433 kusů mincí, převážně německých (410 ks, z toho 91 denárů křížových a 238 denárů ottoadelheidských). Nejmladší popsanou mincí souboru je hildesheimský denár biskupa Gotharda (1022–1038), určující dobu zakopání depotu do období po roce 1022. Českou složku nálezů tvořilo celkem šest kusů blíže nepopsaných denárů Boleslava II. (972–999) a Boleslava III. (999–1002, 1003; celkem 3 ks), knížete Jaromíra (1003–1012; 1 ks) a knížete Oldřicha (1012–1034; 2 ks). O složení nálezů blíže: *Menadier 1887*, 176, č. 16; *Dannenberg 1898*, 767, č. 111; *Slaski – Tabaczynski 1959*, 70, č. 144. Za možnost prostudování denáru Cach (1970) č. 205 z nálezů Wielowieś 1856 a zhotovení jeho fotografie autoři studie děkují Prof. Dr. Berndtu Klugemu, řediteli Münzkabinett der Staatlichen Museen Berlin.

6 Fotografie denáru Cach (1970) č. 202 (*Fiala 1895*, č. 352b; *Smolik 1899*, č. 497; 0,90 g, 18 mm) z neznámého naleziště uveřejnili G. Skalský a V. Katz (*Skalský – Schráníl 1930*, 48, tab. I/IV; *Katz 1937*, č. 15). Denár Cach (1970) č. 204 byl zastoupen ve dvou kusech v chodovlickém nálezů (*Skalský – Schráníl 1930*, 30, č. 1–1a). Ze stejného nálezů pochází rovněž deset kusů denárů Cach (1970) č. 208 (*Skalský – Schráníl 1930*, 30, č. 2, 2a), jeden kus denáru Cach (1970) č. 216 (*Skalský – Schráníl 1930*, 32, č. 5) a 16 kusů denárů Cach (1970) č. 217 (*Skalský – Schráníl 1930*, 32–33, č. 6–6f).

7 Doklady kostrového řadového pohřebiště se v minulosti podařilo zachytit rovněž v bezprostřední blízkosti výzkumem dotčené plochy (*Nováček – Široký 1996*; *Široký – Nováček – Kaiser 2004*, 810). Tento pohřební areál je dáván do souvislosti s jedním z kostelů sv. Václava a sv. Martina. Ty tvořily krystalizační jádra preurbánního osídlení. Jednalo se o vlastnické, popřípadě korporativní kostely, které měly často vazbu na sídla velmožů a významných hradských úředníků (*Široký – Nováček – Kaiser 2004*, 809). O jejich existenci víme pouze z listiny Přemysla II. Otakara z 26. června 1266 (*CDB V/1*, č. 475). Jejich přesná poloha není známa, je odhadována podle antropologických nálezů (*Beneš – Richter 1976*, 68; *Nováček – Široký 1996*; *Široký – Nováček – Kaiser 2004*, 810). Měly se nacházet 150 metrů od sebe na již zmíněném okraji úslavské terasy (*Široký – Nováček – Kaiser 2004*, 810). Do blízkosti zkoumané lokality bývá situován kostel sv. Václava (*Soukup 2009*, 61).

Tab. 1. Soupis mincí, nalezených od roku 1890 v prostoru hradiště Starý Plzenec a v jeho nejbližším okolí (suburbii).⁸

Panovník	Typ Cach (1970)	Rok nálezu	Literatura
1. Boleslav I. (935–972)	C 3	1935	<i>Klíma 1961; Švancar 1976, 81, č. 2, 86</i>
2. Boleslav II. (972–999)	C 32	1931	<i>Ječný 1933, 110; Nálezy II/1, č. 1441; Švancar 1976, 81, č. 3</i>
3. Boleslav II. (972–999) nebo Boleslav III. (999–1002, 1003)	C 226	1931	<i>Ječný 1933, 110; Nálezy II/1, č. 1441; Švancar 1976, 81, č. 3</i>
4. Boleslav II. (972–999) nebo Boleslav III. (999–1002, 1003)	C 226	2004	<i>Videman – Paukert 2009, 468, č. 241</i>
5. Boleslav III. (999–1002, 1003)	C 205	2013	<i>Lukas – Orna – Dudková 2015</i>
6. Jaromír (1003–1012)	C?	1893	<i>Klíma 1961; Švancar 1976, č. 6</i>
7. Jaromír (1003–1012)	C 267	1920	<i>Ječný 1926, 128, č. 4; Nálezy II/1, č. 1451; Švancar 1976, 82, č. 7</i>
8. Jaromír (1003–1012)	C 268	1890	<i>Ječný 1926, 128, č. 1; Nálezy II/1, č. 1528; Švancar 1976, 82, č. 4</i>
9. Oldřich (1012–1034)	C 269	1890	<i>Ječný 1926, 128, č. 2; Nálezy II/1, č. 1528; Švancar 1976, 82, č. 5</i>
10. Břetislav I. (1035–1055)	C 311	1925	<i>Ječný 1926, 129, č. 12; Nálezy II/1, č. 1476; Švancar 1976, 82, č. 8</i>
11. Břetislav I. (1035–1055)	C 322	1921	<i>Ječný 1926, 129, č. 7; Nálezy II/1, č. 1483; Švancar 1976, 83, č. 9</i>
12. Břetislav I. (1035–1055)	C 322	1922	<i>Ječný 1926, 129, č. 10; Nálezy II/1, č. 1484; Švancar 1976, 83, č. 10</i>
13. Morava, Olomoucko, Vratislav II. jako údělný kníže (1054–1061)	C 335	2004	<i>Videman – Paukert 2009, 468, č. 241</i>
14. Vratislav II. (1061–1092)	C 354	1890	<i>Ječný 1926, 128, č. 3; Nálezy II/1, č. 1528; Švancar 1976, 83, č. 11</i>
15. Vladislav I. (1109–1125)	C 552	1920	<i>Ječný 1926, 128, č. 5; Nálezy II/1, č. 1577; Švancar 1976, 83, č. 12</i>
16. Soběslav I. (1125–1140)	C 573	1920	<i>Ječný 1926, 129, č. 6; Nálezy II/1, č. 1587; Švancar 1976, 83, č. 13</i>
17. Soběslav I. (1125–1140)	C 576	1925	<i>Ječný 1926, 129, č. 11; Nálezy II/1, č. 1588; Švancar 1976, 83, č. 14</i>
18. Vladislav II. , jako kníže (1140–1158)	C 587	1921	<i>Ječný 1926, 129, č. 8; Nálezy II/1, č. 1592; Švancar 1976, 83, č. 15</i>
19. Vladislav II. , jako kníže (1140–1158)	C 587	1922	<i>Ječný 1926, 129, č. 9; Nálezy II/1, č. 1591; Švancar 1976, 84, č. 16</i>
20. Vladislav II. (1140–1158)	C 595b	1987	<i>Hus 1990</i>

Významným dokladem, datujícím osídlení jak vlastního staroplzeneckého hradiště, tak i jeho suburbia od konce 10. do sklonku 12. století, jsou nálezy mincí. V rámci archeologických výzkumů, vedených v prostoru hradiště od roku 1890, tak i v rámci náhodných nálezů bylo do dnešních dnů zachyceno a většinou alespoň rámcově popsáno celkem 20 kusů mincí z uvedeného období (tab. 1). Denár Boleslava III. Cach (1970) č. 205, nalezený při archeologickém záchranném výzkumu v prostoru bývalého Blochova statku ve Starém Plzenci do jejich chronologické řady plně zapadá.

Prameny a literatura

Bartošková, A. 2013: Obolus mrtvých a jeho význam pro datování archeologických pramenů. *Archeologia historica* 38, 129–138.

Beneš, A. – Richter, M. 1976: Příspěvek k dějinám osídlení Starého Plzence ve 13. století. *Sborník Západočeského muzea v Plzni – Historie* 1, 67–75.

Cach, F. 1970: Nejstarší české mince I. České denáry do mincovní reformy Břetislava I. Praha.

– 1972: Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové. Praha.

⁸ Okolnosti a přesnější místa nálezů jednotlivých mincí jsou uvedena v citované literatuře.

- CDB V/1: Šebánek, J. – Dušková, S. (edd.) 1974: Codex diplomaticus et epistolarius regni Bohemiae V/1. Pragae.
- Dannenberg, H. 1866: Unedirte Mittelaltermünzen. Berliner Blätter für Münz-, Siegel- und Wappenkunde 3, 177–188, 285–288.
- 1898: Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit. Band 3. Berlin.
- Fiala, E. 1891: Beschreibung Böhmischer Münzen und Medaillen. Prag.
- 1895: České denáry. Praha.
- Frýda, F. – Hus, M. 1987: Zpráva o provedení předstihového záchranného archeologického výzkumu na lokalitě Starý Plzeňec. Archiv odd. starších dějin Západočeského muzea v Plzni.
- 1989: Archeologický výzkum ve Starém Plzenci. Archaeologia historica 14, 219–232.
- Hahn, W. 1976: Moneta Radasponensis. Bayerns Münzprägung im 9., 10. und 11. Jahrhundert. Braunschweig.
- Hanka, V. 1856: Popsání a vyobrazení českých mincí. Památky archeologické 2, 141–143.
- Holtzmann, R. 1935 (ed.): Thietmari Merseburgensis episcopi chronicon. Die Chronik des Bischofs Thietmar von Merseburg und ihre Korveier Überarbeitung (Monumenta Germaniae Historica. Scriptores rerum Germanicarum, Nova Series 9). Berlin.
- Hus, M. 1990: Nález denáru Vladislava II. v západních Čechách. Numismatické listy 45, 23–25.
- Ječný, J. 1926: České denáry nalezené na hradišti Staré Plzně. Numismatický časopis československý 2, 127–129
- 1933: V Plzenci pod Hůrkou. Numismatický časopis československý 9, 110.
- Katz, V. 1937: Úvahy o chronologii českých denárů na počátku XI. století. Praha.
- Klápště, J. 1999: Příspěvek k archeologickému poznávání úlohy mince v přemyslovských Čechách. Archeologické rozhledy 51, 774–808.
- Klíma V. 1961: Nález denáru Boleslava I. ve Starém Plzenci. Numismatické listy 16, 1–3.
- Krásný, F. – Lukas, J. 2015: Nález denáru Břetislava I. z poloviny 11. století poblíž hradiště Chloumek-Švédské šance u Mladé Boleslavi. Numismatický sborník 29/2, 254–257.
- Lukas, J. 2005: Poznámky k českému mincovnictví přelomu 10. a 11. století (II.) Denáry typu kříž – tři břevna a jejich zařazení. Numismatické listy 60, 97–111.
- Marethová, B. 2008: Příspěvek k poznání raně středověkých pohřebišť (zvyk vkládání mincí do hrobů). Studie mediaevalia Pragensia 8, 7–44.
- Menadier, J. 1887: Funde deutscher Münzen aus dem Mittelalter. Zeitschrift für Numismatik 15, 97–201.
- Nálezy II/1: Radoměřský, P. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí denárového (10.–12. století). In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.): Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II/1. Praha, 7–73.
- Nováček, K. – Široký, R. 1996: Starý Plzeňec, okr. Plzeň-jih. Předběžná nálezořádková zpráva pro investora o výsledcích záchranného archeologického výzkumu při rekonstrukci MTS (II. etapa) (1995–1996). Archiv OZAV Západočeského muzea v Plzni, čj. 197/96.
- 2004: Prvních sto let. Počátky Nové Plzně z pohledu archeologie. Minulostí Západočeského kraje 39, 7–51.
- Radoměřský, P. 1955: Obol mrtvých u Slovanů v Čechách a na Moravě. (Příspěvek k datování kostrových hrobů mladší doby hradištní). Sborník Národního muzea 9, řada A–Historie, 1–81.
- Skalský, G. – Schráníl, J. 1930: Nález českých denárů a sekaného stříbra z prvních let 11. století. Numismatický časopis československý 6, 29–50.
- Slaski, J. – Tabaczyński, S. 1959: Polskie skarby wczesnośredniowieczne I. Wczesnośredniowieczne skarby srebrne Wielkopolski. Warszawa – Wrocław.
- Smolík, J. 1899: Denáry Boleslava I., Boleslava II., Boleslava III. a Vladivoje. Praha.
- Soukup, J. 2009: Kostely Starého Plzeňce. Stavby zachované i nezachované ve městě, které je předchůdcem Plzně. Starý Plzeňec.
- Široký, R. – Nováček, K. – Kaiser, L. 2004: Zapomenutá Plzeň. Počátky města pod přemyslovským hradem. Archeologické rozhledy 56, 798–827.
- Šmerda, J. 1996: Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století. Brno.

Šneberger, J. 2014: Antropologická zpráva k archeologickému výzkumu raně středověkého pohřebiště na lokalitě „Blochův statek“ ve Starém Plzenci. Archiv odd. starších dějin Západočeského muzea v Plzni.

Švancar, V. 1976: Nálezy mincí ve Starém Plzenci. Tisíc let Staré Plzně. Sborník Západočeského muzea v Plzni. Historie 1, 79–87.

Trillmich, W. 1957 (ed.): Thietmari Merseburgensis Episcopi Chronicon. Darmstadt.

Videman, J. – Paukert, J. 2009: Moravské denáry 11.–12. století. Kroměříž.

Summary

Jiří Lukas – Jiří Orna – Veronika Dudková, One rare denier of Boleslaus III (C 205) found in a grave in Starý Plzenec (Plzeň-town district).

In 2013, via rescue excavations, one rare denier struck under Boleslaus III (999–1002, 1003) and listed by Cach (1970) under no. 205 was found in the territory of the so-called Bloch farm in the grave no. 14. Placement of the coin in the grave could be interpreted as a part of funeral rituals, as an *obolus mortuorum*. Until its discovery in Starý Plzenec in 2013, the denier produced under Boleslaus III of this type has been known in the Bohemian numismatic literature only from drawing and description by V. Hanka dating back to 1856. The drawing became a part of the reference literature later without knowing the original coin. There is a specimen of the same type preserved in the Berlin coin collection, and it came from a hoard found near the Polish Village called Wielowieś (pow. Krotoszyn, woj. wielkopolskie) in 1856. The Berlin coin was struck of the same pair of dies as the specimen found in Starý Plzenec in 2013. The denier discovered in Starý Plzenec also interestingly documents and dates the settlement there which has played a significant political and economic role in west Bohemia since the 10th century.

English summary by V. Novák

NÁLEZ DENÁRU BŘETISLAVA I. Z POLOVINY 11. STOLETÍ POBLÍŽ HRADIŠTĚ CHLOUMEK-ŠVÉDSKÉ ŠANCE U MLADÉ BOLESLAVI (OKR. MLADÁ BOLESLAV)

Filip KRÁSNÝ – Jiří LUKAS

Abstract – One denier struck under Břetislaus I in the mid-11th century and found close to the hillfort called Chloumek-Švédské šance near Mladá Boleslav (Mladá Boleslav district).

Description of a denier struck under Břetislaus I (1035–1055) and listed by (Cach 1972) under no. 322 is presented. The coin was found in the north-eastern surroundings of the hillfort called Chloumek-Švédské šance in context with other numismatic evidence for existence of the hillfort during the 11th century and its connection with the early medieval settlement chamber in the Klenice Creek valley.

 Early medieval period, Bohemia, denier

Dne 15. ledna 2015 byl asi 300m severovýchodně od severního výběžku ostrožny hradiště Chloumek-Švédské šance (k. ú. Chloumek) nalezen pomocí detektoru kovů denár Břetislava I. z poloviny 11. století.

ČECHY, Břetislav I. (1035–1055)

AR denár z let asi 1050–1055

Av.: schematizované poprsí panovníka čelně, vnitřní obodek perličkový, BRACIZLAVS DVX

Rv.: schematizované poprsí světce doprava s křížem na dlouhé žerdi, vnitřní obodek perličkový, vnější hladký, SCS VVENCEZLAVS

Lit.: Cach 1972, 18, č. 322; Šmerda 1996, 74–75, č. 153c.

0,93 g; 15,0/15,7 mm

Denár byl nalezen v rámci dohledávky v souvislosti s nálezem denáru Břetislava I. téhož typu, učeným na téžze místě 24. listopadu 2012 (*Krásný – Lukas 2013*, 233, č. 3). Místa nálezů obou mincí jsou vzdálena přibližně jeden metr od sebe. V obou případech se jedná o mince „ztrátové“, nesouvisející s hromadným depotem, ale nejspíše s komunikací, spojující v období raného středověku hradiště Chloumek-Švédské šance se severněji ležící osadou Jemniky. Nejstarší písemné zprávy o lokalitě téhož jména pocházejí sice až z roku 1255 (*RBM II*, 1222, č. 2729),¹¹ nedaleké, o několik set metrů východněji na k. ú. Řepov ležící raně středověké pohřebiště, odkrývané postupně v 70.–90. letech 19. století, však dokládá intenzivní osídlení na úrodných nivách v údolí říčky Klenice pro období od konce 10. do konce 11. století.² Důležitou datovací pomůckou je zde, vedle archeologických artefaktů, denár Boleslava II. (972–999) ethelredského typu, ražený v první polovině 90. let 10. století, a vzhledem k svému druhotnému použití uložený do hrobu se zemřelým o několik let později (obr. 1).³

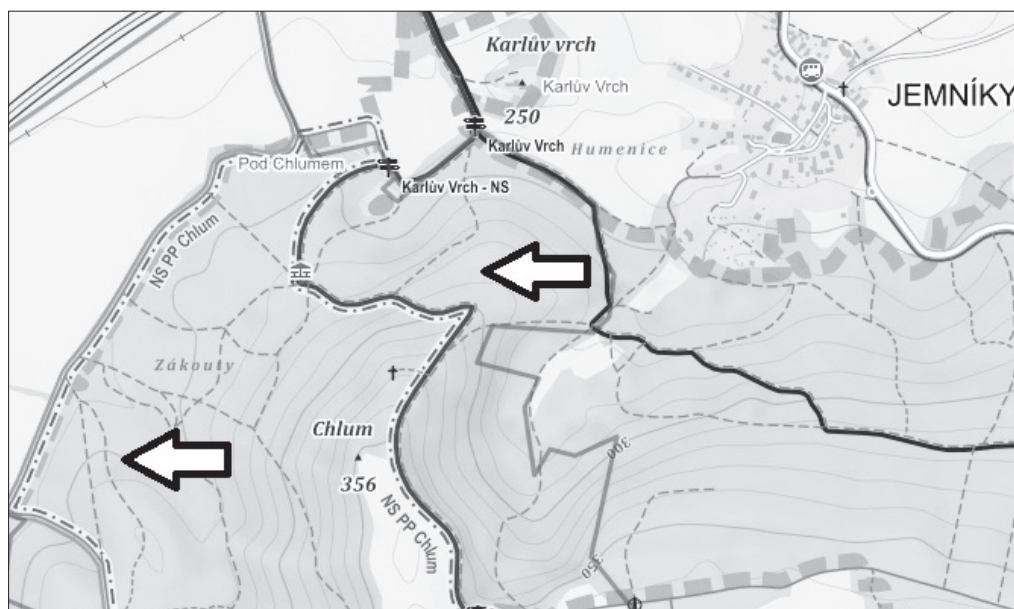

Obr. 1. a) Denár Boleslava II. ethelredského typu z pohřebiště v Řepově (NM Praha, inv. č. H1-54.462); b) Kresba denáru Boleslava II. ethelredského typu z pohřebiště v Řepově (*Pič 1893*, 186).

Z konce 11. století pak pochází depot přibližně osmi set denárů Vratislava II. (1061–1092), ražených po roce 1086, nalezený v prostoru dnešní obce Řepov v roce 1924.⁴ Není bez zajímavosti, že v okolí Ře-

- 1 Dne 4. října 1255, Hoztílka, vdova po Markvardu z Břežan („Brzezen“) dává „hereditatem quandam in Gemnik, quam etiam emi ab hereditibus eiusdem loci“ bratřím špitálu sv. Jana Křtitele Jeruzalémského (komendě Johaniťů při kostele P. Marie pod řetězem na pražské Malé Straně).
- 2 Rozsáhlé řadové kostrové pohřebiště bylo odkrýváno při těžbě písku postupně od poloviny 70. do počátku 90. let 19. století jihozápadně od dnešní obce Řepov (založena počátkem 18. století). O charakteru osídlení a sociálním postavení pohřbívaných svědčí v hrobech nalezené stříbrem plátované esovitě záušnice (průměr 2,3–2,5 cm), prsteny, kostěná šídla, železný nožik, věděrka a nádoby a rovněž náhrdelník sestávající z 30 perel z jantaru a bílého skla (*Pič 1893*, 187–189).
- 3 Mince byla nalezena na pohřebišti na jaře 1890 (*Smolík 1890*, 183; *Pič 1890*, 711–712 /kresba/; *Pič 1893*, 187–189, obr. s. 186 /kresba/; *Turek 1948*, 510; *Radoměřský 1955*, 23, č. 24, tab. I:3, 65, č. 3 /fotografie/; *Nález 1924*, 13, č. 1435; *Cach 1970*, 57, č. 42; *Klápště 1999*, 782). Mince byla vyjmuta z oběhu, provrtána a určena k zavěšení, či uchycení na oděvu (*Smolík 1890*, 183: „Denár Boleslava II. s dírkou z pohřebiště Řepovského.“; *Pič 1893*, 188: „Denárek byl poněkud porouchaný a podle písmeny I bylo zcela jasně viděti polovici dířky provrtané.“). Do hrobu byla uložena s mrtvým, není však jisté, zdali se tak stalo v rámci pohřebního ritu – J. Klápště (1999) ani B. Marethová (2008) ji do katalogu mincí, vložených do hrobů v rámci pohřebního ritu, na rozdíl od P. Radoměřského (1955, 23, č. 24) nezařadili. Problematikou tzv. „obolu mrtvých“ se v rámci archeologických výzkumů naposledy zabývala A. Bartošková (2013).
- 4 Na jaře 1924 nalezl Karel Zima při kopání základů obytného domu čp. 13 v poloze „Včelník“ hliněnou nádobu, obsahující okolo osmi set denárů Vratislava II. (1061–1092) jediného typu Cach (1972), č. 354, ražených po roce 1086. Nález byl ihned po odkrytí dělníky rozchvácen. Pražský starožitník a sběratel Karel Chaura z nálezů získal a rámcově popsal 152 kusů mincí (*Chaura 1925*). Další 18 kusů mincí, které byly v majetku rodiny nálezce, bylo prodáno prostřednictvím prodejny Starožitnosti v Praze v průběhu roku 2002 (*Waldhauser 2004*). Ve sbírkách Národního muzea se podle informace P. Radoměřského nalézají dva kusy mincí z řepovského nálezů (*Nález 1924*, 30, č. 1522).

pova byly před rokem 1889 nalezeny údajně rovněž blíže nepopsané a blíže nedatované islámské mince (*Pecenka 1889, 586 – „jedna z těchto mincí jest uložena v Pražském museu“; Nálezy II/1, 53, č. 1647; Štěpková 1967, 114*). Je proto velmi pravděpodobné, že cesta, vedoucí ze severního výběžku hradiště Chloumek-Švédské šance směrem na Jemníky, představovala významnou komunikaci, spojující vlastní hradiště s významným sídlištěm v údolí potoka Klenice, ležícím někde v prostoru dnešní obce Řepov.

Obr. 2. Mapa s vyznačením nálezů českých denárů z 11. století v blízkosti hradiště Chloumek-Švédské šance.

Nálezy obou denárů Břetislava I. (1035–1055) při cestě na Jemníky, stejně tak jako nálezy denárů Oldřicha (1012–1034) a Vratislava II. (1061–1092) na severním předpolí hradiště (*Krásný – Lukas 2013*), jsou důkazem, o přetrvávajícím osídlení hradiště Chloumek-Švédské šance i v průběhu 11. století (*Čech – Lutovský 1992; Čtverák – Lutovský – Slabina – Smejtek 2003, 108–110*).

Literatura:

- Bartošková, A. 2013: Obolus mrtvých a jeho význam pro datování archeologických pramenů. Archeologia historica 38, 129–138.*
- Cach, F. 1972: Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové. Praha.*
- Čech, P. – Lutovský, M. 1992: Švédské šance v pravěku a rané době dějinné. Z Českého ráje a Podkrkonoší 5, 13–37.*
- Čtverák, V. – Lutovský, M. – Slabina, M. – Smejtek, L. 2003: Encyklopedie hradišť v Čechách. Praha.*
- Chaura, K. 1925: O nálezu denárů Vratislava II. v Řepově. Numismatický časopis československý 1, 40–43, tab. II.*
- Klápště, J. 1999: Příspěvek k archeologickému poznávání úlohy mince v přemyslovských Čechách. Archeologické rozhledy 51, 774–808.*
- Krásný, F. – Lukas, J. 2013: Nálezy českých denárů z 11. století objevené poblíž hradiště Chloumek u Mladé Boleslavi (okr. Mladá Boleslav). Numismatický sborník 27/2, 232–236.*
- Marethová, B. 2008: Příspěvek k poznání raně středověkých pohřebišť (zvyk vkládání mincí do hrobů). Studia mediaevalia Pragensia 8, 7–44.*
- Nálezy II/1: Radoměrský, P. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí denárového (10.–12. století). In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.): Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II/1. Praha, 7–73.*
- Pecenka, A. 1889: Předhistorické památky v Boleslavsku. Památky archeologické a místopisné 14, 581–586.*

- Píč, J. L. 1893: Archeologický výzkum ve středních Čechách. Praha. (text vyšel původně v časopise Památky archeologické 15, 711–712).*
- Radoměřský, P. 1955: Obol mrtvých u Slovanů v Čechách a na Moravě (Příspěvek k datování kostrových hrobů mladší doby hradištní). Sborník Národního musea v Praze, řada A – Historie 9. Praha.*
- RBM II: Emler, J. (ed.) 1882: Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II. Annorum 1253–1310. Pragae.*
- Smolík, J. 1890: Archaeologický Sbor Musea král. Českého. Památky archeologické 15, 179–185.*
- Šmerda, J. 1996: Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století. Brno.*
- Štěpková, J. 1967: The structure of the finds of the islamic silver coins in the territory of Czechoslovakia. Annals of the Náprstek Museum 3 (1964), 113–128.*
- Turek, R. 1948: České hradištní nálezy, datované mincemi. Slavia antiqua 1, 485–535, Poznaň.*
- Waldhauser, J. 2004: Řepov, okr. Mladá Boleslav. Výzkumy v Čechách 2002, 250–251, č. 1191.*

Summary

Filip Krásný – Jiří Lukas, One denier struck under Břetislaus I in the mid-11th century and found close to the hillfort called Chloumek-Švédské šance near Mladá Boleslav (Mladá Boleslav district).

On January 15, 2015, a denier struck under Břetislaus I in the mid-11th century (*Cach 1972*, no. 322) was found via metal detecting activities in the north-eastern surroundings of the hillfort called *Chloumek-Švédské šance*. The coin was discovered near the communication connecting the early medieval hillfort with the northwards located Village called *Jemníky* and the settlement chamber in the Klenice Creek valley. In context with earlier finds of early medieval coins dating back to the end of the 10th century and the 11th century in the same territory, the coin of Břetislaus I represents additional evidence for existence of the hillfort called *Chloumek-Švédské šance* during the 11th century and for space specification of its economic background.

English summary by V. Novák

NÁLEZ DENÁRU VRATISLAVA II. U LUŽE (OKR. CHRUDIM)

Jiří LUKAS – David VÍCH

Abstract – One denier of Vratislaus II found near Luže (Chrudim district).

*In spring 2011, a denier struck under Vratislaus II (1061–1092) and listed by Cach (*Cach 1972*) under no. 347 was found in the territory to the west of Luže (Chrudim district). The find documents early medieval settlement in the Novohradka River valley near the recent Village of Luže during the 12th century.*

 Bohemia, Vratislaus II, denier, find

V průběhu května až června 2011 byl v poloze „*Na panském*“ na k. ú. obce Bělá (část Luže, okr. Chrudim, Pardubický kraj) nalezen denár Vratislava II.

ČECHY, Vratislav II., jako kníže (1061–1085)

AR denár

Av.: postava panovníka sedícího na trůnu, čelně, vnitřní obvoděk hladký, VVRATIZLAS

Rv.: hlava svěťce s knížecí korunou, vnitřní obvoděk hladký, VVENCEZLVS

Lit.: *Cach* 1972, 20, č. 347; *Šmerda* 1996, 76–77, č. 159d.

0,63 g; 14,7/13,0 mm; rovně nastřížený, odlomený okraj

Obec Bělá je v písemných pramenech připomínána poprvé až na samém konci 14. století (*AC III*, 470),¹ ale údolí říčky Novohradky (ve středověku Kamenice) v okolí dnešního městečka Luže bylo osidlováno již v průběhu 12. století (souhrnně *Frolík* 2010, 27–38). Archeologické poznání regionu dlouho z různých důvodů stagnovalo a řadu archeologických nálezů se podařilo získat až v posledních letech. Pomineme-li nálezy pravěké, jsou nejstaršími doklady raně středověkého osídlení ve středním povodí Novohradky objekty, odkryté v prostoru severně od Lozic, jejichž existenci je na základě rozboru keramických zlomků možno položit do druhé poloviny 9. století (*Musil – Vích – Kuchynka* 2013). Archeologické nálezy pocházející z jiných lokalit v povodí Novohradky jsou však již výrazně mladší. V Jenišovicích byly nalezeny dvě esovitě záušnice z mladší doby hradištní, tj. z 11.–12. století, uložené dnes v Regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě a ve sbírkách hradu Košumberku (*Skružný* 1965, 29, pozn. 8, obr. 9:8–10; *Charvát* 1997, obr. 7:13–16). Do stejného období se hlásí nálezy ze sídliště zjištěného povrchovými sběry na rozhraní k. ú. obcí Mravín a Mentour (*Vích* 2013, 724) a rovněž ojedinělý zlomek keramiky, nalezený (bez vazby na intaktní archeologickou situaci) při stavbě bytových domů v bývalé farní zahradě v Luži (*Frolík* 2010, 28). Nejstarší zlomky z početného souboru keramiky, nalezeného při archeologickém výzkumu na hradu Košumberk v letech 1922–1924 a 1973–1977, je možno zařadit do konce 12. století (*Frolík – Sigl* 2002, 64), do přelomu 12. a 13. století je pak možno zařadit rovněž některé keramické zlomky, nalezené při povrchovém průzkumu na severovýchodním okraji Luže (*Frolík* 2010, 28). Nálezy keramiky z dalších lokalit – Štěnce, Radimi, Janoviček a Zdislavi – pocházejí až ze 13. století (*Frolík – Sigl* 2002, 65–66, obr. 7; *Vích* 2009; *Frolík* 2010, 28).

V písemných pramenech diplomatické povahy jsou k roku 1088 uvedeny Jenišovice jako majetek Vyšehradské kapituly (*CDB I*, 375, č. 387A; *Nový* 1972, 126–130; *Psíková* 1973) a vsi Zalažany a Lozice k roku 1167 jako majetek premonstrátského kláštera v Litomyšli (*CDB I*, 413, č. 399). V obou případech se jedná o listinná falsa z 12. století, jejich údaje však vycházejí z textů starších písemných záznamů aktového charakteru.

Mimořádného významu z hlediska přesnějšího datování raně středověkého osídlení okolí Luže tak nabývají dva nálezy mincí z druhé poloviny 11. století, učiněné v prvních desetiletích 20. století.

V prvním případě se jedná o rozchvácený a blíže nezdokumentovaný depot denárů Vratislava II. (1061–1092), odkrytý kolem roku 1910 při bourání stavebního objektu ve Zdislavi, na terénní hraně nad říčkou Novohradkou (*Teplý* 1997a; *Cejpová* 2006, 209). V případě druhém jde o denár Břetislava II. (1092–1100) typu *Cach* (1972) č. 389, nalezený v roce 1923 při kopání základů pro sanatorium na jižním nebo jihozápadním svahu návrší hradu Košumberk (*Frolík – Sigl* 2002, 65; *Frolík* 2010, 31).² Obě místa nejsou od sebe příliš vzdálena a leží na protilehlých stranách říčky Novohradky na k. ú. dnešního městečka Luže.

1 Bělá je poprvé zmiňována v zápisu do Desk zemských z 9. března 1392 ve výčtu majetků hradu Rychmburk (dnes součást obce Předhradí, okr. Chrudim), prodávaného Smílem z Rychmburka Otovi z Bergova a Bíliny a Bočkovi z Kunštátu a Poděbrad (*Teplý* 1997, 175–176; 2000, 135).

2 Podle údajů Inventáře Družstva pro záchranu hradu Košumberka, uloženého ve fondech Regionálního muzea v Chrudimi, byl „Denár s poprsím s čapkou a kopím (typ Fiala X 20)“ nalezen „při výkopu základů pro stavbu sanatoria pod hradem 1923“. V inventáři jsou zmíněny rovněž nálezy dalších mincí: „víděňský feník s hvězdou z doby Přemysla Otakara II.“, nalezený na hlavním nádvoří při výkopu pro vodní nádrž, „brakteát (průměr 25 mm), poprsí s mečem, v poli štítek“, objevený v roce 1924 v okrajové části hradu a pražské groše Václava II. a Jana Lucemburského, nalezené ve „sklepe Starého hradu“ (*Frolík – Sigl* 2002, 64–65; *Frolík* 2010, 30–31).

Obr. 1. Region s vyznačením archeologických a mincovních nálezů a lokalit zmiňovaných v písemných pramenech.

Nález denáru Vratislava II. z Bělé nám rozšiřuje doložený prostor raně středověkého osídlení v okolí Luže směrem na západ do povodí Anenského potoka a to i přes okolnost, že další podpůrné archeologické nálezy z této oblasti zatím chybí (Frolík 1910, 34, 37). Archeologické doklady raně středověkého osídlení nebyly ostatně zatím registrovány ani v prostoru mezi říčkami Novohradkou a Žejbrem. Důvodem pozdního osídlování krajiny bylo husté a těžko prostupné zalesnění této části území mezi Chrudimí a Vysokým Mýtem, jak o tom svědčí údaje z tzv. zakládací listiny benediktinského kláštera v Opatovicích nad Labem, hlásící se k roku 1073: „*ob differentiam alterius ville eodem nomine dicte (Hlína, dnes součást obce Horka, okr. Chrudim) et circuitionem silve iuxta eandem villam usque ad fluvium Rochiteni (dnešní název říčky Žejbro) et usque ad silvam Uribete et Zdezlati*“ (CDB I, 369, č. 386).³ Podobné údaje o zalesnění krajiny jsou uvedeny rovněž v již zmiňované listině premonstrátského kláštera v Litomyšli, hlásící se k roku 1167, podle které opat Deocar zakoupil od opatovického kláštera les v blízkosti vsi Hroubovice, ležící, podobně jako Bělá, rovněž při Anenském potoce.⁴

Archeologické nálezy, včetně nálezů mincí, a údaje písemných pramenů listinné povahy nám tedy naznačují, že okolí dnešního městečka Luže představovalo v období časného středověku okrajovou část starší sídelní oblasti Chrudimska. K postupnému osídlování zdejší části povodí Novohradky, ale i Anenského potoka, docházelo postupně až v průběhu 11.–13. století. V západní části sledovaného území k tomu přispívala pravděpodobně kolonizační aktivita benediktinského kláštera v Opatovicích nad Labem a dalších církevních ústavů.⁵

3 Klášter byl ve skutečnosti založen a obnoven Vratislavem II. pravděpodobně až v roce 1086 a listina sama je falem z 12. století (Nohejlová-Prátová 1925; Nový 1960; Richter 2012). V listině uvedené místní názvy: „Uribete“ a „Zdezlati“ se nepochybně vztahují k dnešním lokalitám – Vrbatovu Kostelci a Zdislavi (Teplý 2003). V této souvislosti není nezajímavé, že ve Vrbatově Kostelci byly v roce 1944 nalezeny dva blíže neurčené denáry Břetislava II. (1092–1100), odpovídající svým časovým zařazením zde popisovaným nálezům denárů v okolí Bělé, Zdislavi a Rychmburka (Petřtyl 1955, 188; Nálezy II/1, 33, č. 1537; zápis o nálezu v Průmyslovém a vlastivědném muzeu v Chrudimi).

4 „Abbas Deocarus emit silvam a fratribus de sancto Laurencio iuxta Grubouici“ (CDB I, 414, č. 399).

5 Jistou roli při osídlování krajiny hrál nepochybně rovněž benediktinský klášter v Podlažicích (dnes místní část Chrásti, okr. Chrudim), jehož zakladatelem byl šlechtic Vrбата z Kostelce.

Prameny a literatura

- AC III*: Palacký, F. (ed.) 1844: Archiv český čili staré písemné památky české i moravské III. Praha.
- Cach, F.* 1972: Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové. Praha.
- CDB I*: Friedrich, G. (ed.) 1904–1907: Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae I. Pragae.
- Cejpová, M.* 2006: Povrchový průzkum hradu Komárka, okr. Chrudim. *Archaeologia historica* 31, 209–214
- Frolík, J.* 2010: Počátky středověké Luže. In: Voráček, E. a kol.: Luže v dějinách. Díl I. Od počátku středověku do konce 17. století. Luže.
- Frolík, J. – Sigl, J.* 2002: K počátkům hradu Košumberka na Chrudimsku. *Archaeologia historica* 27, 61–77
- Charvát, P.* 1997: Hrady v podlesí: středověké Vraclavsko do roku 1300. *Pomezí Čech a Moravy* 1, 7–41.
- Musil, J. – Vích, D. – Kuchynka, J.* 2013: Neznámé sídliště ze střední doby hradištní z Lozic, okr. Chrudim. *Archeologie ve středních Čechách* 17, 731–743.
- Nálezky II/1*: Radoměřský, P. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí denárového (10.–12. století). In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.): *Nálezky mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II/1.* Praha, 7–73.
- Nohejlová-Prátová, E.* 1925: Příběhy kláštera opatovického. Příspěvek k vlastivědě země české. Praha.
- Nový, R.* 1960: Opatovická fundanční listina z r. 1073 – CDB I. 386. Nálezová zpráva. *Československý časopis historický* 8 [58], 894–895.
- 1972: Přemyslovský stát 11. a 12. století. *Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et historica. Monographia* 43. Praha.
- Petryl, J.* 1955: Nálezky mincí na Hlinecku. *Numismatický sborník* 2, 184–192.
- Psíková, J.* 1973: Příspěvky k diplomatice vyšehradských listin 12. století. *Archivum Trebonense* 2, 1–43.
- Richter, D.* 2012: Pár stručných poznámek k benediktinům z Opatovic a jejich vlivu na kulturní krajinu v okolí kláštera. *Chrudimské vlastivědné listy* 21, č. 6, 8–9.
- Skružný, L.* 1965: Slovanské zásobnice. Silnostěnné zásobnice z mladší a pozdní doby hradištní ve sbírkách Okresního muzea A. V. Šembery ve Vysokém Mýtě. Pardubice.
- Šmerda, J.* 1996: Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století. Brno.
- Teplý, J.* 1997a: Hrádek Zdislav. *Zpravodaj Univerzity Pardubice* 3, 13–16.
- 1997b: Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku. Pardubice.
- 2000: Osady statku hradu Rychmburk v deskovém vkladu z roku 1392 (II). *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series C* 6, 127–152.
- 2003: Také vesnici Hlínu, jíž se říká u kostela, ... a ochoz lesa blízko téže vesnice až k řece Rokytné a až k lesu Vrbatovu a Zdeslavovu. Lesní trati a opevněná sídla na okraji zeměpanského hvozdu. *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series C* 9, 5–32.
- Vích, D.* 2009: Archeologická situace z přelomu raného a vrcholného středověku ze Štěnce. *Východočeský sborník historický* 16, 77–91.
- 2013: Průzkum polohy Háj u Luže s relikty úvozových cest. *Archaeologia historica* 38, 705–729.

Summary

Jiří Lukas – David Vích, One denier of Vratislaus II found near Luže (Chrudim district).

In spring 2011, a denier struck under Vratislaus II (1061–1092) and listed by Cach (*Cach 1972*) under no. 347 was found in the territory to the west of Luže (Chrudim district). Together with other coin finds dating back to the 11th and 12th centuries and in combination with written sources of diplomatic character, the mentioned coin documents and dates more precisely process of early medieval settlement near the recent Village of Luže in direction to the west of the Anenský creek basin, i.e. the peripheral part of the earlier settlement in the Chrudim district.

English summary by V. Novák

MORAVSKÉ DENÁRY VRATISLAVA II. A OTY III. DĚTLEBA Z CHORNICE (OKR. SVITAVY)

Jan VIDEMAN – David VÍCH

Abstrakt – Moravian deniers struck under Vratislaus II and Otto III Dětleb from Chornice (Svitavy district).

Two Moravian deniers were found in the territory located to the west of Chornice (Chornice 1a, Chornice 5) in 2007 and 2014. The first one was struck under Vratislaus II in the Olomouc area in 1054–1061, the second coin was attributed to Otto III Dětleb (1140–1160).

 Early medieval times, Moravia, denier

Západně od intravilánu obce Chornice, pod kopcem „Hušák“, se po obou stranách drobné bezejmenné vodoteče nacházelo od mladší doby hradištní do 13. stol. sídliště, projevující se dnes především nálezy keramiky. Zemědělsky využívaná plocha sídliště je vodotečí a nikdy nedokončenou dálnicí Vratislav – Vídeň rozdělena na lokality označené čísly jako Chornice 1a–b a 5 (k lokalitám: *Vích 2001*, 33, 35; *2002*, 19; *2003*, 34, 35; *2004*, 33).

Od roku 2005 zde provádí D. Vích intenzivní detektorovou prospekci. I když cílem byla především bronzová industrie mladší a pozdní doby bronzové, velmi vzácně byly objeveny také středověké artefakty, mimo jiné i dvě mince. V roce 2007 byla nalezena silně ořelá mince v lokalitě Chornice 5, o sedm let později pak druhá na lokalitě Chornice 1a. Mince, které jsou dnes majetkem Pardubického kraje, jsou prozatím uloženy v Regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě, aby byly po dokončení prospekce předány do územně příslušného muzea. Oba nálezy významně dokreslují obraz osídlení i charakter oběživ v dané oblasti v mladohradištním období (srov. *Kašparová 2005*; *Profantová – Vích 2008*; doplněný přehled nálezů denárového období a jejich historický kontext: *Procházka – Videman 2015*).

Prvá z mincí byla identifikována jako denár olomouckého knížete Oty III. Dětleba, druhá jako moravský denár Vratislava II. Obě ražby od sebe dělí téměř jedno století a popisujeme je zde v chronologickém pořadí podle doby jejich vzniku.

Morava, **OLOMOUCKO, Vratislav II.** (jako český kníže 1061–1092, údělná vláda na Moravě 1054–1055, 1058–1061)

AR denár

Av.: VRAT/LAVS, stojící postava doleva, před sebou drží praporec

Rv.: + S-CS PETRVS, sedící postava čelně, po stranách kříže, na prsou tři kuličky vedle sebe, ve svislém pruhu pláště jedna kulička

Lit.: *Cach 1972*, 19, č. 334; *Videman – Paukert 2009*, 50–51, č. 15.

0,57 g; 15,3/14,3 mm

Dne 10. ledna 1055 umírá v Chrudimi Břetislav I. (1034–1055), když před tím na smrtelném loži určil nástupnická pravidla v přemyslovské dynastii, stvrzená přísahou předáků. Podle nich měl na pražský knížecí stolec vždy usednout nejstarší žijící člen dynastie. V daném okamžiku tedy prvorozený Břetislavův syn Spytihněv II. (1055–1061). Jeho mladší bratři byli ustanoveni správci moravských údělů, tak, že druhorozenému Vratislavovi bylo určeno Olomoucko, prostřední Konrád a nejmladší Ota obdrželi ke společné vládě druhou provincii, dosud nedělné Brněnsko a Znojemsko. Poslední z pěti Břetislavo-

vých synů Jaromír byl určen pro post pražského biskupa. Praktické kroky učinil Břetislav již na sklonku svého života a mladší synové se ujali svých úřadů na Moravě již, slovy Kosmovými (*Bláhová – Fiala 1972, 98*), „před nějakým časem“, což bývá v české historické i numismatické literatuře spojováno s konkrétním letopočtem 1054 (*Cach 1972, 19*). Nověji však M. Wihoda opatrněji datuje první moravskou vládu všech úředníků jen rokem 1055 (*Wihoda 2010, 385–386*).

Břetislavova závěť v této konkrétní podobě ovšem neměla dlouhého trvání. Bezprostředně po nastoupení vlády se Spytihněv odhodlal k tvrdému mocenskému zásahu na Moravě. Kosmas jej popisuje tak (*Bláhová – Fiala 1972, 98*), že kníže vyzval moravské předáky, aby mu pod ztrátou hrdla vyjeli vstříc k Chrudimí. Tři stovky nejurozenějších, vyčkávajících za strážní branou na polích u Hrutova, byly zajaty a zajatci rozesazeni po vězeních na českých hradech.

Vratislav II. se zachránil rychlým útekem z Olomouce, kde ponechal svoji těhotnou manželku, do Uher, Konrád a Ota byli odvezeni do Prahy a přidělena jim nedůstojná postavení s dohledem nad lovci, pekaři a kuchaři. Spytihněv pak v následujícím tříletém období ovládal Moravu přímo, k návratu Vratislava z Uher došlo s největší pravděpodobností před koncem roku 1058 (*Novotný 1913, 102*). M. Wihoda (*2010, 116–127*), připouští, že nejen konkrétní události roku 1055, ale i celé jim předcházející působení Břetislava I. na Moravě je v mnoha podstatných okolnostech zahaleno nejasnostmi. Známost a spornou otázkou mimo jiné zůstává i to, zda se prvorozený Spytihněv učil na Moravě vladařským dovednostem stejně jako jeho otec, před nástupem na pražský knížecí stolec, tedy před rokem 1055 (souhrnně: *Měřinský 1997, 35–36*). Mimo jiné také proto, že podle Kosmovy zmínky (*Bláhová – Fiala 1972, 97*) měl Spytihněv za otcova života ve správě úřad žatecký. Zde už se dostáváme na půdu, kde jako důležitý a unikátní dobový pramen přistupují mince, konkrétní ražby jednotlivých panovníků. Jsou jimi moravské denáry kníže Spytihněva II. a Vratislava II. Prvnímu z nich náleží jeden typ denáru tzv. velkého střížku, *Cach (1970) č. 321*, který ikonograficky navazuje na moravský denár Břetislava I. *Cach (1970) č. 302*. Ten je zcela jistě nejstarší Spytihněvovou moravskou ražbou, jeho přesná datace a vazba na tzv. měnovou reformu, přisuzovanou Břetislavu I. a datovanou k roku 1050, je však obsáhlejší problémem, jehož řešení je nad rámec této práce. Další tři typy Spytihněvových denárů moravského původu náležejí již k ražbám malého střížku (*Cach 1972, č. 327–329*). Jejich původ můžeme celkem spolehlivě klást do období Spytihněvovy přímé vlády na Moravě v letech 1055–1058.

Kdy byly ovšem raženy nejstarší typy moravských denárů Vratislavových, tedy *Cach (1972) č. 333 a 334 (?)*. Pavel Radoměřský (*1957, 11*) vyslovil názor, že dva první moravské typy denárů Vratislava II. vznikly v období let 1055–1056, kdy po smrti Břetislava I. převzal vládu v Čechách prvorozený Spytihněv II. a vládu na Moravě Vratislav. Za méně pravděpodobnou považuje možnost, že by oba typy mohly být raženy až v letech 1058–1061. Radoměřský vymezil dobu prvního Vratislavova působení na Moravě na širší období let 1055–1056, většina historiků však usuzuje, že období mezi Břetislavovou smrtí, nástupem jeho synů do moravských úřadů a atakem Spytihněvovým bylo velmi krátké. Zajetí moravských předáků u Hrutova, následný zásah na Moravě a Vratislavův útek do Uher se podle nich odehrály již v průběhu roku 1055, snad hned na jaře (*Novotný 1913, 90; Wihoda 2010, 116*). Prostor pro zahájení ražby Vratislavovy vlastní mince na Moravě zde však byl, a můžeme jej stále hledat jak v období na sklonku života Břetislava, kdy tento panovník ustanovil moravské vlády mladších synů, v období před útekem Vratislavovým do Uher, nebo až po jeho návratu z uherského vyhnanství roku 1058.

Hledání správné odpovědi na tuto otázku se nemusí aktuálně jevit jako jeden z prvořadých úkolů moravské numismatiky denárového období. Přesto v sobě úvaha na toto téma skrývá několik pozoruhodných detailů. Jedním z nich je otázka nejstarší moravské mincovny, kterou však již podle všeho správně rozřešil ve prospěch Olomouce P. Radoměřský (*1957*). Přesnější ovšem bude, když v kontextu nových poznatků z posledních let budeme hovořit o určení mincovny, v níž byly raženy Radoměřským zkoumané denáry Břetislava I., Spytihněva II. a Vratislava II. S Radoměřského argumentem v podobě nálezové mapy s rozhodující koncentrací nálezů v širší oblasti s centrem v Olomouci koresponduje i nález denáru Vratislava II. z Chornice. Již samotná Kosmova (*Bláhová – Fiala 1972, 98*) zmínka o Vratislavově útku do Uher z Olomouce, kde ponechal svoji manželku, je nepřímým stvrzením toho, že Olomouc byla knížecím sídlem, místem, kde se Vratislav v inkriminovanou dobu zdržoval a s nímž tedy můžeme ražbu mince logicky spojit.

Druhým aspektem stojícím za pozornost je metrologie prvních Vratislavových mincí. Početnější statistický soubor, zaznamenaný po vydání Radoměřského studie a sestavený k roku 2009 (*Videman – Paukert 2009, 44–51*) ukazuje, že mezi prvním a druhým denárovým typem tohoto panovníka je významný hmotnostní rozdíl. Zatímco denár *Cach (1972) č. 333* vykazuje průměrnou hmotnost 1,018g z devíti

kusů, mladší Cach (1972) č. 334 jen 0,751 g (13 ks), podobně jako Spytihněvovy Cach (1972) č. 327 – 0,761 g (12 ks) a Cach (1972) č. 329 – 0,70 g (1 ks). Stejně tak je vhodné zaznamenat, že Cach (1972) č. 333 je znám z relativně velkého počtu zahraničních nálezů a jen minima nálezů domácích, zatímco u Cach (1972) č. 334 i Cach (1972) č. 327 převažují místní nálezy moravské, jejichž počet se navíc v posledních letech nadále zvyšuje. Toto hodnocení lze dávat do relace s přechodem od éry tzv. dálkového obchodu k období stěžejní role mince v lokální směně. Ten je datován právě do období po polovině 11. století a projevuje se rapidním poklesem zastoupení českých i moravských denárů v severských nálezech a naopak počátkem cyklického procesu zvaného *renovatio monetae*, souvisejícího s primárním určením ražených peněz pro vnitřní směnu.

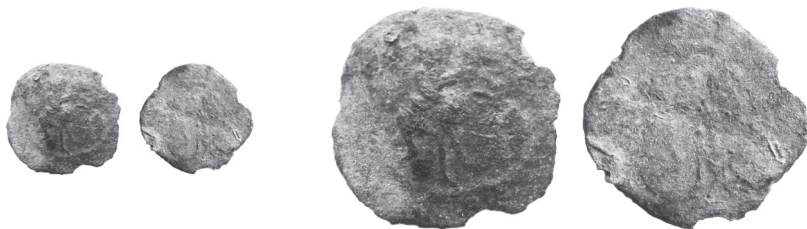
Rozdílná hmotnost obou nejstarších typů Vratislavových moravských denárů však může souviset i s dalším jevem. Tím je rozštěpení společného hmotnostního základu českých a moravských denárů. Evidentně k němu došlo na samém počátku ražby vlastních mincí moravskými Přemyslovci. Jaké byly konkrétní okolnosti a konkrétní impulsy, se můžeme pouze dohadovat. Stav, kdy moravské denáry byly lehčí než české, však přetrvával po celý zbytek denárového období. Současně se peněžní oběh odehrával odděleně, což zcela nesporně dokládá minimální nálezový výskyt českých denárů na moravském území a naopak. Zrekapitulujeme-li nadnesené poznatky, dospějeme k závěru, že oba první typy Vratislavových denárů nemusely nutně vzniknout v bezprostřední návaznosti. Starší Cach (1972) č. 333 mohl být ražen na přelomu let 1054/1055, mladší Cach (1972) č. 334 až po Vratislavově návratu z uherského exilu roku 1058. Ikonografická návaznost na Spytihněvovy moravské denáry z let 1055–1058 tuto možnost nevylučuje.

Nezodpovězenou otázkou zůstává, proč mapa nálezového výskytu nejstarších moravských mincí Spytihněva II. a Vratislava II. zahrnuje pouze severní část Moravy. Logickou odpovědí by bylo, že oběh v její jižní části pokrývala souběžná produkce brněnské mincovny a ražby Konráda I. a Oty I. Toto vysvětlení však neobstojí. Dodnes známe pouze jediný typ společného denáru obou mladších bratří, Cach (1972) č. 360. K jeho dataci byly vysloveny dvě rozdílné hypotézy. Podle první z nich by jeho produkce probíhala také již na přelomu let 1054–1055 (*Pošvávř 1954*, 139–140). Tomuto názoru oponoval K. Turnwald, podle něhož spadá až do samotného závěru jejich společné vlády nad polovinou Moravy, do doby kolem roku 1060 (*Turnwald 1968*, 87). Turnwaldovy argumenty, opírající se o celkovou fabriku mince i její hmotnost, se zdají být přesvědčivé. Přesto si můžeme dovolit Turnwaldův názor poněkud korigovat a uvažovat o delším období této společné ražby. Ve srovnání s výskytem nejstarších denárů Vratislavových a Spytihněvových je výskyt denáru Cach (1972) č. 360 v moravských nálezech násobně vyšší, a to jak co do počtu známých exemplářů, tak nalezišť. Ta pokrývají v hojně míře nejen jižní Moravu, zasahují i do oblastí náležející k olomoucké, tedy Vratislavově části Moravy (*Videman – Paukert 2009*, 57). Také počet známých razidel denáru Cach (1972) č. 360 je vyšší než u nejstarších denárů Vratislava II. To vše naznačuje jeho hojnější produkci a širší časové údobí ražby. Není to první případ, kdy numismatika přináší významné informace k otázkám, které nelze dle dochovaných písemných pramenů jednoznačně rozhodnout. Historici přitom považují za nejisté, zda se oba mladší bratři po roce 1058 také znovu ujali vlády na jihu Moravy, či zda se restituce poměrů týkala jen Vratislava (*Wihoda 2010*, 386). Relativně intenzivní nálezový výskyt společného denáru Konráda I. a Oty I. podporuje názor, že se do své části Moravy vrátili ve stejné době jako Vratislav na Olomoucko. Rozsáhlejší produkce jejich mincí v závěru padesátých let 11. století se zřejmě opírala o zdroje v hojně na Moravě obíhajících denárech uherských. Jejich přemincování na mince moravských úředníků od 60. let 11. století je obecně přijímanou hypotézou (*Šmerda 1989*, 229). Naopak, nedostatečné zdroje stříbra byly zřejmě důvodem nízkého rozsahu ražby moravských Přemyslovců od jejího počátku až do 50. let 11. století včetně a jsou logickým vysvětlením malého rozšíření moravských denárů Spytihněva II. a Vratislava II. V průběhu 50. let 11. století hrály v peněžním oběhu na Moravě klíčovou roli početné emise uherských denárů krále Ondřeje I. (1046–1060) i starší denáry Štěpána I., jejichž nálezy pokrývají celé území Moravy. Určitou doplňující roli hrály také české denáry Spytihněva I. Cach (1972) č. 330 a 331, které jsou na Moravě zaznamenány ve srovnání se soudobými uherskými denáry sice sporadicky, přece jen však v nezanedbatelném počtu, a to rovněž v obou částech Moravy (*Videman – Paukert 2009*, 439, č. 52, 441, č. 70, 446, č. 100, 453, č. 146, 456, č. 168, 170, 473, č. 274).

Moravské denáry Vratislavovy Cach (1972) č. 333 a 334 nesou v opise jméno sv. Petra. Navazují tak na některé nejstarší denáry Břetislava I. velkého střížku. Nelze spolehlivě rozhodnout, zda jméno sv. Petra na moravských denárech odráží obecně patrocinia nejstarších kostelů, což by daleko lépe odpovídalo v případě bezpečně doloženého staršího biskupského chrámu olomouckého, než stále ne zcela objasněného stáří patrocinia brněnského (*Wihoda 2010*, 282–285). Faktem je, že denáry se jménem sv.

Petra byly raženy v 11. století jak v Olomouci, tak Brně, stejně tak jako na obojích můžeme nacházet jméno přemyslovského patrona sv. Václava. Spíše než jméno kostela v příslušném knížecím sídle můžeme v opisech moravských denárů, bez ohledu na konkrétní původ, hledat projev přetrvávající svatopetrské tradice, mající kořeny již v zasvěcení Moravy papežskému stolci v ěře velkomoravské (Bobek 2001, 8).

Pokud přijmeme tuto tezi, pak můžeme vytušit i dobové pozadí faktu, že Spytihněv II. na svých moravských denárech z let 1055–1058, na rozdíl od Vratislava, umístil ne jméno sv. Petra, ale přemyslovského sv. Václava. Jeho vztah k moravské tradici byl zjevně chladnější, než tomu bylo u jeho bratra. Nakolik tento fakt odráží Spytihněvovu politiku vůči papežskému stolci a zda s ní vůbec souvisí, je otázkou pro další bádání (srov. Žemlička 1997, 84–88).

Morava, **OLOMOUCKO, Ota III. Dětleb** (1140–1160)

AR denár

Av: opis nečitelný, vlevo stojící postava probodává mečem lva

Rv: vpravo sedící postava s liliovitě zakončeným žezlem, před ní klečící postava

Lit.: Videman – Paukert 2009, 390, č. 244.

0,500 g; 15,0 mm; vizuálně má mince velmi nízký obsah stříbra

Druhý denár, nalezený na lokalitě Chornice 5, je mincí olomouckého knížete Oty III. Dětleba. Poprvé byl zaznamenán až mezi nálezy při archeologických výzkumech v areálu kláštera Hradisko v Olomouci v roce 1996. Díky částečně dochovaným opisům se stal první mincí přidělenou tomuto panovníkovi (Michnová 2002, 191–194). V následujících letech byly nacházeny další exempláře jako jednotlivé ztrátové mince z několika lokalit, zejména v okolí Břeclavi (Videman – Paukert 2009, 390, č. 244), mezi nepublikovanými nálezy z posledních let¹ jsou však evidovány i exempláře z dalších lokalit, včetně Prostějovska. Všechny se vyznačují, podobně jako exemplář z Chornice, velmi nízkým obsahem stříbra, podle vzhledu jsou téměř měděné. Lze předpokládat, že tento typ denáru pochází z pozdního období vlády Oty III., kdy se podle dosud známých dokladů začíná projevovat výrazný pokles jakosti moravských denárů, který je typický pro celou 2. polovinu 12. století.

Nález denáru Oty III. Dětleba v Chornici zapadá do celkového kontextu mincovních nálezů denárového období v regionu, kde podle dosavadních poznatků jednoznačně převládají ražby olomoucké provenience.

Literatura

Bláhová, M. – Fiala, Z. 1972: Kosmova kronika česká. Praha.

Bobek, J. 2001: Tradice Velké Moravy v ikonografii neznámého moravského denáru. Numismatik 6, 2–13.

Cach, F. 1970: Nejstarší české mince I. České denáry do mincovní reformy Břetislava I. Praha.

– 1972: Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové. Praha.

Kašparová, D. 2005: Oběživo na severozápadní Moravě ve středověku. Folia Numismatica 18–19 (2003–2004), 59–78.

Michnová, V. 2002: K nejnovějším archeologickým výzkumům v Olomouci a jejich přínosu pro numismatické bádání. In: Štefan, J. (ed.): Peníze v proměnách času III. Ostrava, 187–196.

Měřínský, Z. 1997: Hrad Spytihněv v souvislostech moravského vývoje 11. až 12. století a otázka existence údělu Břetislavova syna Spytihněva na Moravě. Časopis Matice moravské 116, 19–36.

¹ Nepublikované nálezy podchycené J. Videmanem.

- Novotný, V. 1913: České dějiny I/2. Od Břetislava I. do Přemysla I. (1034–1197). Praha.
- Pošvář, J. 1954: K 900. Výročí brněnské mincovny. Numismatické listy 9, 137–141.
- Profantová, N. – Vích, D. 2008: Raně středověké osídlení Malé Hané na pomezí Čech a Moravy. Přehled výzkumů 49, 133–164.
- Procházka, R. – Videman, J. 2015: Nálezy denárů z Hradiska ve Svitávce na Blanensku. Folia Numismatica, v přípravě.
- Radoměřský, P. 1957: Olomouc – nejstarší přemyslovská mincovna na Moravě. Moravské numismatické zprávy 3, 5–13.
- Šmerda, J. 1989: Nálezy uherských mincí na Moravě z 11. a 12. století. Slovenská numizmatika 10, 223–234.
- Turnwald, K. 1968: Připomínky ke společnému denáru Konráda I. a Oty I. Slezský numismatik 16–17, 85–87.
- Videman, J. – Paukert, J. 2009: Moravské denáry 11. a 12. století. Kroměříž.
- Vích, D. 2001: Povrchová prospekce severní části Boskovické brázdy v letech 1997–2000. Zpravodaj muzea v Hradci Králové 27, 27–56.
- 2002: Povrchová prospekce severní části Boskovické brázdy v roce 2001. Zpravodaj muzea v Hradci Králové 28, 16–34.
- 2003: Povrchová prospekce severní části Boskovické brázdy v roce 2002. Zpravodaj muzea v Hradci Králové 29, 30–51.
- 2004: Povrchová prospekce severní části Boskovické brázdy v roce 2003. Zpravodaj muzea v Hradci Králové 30, 30–47.
- Wihoda, M. 2010: Morava v době knížecí 906–1197. Praha.
- Žemlička, J. 1997: Čechy v době knížecí (1034–1198). Praha.

Summary

Jan Videman – David Vích, Moravian deniers struck under Vratislaus II and Otto III Dětleb from Chornice (Svitavy district).

A medieval settlement is documented at the location to the west of the residential area of Chornice (Svitavy district) below the hill called ‘Hušák’ on both sides of a small watercourse (locality Chornice 1a–b and Chornice 5; for the localities see Vích 2001, 33, 35; 2002, 19; 2003, 34, 35; 2004, 33).

Since 2005, D. Vích has been performing intensive metal detecting prospection focused on metal artefacts dating back to the Bronze Age. Medieval artefacts, coins inclusive, have been found there very rarely. The first coin found in 2007 was identified as a denier of the Duke of Olomouc, Otto III Dětleb. The second coin found in 2014 was classified as a Moravian denier struck under Vratislaus II.

The denier attributed to Vratislaus II is listed by Cach (Cach 1972) under no. 334 and by Videman and Paukert (Videman – Paukert 2009) under no. 15. Analysis of the recent data can indicate the fact that the types registered by Cach under nos. 333 and 334 did not necessarily need to be produced in direct connection. The earlier type no. 333 could be struck at the break of 1054 and 1055, and the later type no. 334 could be produced after the Vratislaus’ return from his Hungarian exile in 1058.

The denier of Otto III Dětleb, the Duke of Olomouc, found in Hradisko near Olomouc became the very first coin attributed to this ruler (Michnová 2002, 191–194) based on its partly preserved marginal legends. Later on, more coins of this type were found in other Moravian regions. Similarly as the specimen from Chornice, all remaining pieces are characterized by low content of silver, and they look like made of cooper. It is possible to presume that this denier type come from the late years of the rule of Otto III when – based on recent data – significant decrease of quality of the Moravian deniers started to appear which is typical for the whole second half of the 12th century.

English summary by V. Novák

VZÁCNÝ DENÁR PŘEMYSLA OTAKARA I. ZE ŽEHUNĚ (OKR. KOLÍN)

Jiří LUKAS

Abstract – One rare denier struck under Ottokar I of Bohemia from Žehuň (Kolín district).

In February 2015, a denier struck under Ottokar I of Bohemia (1192–1193, 1197–1230) during his regal years was found in the western outskirts of Žehuň (Kolín district). Only one specimen has been known up to date preserved in the Municipal Museum in Čáslav.

 Bohemia, Ottokar I of Bohemia, denier, find

V roce 1990 byl na stránkách časopisu Numismatické listy uveřejněn popis a fotografie dosud neznámého denáru Přemysla Otakara I. (1192–1193, 1197–1230) ze sbírek Městského muzea v Čáslavi (*Vañěčková 1990*). Mincí, nalezenou v roce 1902 u Močovic (okr. Kutná Hora, Středočeský kraj) na místě zaniklého dvora Hejdov („*Weidhof*“), v blízkosti bývalých lomů Koprivka, věnoval muzeu pan Emanuel Chramosta (*Nálezy II/1*, 51–52, č. 1637).¹ Kresbu mince, zhotovenou podle fotografie reprodukované v Numismatických listech, uveřejnil v roce 1996 ve svém katalogu českých a moravských denárů Jan Šmerda (*Šmerda 1996*, č. 301).

Na lící straně denáru, uloženého v čáslavském muzeu pod inv. č. M1/317-č, je vyobrazena postava panovníka, držícího v levé ruce žezlo liliovitého tvaru a sedícího čelně na trůnu. Na straně rubní je vyobrazena postava panovnice v dlouhém šatě s prodlouženými rukávy, sedící mírně zprava na trůnu a držící v pravé ruce žezlo rovněž liliového tvaru. Opisové legendy jsou zcela nečitelné až na písmeno R pod postavou panovníka na lící straně. Průměr mince je 21,1 mm, hmotnost 1,16 g. Její zbarvení svědčí o vysokém obsahu mědi (obr. 1). Ikonografická výbava mince svědčí o tom, že mince byla ražena v období královské vlády Přemysla Otakara I., tedy po roce 1198 a že panovnicí, zobrazenou na její rubní straně je, druhá manželka Přemysla Otakara I. Konstancie Uherská.

Obr. 1. Denár Přemysla Otakara I. ze sbírek Městského muzea v Čáslavi (inv. č. M1/317-č).

Shodou šťastných okolností byl v únoru roku 2015 nalezen pomocí detektoru kovů na západním okraji obce Žehuň směrem na Dobšice (přibližné místo nálezů: GPS – 50.1330603 N, 15.2803836 E) další denár téhož typu, který popisují následovně:

1 Zápís o nálezú mince se nachází v rukopisném inventáři sbírek muzejního a vlastivědného spolku Včela Čáslavská (*Inventář papírových peněz, akcií, mincí a medailí*, č. 107), uloženém ve sbírkových fondech čáslavského muzea.

ČECHY, Přemysl Otakar I. (1192–1193, 1197–1230)

AR denár, po 1198

Av.: v perlovcovém vnitřním obvodu postava panovníka sedícího čelně na trůnu, v levé ruce žezlo ve tvaru lilie, v pravé ruce praporec, opis nečitelný až na písmeno R pod postavou panovníka vpravo

Rv.: v perlovcovém vnitřním obvodu postava panovnice mírně doprava sedící na trůnu, v pravé ruce žezlo ve tvaru lilie, opis nečitelný

Lit.: Vaněčková 1990; Šmerda 1996, 94–95, č. 301.

1,18 g; 20,0/19,2 mm

Již při prvním ohledání je zřejmé, že lící strany obou zde popisovaných mincí byly raženy stejným ražebním kolkem, jak o tom svědčí tvar trůnu, zřasení pláště panovníka a umístění písmene R ve fragmentu opisové legendy. Námět rubní strany obou denárů je sice stejný, ale u každé z obou mincí je vyražen jiným ražebním kolkem. Rozdíl je patrný zejména u účesu panovnice a rovněž u náznaku trůnu vpravo. Důležitá je skutečnost, že na denáru ze Žehuně je oproti denáru z čáslavského muzea dobře rozeznatelný liliovitý tvar žezla, drženího panovníkem na lící straně mince, na rubní straně pak propracovanější „kresba“ výzdoby trůnu.

Obr. 2. Lící a rubní strana denáru typu Cach (1972) č. 661 (České muzeum stříbra, Kutná Hora, inv. č. M1/71).

Ikografické pojetí lící strany denárů z čáslavského muzea a ze Žehuně se nejvíce přibližuje lícím, ale i rubním stranám denárů Přemysla Otakara I. z období jeho královské vlády typu Cach (1972), č. 661 (obr. 2). I zde je na lící straně vyobrazen korunovaný panovník, sedící čelně na trůně a držící v rukou žezlo liliovitého tvaru a jablko, na straně rubní pak sv. Václav, sedící rovněž čelně na trůnu a držící v pravé ruce praporec. Rozdíl je ve ztvárnění sedících postav panovníka, zřasení jeho šatu a ve tvaru trůnu jsou tak nepatrné, že je velmi pravděpodobné, že ražební kolky obou mincí, tj. denárů z čáslavského muzea a ze Žehuně na jedné straně a denáru Cach (1972), č. 661, zhotovil stejný řezač.²

Literatura:

Cach, F. 1972: Nejstarší české mince II. České a moravské denáry od mincovní reformy Břetislava I. do doby brakteátové. Praha.

Nález II/1: Radoměský, P. 1956: České, moravské a slezské nálezy mincí údobí denárového (10.–12. století). In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.): Nález mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II/1. Praha, 7–73.

Nečanickej, Z. 1995: Neznámý denár Přemysla I. Numismatické listy 50, 67–69.

Šmerda, J. 1996: Denáry české a moravské. Katalog mincí českého státu od X. do počátku XIII. století. Brno.

Vaněčková, J. 1990: Nezaznamenaný denár Přemysla Otakara I. Numismatické listy 45, 111–112.

² Podobně, ale v menší míře, je tomu rovněž u vyobrazení postavy svěťce sedícího čelně na trůnu na rubní straně denáru Přemysla Otakara I., na jehož „unikátní“ exemplář upozornil v roce 1995 Zdeněk Nečanickej (Nečanickej 1995).

Summary

Jiří Lukas, One rare denier struck under Ottokar I of Bohemia from Žehuň (Kolín district).

In February 2015, a denier struck under Ottokar I of Bohemia (1192–1193, 1197–1230) was found in the western outskirts of Žehuň (Kolín district). There is an image of ruler sitting on throne facing and holding lily-shaped scepter in left hand on obverse. On reverse, there is an image of female ruler in long robe with prolonged sleeves, sitting on throne facing and holding lily-shaped scepter in right hand. Only one specimen has been known up to date. It was discovered near Močovice (Kutná Hora district) in 1902, in place of the destroyed farm called Hejdiv (Weidhof). The coin is preserved in the Municipal Museum in Čáslav recently. From the iconographical point of view, the obverse image of both mentioned coins is very close to obverses, but also reverses, of coins struck under Ottokar I of Bohemia during his regal years (Cach 1972, no. 661). The die-engraving work points to the fact that the dies for coins from Močovice and Žehuň, as well as for the coin listed by Cach under no. 661, were made by the same die-engraver.

English summary by V. Novák

NÁLEZ „MĚDĚNÉHO“ BRAKTEÁTU Z KATASTRU OBCE KUROSLÉPY (OKR. TŘEBÍČ)

Jitka KUČOVÁ – Petr SCHNEIDER

Abstract – One ‘copper’ bracteate found near Kuroslepy (Třebíč district).

In 2013, a ‘copper’ bracteate was found via amateur metal prospection in the cadastre of Kuroslepy. Its image is identical with the Meissen coin type listed by Schwinkowski (Schwinkowski 1931) under no. 463 (= no. 521) in section of Margrave Henry III the Illustrious (1221/1230–1288). The ‘copper’ bracteates served as two-part holders for silver bracteates, i.e. the real money. The piece from Kuroslepy comes very likely – similarly as its coin prototype – from the 1240s.

 Margraviate of Meissen, Bohemian-Moravian Highlands, 13th century, bracteate holder

Na jaře roku 2013 byl při amatérské prospekci pomocí detektoru kovů objeven na katastru obce Kuroslepy (okr. Třebíč) v zalesněném terénu podél silnice III/39213 „měděný“ brakteát.¹ Údajně se nacházel volně ve svrchní vrstvě půdy asi 12 cm pod povrchem, v okolí bodu GPS – 49°9′17.953″N, 16°13′19.124″E.²

Doposud registrované „měděné“ brakteáty – evidentně se nejedná o čistou měď, ale o bronzové nebo mosazné slitiny – se ve střední Evropě vyskytují zpravidla v historických centrech měst, hradních areálech a středověkých hornických sídlištích (Hrubý – Jaroš – Kočár – Malý – Mihályiová – Militký – Zimola 2006, 244–248; Militký 2006, 243; 2007, 59–60). Z obdobných archeologických situací pocházejí také v české numismatické literatuře zatím neuvedené nálezy „měděných“ brakteátů především z oblasti středního Německa: Freiberg, 3 ex., centrum města (Becke – Friebe 1987, 157–158; Friebe 2007, 96–97); Breitenbach u Zeitzu, hrad (Schimpff 1987, 56–60); Trebsen, 2 ex., centrum města (Reuter 1993, 396–397); Hoyerswerda, bývalý hrad (Gerlach – Wilhelm 1993, 41–43; Köhler 2004, 57); Lipsko, 2 ex., centrum města (Scheidemantel 2003, 356–359; Hollstein 2015, 83); Delitzsch, centrum města (Balfanz – Kraft 2003, 468–470); Augustusburg (Schellenberg), hrad (Geupel – Hoffmann 2006, 188); Jena, centrum města (stručně Mecking – Schlapke 2008, 104–105);³ Bleiberg (Treppenhauer) u Frankenbergu,

1 Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2015/26, 00023272).

2 Za zprostředkování nálezu k publikování autoři děkují Michalu Mrňovi.

3 Za upřesnění náleзовých okolností patří dík Mario Schlapkemu a Matthiasu Ruppovi.

hornické sídliště (*Schwabenicky 2009*, 152–153); Drážďany, centrum města (*Westphalen 2009*); Saalfeld, centrum města (*Spazier 2011*, 192). Zatím poměrně zřídka byly odkryty ve venkovském prostředí: Pressen u Rackwitz, zaniklá ves (*Rudolph 1991*, 29; *Reuter 1993*, 387); Lauer u Lipska, statek (*Reuter 1993*, 375); Długie Nowe, ves na pomezí Slezska a Velkopolska (*Wachowski – Wróbel 2002*, 346–347) a nově ještě fragment z pole u Nových Kopist na Litoměřicku (*Černohorský – Schneider 2016*, 272–275).

Uložení, či spíše ztrátu „měděného“ brakteátu na k. ú. Kuroslepy nelze přímo spojovat s nedalekými zříceninami hradů nad řekou Oslavou – Kraví horou, Levnovem (též Ketkovský hrad), Sedleckým hradem (též Nový hrad) a Lamberkem, k jejichž založení došlo až později, u většiny z nich se tak událo pravděpodobně kolem poloviny 14. století (*Plaček 2007*, 310, 335, 348, 440). Snad jen vznik hrádku na severozápadním okraji obce Senorady by mohl s ohledem na nález uherského denáru Ondřeje II. (1205–1235) sahát již do 13. století (*Nálezy II/2*, 99, č. 1870; *Plaček 2007*, 566). Samotná obec Kuroslepy se v písemných pramenech objevuje poprvé roku 1349 (*Skurosleb; ZDB*, č. 75, 5; *Hosák – Šrámek 1980*, 478–479), ale na základě početných archeologických nálezů vznikla nejspíš již v 11.–12. století. Z významnějších památek 13. století je ještě třeba uvést opevněné panské sídlo v intravilánu nedaleké vsi Březník (*Nekuda – Unger 1981*, 84; *Kovář – Hlavica – Kuča – Vokáč – Prokeš 2016*). Regionem měla údajně procházet středověká komunikace spojující Moravskokrumlovsko se Žďárskem, resp. Vysočinou (*Cendelin 1999*, 116, 118). Také Radan Květ, který nověji zrekonstruoval průběh trasy Libické cesty spojující Čechy s Moravou, sem umísťuje jednu z jejích větví (*Květ 2003*, 113–126); v bezprostřední blízkosti nálezu ale žádné patrné pozůstatky staré cesty zjištěny nebyly.

MÍŠEŇSKO (?), „Jindřich III. Osvícený“ (1221/1230–1288)

AE velký brakteát, resp. část brakteátového pouzdra

Av.: trůnící nekorunovaný panovník čelně, v pravici prapor, v levici dvojitý kříž

Lit.: –; imitace obrazu mincovního typu *Schwinkowski 1931*, č. 463 (= č. 521).

6,67 g; 50,0/44,0 mm; plochý střížek

U.: soukromá sbírka

Funkce „měděných“ brakteátů vyvolávala v minulosti mnoho otázek. Zevrubně se jimi zabýval zejména německý numismatik Walther Haupt (21. 4. 1895–22. 11. 1990), který uvažoval o různých možnostech užití těchto artefaktů, např. jako ozdob, platidel, zkušebních odražek mincí, závaží nebo částí dvoudílných schránek na úschovu menších peněžních hotovostí (*Haupt 1935*, 131–133), až se posléze vyslovil k poslední jmenované interpretaci (*Haupt 1954*, 549–550; *1976*, 613–615). Jiní badatelé však i nadále zastávali názory, že by se mohlo jednat o jemná závaží (*Radoměřský 1966*, 154–157) nebo dokonce faktická platidla, resp. dílčí nominály v rámci měnové soustavy 13. století, které se kvůli nízké hodnotě kovu nedostaly do pokladů (*Nemeškalová-Jiroudková 1975*, 675; připouští též *Richter 1982*, 200). Brakteáty ze slitin bronzu či mosazi však podobu skutečných mincí jen imitují, v některých případech mají dokonce vlastní, značně primitivní výtvarné pojetí. Lze si proto těžko představit, že by jejich výroba přímo souvisela s činností zeměpanských mincoven, tudíž i přidělení konkrétnímu panovníkovi neoznačuje faktického emitenta, ale pouze určuje provenienci a rámcově upřesňuje dataci.

Z českých numismatiků se v relativně nedávné době nálezům „měděných“ brakteátů ve střední Evropě věnoval v několika studiích Jiří Miličtý, který se s poukazem na určitou nepraktičnost přeci jen přiklonil k vysvětlení, že se jedná o dvoudílná pouzdra na mince (*Hrubý – Jaroš – Kočár – Malý – Mihályiová – Miličtý – Zimola 2006*, 249–151; *Miličtý 2007*, 55–68), jakési peněženky 13. století. Jednoznačně

zjištění, že funkce „měděných“ brakteátů nemohla být jiná, však přinesl archeologický výzkum v centru Lipska (*Scheidemantel 2003*, 356–359; *Hollstein 2015*, 83), kde byly společně odkryty dva exempláře (s vyšším a nižším okrajem), uvnitř kterých se nacházely tři stříbrné brakteáty, skutečná dobová platidla.⁴ Přestože přesný mechanismus uzavírání mincí do těchto miskovitých schránek neznáme, předpokládá se, že byly ještě ovazovány kůží nebo textilií, či snad mohly být vkládány do speciálních váčků jako výztuha, neboť jen zasunuté do sebe by pohromadě držet nemohly a pozbývaly by tím účelnosti.

Předlohou exempláře z katastru Kuroslap je míšeňský mincovní typ Schwinkowski (1931) č. 463 (= č. 521) markraběte Jindřicha III. Osvíceného (1221/1230–1288), který pochází pravděpodobně ze 40. let 13. století. Z Čech a Moravy jsou zatím registrovány „měděné“ napodobeniny skutečných nominálů zejména z Míšeňska, v menší míře pak také z Čech a Horní Lužice (*Hrubý – Jaroš – Kočár – Malý – Mihályiová – Militký – Zimola 2006*, 248–249; *Militký 2007*, 59). Jejich datování je však obtížné, neboť je závislé výhradně na chronologii skutečných platidel. Rámcově je lze zařadit do let cca 1230 až 1300, přičemž napodobeniny českých brakteátů střední velikosti nemáme dosud doloženy. Výskyt „měděného“ brakteátu podle míšeňského vzoru na moravské straně Vysočiny zřejmě souvisí s procesem vnější (německé) kolonizace oblastí s vyšší nadmořskou výškou, v tomto případě ještě umocněné dynamicky se rozvíjející těžbou stříbrné rudy na Jihlavsku.

Prameny a literatura

- Balfanz, K. – Kraft, I. 2003*: Die Ausgrabungen am Delitzscher Markt. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 45, 466–471.
- Becke, A. – Friebe, H. 1987*: Drei Brakteatenschalen in Freiberg gefunden (Vorbericht). Numismatische Beiträge 4, 157–158.
- Cendelín, D. 1999*: Staré komunikace. Vizovice.
- Černohorský, O. – Schneider, P. 2016*: Nález fragmentu „měděného“ brakteátu u Nových Kopist (okr. Litoměřice). Numismatický sborník 28/2, 272–275.
- Friebe, H. 2007*: Zur Technologie der Münzherstellung. In: Friebe, H. – Grau, Ch. (edd.): Die Münzstätte Freiberg von den Anfängen bis zu ihrer Aufhebung 1556 durch Kurfürst August von Sachsen. Freiberg in Sachsen, 87–116.
- Gerlach, T. – Wilhelm, M. 1993*: Archäologische Beobachtungen am Hoyerswerdaer Schloß. Ausgrabungen und Funde 38, 37–44.
- Geupel, V. – Hoffmann, Y. 2006*: Die Ausgrabung der Burg Schellenberg. In: Schellenberg – Augustusburg. Beiträge zur 800-jährigen Geschichte. Augustusburg, 161–199.
- Haupt, W. 1935*: Kupferbrakteaten. Der Münzensammler 8, 129–133.
- 1954: Oberlausitzer Brakteatenfunde des 13. Jahrhunderts. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 4, 505–581.
- 1976: Brakteatendosen – Brakteatenschalen – Kupferbrakteaten. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 20–21, 613–628.
- Hollstein, W. 2015*: Der Brakteatenfund von Thomaskirchhof. In: Rodekamp, V. – Smolnik, R. (edd.): 1015. Leipzig von Anfang an. Leipzig, 83.
- Hosák, L. – Šrámek, R. 1970*: Místní jména na Moravě a ve Slezsku I. A–L. Praha.
- Hrubý, P. – Jaroš, Z. – Kočár, P. – Malý, K. – Mihályiová, J. – Militký, J. – Zimola, D. 2006*: Středověká hornická aglomerace na Starých Horách u Jihlavy. Památky archeologické 97, 171–264.
- Köhler, N. 2004*: Brakteatenschalen und Brakteatendosen. In: Koch, F. (ed.): Vergraben & vergessen – Münzschatze der Westlausitz. Kamenz, 57.
- Kovář, J. J. – Hlavica, M. – Kuča, M. – Vokáč, M. – Prokeš, L. 2016*: Nová zjištění k lokalizaci panského sídla v obci Březník, okr. Třebíč. Castellologica bohemica 13, 253–266.
- Květ. R. 2003*: Duše krajiny. Staré stezky v proměnách věků. Praha.

4 Podobný unikátní nález pochází z archeologického výzkumu v centru Opavy z let 2010–2011, kde bylo v místě bývalé Radniční ulice objeveno cylindrické dvoudílné pouzdro se čtyřmi brakteáty uvnitř (stručně *Marethová 2012*, 60–61). Svým vzhledem připomíná mincovní schránky, které se ve 13. století užívaly především v Durynsku.

- Marethová, B. 2012:* Pouzdro s brakteáty. In: Vojkůvková, K. – Zezula, M. (edd.): Předměty vyprávějí... Hmotná kultura středověké a raně novověké Opavy ve světle nálezů z archeologických výzkumů v prostoru bývalé Radniční ulice a v areálu opavského pivovaru. Opava – Ostrava, 60–61.
- Mecking, O. – Schlapke, M. 2008:* Das Archäometrielabor am Thüringischen Landesamt für Denkmalpflege und Archäologie und dessen Nutzung für numismatische Fragestellungen. Abhandlungen der Braunschweigischen Wissenschaftlichen Gesellschaft 60, 97–109.
- Militký, J. 2006:* Nález „bronzového“ brakteátu z hradu Milštejn (okr. Česká Lípa). Numismatický sborník 21, 242–244.
- 2007: Příspěvek k poznání a interpretaci bronzových brakteátů na základě jejich nálezů ve střední Evropě. In: Grossmannová, D. – Krejčík, T. – Štefan, J. T. (edd.): Sborník konference věnované prof. Jiřímu Sejbalovi (1929–2004). Postavení Moravy v mincovnictví a peněžních vztazích ve střední Evropě. Ostrava, 55–68.
- Nálezy II/2: Radoměřský, P. 1956:* České, moravské a slezské nálezy mincí údobí brakteátového (13. století). In: Nohejlová-Prátová, E. (ed.): Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl II/2. Praha, 77–111.
- Nemeškalová-Jiroudková, Z. 1975:* Brakteát z čp. 231 v Mostě. Archeologické rozhledy 27, 673–676.
- Nekuda, V. – Unger, J. 1981:* Hrádky a tvrže na Moravě. Brno.
- Plaček, M. 2007:* Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí. Praha.
- Radoměřský, P. 1966:* Příspěvek k datování středověké osady na Sekance a problematika nálezů tzv. měděných brakteátů ve střední Evropě. Muzejní a vlastivědná práce 4, 151–157.
- Reuter, U. 1993:* Wichtige Neufunde der Jahre 1980–1990 aus den Regierungsbezirken Chemnitz, Dresden und Leipzig. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 36, 257–407.
- Richter, M. 1982:* Hradištko u Davle. Městečko ostrovského kláštera. Praha.
- Rudolph, A. 1991:* Ausgrabungen auf der Wüstung Pressen bei Rackwitz, Kr. Delitzsch. Ausgrabungen und Funde 36, 22–30.
- Scheidemantel, D. 2003:* Zur wechselvollen Geschichte des Leipziger Thomaskirchhofes. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 45, 341–382.
- Shimpff, V. 1987:* Eine Brakteatenschale aus Breitenbach bei Zeitz. Veröffentlichungen der Museen der Stadt Gera – Historische Reihe 3, 56–60.
- Schwabenicky, W. 2009:* Der mittelalterliche Silberbergbau im Erzgebirgsvorland und im westlichen Erzgebirge unter besonderer Berücksichtigung der Ausgrabungen in der wüsten Bergstadt Bleiberg bei Frankenberg. Chemnitz.
- Spazier, I. 2011:* Saalfeld/Thüringen: Ein Werkplatz im Areal des Benediktinerklosters St. Peter und Paul. Mitteilungen der Deutschen Gesellschaft für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit 23. Religiosität in Mittelalter und Neuzeit, 181–196.
- Wachowski, K. – Wróbel, M. 2002:* Śląskie pojemniki na brakteáty na tle porównawczym. Archeologia Polski 47, 345–354.
- Westphalen, T. 2009:* Grabung Quartier V/1 am Dresdner Neumarkt abgeschlossen. In: Archäologie in Sachsen [online]. 4. 6. 2009 [cit. 31. 12. 2015]. Dostupné z: <http://www.archaeologie.sachsen.de/2547.htm>.
- ZDB: Chlumecky, P. Ritter v. – Chytil, J. – Demuth, C. – Wolfskron, A. R. v. (edd.) 1856:* Die Landtafel des Markgraftumes Mähren (1348–1466). Text der Brünnner Cuda. Brünn.

Summary

Jitka Kučová – Petr Schneider, One ‘copper’ bracteate found near Kuroslepy (Třebíč district).

In spring 2013, a ‘copper’ bracteate was found via amateur metal prospection in the cadastre of Kuroslepy. Its image is identical with the Meissen coin type listed by Schwinkowski (*Schwinkowski 1931*) under no. 463 (= no. 521) in section of Margrave Henry III the Illustrious (1221/1230–1288).

Recently registered ‘copper’ bracteates generally appear in central Europe mostly in historical town centres and medieval mining settlements, less frequently in the country. The German numismatist W. Haupt speculated about potential use of these artefacts, e.g. as decorations, currency, testing coin pieces, weights or elements of two-part holders for small cash. Later on, he preferred the last version. Definite confirmation of theory about coin holders came via archaeological excavations in the centre of Leipzig, where two of these pieces (one with higher margin, one with lower margin) were found together with three silver bracteates inside.

The bracteates made of copper alloy only imitated the real image of coins. Their production was not directly connected with activities of official mints very likely, and that is why, attribution to a particular ruler does not correspond with any real issuer, but it can only vaguely precise provenance and dating. The piece from Kuroslepy comes very likely – similarly as its coin prototype – from the 1240s. Its appearance on the Moravian side of the Highlands evidently has something to do with process of external (German) colonization of regions with higher altitude, and in this case, here more emphasized by dynamically developing silver mining activities in the Iglau area.

English summary by V. Novák

POZNÁMKY KE STARŠÍM NÁLEZŮM MINCÍ Z VYSOKÉHO ÚJEZDU NAD DĚDINOU (OKR. RYCHNOV NAD KNĚŽNOU)

Vojtěch BRÁDLE

Abstract – Notes to older coin finds from Vysoký Újezd nad Dědinou (Rychnov nad Kněžnou district). *In spite of the fact that older numismatic literature did not comment any coin finds from Vysoký Újezd nad Dědinou (Rychnov nad Kněžnou district), coins were found there several times. They are the following: one Prague grossus struck under George of Poděbrady (1458–1471), white grossi (Weiss Groschen) produced under Maximilian II (1564–1576) and reportedly one gold coin of Ferdinand II (1619–1637).*

 Find, individual coins, group-hoard, Prague grossus, white grossus (Weiss Groschen)

Ačkoliv s obcí Vysoký Újezd nad Dědinou (okr. Rychnov nad Kněžnou) se v numismatické literatuře v souvislosti s mincovními nálezy nesetkáme, přesto zde v minulosti opakovaně mince objeveny byly (charakteristika starších mincovních nálezů ze zdejšího regionu souhrnně *Petrýl 1970*, 45–70).

Patrně nejstarší zmínka o podobném nálezu pochází z roku 1896. Někdy krátce před 2. květnem měl být při kopání ve šterkovníku p. Kašpara, starosty obce, objeven „*dukát zlatý, velikosti asi dnešního dvouzlatníku a tloušťky koruny, ražený za panování Ferdinanda II. r. 1621*“ (*Anonym 1896*, 245). Z tohoto krátkého a poněkud problematického popisu se bohužel nedá vyvodit, jaká mince zde tehdy byla nalezena. Dvouzlatníky z období vlády Františka Josefa I. (1848–1916) mají zřetelně větší průměr než dukáty Ferdinanda II. (1619–1637), takže přímo o tento nominál se nejspíše jednat nemohlo. Jestliže mince skutečně byla zlatá, mohlo by teoreticky jít o nějaký dukátový násobek. V úvahu by mohl přicházet rovněž některý vyšší stříbrný nominál dodatečně opatřený zlacením. Vzhledem k míře spolehlivosti části dobových novinových zpráv však nemůžeme vyloučit, že popis mince je zkreslený a skutečnosti vůbec neodpovídá. Ražbu si měl ponechat starosta Kašpar (*Anonym 1896*, 245), ale její další osud zůstává neznámý.

Někdy nejpozději v průběhu roku 1909 byl ve Vysokém Újezdu nalezen pražský groš Jiřího z Poděbrad (1458–1471), který do své numismatické sbírky získalo dnešní Muzeum východních Čech v Hradci Králové (*Inventář*, 134, č. 2679).

ČECHY, Jiří z Poděbrad (1458–1471)

mincovna: *Kutná Hora*, řezač želez Jan zlatník, AR pražský groš, 1469–1471

Lit.: *Hásková 1973*, 81, jako Ia/8, ale nejistý tvar písmene „N“ ve slově PRAGENSES.

2,744 g; 27,7/28,1 mm; četné rýhy v ploše

K uvedené minci (inv. č. N/N 23248) chybí bližší nálezové okolnosti, takže nevíme, zda šlo o osamocenou ražbu, nebo jestli byla součástí většího celku. Vzhledem k jejímu stavu se zdá být lehce pravděpodobnější první možnost. Popisovaný pražský groš se vyznačuje ležatými písmeny „S“ ve slově GROSSI. Základní typologická práce věnovaná grošům Jiřího z Poděbrad od J. Háskové jako obvyklá zmiňuje

stojatá písmena „S“ a ta ležatá následně uvádí pouze u varianty Ia/8 (*Hásková 1973*, 79 a 81). V rámci zpracování některých hromadných nálezů však bylo poukázáno na fakt, že ve slově GROSSI právě ležatá písmena „S“ představují obvyklý prvek (*Krajíc – Chvojka 2007*, 286–287; *Brádle 2011*, 11). Nověji s touto skutečností bylo pracováno v rámci inovované typologie pražských grošů Jiřího z Poděbrad (*Cycoňová – Richtera 2013*, 42–46). Její autoři by mohli mít pravdu, že nesrovnalost v případě tabulky variant byla zapříčiněna chybou při jejím sestavování, kdy byla stojatá a ležatá podoba písmene „S“ zaměněna. Na druhou stranu by se tím nijak nevytvářelo jednoznačné tvrzení J. Háskové v textové části jejího příspěvku, kde za obvyklou formou označuje stojaté „S“ (*Hásková 1973*, 79).

K jinému nálezu mincí došlo ve Vysokém Újezdu patrně v roce 1941, z kterého pochází krátká novinová zpráva o objevu čtyř bílých grošů (*Anonym /o/ 1941*, 9). V jejich případě se mělo jednat o ražby Maxmiliána II. (1564–1576), přičemž jedna mince byla vyražena s letopočtem 1574, dvě s letopočtem 1575 a jedna bez letopočtu. Objeveny měly být na poli pod obcí při orbě. Zpráva však už bohužel nezmiňuje, co se s tímto malým souborem následně stalo.

Prameny a literatura

Anonym 1896: Starožitné nálezště. Ratibor 13, č. 18 z 2. 5. 1896, 245.

Anonym /o/ 1941: Nález starých peněz na Třebechovicku. Kraj Královéhradecký 32, č. 47 z 22. 11. 1941, 9.

Brádle, V. 2011: Nález mincí z obce Kosičky. Příspěvek k typologii pražských grošů Vladislava II. Jagellonského. *Fontes Musei Reginaehradecensis* 19. Hradec Králové.

Cycoňová, L. – Richtera, L. 2013: Pražské groše Jiřího z Poděbrad (1458–1471). Rekapitulace současného stavu publikovaných znalostí o typologii těchto ražeb. *Mince & bankovky* 6, č. 5, 42–46.

Hásková, J. 1973: Příspěvek k typologii, váze a jakosti pražských grošů krále Jiřího z Poděbrad. In: Radoměský, P. (red.): Karel Castelin. Sborník příspěvků k oslavě jeho životního numismatického díla sestavený u příležitosti jeho 70. narozenin. Hradec Králové, 77–85.

Inventář: Inventář mincí „Historického musea“ v Hradci Králové. Muzeum východních Čech v Hradci Králové.

Krajíc, R. – Chvojka, J. 2007: Tábořský poklad. Archeologický výzkum domu čp. 308. Tábor.

Petryl, J. 1970: Historická dokumentárnost nálezů mincí v oblasti Orlických hor a jejich podhůří. Orlické hory a Podorlicko. Přírodou, dějinami, současností. Sborník vlastivědných prací 3, 45–70.

Summary

Vojtěch Brádle, Notes to older coin finds from Vysoký Újezd nad Dědinou (Rychnov nad Kněžnou district).

In spite of the fact that older numismatic literature did not comment any coin finds from Vysoký Újezd nad Dědinou (Rychnov nad Kněžnou district), coins were found there several times. Based on newspaper information only (1896 and 1941), the following coins were reportedly found there: one gold coin of Ferdinand II (1619–1637) dating 1621 and small group of four white grossi of Maximilian II (1564–1576). The first mentioned piece was possibly discovered in the local gravel-pit, and the remaining coins were reported to be found via ploughing. The only preserved coin from Vysoký Újezd is represented by the Prague grossus struck under George of Poděbrady (1458–1471) which is in the numismatic collection of the Museum of Eastern Bohemia in Hradec Králové. There are no finding specifications known for this coin.

English summary by V. Novák

NÁLEZ ŽETONU LEFNARA Z IVANĚ (OKR. PROSTĚJOV)

Jan VIDEMAN

Abstract – The jeton produced by Lefnar and found in Ivaň (Prostějov district).

In 2015, the copper jeton produced by Lefnar of Majetín was found in the field between the Ivaň Village (Prostějov district) and the Oplocany Village (Přerov district). The issuer used to be a clerk for the monastery Hradisko near Olomouc, and this issue represents one of the very few Renaissance jetons of the Moravian origin.

 Moravia, Lefnar of Majetín, jeton

Počátkem roku 2015 byl na poli na k. ú. Ivaň (okr. Prostějov), v prostoru mezi obcí a Oplocany (okr. Přerov), nalezen měděný žeton Jana Lefnara z Majetína, úředníka kláštera Hradisko u Olomouce, datovaný letopočtem 1612. Obec Majetín, z níž Lefnar pocházel, leží asi 7 km vzdušnou čarou od místa nálezu. Stejně jako u řady dalších ražeb, nalézáných na zemědělsky obdělávané půdě, je i zde stav popisovaného žetonu výrazněji poznamenán korozi.

Av.: na štítu s rodovým erbem Lefnarovým helmice s buvolími rohy a fafrnochy po stranách, mezi rohy heraldická lilie, IAN LEFNAR Z-MAYGETINV

Rv.: v kartuši ovál s nápisem AVRED / KLA.HRA / BL MES / OLOM, po stranách letopočet 16-12

Lit.: *Neumann 1868*, 63–64, č. 28859; *Fiala 1889*, 358, č. 3548; *Hauer 1942*, 44–45, č. 27.

1,170 g; 21 mm

Žeton Lefnara z Majetína je jedním z mála renesančních žetonů moravského původu. Zaznamenal jej již J. Neumann (*1868*, 63–64, č. 28859), který ovšem opis a jméno vydavatele přepisuje jako IAN LEINAR Z MAYGETINV. Jiné čtení jména úředníka, LETNAR, se později objevuje ve Fialově popisu Donebauerovy sbírky i na vyobrazení tamtéž (*Fiala 1889*, 358, tab. LII, č. 3548; obr. 1). Na správnou míru je uvedl až E. Hauner (*1942*, 44–45, č. 27), opíraje se nejen o jasně vyražený opis na exempláři z vlastní sbírky, ale i o písemné prameny, ve kterých našel hned několikrát jméno úředníka v podobě Leffnar (*Hauner 1942*, 45, pozn. 19). Haunerův výčet dobových záznamů lze doplnit o archivní dokument v podobě kvitance olomouckého měšťana Kašpara Kačera (Kadsser, Kadscherius) z 18. května 1618, vystavené Janu Leffnarovi (*Švábenský 1978*, č. E 55).¹

Obr. 1: Žeton ze sbírky Maxe Donebauera (*Fiala 1889*, č. 3548).

Nejvýznamnější údaj o Lefnarovi ovšem zaznamenává A. Sedláček (*1925*, 505), který cituje majestát Rudolfa II. z 13. června 1601, adresovaný Janu Leifnerovi (sic!), úředníku kláštera Hradištského, kterým mu povoluje psát se z Mejjetína.

E. Hauner bohužel nedoložil fotografii ani kresbu žetonu ze své sbírky, katalogovou položku v soupise premonstrátských ražeb doplnil jen kresbou převzatou z katalogu Donebauerovy sbírky (*Hauner 1942*, tab. IV:27). Nelze tedy bez dopátrání originálu jeho či další shodné mince ověřit, zda skutečně existuje žeton s bezpečně čitelným jménem v podobě Lefnar. Nepomáhá zde ani Taulův katalog olomouckých medailí a žetonů, který cituje opět jen výše uvedené odkazy, nadto obsahuje zřejmě mylně přepsaný opis s názvem sídla v podobě MAYETINV, namísto správného MAGYETINV (*Taul 1969*, 11, č. 24). O tom, že se jedná o žeton relativně vzácný, svědčí nejen označení RRR v katalogu sbírky Donebauer (*Fiala 1889*), ale také skutečnost, že není zastoupen v Polívkově soupisu vlastní sbírky (*Polívka 2003*). V aukčních katalogích z posledního čtvrtstoletí se autorovi podařilo dohledat pouze prodej v aukci Nummus 25/2001, pol. 663,

¹ Za informaci děkuji PhDr. Janu Štěpánovi, Ph.D., pracovníku Zemského archivu v Opavě, pobočky Olomouc.

ve významném souboru, pocházejícím ze sbírky prostějovského sběratele. Podle srovnání fotografie v aukčním katalogu s kresbou exempláře Donebauerova se dokonce zdá, že jde o totožnou minci.

Literatura

Fiala, E. 1889: Beschreibung der Sammlung böhmischer Münzen und Medaillen des Max Donebauer. Prag.

Hauner, E. 1942: Premonstrátské medaile, jetony, známky a odznaky bývalé českomoravské cirkarie. Numismatický časopis 18, 32–57.

Neumann, J. 1868: Beschreibung der bekanntesten Kupfermünzen. Fünfter Band. Prag.

Polívka, E. 2003: České početní groše, žetony, kovové známky. Praha.

Sedláček, A. 1925: Českomoravská heraldika. Praha.

Švábenský, M. 1978: Premonstráti Klášterní Hradisko, katalog. 1. svazek. Moravský zemský archiv Brno. Brno.

Taul, A. 1969: Olomoucké medaile, plakety, žetony a známky. Olomouc.

Summary

Jan Videman, The jeton produced by Lefnar and found in Ivaň (Prostějov district).

In 2015, the copper jeton produced by Lefnar of Majetín was found in the field between the Ivaň Village (Prostějov district) and the Oplocany Village (Přerov district). The issuer used to be a clerk for the monastery Hradisko near Olomouc, and this issue represents one of the very few Renaissance jetons of the Moravian origin. The jeton was registered by J. Neumann (*Neumann 1868*, 63–64, no. 28859), but his description of marginal legend and the name of the issuer is the following: ‘IAN LEINAR Z MAYGETINV’. The different reading of the issuer’s name (‘LETNAR’) later appeared in the description of the Donebauer’s collection by E. Fiala with full illustration (*Fiala 1889*, 358, Tab. LII, no. 3548; Fig. 1). Finally, E. Hauner (*Hauner 1942*, 44–45, no. 27) correctly deciphered the issuer’s name based on clearly struck marginal legend on one piece from his own collection and written sources where the clerk’s person appeared several times in form of Lefnar (*Hauner 1942*, 45, note 19). Unfortunately, E. Hauner did not attach any photograph nor any drawing to his description, and the relevant catalogue entry in the list of the Premonstratensian coins is accompanied only by the drawing copied from the catalogue of the Donebauer’s collection (*Hauner 1942*, Tab. IV: 27). Without tracing the original coin or another identical specimen, it is impossible to check if any jeton with clearly legible name Lefnar really exists. Only one specimen was traced in the auction catalogues in the last 25 years – Nummus 25/2001, lot 663.

English summary by V. Novák

HROMADNÝ NÁLEZ KIPROVÝCH MINCÍ Z DŘÍTNĚ (OKR. ČESKÉ BUDĚJOVICE)

Jan JOHN

Abstract – Group-find of kipper coins from Dříteň (České Budějovice district).

In 2014, six kipper coins were found accidentally in the territory of the land cadaster of Dříteň (České Budějovice district) in the area with the former hollow ways. It is lost cash most likely, with prevailing number of the kipper 3-kreuzers struck under Ferdinand II in the Prague mint (5 pieces).

 South Bohemia, kipper coins, Ferdinand II, Anhalt

Předmětem tohoto příspěvku je hromadný nálezy šesti mincí, nalezený Ing. Milanem Vláškem dne 28. 6. 2014 v katastrálním území obce Dříteň (okr. České Budějovice).¹ Podle informace nálezce byly mince společně uloženy těsně pod současným povrchem, v mladém listnatém lese cca 70 m jihovýchodně od Horního velického rybníka, 3,5 km jihovýchodně od zámku v obci Dříteň. Jak naznačuje kumulace na snímku pořízeném v okamžiku objevu (obr. 1), mince mohly mít původně obal z organického materiálu, jeho stopy však nebyly zjištěny, a to ani při proplavení vzorku hlíny, odebrané dodatečně z místa nálezu.

Obr. 1. Mince z hromadného nálezu v Dřítni bezprostředně po objevu (foto M. Vlášek).

Během rekognoskace naleziště bylo zjištěno, že mince pocházejí z prostoru svazku několika zaniklých úvozových cest, orientovaných ve směru jihozápad-severovýchod, a to z místa cca 10 m západně od nejlépe dochovaného úvozu (souřadnice JTSC: -1148637/-759875). Nález byl předán do sbírek Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.²

Přestože je povrch mincí silně zasažen korozí, lze je spolehlivě zařadit. Všech šest mincí reprezentuje stejný nominál (groš/3krejcar), přičemž výrazně převažují domácí ražby (5 ks 3krejcarů Ferdinanda II. z pražské mincovny).

1 Vznik tohoto článku byl podpořen Grantovou agenturou Jihočeské univerzity (projekt č. 145/2016H – Rozvoj doktorských studijních programů na FF JU – teoretické, metodické a ediční aspekty programů Historické vědy a Archeologie).
2 Inv. č. mincím z tohoto nálezu dosud nebyla přidělena.

ČECHY, Ferdinand II. (1619–1637)

mincovna: Praha, mincmistr Beneš Hübmer (1620–1623)

AR 3krejcar (kiprový) 1621

Av.: heraldický korunovaný orel s rakousko-burgundským znakem v pozdně gotickém prsním štítku, FERDI.II (3) [...] I.S.A

Rv.: korunovaný český lev doleva, G.H.BO.REX zn. 17b AR.AV.1621.

Lit.: *Halačka 2011*, 350, č. 707.

1. 0,60 g; 17,5 mm

AR 3krejcar (kiprový) 1622

Av.: ověčené oděné poprsí Ferdinanda II. se španělským límcem doprava, FERDINAND.II (3)

D.G.R.I.S.A

Rv.: heraldický korunovaný orel s rakousko-burgundským znakem v pozdně gotickém prsním štítku, [...] zn. 17b AR.AV.1622

Lit.: *Halačka 2011*, 350, jako č. 708; *Militký 2009*, 63, č. I/7.8.

2. 0,96 g; 18,1 mm; excentrická ražba, vypadlý materiál při okraji

–, Av.: jako předchozí (ale jiné razidlo)

Rv.: jako předchozí, G.H.BO.REX. zn. 17a AR.AV.1622

Lit.: *Halačka 2011*, 350, č. 708.

3. 0,73 g; 17,7/18,8 mm

AR 3krejcar (kiprový) 1623

Av.: ověčené oděné poprsí Ferdinanda II. se španělským límcem doprava, FERDINAN.II (3)

D.G.R.I.S.A.

Rv.: heraldický korunovaný orel s rakousko-burgundským znakem v pozdně gotickém prsním štítku, G H.BO.REX. zn. 17b AR.AV 1623

Lit.: *Halačka 2011*, 350, jako č. 709; *Militký 2009*, 62, jako č. I/7.7.

4. 0,89 g; 18,2/19,2 mm

–, Av.: jako předchozí, FERDINAND II. (3) D.G.R.I.S.A.

Rv.: jako předchozí, G.H.BO.REX. zn. 17b .AR.AV 1623.

Lit.: *Halačka 2011*, 350, jako č. 708; *Militký 2009*, 63, jako č. I/7.8.

5. 0,67 g; 18,2 mm

ANHALT, knížectví, Christian I., August, Ludwig, Johann Casimir a Georg Aribert (1621–1630)

AR groš (kiprový) bez letopočtu

Av.: anhaltský erb v kruhovém štítě, [...] DOS ET [...]

Rv.: říšské jablko obsahující Z4, .GROS [...]

Lit.: *Mann 1907*, 45–46, č. 198 (variantu a–g nelze určit kvůli špatně dochovanému opisu).

6. 0,48 g; 15/16,6 mm, mince je výrazně okrojena

Obr. 2. Mince z hromadného nálezu v Dřítňi (čísla odpovídají katalogu; foto J. John).

Popsaný soubor se poněkud vymyká dosud publikovaným hromadným nálezům mincí období třicetileté války z prostoru jižních Čech. Ty jsou většinou interpretovány jako ukrytý majetek vojáků či domácího obyvatelstva. V tomto případě se však spíše jedná o náhodně ztracenou drobnou hotovost, čemuž odpovídá i uložení mincí v nepatrné hloubce v prostoru úvozových cest. Na záměrnou tezauraci neukazuje ani nepatrná hodnota tohoto množství oběživa. Období kiprové mince sebou přineslo velmi vysokou inflaci, přičemž strmý růst cen postihl především potraviny (Leins 2012, 145). Podle paměti Mikuláše Dačického Heslova bylo možno v roce 1623 pořídit jednoho herynka (nasoleného sledě) za 15 krejcarů (Mikulec 1996, 281), což je částka zhruba odpovídající nálezů od Dřítně (18 krejcarů). Jednalo se tedy v podstatě o zanedbatelnou částku, jejíž hodnota ještě výrazně klesla po státním bankrotu (kaladě) na konci roku 1623. Lze předpokládat, že mince se dostaly do země ještě v roce 1623, z něhož pocházejí nejmladší datované 3krejcare, anebo nedlouho poté. Anhaltský groš sice připouští i mladší dataci, v prosinci roku 1623 však kiprové mince během tzv. kalády ztratily většinu hodnoty a mohly zůstat v oběhu ještě další dva roky, přičemž byly do konce roku 1625 vyměňovány za nové oběživo (Sejbal 1997, 217).

Jelikož kiprové mince Ferdinanda II. obíhaly na našem území poměrně krátce a o jejich tezauraci logicky nebyl velký zájem, nesetkáváme se s nimi v archeologických pramenech příliš často. Z jihočeského regionu uvedme publikovaný 15krejcar Ferdinanda II., nalezený během archeologického výzkumu třisovského oppida (Militký 2006). Drobný soubor od Dřítně je tak zajímavým svědectvím o složení oběživa v období tzv. dlouhé mince, kdy byl oběh starších ražeb výrazně omezován, a především pražská mincovna produkovala velké množství méně hodnotných mincí s vysokým obsahem mědi.

Literatura

Halačka, I. 2011: Vládní mince zemí Koruny české (Čechy, Morava, Slezsko) 1526–1856 v době panování rodu Habsburského. Díl I. Brno.

Leins, S. 2012: Das Prager Münzconsortium 1622/23. Ein Kapitalgeschäft im Dreißigjährigen Krieg am Rand der Katastrophe. Münster.

Mann, J. 1907: Anhaltische Münzen und Medaillen vom Ende des XV. Jahrhunderts bis 1906. Hannover.

Militký, J. 2006: Nález kiprové mince Ferdinanda II. v areálu oppida Třisov (okr. Český Krumlov). Numismatický sborník 21, 283.

– 2009: Pražská mincovna 1526–1856. Praha

Mikulec, J. (ed.) 1996: Mikuláš Dačický z Heslova. Paměti. Praha.

Sejbal, J. 1997: Základy peněžního vývoje. Brno.

Summary

Jan John, Group–find of kipper coins from Dřítěň (České Budějovice district).

Group coin-finds dated back to the Thirty Years' War period usually appear in form of cash buried during the turbulent times by soldiers or local people. Six kipper coins from the territory of the land cadaster of Dřítěň in south Bohemia (České Budějovice district) very likely represent coins once lost in the area of the route. There are five 3-kreuzers struck under Ferdinand II in the Prague mint and one grossus produced in the Principality of Anhalt in the mentioned group of coins. The latest 3-kreuzers dating back to 1623 very likely correspond with the time when the coins were lost. The group very interestingly documents money in circulation during the period called 'long-coin' time, i.e. during the period of limited circulation of earlier coins in Bohemia and production of large quantity less valuable coins with high percentage of copper in the Prague mint.

English summary by V. Novák

OBSAH

Pavel Fojtík – Jan Videman – Lukáš Richtera – Michal Mazík – Martin Zmrzlý

Dva mincovní nálezy z konce 10. století z Držovic (okr. Prostějov)

Two coins of the end of the 10th century found in Držovice (Prostějov district) 149–161

Jiří Lukas

Nálezy denárů z 11. a 12. století pomocí detektorů kovů (II)

Deniers of the 11th and 12th centuries discovered via metal detecting activities (II) 162–182

Jiří Militký

Depot feniků ze Staré Hlíny (okr. Jindřichův Hradec). Příspěvek k poznání struktury oběživa v 1. polovině 14. století v jižních Čechách

Pfennig hoard from Stará Hlína (Jindřichův Hradec district). Contribution to the coin circulation in the first half of the 14th century in south Bohemia 183–240

Nálezy mincí na území České republiky

Coin Finds in the territory of the Czech Republic

Filip Velímský

Nález dvou římských mincí ze Zaříčan (okr. Kutná Hora)

Two Roman coins found in Zaříčany (Kutná Hora district) 241–244

Petr Menšík – Jiří Militký

Dva nové nálezy římských mincí z povodí řeky Lužnice – Planá nad Lužnicí (okr. Tábor) a Netěchovice (okr. České Budějovice)

Two Roman coins recently found in the Lužnice river-basin – in Planá nad Lužnicí (Tábor district) and Netěchovice (Budweis district) 245–248

Jiří Lukas – Jiří Orna – Veronika Dudková

Hrobový nález vzácného denáru Boleslava III. C 205 ve Starém Plzenci (okr. Plzeň-město)

One rare denier of Boleslaus III (C 205) found in a grave in Starý Plzenec (Plzeň-town district) 248–254

Filip Krásný – Jiří Lukas

Nález denáru Břetislava I. z poloviny 11. století poblíž hradiště Chloumek-Švédské šance u Mladé Boleslavi (okr. Mladá Boleslav)

One denier struck under Břetislaus I in the mid-11th century and found close to the hillfort called Chloumek-Švédské šance near Mladá Boleslav (Mladá Boleslav district) 254–257

Jiří Lukas – David Vích

Nález denáru Vratislava II. u obce Luže (okr. Chrudim)

One denier of Vratislaus II found near Luže (Chrudim district) 257–260

Jan Videman – David Vích

Moravské denáry Vratislava II. a Oty III. Dětleba z Chornice (okr. Svitavy)

Moravian deniers struck under Vratislaus II and Otto III Dětleb from Chornice (Svitavy district) 261–265

Jiří Lukas

Vzácný denár Přemysla Otakara I. ze Žehuně (okr. Kolín)

One rare denier struck under Ottokar I of Bohemia from Žehuň (Kolín district) 266–268

Jitka Kučová – Petr Schneider

Nález „měděného“ brakteátu z katastru obce Kuroslepy (okr. Třebíč)

One ‘copper’ bracteate found near Kuroslepy (Třebíč district) 268–272

Vojtěch Brádle

Poznámky ke starším nálezům mincí z Vysokého Újezdu nad Dědinou
(okr. Rychnov nad Kněžnou)

Notes to older coin finds from Vysoký Újezd nad Dědinou

(Rychnov nad Kněžnou district) 272–273

Jan Videman

Nález žetonu Lefnara z Ivaně (okr. Prostějov)

The jeton produced by Lefnar and found in Ivaň (Prostějov district) 274–275

Jan John

Hromadný nález kiproých mincí z Dřítňe (okr. České Budějovice)

Group–find of kipper coins from Dřítň (České Budějovice district) 276–278

SEZNAM AUTORŮ

PhDr. Vojtěch Brádle

Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové
e-mail: v.bradle@muzeumhk.cz

Mgr. Veronika Dudková

Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň
e-mail: vdudkova@zcm.cz

PhDr. Pavel Fojtík

Ústav archeologické památkové péče Brno, v.v.i., Kaloudova 1321/30, 614 00 Brno
e-mail: pavfojtik@seznam.cz

PhDr. Jan John, Ph.D.

Archeologický ústav, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Branišovská 31a, 370 05 České Budějovice
e-mail: jjohn@ff.jcu.cz

Mgr. Filip Krásný

Muzeum Mladobolesvska, Hrad 1 - Staroměstské náměstí, 293 01 Mladá Boleslav
e-mail: filip.krasny@muzeum-mb.cz; filip.krasny@seznam.cz

PhDr. Jiří Lukas

Brdčickova 1919, 155 00 Praha 5
e-mail: jlukas@volny.cz

Bc. Jitka Kučová

Muzeum Vysočiny Třebíč, Zámek 1, 674 01 Třebíč
e-mail: j.kucova@muzeumtr.cz

Mgr. Michal Mazík

Metodické centrum konzervace, Technické muzeum v Brně, Purkyňova 105, 612 00 Brno
e-mail: mazik@technicalmuseum.cz

PhDr. Petr Menšík, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni, katedra archeologie, Sedláčkova 268/38, 301 00 Plzeň
e-mail: mensik.p@email.cz

PhDr. Jiří Militký, Ph.D.

Centrum mediévistických studií Akademie věd České republiky a Univerzity Karlovy v Praze,
Jilská 1, 110 00 Praha 1 / Národní muzeum-Historické muzeum, Numismatické oddělení,
Vínohradská 1, 110 00 Praha 1
e-mail: militky.jiri@seznam.cz

Mgr. Jiří Orna

Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň
e-mail: jorna@zcm.cz

RNDr. Lukáš Richtera, Ph.D.

Česká numismatická společnost, z. s. – pobočka Pražské groše, Arménská 1372/10, 101 00 Praha 10
e-mail: oliver@centrum.cz

Mgr. Petr Schneider

Národní muzeum-Historické muzeum, Numismatické oddělení, Vinohradská 1, 110 00 Praha 1

e-mail: petr_schneider@nm.cz; schneider.p@centrum.cz

Mgr. Filip Velímský, Ph.D.

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i., pracoviště Kutná Hora, Hloušecká 609, 284 01 Kutná Hora

e-mail: velimsky@arup.cas.cz

Ing. Jan Videman

Stoličkova 1968/31, 767 01 Kroměříž

e-mail: jan.vid@seznam.cz

PhDr. David Vích

Regionální muzeum, Šemberova 125/1, 566 01 Vysoké Mýto

e-mail: dvich@centrum.cz

Ing. Martin Zmrzlý, Ph.D.

Fosfa a.s., Hraniční 268/120, Poštorná, 691 41 Břeclav

e-mail: zmrzly@seznam.cz

POZNÁMKY

Komplexní služby ve stavebnictví

Silniční stavby • Mostní stavby • Kolejové stavby
Projekční inženýring • Pozemní stavby • Svařování
Doprava a mechanizace

Chládek & Tintěra
PARDUBICE
člen skupiny enteria

MACHO & CHLAPOVIČ

aukcie, numizmatický obchod, investičné zlato

VÝKUP & PREDAJ

MINCE • MEDAILY • BANKOVKY

BRATISLAVA

Dunajská 48, tel.: +421 239 020 432
email: bratislava@machochlapovic.com

PRAHA

Slunná 560/11, tel.: +420 220 560 563
email: praha@machochlapovic.com

